

AVE MARIA KOLEDAR 1962

VSEBINA KOLEDARJA 1962

Kvaterni dnevi	2	Nekaj slik lemontskih romanj	113
Premakljivi dnevi cerkvenega koledarja	2	Po petnajstih letih - Maks Simončič	115
Zapovedani prazniki	2	Prireditve v Chicagi v slikah	120
Narodni prazniki v U.S.A.	2	Pogled na naš samostan iz letala -	
Zahvala	2	slike	122
Sveti oče Janez XXIII. je izdal		Kip potujoče Fatimske Gospe	123
okrožnico	3	Kako si lepa...-M.Elizabeta, OSU	123
Koledarski del	4	Papeževa sveča v Stični	124
Mar nismo tudi mi krivi? Karel Mauser	16	Posvečenje nove cerkve pri Sv.Lenartu	
Preteklost v sedanjosti - p.Fortunat	18	nad Škofjo Loko	126
Ljubezen je zmagala - Lojzka Verbic	24		
Prišel sem k Tebi, Marija - pesem -			
M. Jakopič	27	Večer pod Šmarno goro - pesem -	
500letnica ljubljanske škofije -		Marijan Jakopič	127
p.Odilo Hajnšek, ofm	28	100-letnica župnijske cerkve na	
Marijina slika - pesem - M.P.	62	Selih pri Kamniku	128
Pater Mazzuchelli piše o Baragi'in		Nekaj smešnic	128
škofu Fenwicku - p.Bertrand, ofm	64	Spevi najlepši (M.Elizabeta, OSU) -	
Nova Marijina cerkev -		p.Vendelin Spendov, ofm	129
Janez Kopač, C.M.	77	Nekaj zgledov	131
V kraljestvu zelenega malika -		Za dobro voljo	138
Pravljica spevoigra v treh slikah -		Peter Crebassa - p.Bertrand Kotnik	140
Milena Šoukal	81	Iz pisma Fr. A. Skopca	141
"Mati in učiteljica" - F.	82	Pok. Jože Urankar -	
Sedem let star spomin - Karel Mauser	99	P.Odilo Hajnšek, ofm	142
Kralj Matjaž - Ivan Cankar	101	Pok. Marko Bajuk	143
Sv.Gregorij Barbarigo - K.	103	Pok. Anton Baznik	145
"Vrnil se bom" - K.	104	"Rusko središče" -	
Kanadski Slovenci na grobu škofa		p.Valerian Jenko, ofm	146
Rožmana - p.Odilo Hajnšek, OFM	106	Slovenski duhovniki	148
		Utrinki - M.P.	148

CENA: EN DOLAR

Slika na ovitku: Brezmadežno Srce Marijino
nas vabi k opravljanju pobožnosti prvih
sobot in k dnevni molitvi rožnega venca.

No. 11 VOLUME 49

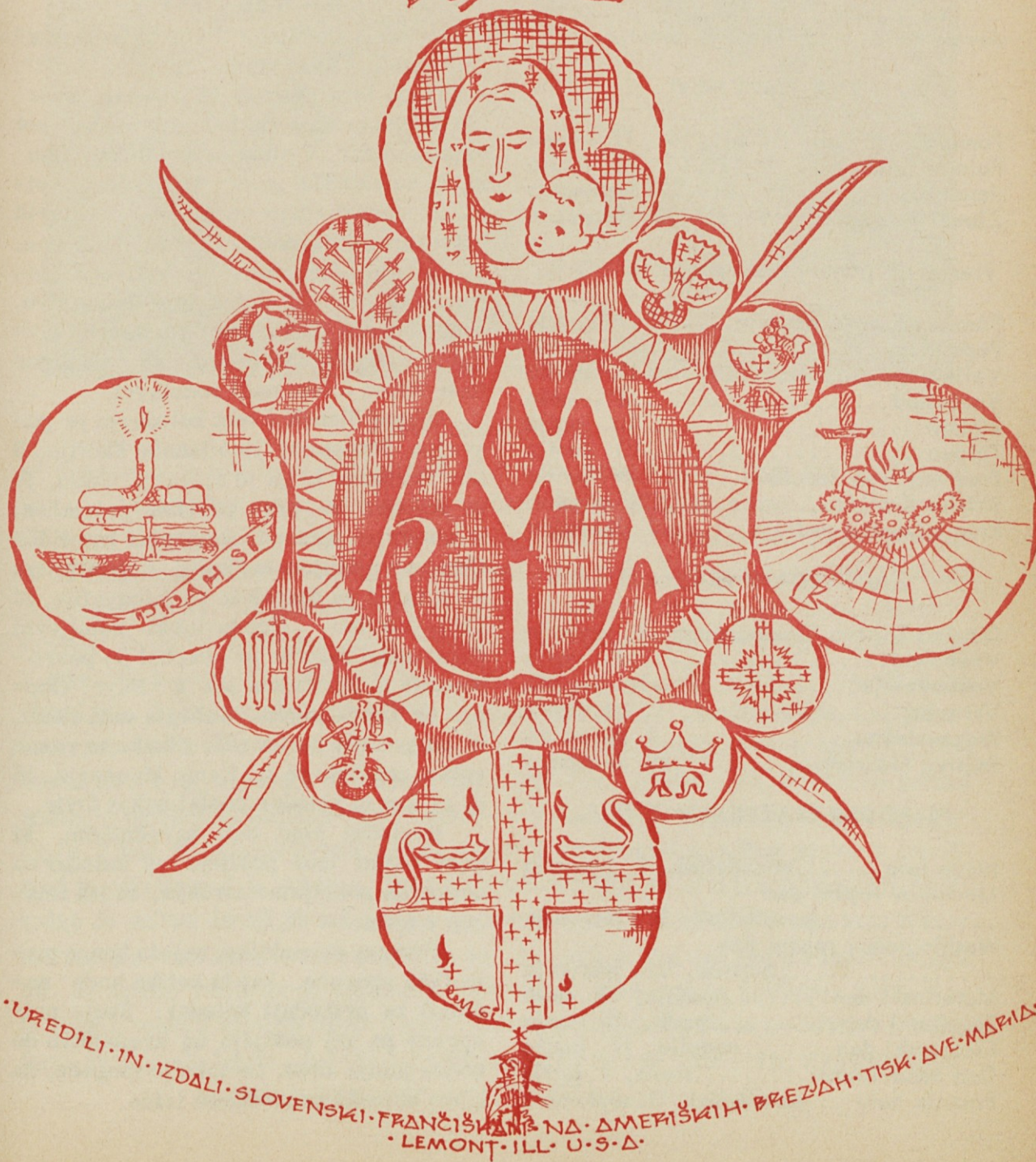
Subscription rate: For U.S.A. and Canada \$2.50; Foreign \$3.00. Published once monthly - twice in October - by the Slovene Franciscan Fathers, Lemont, Illinois, in the interests of the Commissariat of the Holy Cross. - Entered as second class matter at the post office at Lemont, Illinois, under the act of March 3, 1879. Acceptance of mailing at special rate of postage provided for in section 1103, act of October 3, 1917. - Authorized July 14, 1945.

"Second Class Postage Paid at Lemont, Illinois."

Printed by 'AVE MARIA PRINTERY, Lemont, Illinois

AVE MARIA KOLEDAR

1962

• UREDILI • IN • IZDALI • SLOVENSKI • FRANČIŠKANCI • NA • AMERIŠKIH • BREZJAH • TISK • AVE • MARIA •
• LEMONT • ILL • U.S.A. •

LETO 1962

...je navadno leto in ima 365 dni. Začne se na ponedeljek in konča na ponedeljek.

Ima 6 nedelj po Razglasenju Gospodovem in 24. pobinkoštna nedelje.

KVATRNI DNEVI

Pomladanski (postni): 14., 16., 17. marec
Poletni (bink.): 13., 15., 16. junija
Jesenski: 19., 21., 22. septembra
Zimski (adventni): 19., 21., 22. decembra

Premakljivi dnevi cerkvenega koledarja:

Prva predpostna nedelja.....18. februarja
Pepelnica.....7. marca
Velika noč.....22. aprila
Vnebohod.....31. maja
Binkošti.....10. junija
Telovo.....21. junija
Presveto Srce Jezusovo.....29. junija
Kristus Kralj.....28. oktobra
Prva adventna nedelja.....2. decembra

ZAPOVEDANI PRAZNIKI

Osmiina Rojstva Gospodovega..1. januarja
Vnebohod.....31. maja
Vnebovzetje.....15. avgusta
Vsi sveti.....1. novembra
Brezmadežna.....8. decembra
Rojstvo Gospodovo.....25. decembra

NARODNI PRAZNIKI V Z.D.A.

Novo leto.....ponedeljek, 1. januarja
Lincolnov rojstni dan
.....ponedeljek, 12. februarja
Washingtonov rojstni dan
.....četrtek, 22. februarja
Materinski dan.....nedelja, 13. maja
Spominski dan.....sreda, 30. maja
Očetovski dan.....nedelja, 17. junija
Dan neodvisnosti.....sreda, 4. julija
Praznik dela.....ponedeljek, 3. septembra

Kolumbov dan.....petek, 12. oktobra
Dan premirja.....nedelja, 11. novembra
Zahvalni dan.....četrtek, 22. novembra
Božič.....torek, 25. decembra

Zahvala

Vsem naročnikom lista "Ave Maria" pošiljamo "Ave Maria Koledar 1962". V navado je prišlo, da je koledar, ki izide v oktobru za naslednje leto, več kot samokoledar. V njem so priobčeni članki, ki so aktualni prav v istem letu, spisi, ki obravnavajo vprašanja, v katerih potrebujemo jasnosti, pesmi in črtice, ki opisujejo razmere in doživetja slovenskega človeka doma in v zamejstvu. Priobčujemo tudi poročila o delu in življenju v slovenskih naselbinah, v kolikor nam pišejo o tem naši sodelavci.

Glavni članek v tem koledarju je posvečen 500letnici ljubljanske škofije. S tem člankom, ki ga je spisal p. Odilo, je ta koledar še prav posebno privlačen; v njem je opisana zgodovina katoliške Cerkve v ljubljanski škofiji. Zahvaljujem se p. Odilu za članek in za fotografije, ki jih je oskrbel. Zgodovinski zemljevid ljubljanske škofije je oskrbel po posredovanju p. Bertranda Mr. E. Bayr. Obe ma se zahvaljujem. Zahvala tudi vsem, ki so poslali za koledar članke in razne spise, posebno pa g. Karlu Mauserju, ki je za list in koledar poslal nekaj črtic.

Hvaležni smo tudi naročnikom, ki nam vsako leto pošljejo za koledar en dolar, da pokrijemo stroške, ki jih imamo z njim.

Prosim sotrudnike, naj do konca maja 1962 sporoče, kaj in koliko bodo napisali za prihodnji koledar. Svoje prispevke pa naj pošljejo na uredništvo do konca junija 1962. Le tako je mogoče, da lahko koledar pravočasno izide.

Papež Janež XXIII.,

ki je v preteklem letu izdal okrožnico "Mati in učiteljica", v kateri jasno in prepričevalno izpoveduje veliko skrb Cerkve za časno in večno blaginjo vseh ljudi.

Ko se je 14. maja 1961 zbralo na trgu sv. Petra v Vatikanu 100.000 katoliških delavcev iz 64 držav k praznovanju 70letnice okrožnice Leona XIII. "Renun novarum" in 30letnice okrožnice Pija XI. "Quadragesimo anno", je papež oznanil, da je napisal novo okrožnico. Povedal je, da bo objavljena, ko bo prestavljena v razne jezike. Ko jo bodo ljudi dobili v roke, se je bodo razveselili, je napovedal sveti oče. Dne 14. julija je bila okrožnica objavljena. Začne se z besedami "Mati in učiteljica"; te dve besedi povesta, kaj je Cerkve vsem ljudem. Po vsem svetu ~ razen v komunističnih deželah ~ so jo sprejeli z odobravanjem. V tej okrožnici smo dobili katoličani jasno načrtano pot, ki vodi do rešitve sodobnih problemov. Socialni nauki Cerkve so bistveni del krščanskega pojmovanja življenja. Treba jih je uresničevati v dejanju, ker je v njih resnica, njihov smoter je pravičnost in njihova moč je ljubezen. Prepričani moramo biti, da le krščanski socialni nauki vodijo do rešitve današnjih težav. Zato moramo te nauke poznati. Krščanska vzgoja mora biti popolna; zato mora vedno stremeti za tem, da vsadi in goji med verniki zavest dolžnosti, da morajo vršiti svoje ekonomsko in socialno delovanje na krščanski način. Zato moramo poznati socialne nauke Cerkve. Naše socialne dolžnosti se ne nehajo na mejah fare, škofije ali države, ampak se morajo raztezati na vse tiste kraje, v katerih bedni, zaostali in brezpravni narodi potrebujejo naše pomoči.

JANUAR

Splošni molitveni namen

Uspeh cerkvenega zbora:
*Molimo, da bi priprave za
 za vesoljni cerkveni zbor
 napredovale z največjo možno
 skrbnostjo!*

Misijonski molitveni namen

Uspeh cerkvenega zbora
*Molimo, da bi vesoljni cer-
 kveni zbor razširil pravo luč
 evangeljskih resnic tudi po
 nekrščanskem svetu!*

Oblecite si kakor izvoljenci
 božji, sveti in ljubljani, pri-
 srčno usmiljenje, dobrotlji-
 vost, ponižnost, milobo, po-
 trpežljivost; prenašajte drug
 drugega in si odpuščajte, če
 ima kdo nad kom kaj grajati;
 kakor je Gospod vam odpustil,
 tako tudi vi; na vse to pa ob-
 lecite ljubezen, ki je vez
 popolnosti. In mir Kristusov
 naj kraljuje v vaših srcih.

Kol 3, 12 - 15

Lunine spremembe:

Mlaj: 6. januarja

Prvi krajec: 13. januarja

Polna luna: 20. januarja

Zadnji krajec: 26. januarja

- 1 P Osmina Rojstva Gospodovega - Novo leto
- 2 T Sveto ime Jezusovo - Makarij Aleksander
- 3 S Genovefa, devica - Anter, p. - Peter, m.
- 4 Č Tit, škof - Angela Folinjska, vdova
- 5 P Telesfor, papež, m. - Prvi petek v mes.
- 6 S Razglašenje G. - Trije kralji - Prva sob.
- 7 N SVETA DRUŽINA - Julija, mučenka
- 8 P Severin, opat - Teofil (Bogoljub), muč.
- 9 T Julijan in Bazilisa, muč. - Peter, škof
- 10 S Gregor X. papež - Viljem, škof
- 11 Č Higin, papež in m. - Pavlin Oglejski, škof
- 12 P Alfred, opat - Tatjana (Tanja), mučenka
- 13 S Spomin Jezusovega krsta v Jordanu
- 14 N 2. nedelja po Razglašenju G. - Radovan
- 15 P Pavel, puščavnik - Maver, o. - Habakuk
- 16 T Marcel, papež in mučenec - Oton, muč.
- 17 S Anton (Zvonko), puščavnik - Marijan, m.
- 18 Č Priska, devica in mučenka - Liberata, d.
- 19 P Marij in tovariši mučenci - Knut, spozn.
- 20 S Fabijan in Sebastijan (Boštjan), mučenca
- 21 N 3. nedelja po Razglašenju G. - Neža, dev.
- 22 P Vincencij in Anastazij, m. - Viktor, m.
- 23 T Zaroka Device Marije - Rajmund P., sp.
- 24 S Timotej, škof in m. - Felicijan, š. in m.
- 25 Č Spreobrnjenje sv. Pavla - Donat, muč.
- 26 P Plikarp, š., m. - Pavla, vd. - Alberik
- 27 S Janez Krizostom (Zlatousti), cerkveni uč.
- 28 N 4. nedelja po Razglašenju G. - Peter N.
- 29 P Frančišek Saleški, š. in c. uč. - Valerij
- 30 T Martina, dev. in muč. - Hijacinta, dev.
- 31 S Janez Bosko, spozn. - Marcela, vdova

Zapiski

FEBRUAR

- 1 Č Ignacij, škof in muč. Brigita, devica
 2 P Svečnica - Darovanje G. Prvi petek v m.
 3 S Blaž, škof in mučenec; Prva sobota v m.
 4 N 5. ned. po Razgl. Gosp. Andrej Korzini
 5 P Agata, devica in mučenica Albuin, škof
 6 T Tit, škof; Doroteja (Rotija, Dora), d., m.
 7 S Romuald, opat; Rohard, spoznavalec
 8 Č Doroteja (Rotija, Dora), d. in m. Tit, š.
 9 P Ciril Aleks., š. in cer. učit. Apolonija
 10 S Sholastika, devica Sotera, dev. in muč.
 11 N 6. n. po Razgl. G. Lurška Mati Božja
 12 P Sedem svetih ustanoviteljev
 13 T Albuin, škof - Katarina de Ricci, devica
 14 S Valentin (Zdravko), mučenec
 15 Č Favstin in Jovita, muč. - Jordan, spozn.
 16 P Julijan, dev. in mučenka - Onezim, muč.
 17 S Frančišek Klé, m. - Silvin - Hildegarda
 18 N Prva predpostna - Bernardka Lurška, d.
 19 P Konrad Plac., puščavnik - Julijan, muč.
 20 T Sadot in tov. mučenci - Elevterij, škof
 21 S Irena, devica - Eleonora, d. - Feliks, š.
 22 Č Stol sv. Petra v Antiohiji - Marjeta K.
 23 P Peter Damijan, š. in c. uč. - Romana, d.
 24 S. Matija, apostol - Sergij, mučenec
 25 N Druga predpostna - Valburga, d. - Modest
 26 P Matilda, devica
 27 T Gabrijel od Žalostne Matere božje, spoz.
 28 S Roman, opat - Antonija Florentinska, d.

Splošni molitveni namen

Zbestoba v molitvi
*Molimo, da bi verniki sredi
 vseh skrbi za to življenje
 porabili več časa za molitev!*

Misijonski molitveni namen

Pravični vladarji
*Molimo, da bi vladarji novih
 držav v želji po pravičnosti
 in nepristranosti skrbeli za
 resnični dobro svojih ljudstev*

Ljubezen bodi brez hinavščine. Sovražite hudo, držite se dobrega; bratovsko se med seboj ljubite; v spoštovanju drug drugemu prvojte; v gorečnosti ne bodite počasni; v duhu bodite goreči; Gospodu služite; v upanju se veselite; v nadlogah potrpite; v molitvi vztrajajte; s svetimi v potrebah delite; gostoljubje gojite.

Rim 12, 9 - 14

Lunine spremembe:

Mlaj: 5. februarja
 Prvi krajec: 11. februarja
 Polna luna: 19. februarja
 Zadnji krajec: 27. februarja

Zapiski

MAREC

Splošni molitveni namen

Uspeh cerkvenega zbora
*Molimo, da bi npravstvena
 (moralna) prenovitev življe-
 nja med verniki vodila h
 krščanski obnovitvi človeštva*

Misijonski molitveni namen

Misijonska svetost
*Molimo, da bi oznanjevanje
 evangelija vodilo vernike v
 misijonih k večji svetosti
 življenja po prejemanju za-
 kramentov in po prizadevanju
 za kreposti!*

Zahvaljujem Boga, kadarkoli
 se vas spomnim, in v sleherni
 molitvi vedno za vas prosim
 z veseljem, ker se udeležuje-
 te dela za evangelij od prvega
 dne do danes in sem prav o
 tem uverjen, da bo on, ki je
 v vas dobro delo pričel, tu-
 di dovršil, do dneva Jezusa
 Kristusa. Zakaj po pravici
 moram tako misliti o vas vseh,
 ker ... ste vsi vi deležni iste
 milosti ko jaz. *Flp 1, 3 - 7*

Lunine spremembe:

Mlaj: 6. marca

Prvi krajec: 13. marca

Polna luna: 21. marca

Zadnji krajec: 29. marca

- 1 Č Albin, škof - Feliks III., p. - Leon, m.
- 2 P Neža Praška - Milena, vdova - Prvi pet.
- 3 S Kunigunda, cesarica - Prva s. v mesecu
- 4 N Tretja predpostna - Kazimir, spoznavalec
- 5 P Janez Jožef od Križa, sp. - Teofil
- 6 T Perpetua in Felicita, m. - Fridolin, opat
- 7 S Tomaž Akvinski, cer. učitelj - Gavdiaz
- 8 Č Janez od Boga, spoznavalec - Julijan, š.
- 9 P Frančiška Rimska, vdova - Gregor Niški
- 10 S 40 svetih mučencev - Makarij, škof
- 11 N 1. postna - Krištof Milanski, spoznavalec
- 12 P Gregor Veliki, papež in cerkveni učitelj
- 13 T Teodora, mučenka - Kristina, dev. in m.
- 14 S kvaterna - Matilda, kraljica - Evtihij, m.
- 15 Č Klemen Marija Dvořák, spoznavalec
- 16 P kvatrni - Hilarij in Tacijan, m. - Herbert
- 17 S kvaterna - Patricij, škof - Jedrt (Jera), d.
- 18 N 2. postna - Ciril Jeruzalemski, š. in c. u.
- 19 P Jožef, ženin preblazene Device Marije
- 20 T Feliks, Larg, Dionizij, mučenci
- 21 S Benedikt (Blago), opat - Serapion, škof
- 22 Č Izidor, kmet - Lea, vdova - Vasilij, m.
- 23 P Jožef Oriol, spoznavalec - Pelagija, m.
- 24 S Gabrijel, nadangel - Marko, mučenec
- 25 N 3. postna - Dizma, desni razbojnik
- 26 P Oznanjenje D. M. (preneseno z 25. mar.)
- 27 T Janez Damaščan, cerkveni učitelj
- 28 S Janez Kapistran, spoznavalec
- 29 Č Ciril, diakon - Bertold, spoznavalec
- 30 P Janez Klimak, o. - Amadej, spoznavalec
- 31 S Modest Krški, škof - Benjamin, mučenec

Zapiski

APRIL

- 1 **N** 4. postna - Hugon, škof - Venancij, škof
 2 **P** Frančišek (Branko) Pavelski, spoznavalec
 3 **T** Rihard, škof - Sikst I., papež
 4 **S** Izidor Seviljski, škof in cerkveni učitelj
 5 **Č** Vincencij Ferrerski, spoznavalec - Irena
 6 **P** Krescencija, devica - Prvi petek v mes.
 7 **S** Herman Jožef, spozn. - Donat - Prva s.
- 8 **N** 1. pasijonska ali tiha - Albert, škof in m.
 9 **P** Tomaž Tolentinski, sp. - Marija Kleofova
 10 **T** Ezekijel, prerok - Mehtilda, mučenka
 11 **S** Leon Veliki, papež - Dominij (Dujam), m.
 12 **Č** Lazar Tržaški, mučenec - Julij I., papež
 13 **P** Hermenegild, m. - Ida, d. - Maksim int. m.
 14 **S** Valerijan, muč. - Justin, m. - Lidvina, d.
- 15 **N** 2. pasijonska ali cvetna - Helena, ces.
 16 **P** Benedikt, Jožef Labré, spoznavalec
 17 **T** Anicet, papež in mučenec - Rudolf, muč.
 18 **S** Apolonij, mučenec
 19 **Č** VELIKI ČETRTEK
 20 **P** VELIKI PETEK
 21 **S** VELIKA SOBOTA
- 22 **N** VELIKA NOČ - VSTAJENJE GOSPODOVO
 23 **P** Velikonočni ponedeljek - Vojteh (Adalbert)
 24 **T** Velikonočni torek - Fidelis Sigmarinski
 25 **S** Marko, evangelist, litanijske vse svetnikov
 26 **Č** Klet in Marcellin - Mati bož. dobrega sveta
 27 **P** Peter Kanizij, cer. uč. - Hozana Kotorska
 28 **S** Pavel od Križa, opat - Vital, mučenec
- 29 **N** 1. povelikonočna ali bela - Robert, opat
 30 **P** Katarina Sienska, d. - Jožef Kotolengo, s.

Splošni molitveni namen

Bolniki

*Molimo, da bi bolniki našli
moč v krščanski veri in upanju*

Misijonski molitveni namen

Misijonske šole

*Molimo za ohranitev in obno-
vitev svobode šol v misijon-
skih deželah!*

Imamo pa ta zaklad v prstenih
posodah, da je preobilna moč
iz Boga in ne iz nas. V vsem
nas stiskajo, toda nismo
utesnjeni; v zadregi smo, pa
ne obupujemo; preganjajo nas,
pa nismo zapuščeni; ob tla
mečejo, pa nismo pobiti; na
svojem telesu vedno okrog
nosimo umiranje Jezusovo,
da se tudi življenje Jezusovo
na našem telesu razodene.

II Kor 4, 7 - 11

Lunine spremembe:

Mlaj: 4. aprila

Prvi krajec: 11. aprila

Polna luna: 20. aprila

Zadnji krajec: 27. aprila

Zapiski

Splošni molitveni namen

Uspeh cerkvenega zbora
Molimo, da bi večje spoštovanje in natančnejše raziskovanje med katoličani in ločenimi kristjani pripravilo pot za resnično zedinjenje!

Misijonski molitveni namen

Misijonski poklici
Molimo, da bi po močnejši pobožnosti do presvete Eucharistije naraslo število duhovniških in redovniških poklicov v misijonih!

Kdor se v besedi božji poučuje, naj s tistim, ki ga poučuje, deli vse dobrine. Nikar se ne motite; Bog se ne da zasmehovati. Kar namreč kdo seje, to bo tudi žet. Kdor seje v svoje meso, bo od mesa žet pogubljenje; kdor pa seje v duha, bo od duha žet večno življenje. Ko dobro delamo, pa ne omagujmo; kajti ob svojem času bomo želi, če ne opešamo. *Gal 6, 6 - 9*

Lunine spremembe:

Mlaj: 4. maja

Prvi krajec: 11. maja

Polna luna: 19. maja

Zadnji krajec: 26. maja

- 1 T Jožef, zaščitnik delavcev - Jeremija, pr.
- 2 S Atanazij, škof in cer. uč. - Boris, spozn.
- 3 Č Aleksander, papež, in tovariši mučenci
- 4 P Monika, vd. - Florijan (Cvetko) - Prvi p.
- 5 S Pij V., papež - Irenej, š. in m. - Prva s.
- 6 N 2. povelikonočna - Judita, muč. - Lucij
- 7 P Stanislav, škof in muč. - Gizela, opatinja
- 8 T Viktor, mučenec - Dionizij, škof
- 9 S Gregor Nacianški, š., cer. uč. - Pahomij
- 10 Č Antonin, škof - Gordijan in Epimah, muč.
- 11 P Filip in Jakob, apostola - Sigismund (Žiga)
- 12 S Pankracij, Nerej, Ahilej in Domitila, m.
- 13 N 3. povelikonočna - Materinski dan - Robert
- 14 P Bonifacij, muč. - Justa in Justina, muč.
- 15 T Janez Salle, spozn. - Zofija, m. - Izidor
- 16 S Janez Nepomuk, mučenec - Ubald, škof
- 17 Č Pashal Bajlonski, spozn. - Brunon, škof
- 18 P Venancij, škof - Erik, kralj - Klavdija, m.
- 19 S Peter Celestin, papež - Pudencijana, dev.
- 20 N 4. povelikonočna - Bernardin Sienski, sp.
- 21 P Andrej Bobóla, mučenec - Feliks, Kant.
- 22 T Helena, devica - Emil (Milan) - Renata
- 23 S Janez de Rossi, spozn. - Deziderij, muč.
- 24 Č Marija Pomagaj - Ivana, vdova
- 25 P Urban I., papež in muč. - Gregorij VII., p.
- 26 S Filip Neréj, spozn. - Eleverij, papež
- 27 N 5. povelikonočna - Beda Častitljivi, c. u.
- 28 P Avgustin, škof
- 29 T Marija Magdalena P. } Križev teden
- 30 S Ferdinand, kralj } ali
- 31 Č VNEBOHOD GOSPODOV } prošnji dnevi

Zapiski

JUNIJ

- 1 P Angela Merici, devica - Prvi petek v m.
- 2 S Marcelin, muč. - Erazem, m. - Prva s.
- 3 **N** Nedelja po Vnebohodu - Klotilda, kraljica
- 4 P Francišek Karacciolo, sp. - Kvirin, m.
- 5 T Bonifacij, škof in mučenec
- 6 S Norbert, škof - Bertrand Oglejski, škof
- 7 Č Robert, opat - Ana Garzia, devica
- 8 P Medard, škof
- 9 S Binkoštna vigilijska - Primož in Felicijan
- 10 **N** BINKOŠTI
- 11 P Binkoštni ponedeljek - Barnaba, apostol
- 12 T Binkoštni torek - Janez Fakund, spozn.
- 13 S kvaterna - Anton Padovanski, cerkveni uč.
- 14 Č Bazilij Veliki, cer. učit. - Elizej, prerok
- 15 P kvatrni - Vid, Modest, Krescencija, muč.
- 16 S kvaterna - Jošt, opat - Benon, škof
- 17 **N** PRESVETA TROJICA - Očetovski dan
- 18 P Efremski, c. u. - Marko in Marcelijan
- 19 T Julijana, dev. - Gervazij in Protazij, m.
- 20 S Silverij, p. - Prakseda, d. - Florentina, d.
- 21 Č Alojzij Gonzaga (Vekoslav), spoznavalec
- 22 P Pavlin Nolanski, škof - Ahacij, mučenec
- 23 S Vigilijska sv. Janeza Krstnika - Jožef Kaf.
- 24 **N** Rojstvo sv. Janeza Krst. - 2. pobinkoštna
- 25 P Viljem, opat - Henrik, škof - Prosper, š.
- 26 T Janez in Pavel, mučenca - Vigilijska, škof
- 27 S Ema Krška, vdova
- 28 Č Pavel I., papež
- 29 P Presveto Srce Jezusovo
- 30 S Peter in Pavel, ap. (prenešeno s 29. jun.)

Splošni molitveni namen

Pokorščina Svetemu Duhu
Molimo, da bi vsi krščeni v Kristusu bolj velikodušno sledili navdihovanjem Svetega Duha!

Misijonski molitveni namen

Krščanska edinost
Molimo, da bi bila po obnovljenju resnične edinosti med kristjani razodeta pot do katoliške Cerkve, ki je Kristusova Cerkev!

Hvaljen Bog in Oče našega Jezusa Kristusa, Oče usmiljenja in Bog vse tolažbe, ki nas tolaži v vsaki naši nadlogi, da moremo tudi mi tolažiti nje, ki so v katerikoli nadlogi, s tolažbo, s katero nas same Bog tolaži. Zakaj kakor je trpljenje Kristusovo v nas obilno, tako je po Kristusu obilna tudi naša tolažba... Naše upanje za vas je trdno. *II Kor 1, 3-7*

Lunine spremembe:

Mlaj: 2. junija
 Prvi krajec: 10. junija
 Polna luna: 18. junija
 Zadnji krajec: 24. junija

Zapiski

Splošni molitveni namen

Uspeh cerkvenega zbora

*Molimo, da bodo vsi oni, ki
bodo sodelovali pri vesoljnem
cerkvenem zboru, prejeli v
obilju luč od Boga!*

Misijonski molitveni namen

Misijonska

umetnost in literatura

*Molimo, da bi verska umetnost
in literatura v misijonih
vredno in uspešno napredovali*

Vedno hvalim Boga zaradi
vas za božjo milost, ki vam
je dana v Jezusu Kristusu:
da ste v vsem po njem obo-
gateli, v vsakem nauku in
vsakem spoznanju, ker se je
pričevanje o Kristusu utrdilo
med vami, tako da v nobeni
milosti ničesar ne pogrešate,
kateri pričakujete razodetja
Jezusa Kristusa, ki vas bo
tudi utrdil do konca...

1 Kor 1, 4 - 8

Lunine spremembe:

Mlaj: 1. julija

Prvi krajec: 9. julija

Polna luna: 17. julija

Zadnji krajec: 24. julija

Mlaj: 31. julija

- 1 **N** PREDRAGOCENA KRI N. G. J. K.
- 2 **P** Obiskovanje Device Marije
- 3 **T** Irenej, škof in mučenec - Leon II., papež
- 4 **S** Gregorij, Francišek in Antonin, mučenci
- 5 **Č** Anton Marija Caharija, spoznavalec
- 6 **P** Izaija, prerok - Prvi petek v mesecu
- 7 **S** Ciril in Metod (v slov. šk. 5. jul.) - P.s.
- 8 **N** 4. pobinkoštna - Elizabeta, kraljica, vd.
- 9 **P** Nikolaj in tovariši, gorkumski mučenci
- 10 **T** Sedem bratov in tovariši, muč., - Amalija
- 11 **S** Pij I., papež - Veronika, devica - Olga
- 12 **Č** Mohor in Fortunat, m. - Janez Gualbert
- 13 **P** Francišek Solan, sp. - Evgen, škof in m.
- 14 **S** Bonaventura, škof in cerkveni učitelj
- 15 **N** 5. pobinkoštna - Vladimir, spoznavalec
- 16 **P** Karmelska Mati božja - Evstahij, spozn.
- 17 **T** Aleš - spoznavalec
- 18 **S** Kamil Lelijski, opat - Friderik (Miroslav)
- 19 **Č** Vincencij Pavlanski, sp. - Avrea, (Zlata)
- 20 **P** Hieronim Emiliani, sp. - Marjeta, d., m.
- 21 **S** Lavrencij Brindizijski, c. uč. - Prakseda
- 22 **N** 6. pobinkoštna - Marija Magdalena, spok.
- 23 **P** Apolinarij, škof in mučenec
- 24 **T** Kristina, devica in mučenka
- 25 **S** Jakob, apostol - Krištof, mučenec
- 26 **Č** Ana, mati Device Marije - Valens, škof
- 27 **P** Pantaleon, škof - Natalija, mučenka
- 28 **S** Nazarij in drugi mučenci - Viktor I., papež
- 29 **N** 7. pobinkoštna - Marta, devica
- 30 **P** Abdon in Senen, m. - Maksima, mučenka
- 31 **T** Ignacij Lojolski, spoznavalec

Zapiski

AVGUST

- 1 S Makabejski bratje, mučenci - Vera, m.
 2 Č Abdon in Senen, m. - Maksima, mučenka
 3 P Alfonz Marija Ligvorij, c. uč. - Prvi p.
 4 S Dominik, spoznavalec - Prva sobota v m.
- 5 **N** 8. pobinkoštna - Marija Snežna - Ožbalt
 6 P Gospodovo spremenjenje - Sikst II., p., m.
 7 T Kajetan, spozn. - Donat, m. - Kasijan, m.
 8 S Janez Marija Vianej, sp. - Cirijak int. m.
 9 Č Vigilija sv. Lavrencija, mučenca
 10 P Lavrencij, mučenec - Pavla, d. in muč.
 11 S Tiburcij in Suzana, muč.
- 12 **N** 9. Pobinkoštna - Klara Asiška, devica
 13 P Hipolit in Kasijan, m. - Janez Berhmans
 14 T Vigilija Vnebovzetja - Evzebij, spoznav.
 15 S VNEBOVZETJE D.M. ali Vel. Gospojnica
 16 Č Joahim, oče Device Marije - Rok, spozn.
 17 P Hijacint, spozn. - Pavel in Julijana, m.
 18 S Agapit, mučenec - Helena, ces.in vdova
- 19 **N** 10. pobinkoštna - Ludovik, sp. - Janez E.
 20 P Bernard, opat in cer. učit. - Samuel, pr.
 21 T Ivana Franciska Šantalska, vd. - Fidelis
 22 S Brezmadežno Srce Marijino
 23 Č Filip Benicij, spoznavalec - Flavijan, š.
 24 P Jernej, apostol - Roman, škof
 25 S Ludovik IX., kralj - Patricija, d. - Lucila
- 26 **N** 11. pobinkoštna - Ceferin, papež in muč.
 27 P Jožef Kalasancij, sp. - Ruf, škof in muč.
 28 T Avguštin, škof in cer. uč. - Pelagij, m.
 29 S Obglavljenje Janeza Krstnika - Sabina, m.
 30 Č Roza iz Lime, devica - Feliks in Adavkt
 31 P Rajmunt (Rajko), sp. - Pavlin, škof

Zapiski

Splošni molitveni namen

Uspeh cerkvenega zbora
*Molimo, da bi vsi kristjani
 podpirali delo vesoljnega
 cerkvenega zbora z gorečo
 molitvijo in prostovoljno
 pokoro!*

Misijonski molitveni namen

Učeniska služba Cerkve
*Molimo, da bi bila Cerkev
 sposobna učinkovito in pri-
 merno značaju in zahtevam
 različnih ras spolnjevati svojo
 učeniško službo!*

Kdor pičlo seje, bo tudi pičlo
 žel; in kdor obilno seje, bo
 tudi obilno žel. Vsak kakor
 je v srcu namenil, ne z žalost-
 jo ali po sili; zakaj veselega
 daritelja Bog ljubi. More pa
 vam Bog vsako milost v obilni
 meri podeliti, da boste imeli
 v vsem vedno vsega dovolj
 in vam bo še obilo ostajalo
 za vsako dobro delo.

II Kor 8, 6 - 9

Lunine spremembe:

Prvi krajec: 8. avgusta
 Polna luna: 15. avgusta
 Zadnji krajec: 22. avgusta
 Mlaj: 30. avgusta

SEPTEMBER

Splošni molitveni namen

Uspeh cerkvenega zbora
*Molimo, da bi delo cerkvenega
zbora neovirano napredovalo
in doseglo zaželjen zaključek*

Misijonski molitveni namen

Pogum v preganjanju
*Molimo, da bi vsi v misijon-
skih področjih, ki so pre-
ganjani zaradi vere v Kristusa
in pokorščine Cerkvi, junaško
prestajali preganjanje!*

Isto mišljenje naj bo v vas,
ki je tudi v Kristusu Jezusu.
Dasi je bil namreč v božji
podobi, ni imel za plen, da
je enak Bogu, ampak je sa-
mega sebe izničil, podobo
hlapca vzel nase, postal sli-
čen ljudem in bil po vnajnosti
kakor človek. Ponižal se je
in bil pokoren do smrti, smrti
na križu. Zato ga je tudi Bog
povišal in mu dal ime, ki je
čez vsa imena... Flp 2, 5 - 10

Lunine spremembe:

Prvi krajec: 7. septembra

Polna luna: 14. septembra

Zadnji krajec: 20. septembra

Mlaj: 28. septembra

1 S Egidij (Tilen, Ilj), opat - Prva sobota v m.

2 N 12. pobinkoštna - Štefan, kralj

3 P Pij X., papež - Evfemija, Tekla in tov. m.

4 T Roza Viterbska (Zalka), dev. - Ida, grof.

5 S Lavrencij Justinian, š. - Viktorin, š., m.

6 Č Liberat, sp. - Peregrin, sp. - Caharija

7 P Marko Križevčan in tov. m. - Prvi petek

8 S Rojstvo Device Marije - Mala G.

9 N 13. pobinkoštna - Peter Klaver, spozn.

10 P Nikolaj Tolentinski, spozn. - Viktor, m.

11 T Prot in Hijacint, mučenca - Erna, devica

12 S Sveto Ime Marijino - Gvido, spozn.

13 Č Notburga, devica

14 P Povišanje svetega Križa - Ciprijan, škof

15 S Žalostna Mati božja - Nikodem, mučenec

16 N 14. pobinkoštna - Kornelij, p. - Ljudmila

17 P Rane sv. Frančiška Asiskega - Lambert

18 T Jožef Kupertinski, spozn. - Irena, muč.

19 S kvatrna - Januarj in tov. mučenci

20 Č Evstahij in tov. mučenci - Dionizij, muč.

21 P kvatrni - Matej, apostol in evangelist

22 S kvatrna - Tomaž iz Villanove, spoznavalec

23 N 15. pobinkoštna - Lin, papež in mučenec

24 P Marija Rešiteljica jetnikov

25 T Nikolaj iz Flue, sp. - Kleofa, uč. Gosp.

26 S Izak in ostali ameriški mučenci

27 Č Kozma in Damijan, muč. - Fidencij, m.

28 P Venčeslav, kralj in mučenec - Salomon, š.

29 S Mihael, nadangel

30 N 16. pobinkoštna - Hieronim (Jerko), c. u.

Zapiski

OKTOBER

- 1 P Remigij, škof - Janez Dukljanski, spozn.
 2 T Angeli varuhi - Teofil (Bogoljub), spozn.
 3 S Terezija Deteta Jezusa, devica
 4 Č Frančišek Asiški, spoznavalec
 5 P Placid in tovariši mučenci - Prvi petek
 6 S Brunon, spoznavalec - Prva sobota v m.
- 7 **N** 17. pobinkoštna - Kraljica rožnega venca
 8 P Brigita, vdova - Simeon, starček
 9 T Janez Leonard, spozn. - Dionizij in t. m.
 10 S Frančišek Borgia, spozn. Danijel in t. m.
 11 Č Materinstvo Device Marije
 12 P Maksimilijan Celjski, škof in spoznavalec
 13 S Naša Gospa Fatimska - Edvard, kralj
- 14 **N** 18. pobinkoštna - Kalist I., papež in m.
 15 P Terezija Avilska, devica
 16 T Hedviga (Jadviga, Vika), vdova - Gerard
 17 S Marjeta Marija Alakok, devica
 18 Č Luka, evangelist
 19 P Peter Alkantarski, spozn. - Etbin, opat
 20 S Janez Kancij, spoznavalec - Felicijan, m.
- 21 **N** 19. pobinkoštna - Uršula in tov., d. in m.
 22 P Vendelin, opat - Marija Salome, vdova
 23 T Anton Klaret, spozn. - Klotilda, dev., m.
 24 S Rafael, nadangel - Kristina, mučenka
 25 Č Krizant in Darija, muč. - Krišpin, muč.
 26 P Evarist, papež in muč. - Lucijan in t. m.
 27 S Vincencij in Sabina, muč. - Frumencij, š.
- 28 **N** KRISTUS KRALJ
 29 P Narcis, škof
 30 T Klavdij in tovariši, mučenci
 31 S Volbenk, škof - Alfonz Rodrigez, spozn.

Zapiski

Splošni molitveni namen

Uspeh cerkvenega zbora
Molimo, da bi po nezmotljivem učiteljstvu drugega vatičanskega cerkvenega zbora postale znane vsem zmote in nevarnosti za vero in pravost

Misijonski molitveni namen

Laični misijonarji v latinski Ameriki
Molimo za vzgojo laičnih misijonarjev v latinski Ameriki!

Zatorej stojte trdno, bratje, in se držite izročil, ki ste se jih naučili, bodisi po našem govoru, bodisi po našem pismu. Sam Gospod naš Jezus Kristus pa, in Bog, naš Oče, ki nas je vzljubil in nam milostno podelil večno tolažbo in dobro upanje, naj spodbudi vaša srca ter vas utrdi v vsakem dobrem delu in vsaki dobri besedi.

II Tes 2, 15 - 17

Lunine spremembe:

Prvi krajec: 6. oktobra
 Polna luna: 13. oktobra
 Zadnji krajec: 20. oktobra
 Mlaj: 28. oktobra

NOVEMBER

Splošni molitveni namen

Uspeh cerkvenega zbora

Molimo, da bi vrhovni škof - papež - po daru posebne pomoči Svetega Duha predsedoval vesoljnemu cerkvenemu zboru z vso možno modrostjo in pogumom!

Misijonski molitveni namen

Varstvo pred materializmom

Molimo, da bi socialni nauk in akcija Cerkve mogla rešiti nerazvite dežele pred nevarnostjo brezbožnega materializma!

O vas, preljubi, pa smo prepričani, da ste boljši in blizu zveličanja, čeprav tako govorimo. Saj Bog ni krivičen, da bi pozabil vaše delo in ljubezen, ki ste jo skazali njegovemu imenu, ker ste svetim stregli in še strežete. Želimo pa, naj vsak izmed vas pokaže isto vnemo za popolnost upanja do konca.

Hebr 6, 9 - 11

Lunine spremembe:

Prvi krajec: 5. novembra

Polna luna: 11. novembra

Zadnji krajec: 19. novembra

Mlaji: 27. novembra

1 Č VSI SVETI

2 P Spomin vernih duš - Prvi petek v mesecu

3 S Valentin int. muč. - Silvija, vd. - Prva s.

4 N 21. pobinkoštna - Karel Boromejski, sp.

5 P Zaharija in Elizabeta

6 T Lenart, opat

7 S Janez Gabrijel, mučenec - Engelbert. š.

8 Č Bogomir, škof

9 P Posvečenje bazilike presv. Odrešenika

10 S Andrej Avelinski, spoznavalec

11 N 22. pobinkoštna - Martin, škof, spozn.

12 P Martin I., papež in mučenec

13 T Stanislav Kostka, spozn. - Didak, spozn.

14 S Jozafat, škof in muč. - Nikolaj Tavelič, m.

15 Č Albert Veliki, cer. učit. - Leopold, sp.

16 P Gertruda (Jedrt, Jedrt), devica - Otmar, o.

17 S Gregor Čudodelnik, spoznavalec

18 N 23. pobinkoštna - Roman, mučenec

19 P Elizabeta, kraljica - Poncijan, p. in m.

20 T Feliks Valoaški, spoznavalec

21 S Darovanje Device Marije

22 Č Cecilija, d. in muč. - Zahvalni dan

23 P Klemen I., p., m. - Felicita - Lukrecija

24 S Janez od Križa, cer. uč. - Krizogon, m.

25 N 24. in zadnja pobinkoštna - Katarina, d., m.

26 P Silvester, opat - Peter Aleksandrijski, m.

27 T Virgilij, škof, apostol Koroške

28 S Gregor III., papež - Ruf in tov. mučenci

29 Č Saturnin, mučenec - Iluminata, devica

30 P Andrej, apostol - Justina, devica in muč.

Zapiski

DECEMBER

Splošni molitveni namen

Uspeh cerkvenega zbora
Molimo, da bi bil drugi vatikanski cerkveni zbor izredna priča resnice, edinosti in ljubezni Cerkve!

Misijonski molitveni namen

Spreobrnjenje mohamedancev
Molimo, da bi se Kristusov evangelij z večjim uspehom širil med mohamedanskimi ljudstvi!

Razodela se je milost Boga, ki prinaša zveličanje vsem ljudem; uči nas, da se odpojevmo brezbožnosti in posvetnim željam in na tem svetu trezno in pravično in pobožno živimo, pričakujoč blaženega upanja in veličastnega prihoda velikega Boga in Zveličarja našega Jezusa Kristusa, ki je dal samega sebe za nas, da bi nas odrešil vse krivice...

Tit 2, 11 - 14

Lunine spremembe:

Prvi krajec: 4. decembra

Polna luna: 11. decembra

Zadnji krajec: 18. decembra

Mlaj: 26. decembra

- 1 S Marijan in tov. muč. - Natalija - Prva s.
- 2 **N** 1. adventna - Bibijana, devica - Herta, d.
- 3 P Frančišek Ksaverij, spozn. - Sofonija, pr.
- 4 T Peter Krizolog, š. in c. uč. - Barbara, m.
- 5 S Saba, opat - Julijan, mučenec - Gerald
- 6 Č Nikolaj (Miklavž), škof - Apolinarij, muč.
- 7 P Ambrozij, škof in cer. uč. - Prvi petek
- 8 S BREZMADEŽNO SPOČETJE D. MARIJE
- 9 **N** 2. adventna - Peter Furjé, spoznavalec
- 10 P Melkijad, papež in mučenec
- 11 T Damaz I., papež in mučenec - Evtihij, m.
- 12 S Guadalupska Mati božja
- 13 Č Lucija, devica in mučenka - Otilija, dev.
- 14 P Just, mučenec
- 15 S Konrad Ofiški, spoznavalec
- 16 **N** 3. adventna - Evzebij, š., m. - Albina, d.
- 17 P Lazar, škof - Vivina, devica
- 18 T Gracijan, škof - Teotim, mučenec
- 19 S kvatrna - Teja, mučenka - Urban V., p.
- 20 Č Evgenij in Makarij, mučenca
- 21 P kvatrni - Tomaž, apostol - Severin, škof
- 22 S kvatrna - Frančiška Ksaverija Kabrini, d.
- 23 **N** 4. adventna - Viktorija, dev. in mučenka
- 24 P Božična vigilijska - Adam in Eva
- 25 T BOŽIČ - ROJSTVO GOSPODOVO
- 26 S Štefan, diakon, prvi mučenec
- 27 Č Janez, apostol in evangelist - Fabiola, vd.
- 28 P Nedolžni otročiči
- 29 S Tomaž, škof in muč. - David, kralj
- 30 **N** nedelja med božično osmino - Evgenij, š.
- 31 P Silvester, papež - Katarina Labouré, d.

Zapiski

Karel Mauser:

Mar nismo tudi mi krivi?

Vprašanje slovenskega nabožnega tiska postaja pereč problem, ki se bo z leti zaostрил in zdi se mi, da temu problemu prihajamo nasproti vse preveč brez skrbi, vse preveč lagodno in brez misli na bodočnost.

Na tleh Združenih ameriških držav imamo dejansko le mesečnik Ave Marija, revijo, ki ima za seboj lepo tradicijo. V času strupenega "ajzenponarskega socializma", ki se je na vse kripnje mučil, da bi med Slovenci todle zatrl sleherno versko čustvovanje, je bila prav ta revija velik in mogočen jez, ob katerem so se zlomili najhujši valovi. Iz skromnih začetkov je vzbrstelo lepo nabožno slovstvo, dobri načelni članki in preprosti dopisi značajnih ljudi, ki so razumeli potrebo po svetilniku, ki bi vsaj s skromno svečavo bliskal v temen čas.

Prišel je čas, ko je bilo naročnikov veliko, ko je list prihajal skoraj v vsako slovensko katoliško hišo. Na preprost način je slovenski človek na tujem obujal spomine na dom, na tisto trdno priklenjenost k Cerkvi, na staro vaško življenje, ki se je vsako nedeljo in vsak praznik zbralo v močno edinost, v čudovito zbranost. Bralci so bili ljudje, ki so bili še trdno povezani z domom, ki jim je bil krščanski nauk v slovenskem jeziku najbolj razumljiv in najbolj prijemljiv. Z neizprosno koso je smrt rezala široke redi v travnik starega cvetja in danes, po tolikih letih živahnega brstenja, prihaja doba, ko se moramo vsi zamisliti in iz zamišljanja napraviti sklepe, ki bodo tej stari in častitljivi slovenski nabožni reviji v pomoč in rešitev.

Zdi se mi, da nekam hladno mislimo na smrt nabožnega časopisa. Ni človek, samo popisan papir. Res je - papir je, toda besede na tem papirju pišejo ljudje, duhovniki in laiki. Glasovi vpijočih v puščavi? Kaže tako. V kartoteki se množe listki članov-umrl, umrl. Novi naročniki so redki, vrste starih stebrov ostajajo šibki. Verski nauk v materinem jeziku zveni v prazno, puščamo, da naši otroci, naši mladi komaj še znajo po slovenje moliti.

Mar nismo tudi mi krivi? Prepričan sem, da smo. Ne iz zlobe, krivi smo iz lenobe. Iz tega naglavnega greha se ne brigamo, da bi se naročili, da bi pisali karto, da bi se revije zveselili. Politika, dnevni dogodki, marsikdaj prazne marnje, postavljamo pred vsako duhovno vrednoto in v tej vsakdanjosti plesnimo brez vsake druge želje. Načrte in reševanje prepuščamo drugim. Bo že kako.

Stara tolažba lenih ljudi.

Bo že kako je že zdavnaj umrl. Kar danes ni načrtno zgrajeno ni nikoli postavljeno. Še temelj ne, kaj še, da bi na temelju kaj bilo.

Slovenska nabožna revija danes potrebuje zavednih naročnikov, ki se zavedajo dvojega. Prvič: Verske vrednote so pred dnevnimi dogodki. Drugič: če hočemo ohraniti slovensko čustvovanje, svoje običaje, slovenski dom in slovensko družino, potem moramo storiti vse, da slovensko nabožno revijo ohranimo do zadnjih

možnih mej. Če teh dveh zavesti med nami ne bo, ni načrtnega ohranjanja, je le počasno umiranje, ki pa ga že lahko vidimo.

Imamo kopo nabožnih revij, ki so dobre toda niso v slovenskem jeziku. Niso manj vredne, toda če si na tujem in v neznanem mestu srečaš človeka, ki te pozdravi v tvojem jeziku, si srečen in vesel, čeprav so tudi tujci do tebe prijazni in dobri.

Prav tako je s slovensko nabožno revijo. Star znanec, ki ti obudi spomin na nauke starega župnika doma, na nauke matere in očeta. Vsaka beseda je domača, vsaka skriva v sebi star, prijeten nadih vaše cerkve.

Nekoč je bilo tako, da smo mi potrebovali Ave Marijo. Danes prihaja čas, da Ave Marija potrebuje nas. Noče nas prisiliti, trka le na našo versko in slovensko zavednost. Oglašajo se novi naročniki, toda potrebno bi bilo, da se ji odpro vrata v vse slovenske družine.

Prihaja čas za tesno združitev. Ne odmikajmo se, zakaj lahko se zgodi, da bomo doživeli združenje pepela, da bomo ob pepelu domov tudi mi sami pepel, šipek, nič vreden pepel, ki bo še dolgo izžareval radij in nič drugega. Preveč resen je čas, da se ob zapravljanju gmotnih dobrin ne bi spomnili duhovnih vrednot, ki bodo ostale nedotaknjene tudi takrat, ko bodo ta nori svet pokrile gobaste megle uničevanja. Duhovne vrednote se morajo vrniti na svoje mesto in pri vročem in iskrenem prizadevanju za ta cilj tudi skromen nabožen list kakor je Ave Marija prispeva svoj del. In prispeval ga bo še bolj, če se vsa slovenska soseska, ki krščansko čuti z vsem srcem, združi za svojim listom.

Ne bomo ustvarili čudeža. Moremo pa znova ukresati življenje. Koliko je danes pisateljev v zamejstvu, ki bi z drobnimi in preprostimi sestavki reviji mogli dati nov in svež nadih, koliko je izobraženih laikov z mnogimi izkustvi, ki bi jih mogli dati na razpolago Ave Mariji. Če bi vsak od svoje strani naredil, kar mu je mogoče, je še čas, da bi znova pognali staro zastavo našega verskega čustvovanja visoko na jambor slovenskega življenja. Ob mnogi pomoči bi se list okrepil, mogel bi se povečati in s temi pridobitvami bi se vzdignil tudi naš ponos.

Slovenski človek naj ima slovensko nabožno revijo. Tudi druge, ki niso v našem materinskem jeziku mu bodo koristile, toda slovenski ponos in želja, ohraniti naše tradicije, zahtevata, da je v naših hišah v prvi vrsti slovenska nabožna beseda.

Mar nismo tudi mi krivi, da ni tako? Ne ostanimo samo pri vprašanju, popravimo svojo krivdo. V domovini ima verski listič štiri strani in še za tega je naklada omejena. Ljudje si ga sposojajo. Tu pa imamo lepo revijo, opremljeno s slikami in vendar stojimo ob strani kakor da je nepotrebno one, ki nam nič ne koristi.

Nazarenska sramota za Slovence bi bila, če bi brez pomoči gledali hiranje lista, ki je med nami toliko naredil. In ne samo sramota: bilo bi znamenje, da smo svoje verske vrednote predali vetrovom in da jih samo še perišče hranimo za zadnjo uro.

Še je čas. Ave Marija je vaš list, je tvoj in moj list, list vsakogar, ki ima slovensko srce in se zaveda, da je za trdo skorjo življenjske borbe tudi duhovnost, v katero kakor v zibel pokladamo svoja upanja za bodočnost.

Preteklost v sedanjosti

Čikaška podružnica Lige priredi vsako leto spominsko proslavo za padlimi in pobitimi žrtvami brezbožne revolucije v Sloveniji. Zadnja taka proslava je bila 24. junija 1961. Zaradi razmer se je morala vršiti skromno. Ena pevska točka, dve recitaciji in govor. Nekateri so želeli, da misli tega govora ne bi šle v pozabo. Zato tu priobčujemo kratko razmišljanje za one, ki so dobre volje. Misli tega članka so vzete iz tega govora in dopolnjene z nasveti nekaterih članov čikaške Lige.

Ko so se zbirali člani čikaške Lige k spominski proslavi, je stopil k meni ugleđen mož in me vprašal: "Ali se mislite v govoru kaj dotakniti Eichmanovega procesa?" Odgovoril sem: "Govor imam sestavljen in nisem navajen, da bi ga spreminjal v zadnjem trenutku." Nisem se takoj spomnil, kaj mi je mož mislil svetovati. Med govorom pa sem spoznal, kako blizu se je približal moji misli, še preden sem jo razložil. Ta misel je bila: preteklosti ni mogoče črtati iz našega življenja; ne smemo je zamolčati, potrebno je, da mladini odkrito povemo, kar se je godilo, ker gre tu za del zgodovine našega naroda, ki je nikoli ne bo mogoče pozabiti in prezreti.

Naša spominska proslava je bila preprosta. Prav to me potrjuje v misli, da čutimo za dolžnost, da žrtev padlih in pobitih protikomunističnih borcev ne pozabimo. S hvaležnostjo se jih moramo spominjati. To pomeni, da moramo ohranjati in širiti ideal, za katerega so žrtvovali vse, kar so mogli, tudi svoja življenja.

O odporu proti brezbožni revoluciji imamo danes različne sodbe. Mnogo kritik in sodb je bilo izrečenih v širši javnosti. Nekatere izmed njih so dobre, iskrene, sprejemljive, nekatere pa tudi slabe, sramotne in vse obsodbe vredne. Ne bom se spuščal v podrobnosti, ker nisem zgodovinar in tudi ne morem biti

sodnik nad ljudmi, ki so se žrtvovali za blagor naroda in ljudstva v težkih in kritičnih časih. Slišali smo mnogo o napakah, ki so se zagrešile. Pri vseh slabih sodbah iz naših vrst, si mora človek dobre volje ustvariti svoje mnenje. Ker si ga nekateri ne ustvarijo, nujno pridejo do napačnega in nevarnega zaključka: Jaz sem že vsega sit, mene vse skupaj nič več ne briga! To je lahko reči; še lažje se je po tem ravnati. A kdor tako ravna, se morda ne zaveda, da je naredil križ čez svoje katoliško prepričanje in čez svoje slovenstvo. To pa je verjetno znamenje, da tone, ako že ni utonil, v današnjem materializmu, ki zanika vse probleme duhovnega značaja. Naš boj proti brezbožnemu komunizmu je po svojem bistvu sad našega prepričanja, torej duhovnega značaja. Svojemu prepričanju pa se človek ne more odpovedati brez usodnih posledic. Kdor se mu je odpovedal ali ga vrgel med staro šaro, se je oddaljil od katoliške miselnosti in se odtujil narodu.

Na boj proti brezbožnemu komunizmu moramo gledati kot zreli ljudje. V tem boju nismo doživeli samo poraza, ampak tudi tragičen konec. Pozabiti pa ne smemo, da smo v njem doprinesli, kar največ smo mogli. Ako je božja previdnost tako ukrenila, da nismo med pobitimi žrtvami, imamo prav gotovo posebno dolžnost, da ostanemo zvesti idealu, za katerega so mnogi žrtvovali svoja življenja. Ne pozabimo, da bi bil lahko marsikdo izmed nas, ako ne večina, med pobitimi žrtvami v Kočevskih gozdovih. Svoje preteklosti ne moremo in nečemo zabrisati ali pozabiti. Kar nam je bilo sveto pred 20 in 15 leti, nam je sveto tudi danes. Ideali, ki so sad verovanja, so nad časom, zato tudi nespremenljivi.

Vsako človeško delo, pa naj bo še tako plemenito in vzvišeno, je združeno z napakami in slabostmi. Česar se človek dotakne, je zaznamovano z njegovo slabostjo. Še celo v Cerkvi, ki je božja ustanova, so človeške slabosti. A nad njimi zmaga božja moč, zato je Cerkev nepremagljiva. Ljudje včasih presojava dobre stvari, ki jih vršijo ljudje, tako,

kot da bi jih vršili angeli. Zelo redki so še celo med svetniki, ki bi bili brez slabosti v svojem najplemenitejšem prizadevanju. In vendar smo nagnjeni k temu, da od onih, ki se posvetijo in žrtvujejo za dobro stvar, pričakujemo, da bi delali tako dobro, plemenito in brezhibno kot je lep in vzvišen ideal, za katerega se žrtvujejo. To je nemogoče! Tako je tudi v našem boju proti brezboštvu. Ta boj ni dolžnost samo za svetnike. Je dolžnost slehernega, zakaj postavljeni smo pred dvojno možnost: Ali se brezboštvu uklonimo ali pa pokažemo in izpovemo, da ga odklanjamo. Kristus pravi jasno: "Vsakega torej, kdor bo mene priznal pred ljudmi, bom jaz priznal pred svojim Očetom, ki je v nebesih; kdor pa bo mene zatajil pred ljudmi, njega bom tudi jaz zatajil pred svojim Očetom, ki je v nebesih" (Mt 10, 32-33). Za božje kraljestvo se borimo grešni ljudje. S tem ne mislim opravičevati napak in grehov, ki izvirajo iz hudobije in sebičnih namenov. Zagovarjam splošne napake, ki so združene z vsakim človeškim delom in se prikradejo med najbolj plemenita prizadevanja. Med dvanajstimi apostoli je bil eden izdajalec; zaradi tega ne obsojamo vseh apostolov. V zgodovini Cerkve so bili tudi slabi papeži, a zato ne obsojamo papeštva, ki je Kristusova ustanova. V Cerkvi so tudi slabi in nevredni duhovniki, a zaradi njih ne zavračamo in ne odklanjamo duhovništva, ker verujemo, da nam po duhovnikovem delu Jezus daje sadove svojega odrešenja. Ako so se vršile in se vrše v boju proti brezboštvu napake, zaradi tega ne obsojamo žrtev in naporov onih, ki so raje darovali svojo življenja, kot da bi se uklonili peklenskim načrtom borbenega brezboštva. Vsakdo ve za razne primere, kako je bilo našim možem in fantom hudo, kadar se je garjeva ovca prikradla med njihove vrste. Storili so vse, kar so mogli, da bi preprečili slabo. Danes so vse te stvari zanami v preteklosti. Čas v človeku dobre volje skristalizira in očisti vzvišeno idejo vseh človeških slabosti in navlak, da zažari še v lepši luči. Vedno bolj spoznavamo, da je vredno žrtvovati vse za zmago

dobrega nad zlom, za zmago vere nad brezboštvom. Naš boj še ni končan. Dobro še ni premagano, čeprav brezboštvo žanje uspehe. Poleg tega nam pove tudi sveta vera, da božje stvari ni mogoče uničiti. Kristus je vedno zmagovit, prav tako tudi oni, ki se zanj borijo. V svojem boju proti brezboštvu se moramo krepiti in rasti v neupogljive in vztrajne borce. V začetni stopnji tega boja smo morda branili svoja življenja in imetje; seveda ne pozabljamo pri tej misli na mnoge, ki so se uprli brezbožnemu komunizmu samo iz najvišjih nagibov. Čas nas vzgaja, da se vedno bolj dvigamo iz sebičnosti in očiščujemo svoje namene, da bo vse delo in prizadevanje posvečeno edinemu cilju: božje kraljestvo na zemlji, ki je za nas začetek večnega kraljestva. V ta namen je Jezus Kristus postavil zakrament svete birme, ki nam vtisne v dušo neizbrisno znamenje borcev za Kristusovo kraljestvo in nas potrdi v zvestobi do vere in v izpovedovanju svoje pripadnosti Kristusu in njegovi Cerkvi. Ali ni danes, ko je boj med brezboštvom in vero očiten, vsak katoličan dolžan pokazati svojo zvestobo veri tako, da javno pokaže, da odklanja brezboštvo ne samo v svojem srcu, ampak tudi v dejanju. Zato je najmanj, kar Cerkev pričakuje od nas, da jasno in nedvomno odklonimo vse, kar podpira in širi brezboštvo. Nedosledno in nerazumljivo je ravnanje onih, ki hočejo ravnati drugače in nikoli ne pokažejo, da brezboštva ne podpirajo; puste, da brezbožniki njihova imena in njihovo ravnanje uporabljajo v svoje namene in nikoli ne pokažejo, da ne marajo nuditi nobene opore v napredovanju brezbožnega komunizma.

Vemo, da so se v odporu proti brezbožnemu komunizmu delale napake. Ako kdo misli, da je poklican, da se postavi pred javnostjo za kritika uglednih katoliških osebnosti, ki so bile v tem boju vidne, naj se vedno vpraša, ali je za trezno in zdravo kritiko usposobljen. Nekateri sploh ne marajo biti kritiki, ampak se kar postavljajo za sodnike. Trezen človek, ki je sposoben samostojno misliti, take takoj spozna po njihovih

besedah in po načinu, kako so te besede izgovorjene ali zapisane. Sposobnih kritikov je zelo malo. Svoboda tiska ne pomeni, da tiskane besede ne vežejo moralna načela o pravičnosti in ljubezni. Za prestopke proti pravičnosti in ljubezni so odgovorni vsi, ki kakorkoli sodelujejo in pripomorejo, da neusposobljeni kritiki širijo svoje zgrešene zaključke in sodbe med ljudmi. Neusposobljeni kritiki s sebičnimi in nepoštenimi nameni naredijo več škode kot je naredila "krivda", ki jo obsojajo. Navadno ne prinesejo nobenih dokazov za svoje trditve, sklicujejo se pa radi, da imajo dokaze, s katerimi pa nikoli ne pridejo na dan. S tem ne namigujem na nikogar in na nobeno skupino, zakaj škodljive "kritike" so bile izrečene iz najrazličnejših strani. Takih "kritikov" bo vedno dovolj, dokler bo svet obstojal. Ne bi uporabljal časa, da bi jih prepričal, da je njihovo ravnanje napačno in škodljivo. Te besede pišem le za one, ki jih krivične sodbe bolijo. Samo ti so sposobni, da v sebi ohranijo ideal našega boja proti brezboštvu. Le ti duhovno zorijo in nadaljujejo uspešno delo za božjo stvar na svetu in v našem malem narodu. Te vzpodbujam, naj ostanejo prepričani, da je za nas boj in vse delo proti brezboštvu sveta stvar in naša dolžnost, kateri želimo z božjo pomočjo ostati zvesti do konca. Brezboštvo je največja zmota in zabloda našega časa in največja nesreča za posameznika, ki se mu ukloni, in za narod. Mi se nismo uklonili in se ne bomo, ker verujemo, da je z nami Kristus Kralj, ki je vedno zmagovit, čeprav mora v svojem mističnem telesu obnavljati skrivnost velikega petka.

Za vsak ideal moramo biti navdušeni ne le, kadar čutimo, da dobra stvar zmaguje, ampak tudi takrat, kadar naleti na ovire, odpor in nerazumevanje. Ovire in težave nas morajo utrditi v zvestobi do velike in vzvišene ideje, ki ni človeka, ampak božja; in ta je: kraljestvo božje na zemlji in v našem narodu.

Ne smemo omahovati in postajati

malodušni, ako nas vsi ne razumejo in ako nas celo nekateri verni zaničujejo in obsojajo zaradi našega odkritega odklanjanja brezboštva. To so majhni ljudje, ki se ne znajo dvigniti nad svojo sebičnost in ožino. Nihče ni še naredil nobene usluge božji stvari s prilagajevanjem in popuščanjem brezbožnemu komunizmu, ki nič ne zakriva, da je njegov namen, uničiti Cerkev in vero. Brezboštva ne moremo sprejeti, tudi prilagoditi se mu ne moremo. Brezboštvo je vera sovraštva, ker je zavrglo ljubezen. Prav zato, ker je komunizem zavrgel ljubezen in dviga stisnjeno roko v znamenje svojega upora Bogu, je v svojem bistvu brezbožen. Vera sovraštva ne more prineesti miru in ni sposobna rešeti družabnih problemov. Naj se nekateri žele prilagoditi brezbožnemu komunizmu kakorkoli, svojega ravnanja ne morejo opravičiti ali utemeljiti, zakaj sovraštva nikoli in pod nobenimi pogoji ne smemo podpirati. Da se brezboštvo lahko širi, je vzrok pomanjkanje ljubezni v srcih. Ljubezen nikoli ne more služiti sovraštvu. To je zakon, ki je zapisan v krščansko srce. Ljubezen se raje preda v žrtev apostolom sovraštva, kot da bi služila njihovim zlobnim namenom. Tako žrtvovanje je zmagoslavje ljubezni. V tem žrtvovanju je njena zmagoslavna moč, ki jo pa sovražniki Ljubezni ne vidijo, ker so v popolni duhovni temi.

Svojih idealov nikomur ne vsiljujemo. Ideal zvestobi Ljubezni je tako vzvišen, da si ga lahko osvoji samo v mišljenju in srcu svoboden človek.

Padli protikomunistični borci in pomorjeni domobranci so rana na našem narodnem telesu. Te rane ne smemo zanemariti in je ne pozabiti. Ne mislimo nanjo zato, da bi zadajali nove rane, to je, da bi gojili maščevanje ali sovražne misli. To sta dva greha, s katerima človek najbolj škoduje sebi. Nekateri pravijo, naj to stvar kar pozabimo, pa bo najboljše. K tej misli mi je pokazal pot do odgovora mož, ki sem ga omenil v začetku tega razmišljanja. Prinesel mi je nemško knjigo

Vrtnica, ki so jo vsadili Mausarjevi v maju 1960 na grob škofa Rožmana, je cvetela tudi preteklo poletje

z naslovom "Tiho povelje", spisal Achim Besgen. Založnik - Nymphenburger Verlagshandlung - podaja na ovoju knjige naslednjo opombo:

"Ta knjiga prva podaja življenjepis finskega zdravstvenega svetnika Feliksa Kerstena, katerega je poklical Himmler l. 1939, da ga zdravi. Dr. Kersten je ostal tam do konca vojne. Z neverjetnim, skoro magičnim vplivom na Himmlerja mu je uspelo, da je rešil na deset tisoč ljudi iz nacističnih ječ in taborišč, kjer so čakali samo na smrt.

Kerstenova zdravilna moč je bila v njegovih rokah. Kar se je naučil doma od svoje matere in potem po raznih visokih šolah je še spopolnil s tibetansko-lamaističnimi metodami masiranja, v katere ga je vpeljal kitajski zdravnik, s katerim se je seznanil v Berlinu. V zadnjih letih druge svetovne vojne je imel jako razširjeno zdravniško prakso v nekaterih evropskih prestolicah. Ko ga je Himmler poklical k sebi, je prišel na mesto, odkoder je mogel bolje, kakor od kjerkoli drugod, opazovati, kaj se dogaja med najvišjimi osebami nacistične hierarhije. Njegov dnevnik, ki deloma še ni objavljen, je eden izmed najvažnejših virov za spoznavanje nacistične dobe v Nemčiji.

Avtor knjige (Achim Besgen), ki je katoliški bogoslovec in je že znan po drugih spisih v listih "Stimmen der Zeit", "Hochland" in "Eckart", se je slučajno seznanil z dr. Kerstenom, pa mu je bil kot prvemu na razpolago Kerstenov dnevnik in še cela vrsta še neznanih listin tako, da je mogel kot prvi poskusiti, da napravi Himmlerjevo svojevrstno, zelo zmedeno in razdvojeno miselnost za izhodišče studije nacističnih veličin."

Pisatelj knjige "Tiho povelje" Achim Besgen je zapisal v uvodu nekatere koristne misli, ki jih deloma navajamo v naslednjih vrsticah:

"Človek se ne more nikdar popolnoma ločiti od tega, kar je govoril, delal ali doživel. Preteklost se vedno uveljavlja v sedanjosti ali tako, da gradi in pospešuje ali pa tako, da razdira ali zavira. Odvisi čisto od posameznika, kaj pomeni včerajšnji dan današnjemu. Če se človek v preteklost poglobi, če premisli in predela, kar je bilo, potem mu preteklost pomaga, da postane zrelejši, da več ve in zna, in bogati. Če pa tega ne upa storiti, mora pričakovati, da se bo skušala v stran porinjena preteklost v najrazličnejših oblikah obdržati in uveljavljati.

Tudi narod se ne more kar tako ločiti

od svoje preteklosti. Če jo ljudje zataje, zamolče ali popačijo, ne more nihče preprečiti, da še nadalje vpliva skrita pod plastjo vsakdanjega političnega dogajanja. Tako prav lahko nastanejo ognjišča nemi-
ra, ki jih ni mogoče niti z ukrepi niti s slišnimi izjavami pogasiti. Le resnica osvobaja.

Naše ljudstvo ne more bežati proč od let 1933 do 1945. Sicer mu bodo ta leta vedno za petami. Cela vrsta dogodkov je to že zadostno dokazala. Pečanje z narodnim socializmom torej ni nikako zgodovinsko ljubiteljstvo. Prihodnost naše države nam bo dala izpričevalo, ali smo se iz te preteklosti kaj naučili. Za vsako zamudo bomo kaznovani.

Nemško ljudstvo je živelo 12 let v "tretji državi" kakor začarano. V tej dobi so mogli njeni prebivalci, ki jih je bilo na milijone in so lahko gledali in poslušali, opazovati bodisi kot uživalci bodisi kot trpini slepljive ideale in resničnost nacionalnega socializma in jih morali doživeti. Toda človeka preseneti, kako malo ljudi izmed tistih, ki so morali tedaj prenašati isto usodo, je danes sposobnih, da sebi predvsem pa mladini dajo zadostno razlago te dobe v nemški zgodovini, ki je imela tako težke posledice.

Zatorej pomeni poziv, da naj zatremo narodni socializem, obenem poziv, da se resnično zavemo, zakaj je pravzaprav šlo. Ne zadostuje, da se nam ta diktatura gnusi, mlade generacije nam ne bodo verjele, če ne bomo sposobni, da ocenimo to dobo na osnovi bistvenih misli tedanjih voditeljev in na osnovi njihovih človeških lastnosti."

Besede pisatelja Achima Besgena so poučne tudi za nas. Ne moremo kar pozabiti razmere in dogodke zadnje svetovne vojske v naši domovini, posebno pa ne nečloveškega pokolja tisoče slovenskih mož in fantov leta 1945. Nemci so pod silo dogodkov prisiljeni, da na dobo nacistične strahovlade ne pozabijo in da dajo bodočim nemškim generacijam primerno razlago. Razvoja dogodkov ni mogoče ustaviti, zato bo prišel čas, ko se bodo streznili tudi oni, ki se še niso in

danes še ne marajo verjeti, da je pobož tisočev Slovencev, zločin, za katerega so oni, ki so ga izvršili in pri njem sodelovali, odgovorni. Propaganda lahko potvarja dejstva, zgodovina pa jih prikaže objektivno.

Nemci se danes ne izgovarjajo, da so nacisti krivi, da je bilo nasilno uničenih milijone življenj. Sprejeli so ta greh kot narodno krivdo, za katero najboljše volje med njimi skušajo zadoščevati. Nemška mirovna organizacija "Pax Christi" se je obrnila do nemških katoličanov s prošnjo, naj zberejo vsoto denarja, ki bo zadostovala za rešitev milijon gobavih otrok v Afriki in Aziji. To naj bi bilo v zadoščenje za umor milijon judovskih otrok v Nemčiji za časa nacistične diktature. To je brez dvoma velika žrtev, a na to oni Nemci, ki sledijo glasu vesti, ne mislijo; čutijo dolžnost zadoščevanja. Dne 11. junija 1961 so molili v vseh cerkvah v Zapadni Nemčiji za Jude pomorjene pod nacizmom. Med to molitvijo so prosili Boga, "da bi vodil k razumu (spoznanju) in spreobrnjenju vse one med nami, ki so zakrivali z delovanjem, opustitvijo in molkom, da bodo tako mogli zadoščevati za to, kar so zagrešili, in odpusti v svojem brezmejnem usmiljenju krivdo, ki je ni mogoče zmeriti in ki jo človeško zadoščevanje ne more popraviti."

Še en primer! Misijon Belih očetov v Bukavu v provinciji Kivu v Kongu so zažgali teroristi. Ob tej priliki so ubili misijonarja Fr. Rene DeVos-a. Katoličani iz tega misijona so prosili cerkvene predstojnike, naj ne pobirajo nikjer prispevkov za popravilo misijonske postaje, ker jo želijo zgraditi sami v zadoščenje za umor misijonarja.

Nismo navajeni misliti, da bi zadoščevali za grehe, ki jih je zagrešila skupina Slovencev nad narodom, ker smo njihovo početje ne le obsojali, ampak ga želeli tudi preprečiti, a ni bilo v naši moči. Pa vzemimo za pojasnilo tragičen primer dobre družine, katere en član zagreši velik zločin. Vsa družina čuti, da leži nad njo težka krivda, zato skuša za zločin zadostiti. Zase sem prepričan, da

moramo tudi mi tako gledati na to, kar se je dogajalo pri nas med revolucijo, posebno pa na pokolj domobrancev leta 1945. Za te strašne grehe, ki jih s človeškim zadoščevanjem ne moremo popraviti, moramo zadoščevati z nadnaravnimi sredstvi, v katerih deluje moč Kristusove spravne in odrešilne daritve. To so daritev svete maše, zakrament svete pokore in presvete Rešnjega Telesa, pa tudi molitev, spokorna dejanja in dobra dela.

K zadoščevanju nas nagiba tudi čut hvaležnosti do naših mučencev. Ni dovolj, da se samo zgražamo nad zločinom in ga obsojamo, potrebno je tudi zadoščenje. K temu nas navaja tudi Cerkev z vsem naukom o zadostilnih pobožnostih, ki jih je vedno priporočala in pospeševala. Ne pozablajmo, da so naši možje in fantje umirali junaško in pohlevno. Ne vemo niti za en slučaj, da bi pobesneli in se uprli. Umirali so z molitvijo odpuščanja: odpusti nam naše dolge kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom.

Naši padli so naša rana. Čas je nekoliko olajšal bolečine, a rana še vedno boli. Nekatere tako boli, da še vedno žalujejo za padlimi. Spoštovati moramo njihovo žalost, obenem pa učiti, da moramo biti vdani v božjo voljo; žalost ne

sme biti taka, da bi uničevala notranji mir. Ob tej misli se spominjam na osmo postajo križevega pota. Pobožne žene objokujejo Jezusovo trpljenje in sramoto, da je prištet med zločince. Ko se Jezus, obložen s težkim križem, sreča z njimi, jih tolaži: Ne jokajte nad menoj, ampak nad seboj in svojimi otroki! Prav tako bi nam govorili tudi mučenci, ako bi se srečali z njimi: Ne jokajti nad nami. Mi smo dokončali boj in že prejeli večno plačilo. Obžalujte s spokornimi solzami in z zadoščevanjem strašne posledice brezboštva med našim narodom in molite zase in za slovensko mladino. Vi sami in mladina ste v nevarnosti, da podležete zmotam in zablodam onih, ki so nas naredili mučence.

Potrebno je zadoščevanje za vse posledice brezboštva med našim narodom. Na to bomo morali več misliti, ako iskreno želimo, da bodo naše molitve za naš narod uspešne in Bogu dopadljive.

Zdi se mi zelo primerno, da tu opozorim na Molitveno zvezo, ki želi zbrati vse verne Slovence k molitvi za rešitev našega naroda. Upam tudi, da bomo prav po sodelovanju z MZ vedno bolj čutili dolžnost in potrebo po zadoščevanju za grehe Slovencev nad slovenskim narodom.

P. Fortunat, O.F.M.

France Gorše:
Osmo postaja križevega
pota v cerkvi Brezmadežne

s čudodelno svetinjo v
Torontu, Ontario, Canada

Ljubezen je zmagala

Resnicna zgodba iz Lurda. Opisana je
bila v nemškem verskem mesečniku
Im Dienste der Königin.

Prestavila Lojzka Verbic

V skupini romarjev, ki so se zbrali 25. marca 1958 v lurški votlini, je bil odličen tujec, ki je zbujal pozornost po svoji zunanosti. Lasje so mu prezgodaj osiveli, obraz pa je razoran od duševnih bolečin, rame upognjene od nevidne boli. Zdrknil je na kolena in se ni mogel ubraniti solz, ki so mu drsele po licih.

"Tako se je torej moja želja izpolnila, pri Tebi sem, o Marija, Mati božja. Vem, da bi moral biti danes tu v krogu svoje družine, toda Ti, moja Mati, veš, da nimam nikogar več, ki bi ga moral ljubiti, odkar je padel moj sin v Alžiriji. Nesreča me spremlja že toliko let. O Marija, mati usmiljenja, ali se me boš vendar že enkrat usmilila, tako ubožen sem."

Od nenavadne mehkobe prevzet se zravna in gleda proti Mariji. Ona pa se mu smehlja in izgleda, kot bi ga hotela opozoriti na ljudi okrog njega.

Gospod Garnier je globoko prevzet od svoje okolice. V duhu vidi votlino v njeni izvirni skromnosti, kakršna je bila pred 100 leti, odkar je bila tam božja ljubljenska Bernardka, zaupnica nebeške Kraljice, in prejela od Nje tako važna navodila.

Tujec se čudi, s kakšnim velikim zaupanjem prižigajo ljudje sveče pred votlino. To neštevilno mrgolenje luči tvori Mariji častno stražo. Ali niso te sveče kot upodobljene

roke človestva, ki jih dviga s prošnjo k Njej, ki nam posreduje božje usmiljenje. Vse te sveče govore: "Spomni se o premila Devica, da še nikdar ni bilo slišati ...", govore v znak vdanosti katoličanov in v znak posvetitve vsega sveta. Hočejo ji povedati, da vse hiti v mislih na ta sveti kraj. Gospod Garnier se ozre na okoli stoječe, vseh oči so uprte v kip Brezmadežne v zaupni molitvi. Bolniki in telesno zdravi prihajajo k Nji v tihem upanju, da bodo oproščeni svojih stisk, potolaženi v žalosti in ozdravljeni svojih bolezni.

Poleg njega stoji mati z bolnim otrokom v naročju, zaupno ga kaže Mariji in jo prosi zanj. Ne daleč od nje prosi bolnik samo za milost, da bi mogel nositi svoj težki križ v krščanski potrpežljivosti. Na mnogih obrazih so začrtane dušne stiske in skrbi. Mlada zakonca sta prišla, da bi se vsa posvetila Mariji in ji v varstvo izročata svoj novi dom. Cela skupina raznovrstnih bolezni, ki mučijo človeštvo, je zastopana na tej blagoslovljeni zemlji.

Prisrčna mlada deklica je posebno zbudila njegovo pozornost. Na njenem obrazu je utelešena zaupna prošnja. Roke dviga, v očeh ji bleste solze, vsa drža kaže, da bi rada izprosila - oziroma izsilila od nebeške Matere uslišanje. Med obema tujcema se veže skrivnostno dožemanje.

"O Marija, skloni se k nji, pomiri srce, ki Te tako zaupno prosi, ne odreči ji!" Vsi romarji smo kot velika družina, Bog je Oče nas vseh in Marija naša skupna Mati.

Gospod Garnier spozna, da je najboljšo sredstvo za dosego naših želja, da sami nase pozabimo za voljo bližnjega. Marijo prosi, da bi obrnila vse dobrote v prid bližnjim. Vse dopoldne se udeležuje sv. maš pri votlini in moli za žive in mrtve.

Še nikdar ni tako dobro razumel skrivnosti občestva svetnikov. Še nikoli ni prisostvoval sv. maši s tako zbranostjo in pobožnostjo kot tu v Lurdu pri votlini.

Neki duhovnik začne moliti sv. rožni venec. En stavek iz Očenaša odpre siloma komaj nekoliko zacepljene dušne bolečine našega romarja: "odpusti nam naše dolge kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom!" Še nikdar ni ta prošnja v očenašu izzvala tako močan odmev v njegovi notranjosti.

"To je vendar nemogoče!" zastoka romar, "saj vendar ne morem pozabiti in odpustiti tega onemu, ki mi je prizadejal tako bolečino." Njegovo duševno trpljenje oživi iznova. Maščevalne misli se mu vsiljujejo in v svoji zmedeni negotovosti zapusti votlino. Dolgo blodi okrog, na desno, levo, brez pravega cilja. Sovražna čustva se zbujaajo v duši.

Toda nihče ne prihaja zastonj z odkritim srcem k lurški Materi; Marija bo ozdravila Garnierjevo dušo tega strašnega zla, ki ga tako neusmiljeno muči. Milo ga vabi k sebi: "Če hočeš doseči odpuščanje, moraš odpustiti sam. Tako trd si do onega, ki te je ranil. Ali pa sam sebi ne moreš očitati ničesar! Ali si trdno uverjen, da nisi nikdar nikomur storil krivice, si ti brez krivde greha? Ozri se na svojega božjega Dobrotnika! Tudi njega so zatajili in izdali njegovi prijatelji. Jezus je trpel po nedolžnem, sramotili so ga in pribili na križ in vendar je vsem odpustil. Posnemaj njegov zgled in obljubljam ti, da boš zopet dosegel srčni mir in veselje do življenje."

Polagoma se je umiril. Garnier je spoznal svoje napake in pred vsem svoje veliko duhovno uboštvo. Pomislil je na svoje slabosti in zastokal: "Usmiljena Devica, odpuščam, a pomagaj mi, da bom

LURŠKA GOSPA

odpustil od vsega srca."

Marija pa se ne da preprostiti kar tako. -- "Poišči onega, ki je na tako grozovit način strl tvoje življenje!"

"Preveč zahtevaš. Odpuščam mu, toda k njemu ne pojdem nikdar!" Iznova je strašno potr; ubogi mož vidi zopet svojo žalostno preteklost. Tak vihar se dvigne v duši, da hoče zopet uiti izpred votline. Že prihaja do bazilike sv. papeža Pija X. Tam je velika slovesnost, ko ravno blagoslavljaajo novo hišo božjo. Vsa množica okoli njega pobožno prisostvuje svetim obredom. Duhovniki pojo Credo in ljudstvo je nepopisno navdušeno. Garnier pa ne vidi nič in ne sliši nič, njegova stiska in žalost sta ga vsega prevzeli. Nobena stvar ga ne more spraviti na miroljubne misli, niti mojstrska arhitektura, niti vsa slovesnost ki je v teku. Na njegovem obrazu se odraža tak obup, da

je to opazil duhovnik, ki je stal blizu njega.

"Ali vam lahko pomagam", ga vpraša. Garnier zanika z glavo, toda stiska je prehuda, te teže ne more več nositi. Hipoma spremeni svoje mnenje in razodene duhovniku svojo bolečino. Priznal je tudi svojo krivdo in vesel je bil, da je ponižno izpovedal vse, kar ga je težilo. Povedal je tudi, da ni bil voljan, ugoditi Marijini zahtevi glede odpuščanja.

"Ne bodite trdovratni, ne ustavljajte se milosti in storite, kar vam Marija naroča. Na ta način le boste dosegli mir srca in odpuščanje božje."

Ko si je olajšal vest, se je čutil popolnoma prenovljen. Upornost je izginila in spet se je znašel veselega srca pri Mariji.

"Mati, zahvalim se Ti, da si mi odvzela težke okove. Povsod bom oznanjal tvojo hvalo in pravilo Tvoji dobrotljivosti. In ker Ti želiš, Ti obljubljam, da bom poiskal njega, zaradi katerega sem moral toliko trpeti."

Mariji je razodel svojo povest: "Več kot 15 let je od tega, ... ne-premišljene izjave mojega najboljšega prijatelja so privedle do tega, da so me zaprli. Pri glavni obravnavi ni bil moj prijatelj iz otroških let odkritosrčen, da bi priznal, da je lagal v svojih izjavah. To me je tako potrla, ker sem bil ravno zaradi njegovih izjav obtežen in obsojen na več let zapor. Ti, ljuba Mati, veš, kakšna Golgota je bila to zame! Nesreča me ni poboljšala, temveč me je zagrenila tako, da sem želel od takrat samo to, kako bi se maščeval nad nekdanjim prijateljem, sam sebi in drugim sem postal odvraten.

Vse sem izgubil, premoženje, zdravje, službo. Žena je od žalosti nad mojo potrtostjo in nesrečo umrla. Na vse njene opomine sem

odgovarjal le z ironijo (sarkazmom) in zaničevanjem. Toda njena zvestoba, s katero me je vedno obiskovala in njena popolna vdanost v to, kar je ona imenovala voljo božjo, vse to me je ganilo. Nekega dne sem ji obljubil, da bom šel, ko bom izpuščen iz ječe, v Lurd. Od takrat sem tudi vedno molil, k Tebi, o Mati, in zdaj sem tu pri Tvojih nogah."

"Vse sem ji povedal in zdaj ni ostalo drugega kot nepopisno veselje hvaležnosti." Marija pa pozna človeške slabosti in je hotela Garnierju pomagati, da bo držal obljubo. Prišla je ura slovesa in odšel je iz votline. Hotel je še k čudežnemu studentu. Mlada dekle, ki je zjutraj zbudila njegovo pozornost, je prišla k njemu in mu dala kozarec vode.

"Vaše globoka žalost me je tako pretresla, da sem pozabila na svoje gorje in molila za vas." - "Jaz pa sem molil k Mariji, da bi uslišala to, za kar tako goreče prosite!"

"Morda se moram ravno vaši molitvi zahvaliti, da zapuščam Lurd s tako velikim zaupanjem. Prišla sem v Lurd, da bi molila za svojega bolnega očeta, ki ima raka v požiralniku, toda vse njegove telesne bolečine so, četudi silno hude, neznatne proti njegovim duševnim bolečinam. Zaradi njegove lažnjive izjave kot priča je bil nekoč njegov najboljši mladostni prijatelj obsojen. Očeta je pekla vest neizmerno in nekoč mu je pisal dolgo pismo, polno obžalovanja in kesanja. Pa ni dobil odgovora in moj dragi bolnik živi v obupu, da mu nekdanji prijatelj ne bo nikdar odpustil. In jaz sem mu hotela pri Mariji v Lurdu izprositi to milost. Danes zapuščam Lurd v trdni zavesti, da mu bo mož, ki je zaradi očeta toliko prestal, odpustil. Morda ga bo obiskal, o kako bom srečna."

"Kaj pa vam je, vam je slabo?"

Gospod Garnier je smrtno pobledel. Nepopisen občutek mu je stisnil srce, da je komaj spregovoril.

"Nič, o nič ni, otrok moj. Zelo me je pretreslo to, kar ste mi povedali, kar sem zdaj doživel."

Dolgo jo je gledal z največjo nežnostjo in rekel: "Ljuba Jacqueline, žrtev neresnične izjave vašega očeta imate tu pred seboj."

Mlada deklica je vsa prestrašena in hoče bežati.

"Pomirite se, ljubi otrok. Oba sva molila, drug za drugega in Bog naju je uslišal. Mene je oprostil hudega sovraštva, ki sem ga gojil od onega nesrečnega dne. Zdaj bova šla še enkrat k naši nebeški Materi ter se ji zahvalila in nato bova takoj odpotovala, da bova čimprej pri vašem očetu, ki mu bova prinesla ne le zaželeni dušni mir, temveč tudi veselje, da bo našel zopet starega prijatelja, čigar edina želja je, da bi mu mogel storiti dobro."

PRIŠEL SEM K TEBI, MARIJA

Prišel sem k tebi, Marija,
tam iz velikega mesta,
kjer polna vrvenja je cesta,
kjer ni ne sonca, ne rož.

Pri tebi sem, Mati, doma.
Saj se že dolgo poznavam,
saj se rada imava
še iz otroških dni,
ko prvič sem k Tebi romal,
tja pod vrhove gora,
ki sva jih ljubila oba,
kaj ne, mati Marija?

Hvala ti, Mati, za vse:
za zdravje, za kruh in delo;
za varstvo; posebno za vero,
za tvojo ljubezen brez mej.

Ostani mi zvesta vnaprej!
ostani mi mati, Marija!

Marjan Jakopič

NAJ JE BILO 19. STOLETJE ŠE TAKO VELIKO, DOLGOVI, KI JIH JE NARE-DILO V DUHOVNEM REDU, SO BILI V RESNICI VELIKI. VSI DOLGOVI MORAJO BITI NEPOPUSTLJIVO PLAČANI IN POSLEDICE VSEH GREHOV PROTI RES-NICI SE MORAJO RAZVITI PRAV DO KONCA, ČEPRAV BOG NA SKRIVNEM RAZSVETLJUJE DUŠE IN REŠUJE DRUGO ZA DRUGO PO SVOJEM USMILJENJU.

Raïssa Maritain

P. Odilo Hajnšek, O.F.M.:

500 LETNICA LJUBLJANSKE ŠKOFIJE

Uradne številke za ustanovitev ljubljanske škofije so: Na praznik ali god sv. Nikolaja 6. decembra 1461 je avstrijski cesar Friderik III. podpisal ustanovno listino. Podpis se je izvršil v Grazu. Za patrona škofije je bil določen sv. Nikolaj. Rim pa je potrdil ustanovitev nove škofije dne 6. septembra 1462. Listino je podpisal papež Pij II. in sicer v Piecenci. Papež je tudi določil meje in obseg novi škofiji. Meje bi pravzaprav ne mogli reči, ker prvotno škofija ni imela zaokroženih mej. Torej recimo: obseg.

Prvotno ali ob ustanovitvi je škofija obsegala sledeče župnije: Sv. Petra v Ljubljani z vikariatoma na igu in na Vrhniku, Št. Vid pri Ljubljani, Soro, Šmartin pri Kranju, Vodice, Naklo, Radovljica, kapelici sv. Petra na Pešati iz župnije Mengeš, St. Jernej na Dolenjskem in Svibno; nadalje Gornji grad, župnijo sv. Jurija v Škalah na Štajerskem, župnijo Marije Device v Braslovčah, Sv. Mihaela v Pilštanju; slednjič Šmihel pri Pliberku in faro sv. Nikolaja v Beljaku.

Ne smemo pa misliti, da so te župnije obsegale današnje ozemlje naštetih župnij. Te župnije so bile pred 500 leti zelo obširne. Fara sv. Petra v Ljubljani je bila takrat edina župnija v Ljubljani. Takoj ob ustanovitvi škofije se je od sv. Petra izločilo mesto Ljubljana in nova župnija je nastala pri sv. Nikolaju, kjer je bila cerkev določena za stolnico. Pod to novo faro je spadal oni del Ljubljane, ki je bil takrat še obzidan. Fara sv. Petra pa je takrat segala daleč okrog Ljubljane. Župniji je pripadalo ozemlje sledečih sedanjih župnij: Frančiškanska fara v Ljubljani, sv. Janeza v Trnovem, sv. Frančiška v Šiški, sv. Mihaela na Barju, sv. Antona na Viču, Marije Pomočnice na Rakovniku, sv. Družine v Mostah. Izven Ljubljane je spadalo župniji sv. Petra

ozemlje: Brezovica, Vrhnika, Zaplana, Horjul, Podlipa, Logatec Spodnji in Zgornji, Royte, Godovič, Hotederšica, Ig, Golo, Želimlje, Rudnik in Devica Marija v Polju. Št. Vid pri Ljubljani je obsegal Dobrovo in Polhov Gradec, Sv. Jošt in Črni vrh in sv. Katarina. Župnija Radovljica je obsegala ozemlje dolinske in bohinjske Save. Gornji grad je obsegal teritorij sedanje gornjegraske dekanije: torej celo zgornjo Savinjsko dolino, tudi Sv. Andrej v Belih vodah je spadal pod Gornji grad. Tako ste tudi župniji Braslovče in Škale obsegali ozemlje obeh sedanjih dekanij istega imena. Župnija Pilštanj se je raztezala po celi Kozjanski dekaniji, ki ji je takrat pripadala tudi Fara Žusem. Tudi obe fari na Koroškem ste imeli velik obseg: fara sv. Nikolaja v Beljaku je takrat obsegala sedanje fare: Št. Rupert pri Beljaku, Dvor-Vrba, Skočidol in Lipa ob Dravi; Logaves in kuracijo Na Sedlu pri Osojah; Šmihel pri Pliberku pa je obsegal župnijo v Pliberku, Globasnico, Mežico, Črno, Strojno in Vogrče.

Drugi deli Kranjske so pripadali še nadalje oglejskemu patriarhatu: skoraj vsa Dolenjska - niti Sostro pri Ljubljani ni bilo priključeno novi škofiji. Del Gorenjske je ostal še pri Ogleju: dekanije: Kamnik, Kranj, Moravče in Škofja Loka. Seveda je tudi slovenski del Štajerske razen Gornjega grada, Brašlovč, Škal in Kozjega, ostal še vedno pri Ogleju. Lavantinska škofija, ki je bila 233 let prej ustanovljena, se ni raztezala na slovensko ozemlje. Prva slovenska škofija je bila ljubljanska.

Kako je prišlo do ustanovitve? Pametni uvidevni oglejski patriarhi so že davno prej mislili na ustanovitev posebne škofije za Slovence. Patriarh Bertold Andeški je že leta 1237 pisal papežu Gregoriju IX.:

"Oglejska škofija je preobsežna in je ni mogoče obiskovati; mnogi kraji v slovenskih deželah so brez dušnih pastirjev, bati se je, da bodo zašli v verske zmote... Edina rešitev je za Slovence, da jim damo lastno škofijo; dobro ljudstvo to potrebuje in zasluži...!" Papežu je svetoval patriarh, naj proglasi farno in samostansko cerkev v Gornjem gradu za škofijsko ali stolno cerkev in pri tej cerkvi naj se ustanovi nova škofija za Slovence, oziroma za slovenske dežele. Patriarh je določil tej škofiji obsežno ozemlje; prav gotovo vso Kranjsko in Štajersko do Drave; ravno tako Koroško do Drave. Patriarh je modro predlagal, naj se premesti v Gornji grad opuščeni pičenski škofijski sedež, ki je že tako nadaljevanje propadle ptujske škofije. Papež Gregorij IX. temu načrtu ni bil nasproten, le to je omenil, da gornjegrajski samostan radi tega ne sme biti oškodovan in prikrajšan. In ravno radi samostana v Gornjem gradu je velika zamisel slovenske škofije za tako dolgo zaspala.

Pod patriarhom Ludvikom II. (1412 - 1439) je oglejski patriarhat izgubil svetno oblast v Benečiji. Bilo je to v letih 1418 do 1820. To je imelo seveda velike posledice v političnem in verskem oziru v naših deželah. Ustanovitev slovenske škofije je bila nujna potreba. Za avstrijske vladarje pa so bili v tej zadevi mirodajni tudi politični razlogi. Leta 1456 je bil pokopan v celjski minoritski cerkvi zadnji celjski grof Ulrik in celjska dedščina je pripadla Habsburžanom, ki so postali neomejeni gospodarji slovenskega ozemlja. Avstrijska oblast je ob Adriji uspešno tekmovala z beneško. Tembolj se je zdaj poostriilo staro nasprotstvo med obema državama: Avstrijo in Benečijo. Ko je bila zrušena patriarhova država, so bili patriarhi v oblasti beneški republike. Patriarhi so največ stanovali v Benetkah. Zato so Habsburžani neradi trpeli, da patriarhi - beneški podložniki izvršujejo cerkveno oblast v avstrijskih deželah. Bali so se. Patriarh Ludvik II. Feck je celo deset let bival v Celju ter je od tu vladal patriarhat. Cesar Friderik se je resnično bal, da

Cesar Friderik III.

se bi po njegovih deželah preveč širil italijanski vpliv. Cesar Friderik je kmalu potem, ko mu je pripadla celjska dedščina, zasnoval načrt, da za slovenske pokrajine, južno od Drave ustanovi posebno škofijo. Zadeva mu je uspela. Njegova lastna izjava je, da je to storil iz obljube. Seveda tudi iz političnih ozirrov.

Obljuba je sledeča: Cesar Friderik je imel velike boje z vojvodo Vitovcem za celjsko posest. Ko se je cesar leta 1457 mudil s celim svojim dvorom v Celju, ga je hotel Vitovec zavratno napasti in ujeti. Toda cesarju se je ponoči sanjalo - to je cesar večkrat povedal in ponavljal še v poznejših letih - da se mu je v spanju prikazal neki škof: je li bil patron celjskega mesta sv. Maksimilijan ali pa sv. Nikolaj, patron ljubljanskega mesta, tega ni mogel razložiti. Škof mu je nujno svetoval, naj se nemudoma umakne iz mesta v Gornji celjski grad. Proti svoji navadi je cesar Friderik res prihodnji

večer prenočil v trdnem gradu. Tisto noč je Vitovec celjsko mesto zavzel in ves cesarski dvor zajel. Le Friderik, cesar sam je bil rešen. Iz hvaležnosti, da ga je Bog otel na tak čudovit način, je Friderik sklenil in Bogu naredil obljubo, da bo ustanovil ljubljansko škofijo. Prizor te nočne prikazni je tudi naslikan na oboku prezbiterija sedanje ljubljanske stolne cerkve sv. Nikolaja. Besedo in obljubo je držal.

Cesar Friderik III. je vladal notranje-avstrijske dežele skoraj 60 let (1435 do 1493). Zato se ni čuditi, če je z njegovo osebo in vlado združen lep kos naše domače zgodovine in če mnogi zgodovinski dogodki napolnjujejo njegovo dobo vladanja.

Pod njegovo vlado so zadele avstrijske, s tem seveda tudi slovenske dežele najhujše nadloge, avstrijsko oblast pa največje ponižanje. Večni pohodi roparskih viteзов, boj z mogočnimi Celjani, vojska z Ogrji, Potem vedni turški navalji. Vse to je ljudstvo gnalo kar v obup. Friderik pa je bil počasen in neodločen. In vendar je oprezn, počasni cesar premagal vse težave. Globoko v srcu mu je bilo vkoreninjeno prepričanje o bodoči slavi in moči Avstrije in vladarske rodovine. Kakor so nekateri samostani začeli pisati na svoja pisma pet velikih začetnic: O A M D G - Vse v večjo čast božjo! Tako je začel ponosni Friderik pisati na vsako pismo privatno in uradno pet samoglasnikov: A E I O U - Austriae est imperare orbi universo - Avstrija mora vladati vsemu svetu! Pozneje so to spremenili v "Austria erit in orbe ultima - Avstrija bo ostala zadnja na svetu, trajala bo do konca sveta! Sam je vedno meril na to, da si pridobi češko in ogrsko krono in z rodbinskimi zvezami je pripravljaj pot do poznejše oblasti in slave habsburške hiše. Sinovi in vnuki so želi, kar je zasejal in zasnoval Friderik s svojo previdno in vztrajno politiko. Slovenci se mu moramo zahvaliti za ljubljansko škofijo.

Seveda je morala biti ustanovitev nove škofije potrjena iz Rima od papeža. Oglej se je ustanovi nove škofije na vse

Papež Pij II. (Enej Silvij Piccolomini).

moči ustavljal. Je bila pa zopet previdnost božja: Papež Pij II. in cesar Friderik III. sta bila stara znanca in prijatelja. Papež sam je naše kraje in razmere dobro poznal in svojemu mogočnemu prijatelju se ni mogel zameriti in mu ni hotel prošnje odbiti.

Kdo je bil papež Pij II.? Bil je silno zanimiv mož in je imel za seboj še bolj zanimivo in burno preteklost. Njegovo rodbinsko ime je Enej Silvij Piccolomini. Rojen je bil 18. oktobra 1405 v Pienci na Italijanskem. Njegova družina je bila v onih nemirnih časih izgnana iz Siene. Imeli so primerno posestvo in mali Enej je v mladosti pomagal na kmetiji. Fantiček je bil silno nadarjen in se je doma naučil pisati in brati in je začel kar privatno študirati razne stvari po knjigah. Ko je bil star 18 let, ga je oče poslal v šole v slavno Sieno. Izredno naglo je Enej napredoval. Začel je pisateljati in skladal je dobre pesmi. Ko je leta 1432 in sicer spomladi potoval skozi Sieno škof

Capranica iz Ferme na bazelski cerkveni zbor - Capranica je postal pozneje kardinal - je spoznal po naključju nadarjenega mladega Eneja Piccolomini. Takoj ga je imenoval za svojega tajnika in vzel s seboj. Enej seveda niti duhovnik ni bil. Toda v tistih časih je bilo vse mogoče. To je odločilo mlademu Eneju smer življenja. Na cerkvenem zboru se je seznanil z mnogimi dostojanstveniki. Bil je poslan v zadevah cerkvenega zbora v Nemčijo, kjer je ostal 24 let in sicer vedno v visokih in odgovornih cerkvenih službah. Spremljal je razne škofe, kardinale na posvetovanja, na mirovne kongrese. Leta 1442 je prišel kot sekretar protipapeža Feliksa V. na državni zbor v Frankfurt in takrat se je spoznal s cesarjem Friderikom III., ki je posebno občudoval njegove pesmi. Povabil ga je Friderik, naj prevzame državno tajništvo v njegovem cesarstvu. Tako je prišel Enej Silvij na Dunaj. Friderik je pa takrat seveda bil ne samo avstrijski temveč tudi nemški cesar. Kot državni ali dvorni tajnik je Enej vodil predvsem cerkveno političen oddelek. V tej službi je bil poslan tudi po raznih važnih opravkih izven države. Leta 1445 je prišel Enej v Rim v važnem poslanstvu. Spoznal je stališče v Rimu, priznal je svojo zmoto glede protipapeža in je s prepričanjem stopil popolnoma na stran pravega papeža. Kot spretnega jurista in diplomata so ga izredno uspešno uporabljali za sklepanje konkordatov z raznimi državami. Tudi dunajski konkordat je šel skozi njegovo pisarno. Še isto leto 1445 je sprejel Enej Silvij višje redove, posvečen je bil v duhovnika. Po dveh letih je bil posvečen za škofa. Izročili so mu škofijski sedež v Trstu. Tako je prišel še v ožji stik s Slovenci. Dve leti pozneje je bila Eneju Silviju Piccolomini podeljena škofija v Sieni, torej leta 1449. Toda Enej kot škof ni dosti živel v Trstu in tudi ne v Sieni, temveč je ostal še vedno dvorni tajnik cesarja Friderika na Dunaju. Leta 1452 je spremljal cesarja v Rim, kjer je papež sam Friderika slovesno kronal kot apostolskega vladarja. Cesar Friderik je podelil svojemu tajniku škofu Eneju Piccolomini bogato

župnijo v Starem trgu pri Slovenjgradcu. Enej Starega trga menda nikoli ni videl, imel je samo dohodke od fare. Nekateri viri pa pravijo, da je obiskal nekoč to svojo faro. Izključeno bi ne bilo, ker je bila fara znana že po oglejskem patriarhu Bertoldu, ki se je svoj čas mnogo mudil v Slovenjgradcu. Fara v Starem trgu je bila leta 1533 podeljena ljubljanski škofiji.

Leta 1456 je papež Kalist III. Eneja imenoval za rimskega kardinala. Toda kmalu je Piccolomina zadela največja cerkvena čast in naloženo mu je bilo največje in najbolj odgovorno breme. Ko je leta 1458 papež Kalist III. umrl, je bil po tridnevnem konklavu izvoljen za novega papeža Enej Silvij Piccolomini, kot Pij II. Novi papež se je dobro zavedal svoje preteklosti, zato je ob nastopu povedal in potem ob vsaki priliki ponavljal, če mu je kdo kaj očital: "Aeneam rejcite, Pium recipite - Eneja zavržite, Pija sprejmite!" Tudi njegovi spisi, posebno njegove pesnitve niso bile vse neoporečne, pa to le iz onih časov, ko še ni bil duhovnik. Kot škof in še posebej kot papež se je zavedal svojih odgovornih dolžnosti. Kar je prej dvomljivega napravil in napisal, je vse moško preklical in je postal dober, celo vzgleden in veliki papež katoliške Cerkve. Njegova glavna naloga je bila: boj proti Turkom. Oklical je takoj, ko je bila največja sila, križarsko vojsko proti Turkom. Poleti 1464 se je zbiralo njegovo ladjevje v Ankoni. Sam je prišel takrat v Ankono, da si ladjevje ogleda in da bojevnike navduši. Pa je došel v Ankono že zelo in resno bolan. Kmalu po svojem prihodu in sicer v noči pred praznikom Marijnega vnebovzetja je papež Pij II. umrl v Ankoni. Niti smrt ga ni našla doma kot pravimo.

Papežu Piju II. so bile slovenske dežele znane. V spremstvu cesarja Friderika jih je ponovno prepotoval, dalje časa se je mudil v Gradcu, nekaj mesecev tudi v Ljubljani. To je bilo leta 1444. Pozneje je kot tržaški škof izvrševal cerkvena opravila na Notranjskem. Poznal je tudi duhovno zapuščenost naših pokra-

jin, zato je tem raje privolil Friderikovi nameri.

Kot je že bilo rečeno, je papež ustanovitev ljubljanske škofije potrdil 6. septembra 1462. Izrecno je poudarjeno, da je papež tudi določil obseg nove škofije. Volja cesarja-ustanovitelja je bila, da bi ljubljanska škofija obsegala ves avstrijski del akvilejske patriarhije, to je vse slovenske pokrajine južno od Drave izvemši Goriško. Toda oglejski patriarh Ludvik se je temu uprl z vsemi silami, in tudi beneška vlada je hotela na vsak način preprečiti cesarjevo namero. Ustanovitve škofije sicer italijanski ugovori in protesti niso zabranili, pač pa je nova škofija radi tega dobila veliko manjši obseg, kakor ji je bil po volji ustanoviteljevi določen. Ta obseg le z malo izjemami je imela potem ljubljanska škofija do leta 1787, ko so bile naše škofije zaokrožene. Ljubljanska škofija je dobila takrat meje Kranjske dežele. Izjema je bila le župnija v Starem trgu pri Slovenjgradcu, ki je prišlo pod Ljubljano, kot že omenjeno leta 1553. Seveda je takrat ta župnija obsegala tudi mesto Slovenjgradec, Razborje, Št. Ilj pri Turjaku v Mislinjski dolini in tudi Podgorje pri Slovenjgradcu.

Leta 1507 je bila ljubljanski škofiji podrejena župnija sv. Kancijana v Kranju. Za to župnijo je bil velik boj med cesarjem Maksimilijanom in Oglejem. Cesar je določil vse dohodke kranjske fare ljubljanskemu škofu in škof je bil vedno tudi pravni župnik Kranja in je imel na fari svojega vikarja. Vizitacije pa je izvrševal še nadalje nad faro Oglej. Dejansko je od takrat fara spadala k Ljubljani, ker je Ljubljana uživala beneficij in je Ljubljana skrbela za dušno pastirstvo v župniji. H Kranju oziroma h kranjski fari je takrat še spadalo ozemlje sedanjih far: Predoslje, Preddvor, Podbrezje, Križe, Ljubno, Kokra in Trstenik. Vse to ozemlje je torej že od leta 1507 pripadalo ljubljanski škofiji. Skoraj gotovo je pri tej stvari imel veliko in odločilno besedo ljubljanski rojak Jurij Slatkonja, ki je bil dvorni tajnik in kapelnik cesarja Maksimilijana na Dunaju in je užival tudi

beneficij in službo ljubljanskega kanonika. Pozneje je postal prvi rezidencialni škof mesta Dunaja, kjer je tudi umrl leta 1522.

PRVI ŠKOF LJUBLJANSKI

Prvi, ki je zasedel novo škofijsko stolico v Ljubljani, je bil Žiga pl. Lamberg. Plemiški rod Lambergov je prišel okrog leta 1360 iz Nižje Avstrije na Kranjsko. Kmalu so imeli v posesti več gradov v naši deželi: Černelo pri Kamniku, Kamen pri Begunjah, Guttenberg pri Tržiču, Ortnek in Otenštajn. Družina je stanovala v Tržiču. In tam je bil rojen kot osmi otrok v zakonu, naš Žiga. Na strmem desnem bregu tržiške Bistrice je še danes videti razvaline starega gradu s cerkvijo sv. Jurija, ki jo je dal pozidati pobožni oče prvega ljubljanskega škofa. To je bil Jurij pl. Lamberg. Žiga, pravijo, da je najprej obiskoval župnijsko šolo v Kranju. Leta 1444 je bil Žiga Lamberg imenovan za župnika v Šmartnem pri Kranju. Pa ni imel takrat še nobenega bogoslovnega študija in seveda tudi za duhovnika še ni bil in ni mogel biti posvečen. Vzel pa je zadevo resno. Takoj se je odpravil na univerzo v Padovo, kamor so takrat hodili študirat dijaki iz Slovenije. Dopolnil je svoje študije in je bil posvečen za duhovnika. Toda kot duhovnik ni prišel v Šmartno pri Kranju, ker ga je cesar Friderik III. poklical za dvornega kaplana na Dunaj. Dal mu je tudi službo cesarskega miloščinarja. Tu se je seznanil z dvornim tajnikom Enejem Silvijem, poznejšim papežem, ki je bil takrat že tržaški škof. Sklenila sta ozko prijateljstvo. S cesarskega dvora in s poznanstvom škofa Eneja je bila Lambergu odprta pot do višjih cerkvenih dostojanstev. Ko je bila leta 1462 potrjena ustanovitev ljubljanske škofije, je cesar predlagal Žigo Lamberga za to mesto in papež Pij II. je ta predlog z veseljem potrdil. Toda še le po dveh letih je prišel novo imenovani škof v Rim, kjer ga je Papež Pij II. sam posvetil za ljubljanskega škofa. Bilo je to leta 1463 ali morda še le

1464. V Ljubljani je bil takrat kak pomožni škof oglejskega patriarha. Taki škofje so že skoraj celo stoletje pred ustanovitvijo ljubljanske škofije stanovali v Ljubljani. Navadno so živeli pri redovnikih avguštincih ali pa pri kartuzijanih v Bistri. Neki škof Gregor je v Bistri tudi umrl in je bil tam pokopan. Škof Martin pa je nad 20 let živel v Ljubljani in je tam umrl ter je bil pokopan v stari ljubljanski stolnici sv. Nikolaja pod prižnico. Njegov nagrobni spomenik je še ohranjen. O tem škofu je izrecno rečeno, da je imel od patriarha Ludvika II. vsa pooblastila za vse slovensko ozemlje do Drave, do Maribora. Svojo službo je zelo vneto izvrševal. Mudil se je na raznih krajih naše domovine in je odločilno posegal v naše cerkvene razmere.

Ko je prišel ljubljanski škof na svojo stolico, je prejel krepko za delo. Prva skrb mu je bila stolna cerkev sv. Miklavža, ki jo je bilo treba popraviti, prezidati in povečati. Na mestu sedanje mogočne ljubljanske stolnice je stala takrat še mala prastara cerkvica, ki so jo postavili ob Ljubljanci brodarji in čolnarji svojemu sv. Miklavžu v čast. Bila je podružnica župnije sv. Petra izven Ljubljane ali obzidja. Cerkev je bila majhna po obsegu in siromašna po opravi. Le en duhovnik, kaplan, je bival stalno pri njej in opravljal božjo službo. Za ureditev ljubljanske stolnice je cesar Friderik naklonil Lambergu izdatno podporo. Papež Pij II. pa je podelil vsem vernikom, ki bi darovali kaj za zidavo stolne cerkve v Ljubljani, razne odpustke. S temi darovi in podporami je izvršil škof Žiga najnujnejša dela. Od tistega časa se stolna cerkev v Ljubljani ni spremenila do leta 1704, ko so sezidali sedanjo stolnico.

Veliko posla je imel prvi ljubljanski škof, da je uredil pravne razmere svoje škofije in župnij do oglejskega patriarha in si zagotovil potrebno neodvisnost. Prišlo je celo do ostrih sporov.

Zanimivo je tudi to, da je bil škof Žiga Lamberg leta 1466 član komisije, ki je v koroški Krki (Gurk) vodila preiskavo o češčenju in o čudežih sv. Eme Pilštanj-

ske ali Krške, da bi že takrat pobožno kneginjo prišteli med svetnice. Bilo je menda vse pripravljeno, pa so se spiski in dokumenti nekje izgubili in je bila Ema prišteta svetnicam še le leta 1946.

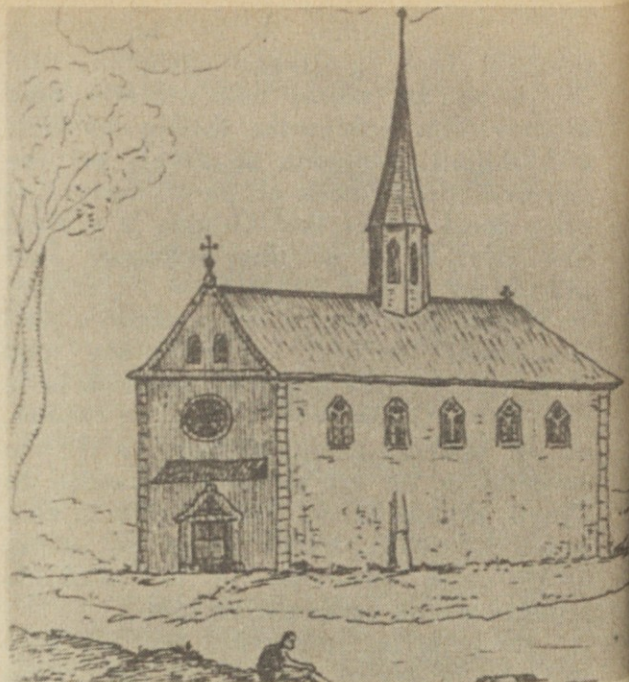
Glavni znak pa so vtisnili vladi prvega ljubljanskega škofa turški boji, in vsa skrb škofova se je morala obračati na to, da odvrne od slovenskih pokrajin turške navale in zaceli rane, ki jih je zasekal tuji kruti meč. Kakor so v tistih nevarnih časih predvsem papeži stali na braniku za krščanske svetinje, tako so se po naših krajih tudi škofje in duhovniki morali udeleževati vojnih priprav proti Turkom. Leta 1464 je bil ljubljanski škof Žiga Lamberg imenovan za komisarja pri nabitranju križarske vojske. V ta namen je prirejal posebne cerkvene pobožnosti s pridigami in slovesnimi procesijami, zbiral je križarje in prispevke za vojne namene. Skoraj pri vseh velikih zborovanjih kranj-

skih, štajerskih in koroških stanov, ki so se posvetovali o skupnem odporu, je bil ljubljanski škof zraven. Živa in prenujna potreba je bila! Saj so se ti napadi vsako leto ponavljali. Samo leta 1471 je bilo na Kranjskem porušenih in požganih 40 cerkva, na Štajerskem pa 24. Koliko cerkva pa je bilo oskrunjenih. Zopet in zopet je moral škof po farah, da je na novo posvečeval vsaj oskrunjene oltarje.

Ker je bil čas njegove vlade tako buren, tako nevaren, zato se ni čuditi, da škof Žiga ni mogel na zunaj razviti posebno sijajnega delovanja, kakor bi ga bi rad, če bi bile razmere ugodnejše. Vendar je imel vse lastnosti dobrega, zvestega višjega pastirja. Sam je bil pobožnega in neomadeževanega življenja, a tudi v cerkveni vladi natančen in odločen. Njegova gorečnost se zlasti kaže v skrbi za raširjanje resnične pobožnosti med ljudstvom. pospeševal je zelo goreče cerkvene verske organizacije in bratovščine, ki so nastale za njegove vlade.

Prvi ljubljanski škof je umrl 18. junija 1488 in sicer v sluhu svetosti, o čemer je takrat vse govorilo. Pokopan je bil v stari ljubljanski stolnici in sicer v prezbiteriju pod glavnim oltarjem. Skromna kamenita plošča je krila njegov grob. Leta 1678 – skoraj po 200 letih so škofove ostanke dvignili, ker so že nameravali zidati novo stolno cerkev, ter so njegovo truplo prenesli na grad Kamen pri Begunjah, kjer so jih položili v grajski kapeli sv. Valentina v družinsko grobnico Lambergov. Grad Kamen je bil v poznejših časih v bojih porušen, seveda tudi kapela. Zgodovinar Ignacij Orožen omenja, da je grob prvega ljubljanskega škofa bil v Gornjem gradu. Nagrobnega napisa ni nikjer, morda se je izgubil, verjetno pa je, da so škofove ostanke prenesli s Kamna v Gornji grad, kjer je bilo pokopanih več ljubljanskih škofov.

Na vsak način je lahko ljubljanska škofija ponosna na svojega prvega škofa. Zgodovinar Valvazor pripoveduje, da je bil navzoč v ljubljanski stolnici, ko so odprli in dvignili zemeljske ostanke škofa Žige Lamberga in zatrjuje, da je bilo

Prva znana zunanjščina

cerkve sv. Nikolaja, zidana po l. 1386.

truplo po 200 letih čudovito dobro ohranjeno in da je vse okoli razširjalo nenavadno prijeten duh.

Tega ni niti treba posebej omenjati, da je škof Žiga Lamberg znal slovensko, saj je bil v Sloveniji rojen in vzgojen in je tako dolgo delal izključno med Slovenci. Posebno pa še zato, ker je cesar pazil na to, da je škof znal slovensko, ker je bilo posebej poudarjeno, da je ljubljanska škofija ustanovljena za Slovence.

DOHODKI ALI DOTACIJA NOVE ŠKOFIJE

Več kot 200 let prej je padel načrt ustanovitve posebne škofije za Slovence pokrajine v vodo ravno radi dohodkov. Patriarh Bertold Andeški je hotel za to uporabiti benediktinsko opatijo v Gornjem gradu; Rim pa tega ni dovolil. Samostan ni smel biti prikrajšan, so sporočili in določili iz Rima. Zdaj so se po 200 letih razmere tako spremenile, da se je ravno to zgodilo po potrebi, dar je bilo prej prepovedano.

Gornji Grad ob ustanovitvi škofije

(Na levi benediktinski samostan s cerkvijo, na desni grad knezoškofa Ravbarja.)

Starodavni benediktinski samostan v Gornjem gradu je ob času ustanovitve ljubljanske škofije izgubil ves ugled blagonosnega vpliva na slovenske pokrajine. Med redovniki sta se deloma pojavila strankarstvo in razuzdanost. Med slabe predstojnike tiste dobe je prištevati opata Rudolfa, ki je leta 1443 samostan skrivaj zapustil ter je odnesel s seboj ves denar, dragocenosti in važne listine. Prišlo je tako daleč, da so morali redovniki prositi svojega varuha, celjskega grofa Friderika, naj napravi red v samostanu. Velika izguba je zadela Gornji grad, ko je izumrl celjski rod. Pravica zavetništva je prišla zdaj na cesarja Friderika, ki je takoj sklenil po načrtu patriarha Bertolda iz leta 1237, dohodke bogate opatije porabiti za novo ustanovo. Ugodna prilika se mu je kmalu ponudila.

Leta 1460 je umrl gornjegrajski opat Gašper Pintar. Redovniki so njegovo smrt naznanili cesarju, svojemu varuhu, da bi se z njim pogovorili o novi volitvi. Toda cesar jim je prepovedal izvoliti si novega opata in jim je ukazal, naj čakajo v tej

zadevi papeževe odločitve. Obenem je poslal cesar k papežu, ki se je takrat mudil v svojem rojstnem kraju Pienci, svojega poslanca, da mu razodene svoj namen. Papež Pij II. je takoj s posebnim pismom potrdil cesarjevo prepoved in si je pridržal gornjegrajsko opatijo, da z njo razpolaga po svoji volji.

Redovniki so menda slutili, kaj jih čaka in so vkljub cesarjevi prepovedi hiteli z volitvijo novega opata. Izvoljen je bil neki Gregor Hinek iz Trebnjega, telesno pohabljen mož in je imel samo eno oko in tudi sicer je bil malo sposoben za tako službo. S tem so si redovniki položaj samo še poslabšali. V cesarjevi ustanovni listini je bila gornjegrajska opatija pridržana novi ljubljanski škofiji. Samostan naj bi sicer še ostal, toda v njem bi smelo biti samo kakih osem ali deset redovnikov, ki bi opravljali božjo službo in izvrševali dušno pastirstvo v okolici. Toda papež je določil, da ima ljubljanski škof pravico priorja nastavljanja ali odstavljanja. Ali gornjegrajski redovniki se niso hoteli ukloniti tem določilom, temveč so se

papežu in cesarju uprli.

Ko jim je cesarjev tajnik, krški škof Ulrik, razveljavil volitve, so vložili priziv na papeža, pa seveda ni nič pomagalo. Pij II. je potrdil razsodbo Ulrikovo in je benediktincem zapretil s cerkvenimi kaznimi, ako se ne uklonijo. Redovniki so spoznali, da je vse upiranje brez pomena. In kaj so storili? Vsi so zapustili samostan in so vzeli s seboj vse listine, zapiske, dragocenosti, perilo, orodje, živino in živila. Do golih sten oropana in prazna je prišla opatija v posest ljubljanskemu škofu Žigi.

Dobri škof se je mnogo prizadeval, da bi napravil mir in red v samostanu. Pa ni uspel. Moral je klicati na pomoč rimsko stolico. Tako je zadelo vse redovnike cerkveno izobčenje. To jih je prestrašilo, da so se začeli s škofom pogajati. Slednjič so se s priorjem Gregorjem škofu poklonili v Gornjem gradu, priznali njegovo oblast in so mu obljubili pokorščino. Isti dan jih je ljubljanski kanonik Mohor odvezal izobčenja. Toda vkljub temu se disciplina med redovniki ni dvignila in menihi so drug za drugim uhajali. Potem so se še pričeli turški navali in samostanska družina se je popolnoma razkropila in se ni nikdar več zbrala. Na škofovo prošnjo je končno papež Sikst IV. leta 1473 samostan zatrl in je ukazal škofu Žigi Lambergu, naj v Gornjem gradu ustanovi kolegij svetnih duhovnikov, ki bodo opravljali službo božjo in vršili dušno pastirstvo. Samostan je obstojal nad 300 let je za Savinjsko dolino bil v kulturnem ter verskem oziru velikega pomena, dokler je cvetelo v njem pravo redovno življenje. Zdaj je samostan prenehal.

Ljubljanski škofje so staro opatijo tekom let popolnoma prenovili. Škof Krištof pl. Ravbar jo je pred Turki leta 1517 obdal z močnim zidom, s stolpi in jarkom. Škof Ernest Attems (1743 - 1757) pa je samostansko poslopje prenovil v lepo in udobno palačo. Ukazal je podreti tudi staro samostansko cerkev in je na njenem mestu postavil veličastno novo cerkev, ki je še sedaj farna cerkev. Palačo so pa med drugi svetovno vojno komunisti požgali in

po vojni je bila palača v Gornjem gradu do tal zravnanana. Posestva je upravljala ljubljanska škofija skozi vsa stoletja in je bila nemotena v svoji posesti, komunistična oblast pa je škofiji ozvzela vse.

Cesar Friderik je grad Goričane takoj ob ustanovitvi škofije podaril novi ustanovi. Z gradom sta bila združena obširna posestva. Grad je bil do začetka druge svetovne vojne v posesti ljubljanske škofije. Škofje so ga uporabljali za oddih. Grajska kapela sv. Frančiška Saleškega je bila zgrajena leta 1755.

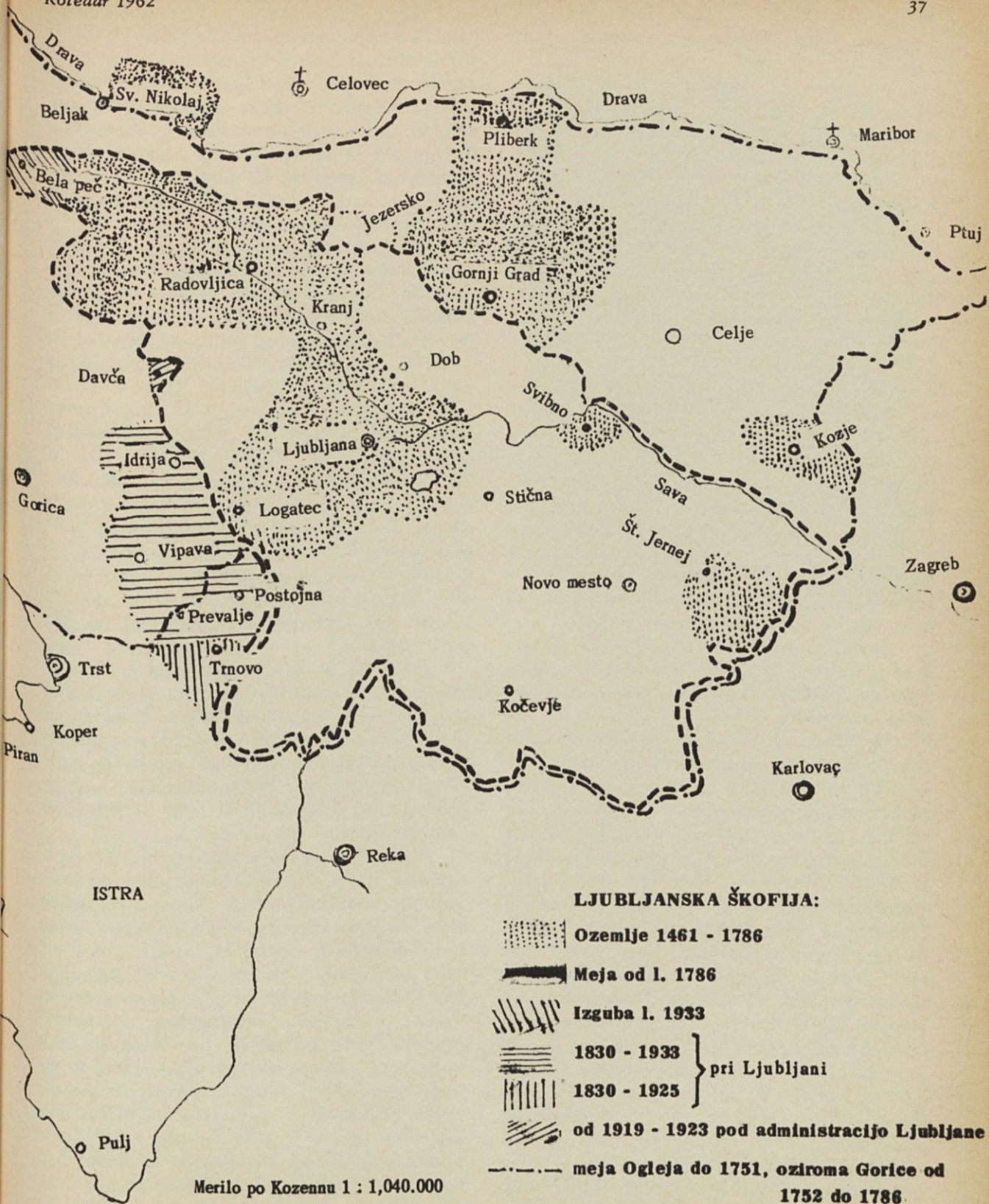
Ko je novo ustanovljena država Jugoslavija kmalu po prvi svetovni vojni izvršila nekako agrarno reformo, se je škofija z oblastjo pogodila tako, da so v Goričanah odvzeli grajska posestva in so škofiji pustili samo grad z vrtom, gornjegrajskega posestva pa se niso dotaknili. Škofija je potem lahko imela enotno upravo svojih posestev.

V Gornjem gradu je bila dolgo časa redna rezidenca ljubljanskih škofov; tu so bivali večji del leta in od tu so vladali svojo škofijo. V Ljubljano so prihajali le tedaj, kadar so jih tja klicala cerkvena opravila. Še le ob času cesarja Jožefa II. ko je bila Savinjska dolina izločena iz ljubljanske škofije, so se ljubljanski škofje za stalno preselili v Ljubljano. Takrat je tudi prenehal gornjegrajski duhovniški kolegij. Palača in posestva so seveda bila še nadalje last ljubljanske škofije.

Tako se na svetu vse spreminja. Nič ni stalnega; samo spreminjanje je stalno!

RAZVOJ ŠKOFIJE PO OBSEGU

Z dvema izjemama: Stari trg pri Slovenjgradcu in pražupnija Kranj, je obdržala ljubljanska škofija nad 300 let prvotni obseg ozemlja. Spremembe so se izvršile še le pod cesarico Marijo Terezijo in cesarjem Jožefom II. Takrat se je izvršilo zaokroženje škofij po deželnih mejah. V slovenskih deželah se tega niso natančno držali, ali vendar je takrat leta 1787 bilo priključeno ljubljanski škofiji vse ozemlje na Gorenjskem in na Doleni-

skem, na Notranjskem pa večina onih župnij, ki so spadale po cerkniško in idrijsko dekanijo. Vojsko in Sv. Magdale-na na Gorah, Idrija in Spodnja Idrija so še ostale pri goriški nadškofiji. Ta del ozemlja pa je prišel pod Ljubljano še le leta 1792. Pridejana je bila prejšnjim župnijam še Nova Oselica.

V francoski dobi (1811-1814, tri leta!) je bila priključena ljubljanski škofiji zapadna polovica Koroške z devetimi dekanijami, vse ozemlje desno od Drave in še dalje tri dekanije na Tirolskem. Tako je takrat Lienz na vzhodnem Tirolskem spadal pod Ljubljano.

Leta 1830 so bile pridružene ljubljanski škofiji župnije postonjske in trnovske dekanije iz tržaške škofije ter cela vipavska dekanija iz goriške nadškofije. Takrat je bila ljubljanska škofije priključena takozvani ilirski cerkveni provinci, ali pod nadškofijo Gorico. Leta 1833 je slednjič prišla pod ljubljansko škofijo še fara Motnik, ki je ob časa zaokroževanja spadala pod Spodnje Štajersko in je bila takrat dana lavantinski škofiji.

Ob času zaokroževanja je ljubljanska škofija odstopila seveda vse izvenkranjske župnije dotičnim škofijam: predvsem krški in lavantinski.

Ta obseg je ljubljanska škofija obdržala do konca prve svetovne vojne. Po razmejitvi leta 1918 na temelju zloglasne rapalske pogodbe med Jugoslavijo in Italijo so bile od uprave ljubljanske škofije odtrgane dekanije Idrija, Postojna, Trnovo, Vipava in župnija Bela peč. Upraljene so bile od goriške nadškofije, izvzeta je bila dekanija Trnovo, ki je bila za stalno dodeljena novoustanovljeni reški škofiji. Župniji Košana in Vreme ste takrat pripadli postonjski dekaniji. Ljubljanski škofiji pa je bil takrat dodeljen v upravo mali košček goriške škofije: Davča pri Sorici. Od krške ali celovške škofije pa ste prišli v upravo ljubljanske dve župniji: Sv. Ožbalta in Sv. Andreja na Jezerskem.

Med drugo svetovno vojno je bila odtegnjena upravi ljubljanske škofije vsa Gorenjska, prav pri Ljubljani pri Št. Vidu

je bila meja. Tudi del Dolenjske ob Savi je bil odtrgan, seveda cerkveno pravno je vse to še spadalo pod ljubljanskega škofa, le upravljati ni bilo mogoče. Kar je mogla, je pomagala krška ali celovška škofija, ki je pošiljala svoje duhovnike na Gorenjsko, pa seveda samo nemške. Narredili so, kar so mogli. Nekateri so vsaj malo razumeli slovensko.

Kako pa zdaj po drugi svetovni vojni? Ljubljanska škofija obsega zdaj 19 dekanij in 278 župnij. Obseg škofije si bomo najlaže predstavljali, če naštejemo dekanije: Dekanija mesto Ljubljana z desetimi župnijami; dekanija Ljubljana okolica z 21. župnijami; Radovljica s 24. župnijami; Kranj s 25. župnijami; Škofja Loka z 20. farami; dekanija Moravče z 10. župnijami; Kamnik z 20. župnijami; Litija s 13. farami; Cerknica z 11. farami; Kočevje s 15. farami; dekanija Višnja gora z 9. župnijami; Trebnje z 11. farami; Žužemberk z 9. župnijami; Leskovec s 13. župnijami; Novo mesto s 15. farami in dekanija Črnomelj s 13. župnijami.

Ozemlje postonjske, trnovske, vipavske ter idrijske dekanije po drugi svetovni vojni ni bilo nazaj priključeno ljubljanski škofiji. Za to ozemlje je določen poseben apostolski administrator, ki upravlja tudi slovenski del goriške nadškofije, kar je pripadlo k Jugoslaviji. Svoj sedež ima administrator v Novi Gorici.

Pač pa je bilo Ljubljani vrnjeno ozemlje onih župnij, ki so bile po prvi vojni razkosane: polovico Sloveniji, polovico Italiji. Te župnije so: Leskova, Nova Oselica, Hotederšica, Žiri in Planina pri Rakeku. Te župnije zdaj obsegajo isto ozemlje kot so ga pred prvo svetovno vojno. - Da bo slika popolna, je treba omeniti tudi to: Dekanija Kočevje ima cerkveno pravno 15 župnij, v resnici pa samo pet. Med drugo svetovno vojno je Hitler Kočevanje preselil iz njihovega ozemlja in po vojski se niso vrnili. V hudih bojih med revolucijo so bile vse cerkve porušene, nekaj tudi še po vojni in tako je na onem ozemlju 10 župnij, ki

nimajo ne cerkve, ne župljanov. Če bi se kdaj kaj spremenilo, in bi se v onih krajih ljudje zopet naselili, bi ne bilo treba ustanavljati novih župnij, temveč bi kar stare nadaljevali.

V upravo ljubljanskemu škofu pa je bila po vojski dana Istra, kar je je slovenske prav doli morja, do Kopra. To juridično še spada k tržaško-koperski škofiji. Tako upravlja ljubljanski škof tudi slovenski del reške škofije, to je dekanija Trnovo pri Ilirski Bistrici. Iz poročila ni razvidno, ali spadate k dekaniji Trnovo tudi Košana in Vreme, kakor je bilo pred prvo svetovno vojno.

VRSTA LJUBLJANSKIH ŠKOFOV

1. Žiga grof Lamberg, prvi škof od 1463 1488. Umrl v sluhu svetosti.
2. Krištof Ravbar, prvi knezoškof. Vladał je od 1493 do 1536. Rojen je bil na Kranjskem leta 1455. Njegov oče je bil Nikolaj Ravbar, mati Doroteja rojena Logar iz rodu vitezov Predjamskih. Škof Ravbar je bil bolj vojak kot škof. Opravljal je važne državne službe, udeleževal se je bojev. Bil je tudi Kranjski deželni glavar. Med ljubljanskimi škofi je Krištof Ravbar brez vrstnika. Nobeden za njim ni opravljal tako raznovrstnih poslov, nikdo ni združeval v sebi tolika dostojanstva, kakor ta znameniti državnik in vojak na škofijski stolici. Umrl je na Dunaju, pokopan pa je v Gornjem gradu.
3. Franc Kacijanar, baron Katzenstein 1536 - 1543, je bil član ugledne kranjske plemiške družine. Tretji škof ljubljanski je bil zelo naklonjen novi protestantovski veri. Preden je bil Kazianar imenovan za ljubljanskega škofa, je bil prošt pri Gospe Sveti na Koroškem. Ljubljanski kanonik Pavel Wiener je začel javno v stolnici oznanjati Lutrove nauke, tudi oženjen je bil. Seveda je škof Kazianar za vse to vedel, pa mu je vseeno zaupal vizitacijo mnogih župnij v škofiji in imenoval ga je celo za izvršitelja svojega testamenta. Pod Kazianarjem je bil tudi Primož Trubar ljubljanski kanonik in tako so bili vsi kanoniki naklonjeni luteranstvu. Trubar je zlasti rohněl proti božji poti

Škof Krištof Ravbar.

na Sveti Gori pri Gorici, ki se je ravno takrat ustanavljala. Zanimivo je tudi to, da se je škof Kacijanar na smrtni postelji dal obhajati tako, kot so zahtevali protestanti: pod obema podoboma. Umrl je leta 1543 in je bil pokopan v Gornjem gradu, kjer je tudi večina živel.

4. Četrty škof ljubljanski je bil slavni Urban Tekstor (1544 - 1558). Pravilno njegovo ime je bilo Tkalčič, pa je po navadi tedanjega časa svoje ime polatinil. Rojen je bil leta 1498 na Krasu. Bil je zelo izobražen, naravnost učen mož, dober govornik. Že leta 1540 je prišel na dvor kralja Ferdinanda, kjer je dobil službo dvornega kaplana; bil je tudi kraljev spovednik. Kmalu je dobil župnijo Bruch ob Muri, pa je vlekł samo dohodke, sam pa je ostal na Dunaju. Ko je umrl ljubljanski škof Kazianar, je cesar imenoval Urbana Tekstorja za njegovega naslednika. Bil je kmalu od sv. Stolice potrjen in sicer 19. decembra 1543.

Grobna plošča škofa Kacijanarja
v Gornjem gradu.

Grobna plošča škofa Tekstorja
v Gornjem gradu.

Tudi po posvečenju v škofa je ostal Tekstor še na Dunaju in je hodil le po opravkih v Gornji grad in v Ljubljano le za večje slovesnosti: navadno birmat in posvečevat novomašnike. Cesarski dvor je ostal glavno pozorišče njegovega delovanja. Toda dasiravno se je Tekstor mudil izven dežele, vendar ni izpustil izpred oči verskih razmer svojih ljubljanskih škofij. Njegova zasluga je, da je bil ustanovljen na Dunaju jezuitski kolegij, kar je bilo velikanskega pomena za vse avstrijske dežele v verskem oziru.

Proti protestantizmu je pričel Tekstor odkrit in odločen boj. Kanonika Wienerja in Trubarja je kmalu odstavil. Odloke Tridentinskega cerkvenega zbora je dal takoj objaviti po vsej škofiji, da je tako prehitel zborovanje protestantov, ki so ga stanovi zahtevali. V Ljubljani je sam vodil preiskavo proti protestantom. Pomagal mu je frančiškanski gvardijan. Tekstor je skušal dvigniti tudi zanemarjeno šolstvo. Svoje duhovnike je pošiljal Tekstor v Rim v jezuitski kolegij Germanikum. Za te gojence je škof očetovsko skrbel. Tu so nekatera imena teh gojencev

iz leta 1551: Marko Tekstor, Jurij Bogatec, Jernej Philius z Ljubnega pri Gornjem Gradu, Ivan Kobenzl, Gašpar Krieger iz Ljubljane, Pavel Skalič in "magister Anton".

Škof je začel kmalu bolehati. Ko se je l. 1558 vračal z državnega zbora v cesarjevem spremstvu, so mu protestantje ponoči, bila je huda zima, polili kamenite stopnice z vodo, kjer mu je zjutraj spodrsnilo in se je ubil pri padcu. Dogodek omenja pogrebni pridigar in tudi nagrobni spomenik. Hvaležni njegov gojenec Kobenzl je šel po njegovo truplo v Donauworth, kjer se je nesreča pripetila. Škofa Tekstorja so pokopali v Gornjem gradu. Škof Hren mu je postavil spomenik. Urban Tekstor spada med najznamenitejše osebe reformacijske dobe, zato zasluži odlično mesto v vrsti ljubljanskih škofov.

5. Peti ljubljanski škof je bil Peter pl. Seebach 1558 - 1568. Bil je potomec kranjske viteške rodbine. Vzgojen je bil v Gornjem gradu. Za škofa je bil imenovan kot moravski župnik. Škof Seebach je bil dober, toda silno neodločen in popustljiv zlasti glede

Škof Tavčar in njegov grb. (Zgoraj geslo: Vse prinaša čas.)

luteranstva. Šlo je tako daleč, da je se vrnil v Ljubljano celo Primož Trubar. Škof ni nič storil proti. Celo dovolil mu je pridigati, toda "zmerno", česar pa Trubar ni znal. Še le, ko je Trubar javno v pismu nastopil proti procesiji s sv. Rešnjim Telesom, se je škof Seebach zdramil ter se je obrnil na cesarja

s prošnjo, naj odstrani Trubarja. Za uslugo je Trubar, ker ga je skoraj poklical nazaj v domovino, škofu naprtil preiskavo, tako da je zelo malo manjkalo, da bi škof bil odstavljen. Pa to se ni zgodilo: ostal je ljubljanski škof do svoje smrti leta 1568.

6. Šesti ljubljanski škof: Konrad Glušič,

rojen leta 1527 v Komnu na Krasu, umrl je 24. maja 1578 v Gornjem gradu. Po posredovanju rojaka škofa Tekstorja je Glušič postal dvorni kaplan pri cesarju Ferdinandu I. Obenem je bil župnik v Kranju in v Šmartnem pri Kranju. Potem je dobil župnijo v Komnu v svojem rojstnem kraju. Ko je umrl ljubljanski škof Seebach, je bil Glušič predlagan za njegovega naslednika. Bil je namreč na glasu vnetega, čednostnega in poštvalnega katoliškega duhovnika. Ljubljansko škofijo je vodil od leta 1571 do 1578. V značaju je bil premehak in ob času protestantovskih nasilij v deželi ni mogel dosti storiti. Ob nastopu svoje službe je začel neuspešna pogajanja s protestanti, kar je imelo zelo slabe posledice. Bil je Glušič tudi član komisije za zatiranje protestantov, pa niti ni uradno odstavil protestantovskih pastorejv, ki so se polastili katoliških župnij. Pod njegovo vlado je leta 1575 bila ustanovljena Mandelceva tiskarna, kar bi bilo lahko izdatna upora pri uvajanju reform, toda miroljubni Glušič se te prilike ni poslužil. Pod njim ste bili sicer izdani dve slovenski knjigi, toda škof ni imel pri tem nobene zasluge. Pač pa je škof Glušič pomnožil škofijsko premoženje, ko je kupil grad Rudnek pri Rečici v Savinjski dolini.

7. Sedmi ljubljanski škof Baltazar Radlič. Rojen je bil 1533 v Višnji gori, umrl je 15. maja 1579 v Ljubljani in je bil pokopan v Gornjem gradu. Kot mlad duhovnik je že postal ljubljanski kanonik, stolni dekan in generalni vikar ter stolni pridigar. Kot govornik je bil slaven v vsem cesarstvu. Doma so ga pa imenovali "kranjskega Cicerona". Bil je vodilni ideolog tedanje katoliške družbe. Njegova slovenščina je bila lepa, gladka brez vseh tujih navlak; bil je silno nadarjen. Leta 1578 je bil od nadvojvode Karla predlagan za ljubljanskega škofa. Vsi so stavili v njega velike upe, toda potrditev je prišla iz Rima še le po enem letu. Ko je imenovanje prišlo, je Radlič ležal na smrtni postelji. Umrl je pred posvečenjem.

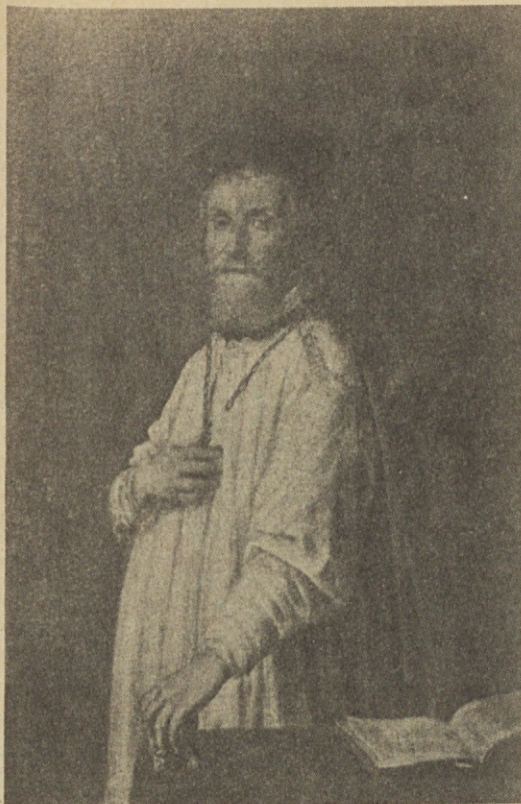
8. Osmi škof Janez Tavčar, 1580 - 1597. Z osmim škofom ljubljanskim je združen pričetek cerkvenega reformacijskega dela v

slovenskih deželah. Janez Tavčar je bil rojen v Štanjelu na Krasu, odkoder sta bila tudi njegova prednika Tekstor in Glušič. Študiral je na dunajskem vseučilišču. Na Dunaju si je Tavčar pridobil častni naslov "učitelja prostih umetnosti". Ko je komenski župnik Glušič postal ljubljanski škof, je bila Tavčarju podeljena župnija Komen, kjer je ostal le tri leta, ko je postal mestni župnik v Gorici, kjer je kmalu postal tudi arhidiakon. Po Radličevi smrti ga je cesar predlagal za ljubljanskega škofa. Brez ugovora je bil potrjen od sv. Stolice. V začetku avgusta 1580 je bil Tavčar slovesno posvečen v škofa in sicer v Gorici. Svojo prvo pontifikalno mašo je imel 30. oktobra istega leta v Gornjem gradu. Največ je bival v Gornjem gradu, ker takrat v Ljubljani ni bilo primerne stanovanja za škofa. Zahajal pa je rad za vse slovesnosti v Ljubljano, da je opravljal škofovske funkcije.

Takoj v začetku je razvil škof Tavčar živahno delovanje. Obiskal je kmalu vse kraje svoje škofije. Povsod je utrjeval vero in iztrebljal zmote. Kmečko ljudstvo se je trdno držalo prave vere, le po mestih in trgih je bilo treba posebne pažnje. Okrog Bleda na priliko je vzelo šest let, preden je bil protestantizem popolnoma iztrebljen.

Svoje dijake je pošiljal v Gradec na vseučilišče. Leta 1584 na primer je bilo na zavodu 363 dijakov, od tega polovico Slovencev. Tavčarjeva zasluga je bila ustanovitev jezuitskega kolegija v Ljubljani; on je doživel tudi radost, da je sprejel prve jezuite v ljubljanskem škofijskem dvorcu. Osem dni so celo v škofiji stanovali. Tudi v Gornjem gradu je ustanovil šolo za dijake, ki so se pripravljali za duhovniški stan. Duhovniki sami so jih pripravljali in učili. Tudi v Ljubljani je ustanovil neko šolo pri stolni cerkvi.

V zgodovini verskih bojov katoliške reformacije je sicer bolj zaslovelo ime škofa Tomaža Hrena, toda škof Tavčar je vsemu postavil temelj. Njegovo delovanje se je raztezalo zelo na široko in vse važnejše zadeve so šle skozi njegove roke. Umrl je škof Tavčar 24. avgusta 1597 v Gradcu. Truplo so prenesli v Gornji grad, kjer so ga položili v grobnico. Škof Hren mu je postavil

Knezoškof Tomaž Hren.
(Po sliki v ljubljanski škofiji.)

spomenik.

9. Deveti ljubljanski škof **Tomaž Hren** (Chron) 1597 - 1630. Rojen je bil 13. nov. 1560 v Ljubljani, umrl je 10. febr. 1630 v Gornjem gradu. Kot škofa so ga imenovali "kladivo protestantov". Za škofa je bil imenovan na priporočilo njegovega prednika Janeza Tavčarja. Avstrijski dvor je osebno posredoval v Rimu, da je bil Hren imenovan in potrjen za ljubljanskega škofa. Nastopil je svojo službo v zelo težkem času. Strahovite sile so delale proti njemu, toda niso uspeli. Uspel je Hren, ko je natančno ter odločno izvedel katoliško reformo v škofiji v duhu in po programu tridentinskega cerkvenega zbora. Ko je bila reforma končana, se je škof Hren z vso vnemo vrgel na delo za utrditev in poglobitev verskega življenja med ljudstvom in duhovščino. Skušal je vzgojiti dober duhovniški naraščaj v Marijinem kolegiju v Gornjem gradu, ki ga je nanovo obudil k življenju leta 1605. Duhov-

nike je sklical vsako leto na sinodo v Gornji grad, kjer so obravnavali vse zadeve cerkvene in duhovniškega življenja. Kako je bil Hren odločen, nam pokaže sledeči slučaj:

Oglejski patriarh si je prisvojil mnoge pravice na ozemlju ljubljanske škofije in je le z gnevom prenašal, da je bila ljubljanska škofija izvzeta iz njegove nadoblasti. Patriarhov vizitator, tržaški škof Ursinus, je posvetil v samostanski cerkvi v Kostanjevici tri oltarje leta 1611, v kartuziji v Bistri pa dva oltarja, poleg tega je tudi birmal nekaj oseb. Hren je nad posvečenimi oltarji razglasil interdikt in je dal oltarne kamne z relikvijami odstraniti, v Kranju pa je vizitatorju zabranil vstop v cerkev in je radi teh nedovoljenih dejanj izrekel nad njim suspenzijo. Tako se je moral boriti junaško in vztrajno za svoje škofovske pravice.

Škof Hren je imel veliko zaslug za cerkveno zedinjenje Uskokov. Ravno takrat se je Simeon Vratanja zedinil z Rimom in je postal prvi uniatski škof. Hrena je v tej zadevi obiskal v Gornjem gradu celo odposlanec ruskega metropolita Metod Terlecki. Lepo započeto delo je žalibog po Hrenovi smrti zaspalo in zedinjenje se takrat ni izvršilo v večjem obsegu.

Veliko zaslug ima škof Hren za slovensko književnost. Delal je posebno za izdajo slovenskih listov in evangelijev, ki so izšli v Gradcu v 3000 izvodih. Stroške za to knjigo je kril škof sam. Veliko in dolgo je delal škof Hren na Slovenski cerkveni pesmarici, ki je bila nujno potrebna. Zlasti je potrebo spoznal pri Novi Štifti nad Gornjim gradom, kamor je redno hodil na romarske shode pomagat in večkrat kar celo noč predsedel v spovednici. Če mu je zmanjkalo spovedovanja, je pa poslušal ganljive romarske pesmi. Enako je delal za izdajo Kanizijevega katekizma v slovenščini. Pomagali so mu jezuiti predvsem p. Čandik. Pisal pa je Hren mnogo tudi v latinskem jeziku. Ti latinski njegovi spisi so zelo važni za slovensko zgodovino.

Na razvoj naše umetnosti je imel škof Hren blagodejen vpliv. Dočim pomeni reformacija v razvoju naše umetnosti močno zavoro, pa je proti-reformacija, kateri na čelu stoji Hren, eno najvažnejših razdobij

v razvoju umetnosti v vsem njenem obsegu.

Pri vseh svojih delih je imel škof Hren jasen cilj pred seboj: radikalno iztrebitev protestantizma in radikalno obnovev katoliškega življenja v duhu tridentinskega cerkvenega zbora. V službi svojega cilja je bil neutrudljiv in neustrašen; zanj je bil pripravljen dati življenje. V svojih sklepih je bil nagel. Ljubil je svojo domovino in svoje ljudstvo, kar je povdarjal tudi v svojih poročilih sv. očetu v Rim. Kar bi se imelo zgoditi v korist cerkve in domovine, naj bi se ne zgodilo mimo njega.

Do Marije, Matere božje je škof Hren gojil nežno in zvesto ljubezen. Njegov izrek "Slava Bogu in njegovi Veliki Materi Devici!" smemo imenovati njego drugo škofovsko geslo. To geslo je rabil v svojih pismih in te besede je dal vklesati tudi v kamen na razne stavbe, kjer je le mogel. To se je navadno zgodilo v latinskem jeziku "Laus Deo ejusque Magnae Matri Virgini!"

Hren je bil tudi spreten diplomat. Že leta 1614 je postal namestnik nadvojvode Ferdinanda v Gradcu in to službo je opravljal do leta 1621. in leta 1628 je postal celo cesarski tajni svetovalec. V deželni in državni zboru je nastopil z velikim ugledom in uspehom. Pravilna bo torej trditev, da bi bila naša cerkvena in kulturna zgodovina brez Hrena nerazumljiva.

10. Deseti ljubljanski škof Rajnald Scarlichi 1630 - 1640. Ko je umrl škof Tomaž Hren, je bilo splošno mnenje, da bo njegov naslednik stolni prost Gašpar Bobek, škof pičenski, ki je bil domačin. Toda glavno besedo pri tem je imel cesar Ferdinand II., ki je predlagal za ljubljanskega škofa Rajnalda Scarlichi. Scarlichi je bil namreč vzgojitelj cesarjevega sina, in je bil takrat že škof v Trstu. Valvazor pravi, da je bil Scarlichi Dalmatinec in je bilo njegovo pravo ime Skrlič, toda to ne bo držalo, ker se Scarlichi sam imenuje Ogra - Ungarus. Scarlichi je bil zelo učen mož in vzgleden duhovnik.

Škof je imel hudo telesno napako, bil je tako hrom, da so ga morali ob prihodu v Ljubljano na stolu nesti v stolnico. Razen tega mu je kap skvarila govor, tako da črke r sploh ni mogel zgovoriti. Ko je moral

Rajnald Scarlichi, knezoškof ljubljanski.

nekoč govoriti pred rimskim cesarjem - seveda latinsko, je svoj govor sestavil tako, da ni bilo v celem govoru niti enega R. - A vendar, ko je nastopil svojo službo v Ljubljani, je takoj napovedal splošno vizitacijo župnij in je vse izvršil z največjo natančnostjo. Seveda škofija še takrat ni bila tako obširna kot danes, pa vendar je bila težava, ker je moral povsod le z vozom. Glede protestantov, pravi škof sam v svojem poročilu papežu, da so zelo redki. Na njegov predlog je menda cesar Ferdinand ukazal, da morajo vsi državljani s spovednimi listki izpričati, da so za Veliko noč prejeli sv. zakramente. Škof Scarlichi je ustanovitelj frančiškanskega samostana v Nazarjih v Zgornji Savinjski dolini. Že njegov prednik škof Hren je dal na nazarskem griču sezidati loretsko kapelo v obliki lavretanske hišice. Kapela se je ljudstvu tako priljubila, da so trumoma od blizu in daleč romali k njej, duhovnikov pa ni bilo, da bi romarjem postregli. Zato je škof ves hrib in cerkvico daroval frančiškanom, ki so kmalu pozidali samostan in sedanjo prostorno cerkev Marijinega oznanenja; loretska kapela pa je ostala za velikim oltarjem.

Zadnja leta je bolezen škofa tako pohabila, da ni mogel rabiti ne nog ne rok. Pri upravi škofije sta mu pomagala njegov brat Scarli-

Grof Oton Buchheim, knezoškof ljubljanski.

chi, ki je bil ljubljanski kanonik in generalni vikar. Škofovske posle pa je opravljal frančiškanski provincial p. Mihael pl. Chumberg, ki je postal leta 1637 ljubljanski pomožni škof, pozneje pa prošt v Novem mestu. Škof Scarlichi je umrl leta 1640 in je bil pokopan v ljubljanski stolnici.

11. Enajsti ljubljanski škof Oton Grof Buchheim 1641 - 1664. Buchheim je iz stare škotske plemiške rodbine, ki se je v srednjem veku naselila v Avstriji in je imela velik vpliv na cesarskem dvoru. Oto Friderik Buchheim je študiral na dunajski univerzi in si je pridobil globoko znanje v modroslovju, bogoslovju in pravi. Že kot mlad duhovnik je dobil kar tri kanonikate, postal je hišni prelat papeža Urbana VIII. in slednjič je bil na cesarjev predlog imenovan za ljubljanskega škofa. Takoj ob nastopu službe je prepotoval vso škofijo, da spozna razmere in potrebe. Večkrat je potoval v Rim, kjer je imel vplivne zveze in si je z raznimi cerkvenimi dostojanstveniki živahno dopisoval. Njegova odsotnost iz škofije je bila čimdalje bolj pogosta, tako, da je cerkvene zadeve skoraj vse pismeno reševal.

Korespondenca je ohranjena. Značilno je, da škof celo ob prihodu cesarja Leopolda I, leta 1660 ni bil doma v Ljubljani. Njegov generalni vikar je bil spretni Filip Trpin, prej župnik v Braslovčah. Bil je eden najboljših in najslavnejših slovenskih govornikov. Škofovske posle pa je opravljal Frančišek Maksimilijan Vaccano, goriški rojak, ki je bil pičenski škof in obenem arhidiakon v Ribnici na Dolenjskem, ki pa je stalno živel v Ljubljani.

Škof Buchheim je bil velik ljubitelj umetnosti. Slike in pohištvo je stalno naročal v Italiji. Škofijski dvorec v Ljubljani je dal obnoviti in dvigniti za eno nadstropje. Grad Goričane pa je dal v italijanskem slogu na novo pozidati. V Ljubljani je ustanovil dva nova samostana: samostan klarisinj in samostan bosonogih avguštincev. Iz tega zadnjega samostana so izšli p. Dizmas Zakotnik, p. Janez Dev in p. Marko Pohlin, ki so uspešno delovali na polju slovenskega slovstva.

Zadnja leta je škof Buchheim trpel na protinu in je stalno živel v Solnogradu. Umrl je 3. aprila 1664 v Pasavi, kamor se je bil napotil k volitvi novega škofa. Pokopan je, kjer je umrl.

12. Dvanajsti ljubljanski škof Jožef grof Rabatta. 1664 - 1683. Rojen je bil leta 1620 in izhaja iz furlansko-goriške plemiške rodovine, ki je prišla iz Toskane. Bil je član malteškega viteškega reda in je v tem prejel svojo izobrazbo. Zanimivo je, da je bil škof Rabatta isto leto posvečen v duhovnika, ko je bil imenovan tudi za ljubljanskega škofa. Ker je bil prej dvorni vzgojitelj, je Rabatta prinesel v Ljubljano popolno zaupanje cesarskega dvora. Njegovo pomirljivo vladanje je pomenilo okrepitev domačih izročil. Rabatta je dopisoval z izobrazenci le latinsko, z vlado nemško, proglase za ljudstvo pa je objavljial le slovensko. Izdal je nanovo Hrenove nedeljske evangelije. Prepisal je red za stalen nedeljski verouk; duhovnikom je zabičeval dobro pripravo za pridige in je strogo nadziral, kako se ta ukaz izvaja. Opravljial je natančne in pogostne vizitacije in je imel škofijske sinode vsako leto, kar je bilo po zlomu protestantizma potrebno.

Grof Jožef Rabbatta, knezoškof ljubljanski.

Dosegel je natančno spisovanje matičnih knjig ter je uvedel družinske knjige (status animarum).

Ukazal je prezidati mnogo cerkvenih stavb, imel je namreč izrazit baročni umetniški čut. Sam je zidal grad v Goričanah, postavil je zvonik v Gornjem gradu, položil je temeljni kamen za cerkev sv. Florijana v Ljubljani leta 1672 in je podaljšal staro stolnico dve leti pozneje, ker za novo stavbo ni imel sredstev. Umril je v Ljubljani 28. febr. 1683.

13. Trinajsti ljubljanski škof Žiga Krištof grof Herberstein. Rojen je bil 13. febr. 1644. Prve študije je prejel pri jezuitih v Gradcu, teologijo pa je študiral na Germaniku v Rimu. Postal je kmalu stolni prošt ljubljanski in pozneje prošt novomeški. Ljubljanski škof je postal leta 1683. Bil je skromen in zelo pobožen mož. Za škofijo je pomenljiv zato, ker je imel veliko škofijsko sinodo v Gornjem gradu in ker je leta 1700 začel zidati sedanjo ljubljansko

stolnico po načrtu arhitekta Andreja del Pozzo. Istega leta je s stolnim proštom Janezom Prešernom in z generalnim vikarjem Dolničarjem ustanovil prvo javno knjižnico, sedaj semeniško knjižnico. Leto pozneje 1701 se je škofiji odpovedal in je stopil v samostan sv. Filipa Nerija v Peruggi, kjer je tudi umrl deset let pozneje leta 1711.

14. Štirinajsti ljubljanski škof Ferdinand Karol Kuenberg 1701 - 1711. Pod škofom Kuenbergom je bila zgradba nove, sedanje stolnice dokončana. Slovesnost posvečenja cerkve se je vršila leta 1707 in je trajala ves teden. - Komaj je bila stolnica gotova, se je podjetni generalni vikar Dolničar lotil zidave novega semenišča, ki še zdaj stoji. Leta 1708 so pričeli s polaganjem temeljnega kamna. Stavba je bila končana že po škofovi smrti. Semenišče se je sprva

Nadaljevanje na strani 52

Sigismund Herberstein, knezoškof ljubljanski.

Grof Ferdinand Künburg, knezoškof ljubljanski.

Dr. Anton Tbalnitscher pl. Tbalberg, ljubljanski stolni dekan († 1714), ki je zgradil sedanjo stolnico.

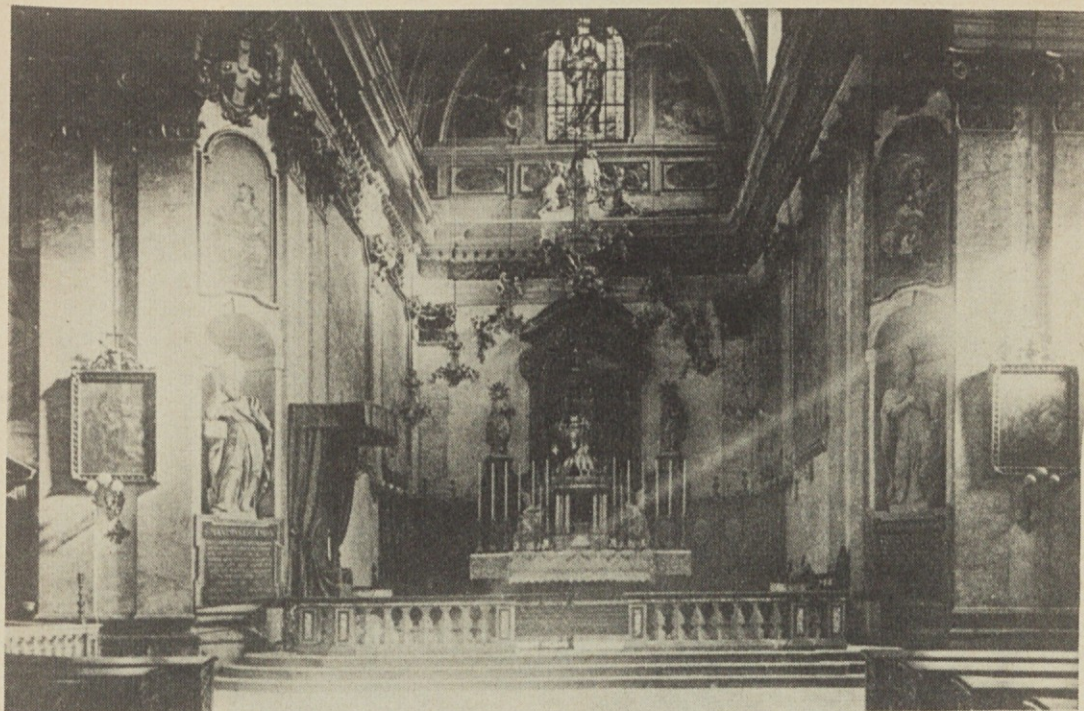
Cerkev sv. Nikolaja do leta 1701., ki so jo porušili.

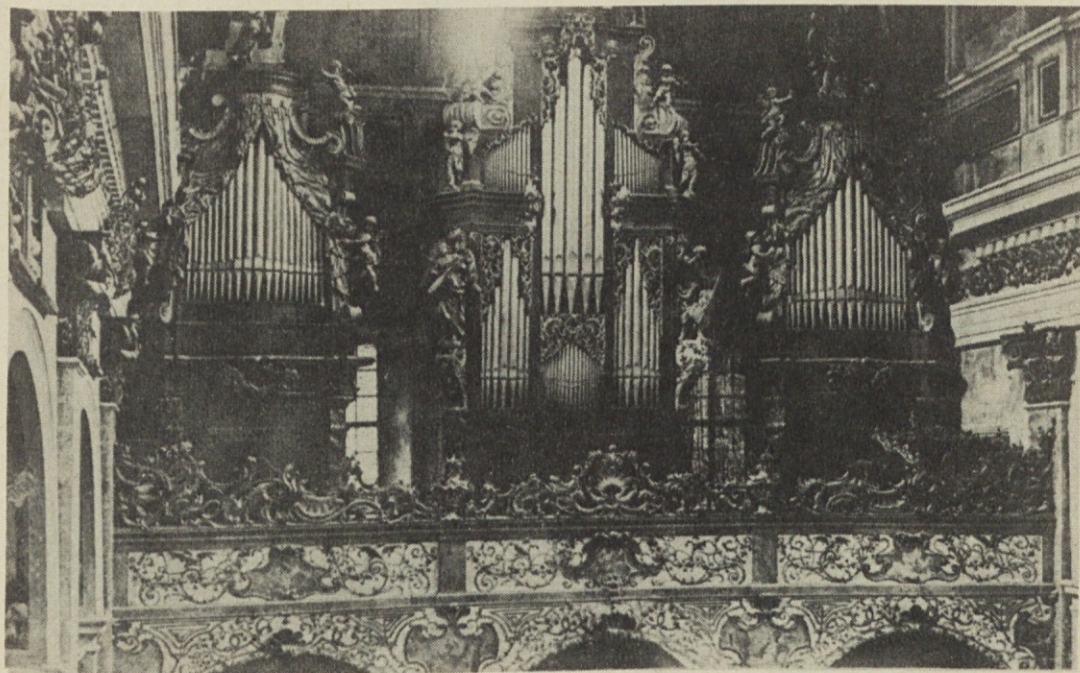
Pogled na stolnico s ceste.

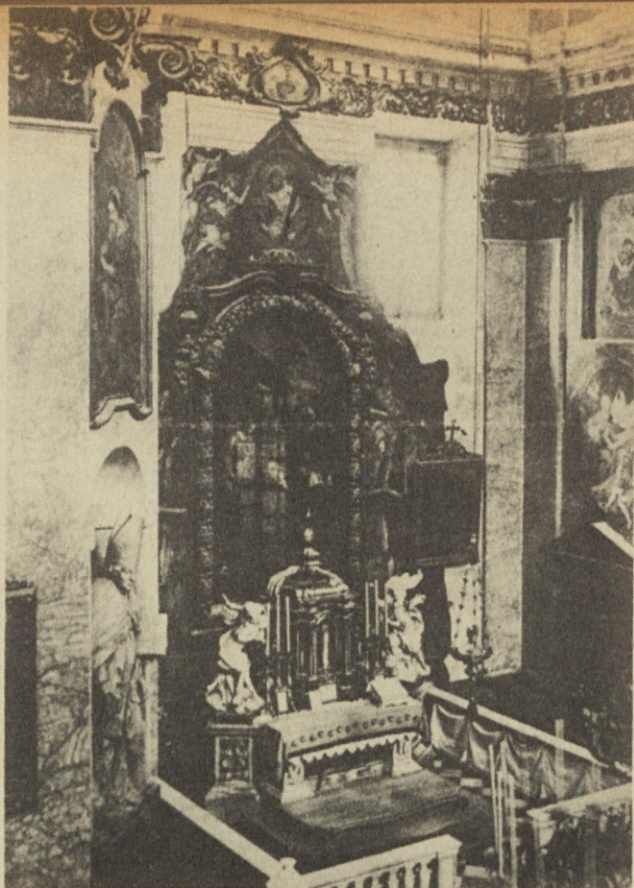
Pogled na stolnico z ljubljanskega Gradu.

Pogled na veliki oltar ljubljanske stolnice.

Pogled na pevski kor ljubljanske stolnice.

Oltar presv. Rešnjega Telesa
z Robkovima keruboma.

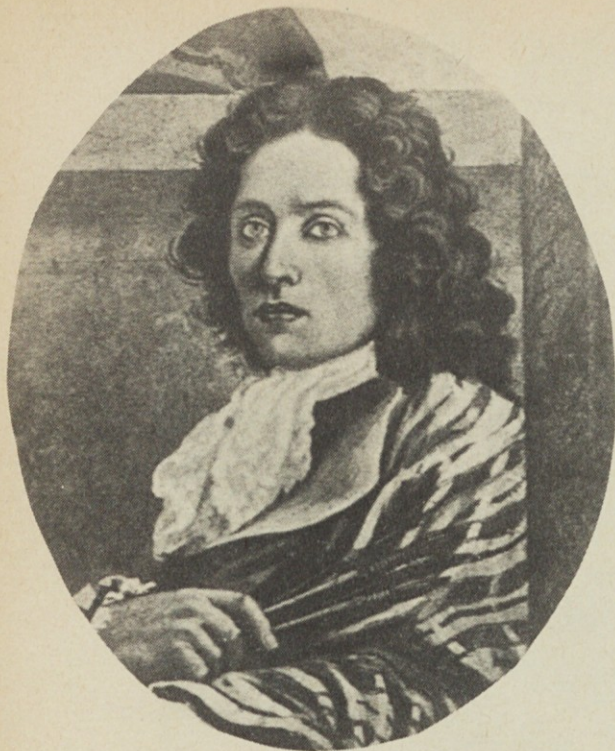

Vera. Quaglietta freska iz leta 1703.

Sv. Nikolaj se prikaže cesarju Frideriku III.
Quaglietta freska na stropu iz leta 1703.

Giulio Quaglio

znameniti italijanski slikar, ki je okrasil ljubljansko stolnico s svojimi freskami.

Nadaljevanje s strani 46

imenovalo "Plemiški zavod sv. Karola Boromejskega". V dobo Kuenbergove vlade spada tudi ustanovitev uršulinskega samostana v Ljubljani, ki je bil določen za vzgojo ženske mladine. Škof Kuenberg je vodil ljubljansko škofijo deset let, do 1711, ko je bil imenovan za nadškofa v Pragi.

15. Petnajsti škof v Ljubljani grof Franc Čišek Karol Kauniz 1711 - 1717. Izšel je iz odlične česke družine in je bil pomožni škof že eno leto pod Kuenbergom. Dolničar je bil tudi temu škofu desna roka. Z generalnim vikarjem Dolničarjem je škof takoj leta 1711 uvedel tedenske konference za ljubljansko mestno duhovščino, kjer so vzajemno reševali razna vprašanja dušnega pastirstva. Takrat se je pričela v ljubljanski stolnici slovesna devetdnevnic pred Božičem, ki se še danes obhaja. Pred praznikom sv. Rešnjega Telesa je bila upeljana tri-dnevnic ali 40 urna pobožnost. Pozneje

so to preložili na pustne dni. Pod škofom Kaunizem je umrl leta 1714 slavn generalni vikar Dolničar, komaj 53 let star. Za vlade škofa Kauniza je bil komtur nemškega viteškega reda v Ljubljani, slavn maršal Gvidon Starhemberg, ki je leta 1714 na svoje stroške sezidal sedanjo križarsko cerkev. Grof škof Kauniz je umrl nenadoma leta 1717 na Dunaju, komaj 41 let star.

16. Šestnajsti škof v Ljubljani grof Viljem Leslie 1718 - 1727. Tudi ta škof je izšel iz stare škotske rodbine, ki se je bila v Avstriji naselila. Leslie je bil prej škof v Vacu (Waitzen) na Mažarskem in je bil že 67 let star, ko je zasedel prestol ljubljanske škofije. Bil je na glasu učenega in modrega moža. Skrbel je za cerkveno disciplino med duhovniki in med ljudstvom. Toda vsled starosti ni mogel razviti kakšne posebne delavnosti. Pod njegovo vlado ste bili zidani prav blizu Ljubljane dve znameniti cerkvi enakega sloga in enake velikosti, namreč: Marijina cerkev na Šmarni gori in na Dobrovi pri Ljubljani. Obe cerkvi ste imeli tudi istega stavbenika: Mačka iz Ljubljane. Obe cerkvi je Leslie tudi posvetil.

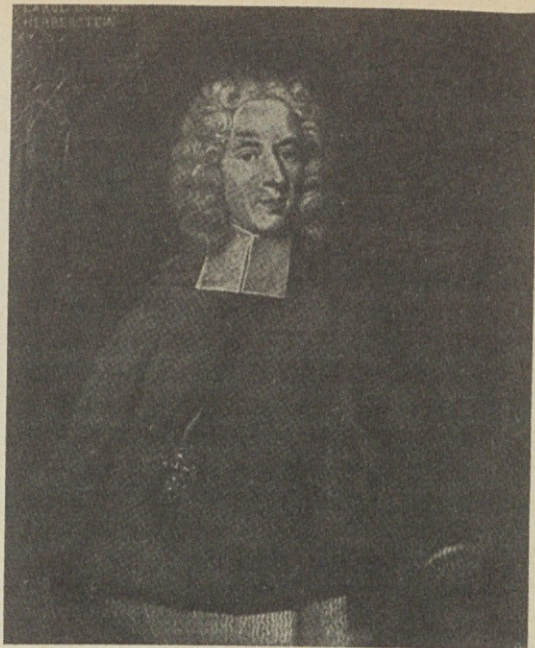
Grof Franc Karol Kauniz, knezoškof ljubljanski.

Škof Leslie je umrl leta 1727 v Ljubljani in je bil pokopan v grobnici stolne cerkve.

17. Sedemnajsti škof grof Žiga Feliks Schrattenbach 1728 - 1742. Bil je prej stolni dekan v Solnogradu. Pod njim je bila pozidana sedanja cerkev sv. Petra v Ljubljani, največ po prizadevanju tedanjega šentpeterskega župnika dr. Janeza Kraskoviča, ki je iz svojega premoženja založil za to cerkev 2000 goldinarjev. Leta 1728 je bila cerkev toliko dogotovljena, da jo je škof Schrattenbach blagoslovil, popolnoma končana pa je bila stavba še le po treh letih. Ljubljanski generalni vikar Ivan Jakob Schilling, rojen Ljubljančan, pa je zapustil v oporoki 80.000 goldinarjev za zdrževanje petih kaplanov pri župniji sv. Petra.

18. Osemnajsti ljubljanski škof je bil grof Ernest Attems 1743 - 1757. Ta je zapustil mnogo trajnih spominov svojega delovanja. Svoje študije je končal v Rimu na Germaniku. Prej je bil kanonik v Solnogradu in v Pasavi. Na tem zadnjem mestu je opravljal tudi službo generalnega vikarja. Škof je bil umetniško navdahnjen. To izpričujejo zlasti tri veličastne stavbe, ki jih je dogradil: mogočna sedanja cerkev v Gornjem gradu, škofijska palača ravnotam in pa grad v Goričanah pri Medvodah. Za gornjegrajsko cerkev so več kot polovico stroškov pokrili krajski deželni stanovi. Vse stavbe je dal škof okrasiti po šegi tedanje dobe z bogatim štukom. Grad v Goričanah je za eno nadstropje povišal. Leta 1747 je škof Attems postavil krono svojemu delu, ko je posvetil cerkev presv. Trojice pri uršulinkah v Ljubljani. Stavba je ena prvih in najlepših v deželi. Škof Attems je umrl na Dunaju nagle smrti leta 1757. Pokopan je bil v Gornjem gradu v cerkvi, kjer mu je veličastna bazilika časten spomenik.

19. Devetnajsti škof v Ljubljani je bil grof Leopold Petazzi 1761 - 1772. Bil je potomec tržaske patricijske družine, ki je lastovala grajščino Završnik. Leopold Petazzi je bil 1740 imenovan za škofa v Trstu, po Attemsovi smrti pa je zasedel ljubljansko škofijsko stolico. Bil je velik dobrotnik stolne cerkve in posebno je bil naklonjen raznim redovnikom in samostanom. Leta

Grof Karol Herberstein, knezoškof ljubljanski.

1762 je izdal škofijski obrednik. Bil je na škofijski stolici ljubljanski ravno na prelomu nove dobe, ko je cesar Jožef II. hotel cerkveno samostojnost popolnoma uničiti. Pod Petazzijem so se ze pojavljale nove odredbe. Petazzi je umrl leta 1772.

20. Dvajseti ljubljanski škof grof Karol Herberstein 1772 - 1787. Njegov oče je bil deželni glavar na Štajerskem in sin Karol, ljubljanski škof, je bil rojen v Gradcu in sicer 7. julija 1719. Posvetil se je duhovskemu stanu in je postal komaj 24 let star kanonik v Tridentu. Pozneje je prišel kot pomožni škof k Petazziju v Ljubljano. Po njegovi smrti mu je bil naslednik na škofijskem prestolu. Za škofijo in za ljudstvo bi bilo boljše, če bi Herberstein nikdar ne bil zasedel tega častitljivega prestola. Med vsemi avstrijskimi škofi je bil namreč on najodločnejši zastopnik zmešanih reform cesarja Jožefa II. Vse cesarske odloke je podpiral s tako vnemo, da si je pridobil posebno naklonjenost cesarjevo. V posebnem pastirskem pismu je postavil cesarja kot nekakega poglavarja cerkve v svoji državi; verske zadeve vodi samo škof, papež pa le verski nauk nadzoruje. Nastopil je javno v

tem pismu proti redovnikom in samostanom. V zakonskih zadevah ni treba nobenega papeževega dovoljenja, vse pravice ima glede tega škof. Vladar sme tudi nekatoliškim svojim državljanom dovoliti svobodno bogoslužje. Vsak se drži vere in prepričanja, kakor se mu zdi, da je prav. Na ta pastirski list kot odgovor ste izšli dve knjižici, ki ste stavek za stavkom ovrgli. Eno je pisal duhovnik, drugo pa lajik. Najodločnejše je zavrnila Herbersteinove nauke rimska stolica. Papež Pij VI. je izdal apostolsko pismo (breve) v obsegu debelega zvezka, kjer na podlagi spisov cerkvenih učencev zavrača Herbersteinove nazore kot zmotne. - Cesar Jožef II. je hotel Herbersteina napraviti za nadškofa, toda papež se je odločno uprl in zahteval, da mora škof svoje zmote preklicati. Nasprotno pa je Herbersteina cesar Jožef postavil za vzgled vsem avstrijskim škofom. Herberstein se je spozabil tako daleč, da je na praznik Porciunkule prišel k frančiškanih v Ljubljani. Ko je bila nabita cerkev ljudi, je šel na prižnico in je naravnost govoril proti odpustkom ter je ljudi pozval, naj zapuste cerkev. Seveda ni nihče ubogal: ljudje so molili naprej.

Cesar je na vsak način hotel Herbersteina napraviti za nadškofa, zato je svetoval škofu, naj vendar prekliče nauke, ki se zde Rimu in papežu napačni. Herberstein je to storil, pa tako medlo, da papež takega preklica ni sprejel; papež seveda ni bil proti temu, da bi Ljubljana postala nadškofija, toda Herbersteinu nikakor ni hotel dati takega odlikovanja in ga tudi ni dal. Ko so v Rimu potekala pogajanja med cesarjem in papežem ter med Herbersteinom in Rimom, je posegla vmes smrt; škof Herberstein je 7. oktobra 1787 nagloma umrl; zdaj je bila glavna ovira odstranjena: Z apostolskim pismom z dne 7. marca 1788 je papež Pij VI. zatrl goriško nadškofijo in je ustanovil nadškofijski sedež v Ljubljani.

21. Mihael Brigido je bil prvi in zadnji nadškof ljubljanski. Rojen je bil leta 1742 v Trstu kot potomec istrske rodbine baranov brezoviških in lupoglavskih. Študiral je teologijo pri jezuitih v Gradcu. Ljubljansko škofijo, takrat nadškofijo je vladal od leta 1788 do 1806. Takrat se je škofiji odpovedal

in je ostal do smrti škof spiški (Zips).

Brigido je bil naklonjen janzenistom in jožefinistom. Po smrti cesarja Jožefa II. je sicer izdal pastoralno pismo ki se pa v njem kar ni mogel otresti zmote janzenizma. Pobožnost sv. križevega pota še vedno prepoveduje, za procesije pa je treba za vsak slučaj izrecnega škofovega dovoljenja. Dovoljenje pa je prišlo navadno le za bolj oddaljene in odstranjene župnije. Zanimivo pa je, da se je pod Brigidovo vladno nadaljevalo delo in tudi dokončalo za izdajo prevoda katoliškega sv. pisma v slovenskem jeziku. Nadškof Brigido ni bil po rodu Slovenec, vendar je pa znal slovensko. Zgodovinski viri natančno poročajo, da je pridigal slovensko, vendar pa pridige ni sam sestavil. Največkrat je pridigo spisal v nemščini, pa jo je dal prevesti v slovenski jezik. Brigido je umrl v Trstu, kjer je bil ravno v svojem rojstnem kraju na obisku.

22. Dvaindvajseti ljubljanski škof Anton Kavčič 1807 - 1814. Kavčič ni bil več nadškof in tudi knežjega naslova ni imel. Ljubljanski janzenisti z njegovim imenovanjem niso bili zadovoljni, ker je Kavčič bil pač učenec jezuitov. Škof je bil bolehen in že 63 let star, ko je nastopil svojo službo. Njegova vlada vpade v francosko okupacijo, kar ga je zelo oviralo, da bi razvil kako večje delovanje. Pod francosko okupacijo je škofu Kavčiču delal velike preglavice civilni zakon, ki je bil v naši deželi vpeljan po francoski vladi. Ljudje so se takemu sklepanju zakonske zveze smejali. Škof Anton Kavčič je umrl 1814.

23. Ljubljanski škof Avgustin Gruber 1816 - 1824. Bil je sin premožnega dunajskega trgovca, torej trd Nemec. Slovenščine se je začel učiti še le po prihodu v Ljubljano. Prej je bil poročevalec pri dvorni pisarni za šolske in cerkvene zadeve. Našega jezika se je tako dobro privadil, da je v njem tudi pridigal. Prvo slovensko pridigo je imel pri posvetitvi nove cerkve v Breznici na Gorenjskem. Gruber je bil zelo pomirjevalen značaj. To se je pokazalo predvsem pri njegovem popustljivem nastopanju do janzenistov, ki jim sicer v svojem mišljenju ni bil prav nič naklonjen. Gruber ima velike zasluge za slovensko šolstvo, ki ga je po odhodu

Francozov zopet vodil posebni škofijski odbor ali konzistorij. Njemu je škof prepustil popolno svobodo glede slovenske šole. Za kanonike je škof Gruber določil duhovnike, ki so prej vzorno delovali v dušnem pastirstvu in pospeševali ljudsko šolstvo. Na ta način je stolni kapitelj kmalu izgubil svojo plemiško večino, tako da sta ob Gruberjevem odhodu med devetimi kanoniki bila samo še dva plemiča. O škofu Gruberju je znano tudi to, da se je rad pomešal med preproste kmečke ljudi, posebno pa je vstavil vsakega otroka, ki ga je srečal ter se je začel z njim pogovarjati. Na Gorenjskem se mu je nekoč zgodilo, da je vprašal malega fantička: "Dečko, povej mi, koliko je bogov?" Fantek škofa pogleda, zmaje z glavo in pravi: "Čudno! Tako star si že, pa še tega ne veš!" Leta 1824 je škof Gruber odšel v Solnograd, ker je bil imenovan za nadškofa.

24. Štiriindvajseti ljubljanski škof Anton Alojzij Wolf 1824 - 1859. Doma je bil iz Idrije in ga je njegov sorojak škof Kavčič takoj ob nastopu svoje službe imenoval za vodjo škofijske pisarne. Po odhodu Francozov je bil Wolf nekaj časa nadzornik ljudskih šol ljubljanske škofije, leta 1816 pa je bil poklican za cerkvenega šolskega poročevalca h guberniju v Trst, kjer ga je kmalu zatekla škofovska čast. Kot talentiran in tudi v zunanjih oblikah uglašen uradnik je užival v vladnih krogih velik ugled. Le redko se je zgodilo, da bi njegovih obširno utemeljenih predlogov ne bili upoštevali. Leta 1826 je vrnil cesar ljubljanskim škofom knežji naslov, ki so ga bili leta 1807 izgubili.

Škof Wolf je dosegel, da je vzdrževal verski sklad v ljubljanskem semenišču 80 bogoslovcev namesto prejšnjih 50. Da bi omogočil pridnim in siromašnim dijakom študiranje, se je v prvi vrsti z njegovo gmotno pomočjo leta 1846 ustanovilo deško semenišče "Alojzijevišče". Temu zavodu je po škofovi smrti kot glavnemu dediču pripadlo vse Wolfovo premoženje.

Za slovensko šolstvo si je Wolf pridobil posebnih zaslug s tem, da je v svoji oporoki naročil, naj se iz njegove zapuščine poravnajo vsi stroški za natis nemško-slovenskega in slovensko-nemškega Slovarja, ki ga je začel pripravljati ze Valentin Vodnik. Prav

Kriehuber: Ant. Al. Wolf. (Litografija iz l. 1835.)

tako je prevzel škof Wolf na svoje rame tudi novo izdajo Svetega pisma, ker prejšnje izdaje niso več ustrezale že zelo razvitemu slovenskemu jeziku. Razen z vizitacijami je skrbel za poglobitev verskega življenja tudi s tiskanimi pastirskimi listi; začel jih je tiskati takoj ob nastopu svoje službe. Škof Wolf je umrl leta 1859.

25. Petindvajseti ljubljanski škof Dr. Jernej Vidmar 1860 - 1875. Rojen je bil 11. avgusta 1802, kjer je bil njegov oče dekanjski sel. Gimnazijo in filozofijo je študiral v Ljubljani ter je te študije dovršil leta 1824. Bogoslovje je končal po štirih letih torej leta 1828, posvečen pa je bil že v tretjem letniku. Samo 10 mesecev je bil kaplan v Št. Rupertu na Dolenjskem, potem je bil poslan na Dunaj na višje študije v Avguštinij. Tu je dosegel čast doktorja sv. pisma. Nato je bil profesor sv. pisma starega zakona in orientalskih jezikov v ljubljanskem bogoslovju. Že leta 1857 je postal Vidmar dvorni kaplan na Dunaju in učni vodja Avguštinija. Še istega leta je postal častni kanonik ljubljanskega kapitlja, 6. novembra 1859 pa je bil imenovan za ljubljanskega škofa; po nekaj mesecih je prišlo potrdilo iz Rima in je bil posvečen v

škofa na Dunaju 17. junija 1860. Ljubljanski škofijski sedež je zasedel 1. julija 1860. Ljubljansko škofijo je vodil škof Vidmar 15 let, ko se je 1875 službi odpovedal in je radi bolehnosti šel v pokoj v svoje rojstno mesto. Tam si je uredil dom, ki mu še zdaj pravijo "škofija". Umrli je 17. maja 1883 in je bil tudi v Kranju pokopan. Zgodovina slika škofa Vidmarja kot globoko učenega moza, ki je bil poln ljubezni; vladati pa je moral škofijo v zelo razburkanih časih.

26. Šestindvajseti škof **Janez Zlatoust Pogačar 1875 - 1884**. Rojen je bil 22. januarja v Vrbi v brezniški fari na Gorenjskem. Njegov oče Janez je bil trden kmet. Študiral je v Ljubljani in je bil silno nadarjen in vztrajen dijak. Že v gimnaziji se je naučil francoskega, italijanskega in angleškega jezika. Nemščine niti ni treba omenjati, ker so bile takrat vse naše višje šole nemške. Zlasti je vzljubil grščino. Bogoslovje je študiral od 1830 do 1834. Posvečen v duhovnika je bil 27. julija 1834. Še istega leta je Pogačarja škof Wolf poslal na dunajski Avguštimej. Tam si je poglobil znanje in sklenil zveze z odličnimi duhovniki. Omeniti bi bilo Friderika Schwarzenberga, ki je bil pozneje solnograški nadškof in je postal kardinal. Duhovni vodja je bil takrat v Avguštimeju neprekosljivi in povsod znani dr. Alojzij Schlor, eden najplodovitejših asceticnih pisateljev. S temi gospodi je ostal Pogačar vedno v zvezi.

Leta 1837 in sicer 5. avgusta je Pogačar na Dunaju promoviral, nato je prišel za pol leta za kaplana k Sv. Petru v Ljubljani, potem pa je bil poklican na bogoslovje za profesorja dogmatike. To službo je opravljal do leta 1852. Potem ga je škof Wolf postavil za ravnatelja Alojzijevišča. Bil je urednik dveh cerkvenih listov in se je v obeh poznalo Pogačarjevo široko obzorje. Veliko mu je pri listih pomagal škof Slomšek, tako da je s vsake strani dihal odločno cerkveni duh.

V novembru 1851 je bil Pogačar imenovan za stolnega kanonika. Postal je tudi nadzornik za verouk na gimnazijah. Pogačar je bil izredno darovit cerkveni govornik in je precej svojih pridig tudi izdal. Leta 1859 je govoril pri pogrebu škofa Wolfa. Kmalu je postal ravnatelj bogoslovja. Silno odločno se je

postavil za slovenske duhovnike pri naučnem ministerstvu na Dunaju. V tozadevni spomenici je ovrget točko za točko obdolžitve, ki so jo poslali na Dunaj ljubljanski mestni očetje. Leta 1869 je Pogačar na posebno željo praškega kardinala Schwarzenberga spremljal škofa Wolfa v Rim na vatikanski cerkveni zbor, kjer se je prav pridno udeleževal vseh obravnav. Ko se je vrnil iz Rima, je bil imenovan za stolnega prošta v Ljubljani.

Ko se je škof Vidmar svoji službi odpovedal, je bil imenovan na njegovo mesto Janez Zlatoust Pogačar; dne 5. sept. 1875 je bil novi škof posvečen. Njegova misel je šla za tem, da morajo duhovniki z vsestransko izobrazbo, z ljubeznijo in lepim zgledom ljudi pridobivati za Kristusa. Hotel pa je tudi, naj se ljudje izobrazujejo, zato se je z vso vnemo zavzel za ljudsko šolo.

Ob nastopu škofa Pogačarja so Nemci na vso moč pritiskali na njega, naj ukroti narodne "hujkače" duhovnike. Deželni predsednik Widmann je bil strasten nasprotnik narodne duhovščine. Tu se je škof malo vdal, da je hotel odstraniti iz Ljubljane najbolj odločnega in agilnega duhovnika Karla Kluna. Pri tej zadevi je škof več trpel kot pa Klun. Sledila je poravnava. Kanoniki so potegnili po eni strani pravilno s Klunom.

Prva štiri leta je bil škof strahovito gibčen in delaven. Ustanovil je uradni Škofijski list. Z duhovnimskim naraščanjem ni imel sreče. Profesorju Zupančicu je dal pobudo, da je spisal in izdal "Duhovno pastirstvo". Uvedel je pastoralne konference za duhovnike; izdal je red za kanonično vizitacijo. Mlajšim duhovnikom je naložil za 12 let vsakoletno tvarino bogoslovnih vprašanj. Zapovedal je, da mora vsaka župnija imeti zgodovino fare. Škofov tajnik Koblar je zasnoval "Zgodovino fara ljubljanske škofije."

Pogačar je bil kot duhovnik zelo pobožen, нравno strog, sicer pa vedno veselega značaja. Do svojih prijateljev iz Avguštimeja je bil Pogačar do zadnjega zvest. O kardinalu Schwarzenbergu je Pogačar rekel, da je bil "eden izmed najlepše brušenih stebrov katoliške cerkve".

Jakob Missia.

Leta 1883 so začele škofu pešati oči; na Dunaju si je dal odstraniti očesno mreno. Duševno je bil tudi zadnja leta svež. Umrli je leta 1884 in je pokopan v grobnici kapele Žalostne Matere božje v ljubljanski stolnici.

27. Sedemindvajseti ljubljanski škof Dr. Jakob kardinal Missia 1884 - 1898. Rojen je bil 30. julija 1838 na Moti v župniji Sv. Križ pri Ljutomeru. Umrli je v Gorici 24. marca 1902 in je pokopan v baziliki Matere božje na Sveti Gori. Gimnazijo in bogoslovje je študiral v Gradcu, kamor je takrat Ljutomer spadal tudi v cerkvenem oziru. Na višje študije je bil mladi Missia poslan na Germanikum v Rim, kjer si je pridobil dvojni doktorat. Po vrnitvi iz Rima je bil dve leti prefekt v graškem deškem semenišču. V

semenišču je poučeval glasbo in vodil petje, bil je namreč večč glasbenik. Potem je imel pet let službo škofovega tajnika, leta 1871 je postal ravnatelj škofijske pisarne ali kancler; to službo je opravljal osem let. Leto 1879 je postal stolni kanonik v Gradcu in 10. nov. 1884 je bil imenovan za ljubljanskega škofa. Po 14. letih je bil imenovan za nadškofa v Gorici, kjer ga je že po enem letu 1899 doletela čast kardinala. Bil je prvi in do zdaj edini slovenski kardinal.

Kot škof si je Missia postavil za glavno nalogo: buditi katoliško zavest in življenje med duhovniki in verniki. Pri srcu mu je bila predvsem vzgoja duhovniškega naraščanja. V tem oziru je šel zelo na globoko in njemu, Missiji, se moramo zahvaliti za celo

vrsto naših vodilnih mož - duhovnikov: Ev. dr. Kreka, obeh Ušeničnikov, dr. Opeka in mnogo drugih. Celo vrsto bogoslovcev je poslal v Rim v kolegij Germanikum. Ti so postali pozneje najboljši bogoslovni profesorji na fakulteti. Še zdaj uživa ljubljanska škofija plemenite sadove Misijeve v tem oziru: na polju izobrazbe slovenskih duhovnikov. Missia je v Ljubljani oživil pastoralne konference, Sodalitas presv. Srca za duhovno življenje duhovnikov. Vse je pozival k edinosti in k strogi disciplini. Takrat so bile v naši deželi take razmere, da je to moral storiti! Po Evropi in zlasti v tedanji Avstriji je namreč nastalo veliko gibanje "Proč od Rima!" Missia je bil duša konferenc avstrijskih škofov. Njemu so poverjali najtežja vprašanja. V svojih načelih je bil tako dosleden, da ob zagonetni smrti avstrijskega cesarjevica Rudolfa Missia ni dal razobesiti na škofijskem dvorcu v Ljubljani črne zastave. Ponoči so mu zato pobili nemčurji in liberalci okna na škofijski palači in so mu pomazali zidove. - Proti pogubnemu in protiverskemu liberalizmu je izdal strogo načelni pastirski list. Vernike je svaril pred strupom. Nasprotno časopisje ga je podlo napadalo, on pa je šel svojo ravno pot.

Missia je bil izredno harmonična osebnost. Odlikovala ga je vsestranska izobraženost in globoka srčna kultura. Sredi najhujših napadov in sumničenj se je popolnoma obvladal; bil je poln milobe do vsakega, le redko kdaj mu je ušla trda beseda. Po zunanosti je bil visokega in vitkega stasa, veličastnega nastopa, a zdravja šibkega. V celoti ga je morda najkrajše in najtočnejše označil njegov gojenec Aleš Ušeničnik: "V javnosti knez, v cerkvi škof, med ljudstvom oče, med duhovščino iskren prijatelj."

28. Osemindvajseti skof Dr. Anton Bonaventura Jeglič 1898 - 1930. Rojen je bil 29. maja 1850 v Begunjah na Gorenjskem kot sin kmečkih staršev. O njem ni treba dosti pisati, ker imamo o njem izdano življenjepis izpod peresa Msgr. dr. Jožeta Jagodica. Povdarim naj glavne stvari: Ime Bonaventura nekatere moti in ne vedo, zakaj si je škof Jeglič nadel to ime, ko je postal škof: Tako je bilo: V tretjem letniku bogoslovja je bil

Nadškof Anton Bonaventura Jeglič

Jeglic posvečen za duhovnika 27. julija 1873. Takoj po novi maši je prišel k ljubljanskim frančiškanom in je zaprosil za sprejem v Tretji red sv. Frančiška. Kot tretjerednik si je izvolil redovno ime BONAVENTURA, ki je cerkveni učenik frančiškanskega reda. To je škof Jeglič vedno povdarjal, kadar je govoril v kakšni frančiškanski cerkvi: V Ljubljani, na Viču, na Brezjah in drugje. Ob smrti Jegličevi je napisal prekrasno posmrtnico o pokojnem škofu njegov veliki prijatelj in oboževalec p. Dr. Regalat Čebulj, OFM, in je to posebno povdarjal, da je Bonaventura Jegličevo tretjeredno ime.

Jeglič je bil najprej pomožni škof sarjevskega škofa Stadlerja. Posvečen je bil v škofa 12. septembra 1897. Toda že po nekaj mesecih je bil imenovan za ljubljanskega

Koledar 1962

vladiko. Ogromno delo je izvršil škof Jeglič v škofiji z organiziranjem delovanja in življenja duhovnikov ter vernikov, v slovenskem narodu pa mecen šolstva, branitelj narodnih pravic ter plodovit pisatelj knjig verske in verskovzgojne vsebine. Priredil je več škofijskih sinod. Bil je duša Katoliških shodov 1900, 1906, 1913 in 1923. Uvedel je v škofijo dnevno česčenje Najsvetejšega; ustanavljal Marijine družbe za mladino; priporočal misijone in duhovne vaje. Pozidal zavod Sv. Stanislava v Št. Vidu nad Ljubljano, ki je na njegovo pobudo in tudi na njegove stroške izdal celo vrsto slovenskih učnih knjig za gimnazijo. Po enodušni izjavi je bil škof Jeglič resnično "največji dobrotnik slovenskega naroda v njegovi dobi!"

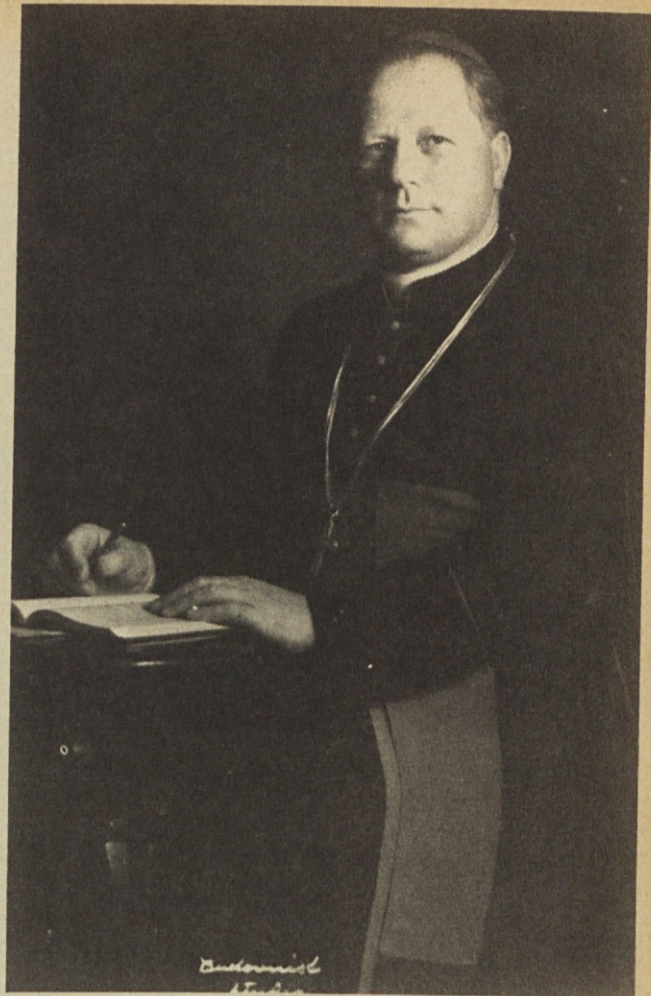
Škof Jeglič je kronal dve slovenski Kraljici: Marijo Pomagaj na Gorenjskih Brezjah leta 1907, Marijo Pomagaj na Ameriških Brezjah leta 1926.

Po pravici ga vse ljudstvo imenuje apostola našega naroda.

29. Devetindvajseti ljubljanski škof DR. GREGORIJ ROŽMAN 1930 - 1959. Tudi o njem ni treba dosti pisati, ker nam je še vse sveže, kar je bilo napisanega ob njegovih jubilejih in ob njegovi smrti. Pripravlja pa se tudi njegov obširni življenjepis.

Rojen je bil 9. marca 1883 na Koroskem v Šmihelu pri Pliberku. Je sin kmečkih staršev. Gimnazijo in bogoslovje je študiral v Celovcu, kjer je bil posvečen v duhovnika 21. julija 1907. Za doktorja bogoslovja je promoviral na Dunaju 27. junija 1912. Od leta 1913 do 1920 je bil profesor na bogoslovju v Celovcu. Takrat pa je bil poklican v Ljubljano za univerzitetnega profesorja in to službo je opravljal do 1929, ko je postal škof koadjutor Jegliču s pravico nasledstva. Leta 1930 je prevzel vodstvo ljubljanske škofije.

Škofa Rožmana slavijo sledeča velika dela: Z načrtno organizacijo katoliške akcije je neverjetno poglobil versko življenje v škofiji. Mladino si je popolnoma osvojil. Bil je ognjevit cerkveni govornik, ki je vsakega pritegnil. Kot

Škof Gregorij Rožman

goreče bakle so vplivale njegove besede. Bil je pastir in nikdar politik! Velikansko delo je storil za narod in povzdigo verskega življenja predvsem z obema kongresoma: Evharističnim in Kristusa Kralja. Zadnji kongres je škofa Rožmana postavil na svetovno pozorišče in Ljubljano na svetovni zemljevid.

V škofiji ni imel resnih nasprotnikov - edino organizirano brezboštvo - komunisti ga niso mogli živega videti. Preveč jim je bil nevaren. Bali so se ga. Pošteni liberalci dajejo izjave: Če bi bili vsi poslušali škofa Rožmana, bi naš narod ne bil tako daleč prišel, bi ga nikdar ne zadela taka nesreča.

Tak kristalno čist značaj kot je bil

Sedanji ljubljanski škof dr. Anton Vovk

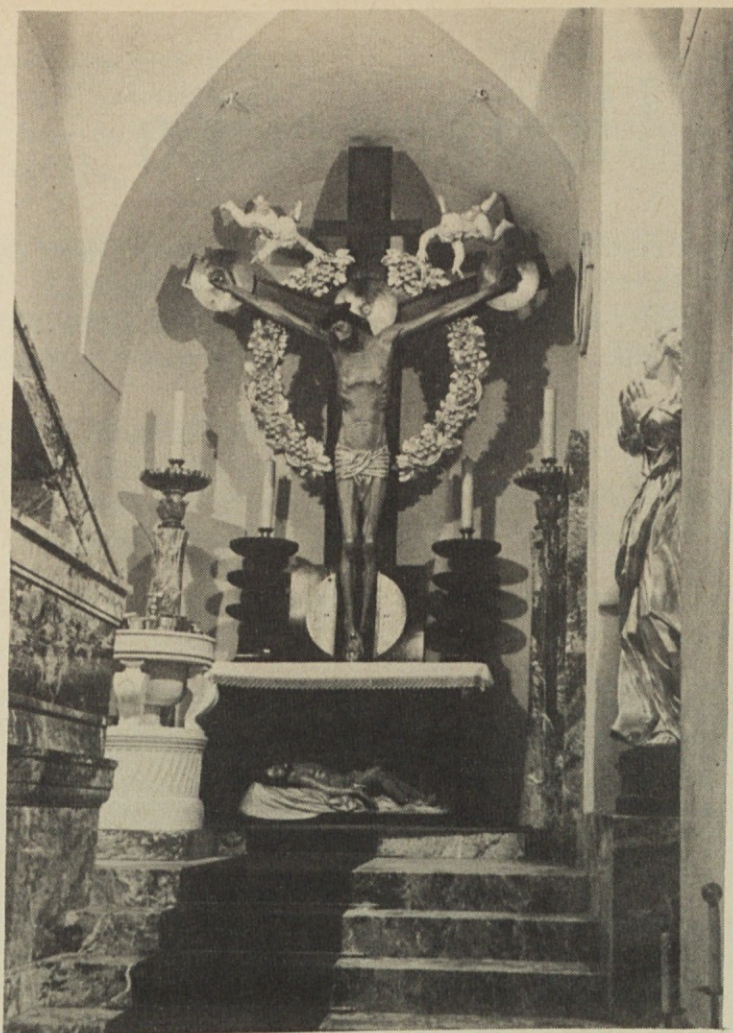
pokojni škof Rožman, pa je bil obsojen kot zločinec in izdajalec na 16 let prisilnega dela! POŠTENJE JE ZLOČIN! To je sramotni žig na čelu Evrope. Nobenemu ljubljanskemu škofu se še kaj takega ni zgodilo. Ker je ljubil resnico in pravico, ker je sovražil krivico in jo je javno razkrinkaval in pokazal na njo s prstom, zato je moral umreti v izgnanstvu! To bo najsramotnejši madež na straneh slovenske zgodovine.

30. Trideseti ljubljanski škof DR. ANTON VOVK od leta 1959 dalje. Rojen je bil 19. maja 1900 v Vrbi v župniji Breznica in je daljni sorodnik pesnika Franceta Prešerna. V duhovnika je bil posvečen v Ljubljani 29. junija 1923. Za kaplana je bil samo pet let in sicer v Metliki in v Tržiču. Leta 1928 je postal že tržiški župnik, kar je ostal do leta 1940, ko je

bil imenovan za ljubljanskega kanonika in 1944 za ravnatelja bogoslovja. Na priporočilo škofa Rožmana je bil 15. sept. 1946 imenovan za pomožnega škofa ljubljanskega, ko je bil že prej generalni vikar v odsotnosti pravega škofa. Za škofa je bil posvečen 1. dec. 1946. Ljubljansko škofijo je upravljal do smrti škofa Rožmana 16. nov. 1959. Takrat pa je bil imenovan za rednega ljubljanskega škofa.

Gotovo je eno, da še noben ljubljanski škof ni šel skozi take težave kot sedanji ljubljanski škof, ki je bil celo javno napaden na podli način, da so mu na telesu zažgali talar. Dobil je hude opekline. Občudujemo ga vsi, da lahko zdrži in da mu ne strejo železnih živcev. Za ljubljanskega škofa bi morali dosti moliti in zopet moliti!

KONEC

J. Plečnik: Krstilnica v ljubljanski stolnici. Kristus na križu je iz 14. stoletja. Krstilnica je ob stopnicah na prižnico. Na veliki teden napravijo tu božji grob.

VIRI ZA ZGODOVINO LJUBLJANSKE ŠKOFIJE

1. Dr. Josip Gruden: *Zgodovina slovenskega naroda* - izdala Mohorjeva družba v Celovcu.
2. Štefan Singer: *Das Dekanat Rosental*
3. Dr. Josip Mal: *Zgodovina slovenskega naroda* - izdala Mohorjeva družba v Celju 1928.
4. Dr. Franc Kovačič: *Zgodovina lavantinske škofije* - Maribor 1928
5. Dr. Jožef Benkovič: *Ljubljanska škofija in škofijske sinode: Voditelj v bogoslovnih vedah*, Maribor 1901
6. *Biograjski Leksikon: Ljubljana za podatke o ljubljanskih škofih.*
7. *Zgodnja Danica 1883* - za podatke škofa Jerneja Vidmarja.
8. Dr. Žbontar: *Zgodovina mesta Kranja.*
9. *Ljubljanski škofijski Letopis 1932 in 1959*
10. Dr. Avguštin Stegenšek: *Dekanija gornjegrajska* - Maribor 1905.

M. P.:

Marijina slika

Na griču zelenem stoji samostan,
mogočen pomnik iz davnine,
sanjavo zre venkaj v prijazno ravan
in vznbuja prastare spomine.

Na vrtu prelepem pa cvetje medi
in širi prijetno dišavo,
prijazno se klanja in nežno žari
brezmadežni Materi v slavo.

Saj tamkaj, kjer cvetke najlepše cveto,
Marijina slika kraljuje,
škrjančki ji zjutraj veselo pojo,
zvečer ji pa slavček druguje.

V to rajsko krasoto, v milino teh dni
se slutnja zlovešča prikrade,
bojazen, ki v srcih človeških drhti,
preti zamoriti vse nade.

Škofja Loka na Gorenjskem - Na samostanskem vrtu v Škofji Loki je bila še pred svetovno vojno slika Marije Pomagaj, ki so jo gojenke zelo častile. Slika je Šubičevo delo, velika 150 cm x 150 cm; med okupacijo je ostala na samostanskem vrtu. Nemški vojak, ki je prestrelil oči Jezusčku in Mariji, je pozneje baje oslepel. Tako trdijo ljudje, ki so vojaka poznali.

V svetlobi polnočno nebo zagori,
mar čase krvave naznanja?
Iz sanj se vrtnar samostanski zbudi,
preplašen skoz okno se sklanja:

"Nocoj se pa znamenja silna gode,
sam Bog ve, le kaj bo iz tega?
Nek strah napolnjuje nocoj mi srce,
Oh, Mati, obvaruj nas zlega!"

Minilo še kakšno je leto in dan,
ko vojska deželo vznemiri,
Slovenec z domače je zemlje pregnan
in tujec povsod se šopiri.

Na vrt samostanski zel pride vojak,
pred sliko korak svoj ustavi,
zasenči mu čelo nevolje oblak,
ošabno se smeje in pravi:

"Dežela je čudna in čuden ta rod,
na vsakem je hribu svetišče,
in slike in znamenja sveta povsod "
To rekši, orožje poišče.

V oholsti svoji z gotovo roko
v Marijo na sliki nameri,
in ko jo zadene v premilo oko,
še roga se v svoji neveri.

Pa šel je na vojsko oholi vojak,
tam roka ga božja zadene,
oj, kazen je huda - zločin je enak -
čuj, krogla oči mu razdene!

Bog dobro plačuje, kaznuje pa greh,
čeravno ne vsake sobote,
a vedno imejmo Marijo v časteh,
če željni smo božje dobrote.

Minila je vojna, z njo čas bolečin
bridko preizkušane raje,
po krivem pregnani slovenski trpin
se vrnil v domače je kraje.

Pred sliko Marijino sleherni dan
spet lučko vrtnar njen prižiga,
srce se ljubeče in duh se mu zbran
k Mariji v nebesa povzdiga:

"O Mati predraga, Ti vodi naš rod,
pred vso ga nesrečo obrani!
Vse brate in sestre naj vekov Gospod
v ljubezni in veri ohrani."

Križ je dal svetu mir in mir mora priti tudi v naša srca po križu. Vse naše nadloge izhajajo iz dejstva, da ne ljubimo križa. Strah pred križem samo poveča njegovo težo. Križ, ki ga nosimo z veseljem, preneha biti breme.... Nikoli ne smemo razmišljati, odkod prihajajo križi k nam; koncem koncev prihajajo vedno od Boga. Vedno je Bog, ki nam daje sredstva, po katerih dokažemo svojo ljubezen do Njega. O, ko pride dan sodbe, kako srečni bomo, da smo imeli težave v tem življenju, kako ponosni na naša ponižanja, kako bogati zaradi naših žrtev. *Te tolažilne besede je zapisal sv. Janez Marija Vianej. Spominjajmo se jih v svojih križih!*

P. Bertrand Kotnik, O.F.M.

Pater Mazzuchelli piše o Baragi in škofu Fenwicku

UVOD

Pater Samuel Karel Mazzuchelli se je rodil kot sin bogate in plemenite družine bankirjev v Milanu 4. nov. 1806. Star 17 let je vstopil v dominikanski red. L. 1824 so ga poslali predstojniki v samostan sv. Sabine v Rim, da bi nadaljeval tam svoje študije. L. 1827 je prišel cincinnatski škof Edward Fenwick, ki je bil tudi dominikanec, v Rim in je prosil redovnega generala, da bi poslal nekaj duhovnikov z njim v Ameriko. Ker ni bilo nobenega na razpolago, se je priglasil subdiakon Fra Augustino, tako je bilo ime Mazzuchelliju v redu. Maja naslednjega leta 1828 je zapustil Rim. Na poti se je mudil nekaj mesecev v Franciji, da postane bolj domač z francoščino. Nato je odplul iz Havra 5. okt. i. l. in prišel v Novi svet 14. nov. Julija 1829 je bil posvečen v diakona in 5. sept. 1830 je prejel mašniško posvečenje v cincinnatski stolnici. Ker tedaj ni bilo nobenega duhovnika ob Velikih jezerih od Saulta do Green Baya, ga je poslal škof Fenwick na otok Mackinac. Prvi krst je vpisal tu dne 19. nov. 1830, zadnjega pa 30. julija 1833. V tem času je krstil 213 otrok in odraslih. Predno je odrezala zima 1830 otok od sveta, je odpotoval v Green Bay, 200 milj preč. Prebivalstvo je štelo tisoč duš, pravi Mazzuchelli, sam, in med njimi je našel katoliško ljudstvo iste vrste kakor na otoku in v veri prav tako

nevedne. Ker ni bilo tam nobenega večjega prostora za njegovo občino, je daroval sveto mašo v neki žitnici (kašči). Samo nekaj teh dolgo zanamarjenih in slabo podučениh ljudi je hotelo sprejeti svete zakramente. Kljub temu pa so protestantski pridigarji le čutili, da katoličani niso brez pastirja. L. 1831 je izšla v Bostonu mala knjižica o spreobrnenu k protestantizmu v indijanskih protestantskih misijonih v Mackinacu in Green Bayu. Spisal jo je Krištof C. Dean. "Francozi", piše Dean, "so precej številni. Večinoma so katoličani. Mnogi med njimi so bili in so še v službi trgovcev, toda čeprav vršijo nekatere obrede rimske cerkve (Romish Church), so vsi pregovorili nekaj belih in Indijancev, da so sprejeli njihove običaje, večina katoličanov pa je nevedna v pravem evangeliju prav kakor najbolj nevedni pogani. Duhovniki pomagajo gojiti sovražno razpoloženje teh katoliških mešancev, ki bi radi vzgojili svoje otroke v (protestantskih) misijonskih šolah... Gojim upanje, pravi dalje Dean, da bo omogočila radodarnost (protestantskih) cerkva vodstvu (t. j. American Board of Commissioners for Foreign Missions) ustanoviti misijon v Arbre Crocheu in sicer brez odlaganja. Trenutno vse kaže, da ta vas mnogo obeta." Tudi protestantski misijonar v La Pointu Rev. Sherman Hall omenja v svojem dnevnem poročilu, ki ga je začel pisati 5. avg. 1831, ko je prišel v Mackinac

na svoji poti v La Pointe: "Velik del naše družbe (na ladji) so tvorili francoski katoličani. Bilo je rečeno, da jim je naročil katoliški duhovnik v Mackinacu, da naj ne poslušajo protestantov."

Maja 1831 je bil Mazzuchelli spet v Green Bayu. Tedaj je spremljal škof Fenwick Baraga v Arbore Croche. Škof mu je gotovo veliko pripovedoval o patru Mazzuchelliju, zato in ker je bil ta odslej njegov najbližji spovednik, bi ga bil Baraga rad videl, kakor pravi v pismu tajniku Leopoldinske družbe dne 2. junija 1831: "20 maja smo odšli iz Detroita in prišli po težavnem potovanju šestih dni 26. maja v Mackinac. Ko smo dospeli, sem se želel srečati z dragim g. Mazzuchellijem, o katerim sem slišal povsod hvalo. Toda bil sem razočaran v svojem pričakovanju. Nismo ga našli v Mackinacu. Zadnjih 5 tednov je na misijonu v Green Bayu." Po svoji vrnitvi v Mackinac pa je obiskal Barago v Arbore-crocheu, kar pripoveduje v 12. poglavju svojih spominov *Memorie storiche ed edificanti*, ki jih je spisal in izdal l. 1844 v Milanu, ko je bil zaradi zdravja doma v rojstnem kraju.

PRVI OBISK

"Opazke o misijonu preč. g. Baraga v Arbore-crocheu med Indijanci otavskega rodu.

Kratko ter hladno poletje teh pokrajin je minulo in misijonar (Mazzuchelli) se je umaknil v svojo malo pravkar postavljeno hišico blizu cerkve v Mackinacu, ko je prekinil svoje redne dolžnosti do svoje črede, da poživi svojo pobožnost z obiskom, ki ga je napravil preč. g. Baragi. Ta pobožni in učeni duhovnik je izvrševal svojo sveto službo med Indijanci otavskega rodu v eni njihovih vasi, ki so jo

Misijonar - dominikanec
Samuel Karel Mazzuchelli

imenovali Arbore-croche, v zalivu michiganskega jezera na skrajnem severu (spodnjega dela) države istega imena. V Mackinacu hranijo še staro rojstno knjigo iz l. 1696, v kateri so vpisana imena prvih francoskih misijonarjev, ki so prehodili to pokrajino in spomina vreden je vpis krsta sužnja v jezuitskem kolegiju v Arbore-crocheu. To sedaj ni oni kraj, kjer biva g. Baraga, ampak se nahaja 25 milj proti vzhodu na robu ob jezerski obali. Lahko še vidiš na površini tal redno delo pluga, kjer so drevesa za spoznanje nižja kakor ona okoli nekdanj obdelanega prostora. Izročilo med Indijanci pravi, da so imeli očetje tega reda pred več kot sto leti svojo hišo v starem Arbore-crocheu (sedaj Middle Village t.j. Srednja vas ali Sreje), kjer so neumorno izžarevali luč svete vere, ki se ni popolnoma izgubila kljub dolgi odsotnosti duhovnikov, temveč spet živi, poganja in cveti prav do naših dni ter rodi sadove za večno življenje. Otavce je obiskal l. 1829 neki duhovnik (g. Peter Dejean).

Tedaj so sprejeli mnogi vero, ki so jo izpovedovali nekdanjihovi očetje. Ko je bil določen l. 1831 preč. g. Baraga za sejavca evangelijskih resnic med njimi, je oživela vera in z njo vred vse krščanske čednosti in v nekaj letih so napravila številna ter pogosta spreobrnjenja iz tega rodu izvoljeno ljudstvo z gorečnostjo prvih kristjanov.

Konec januarja 1832 je strdila narava v svoji čudoviti moči kakor na en zamah površino voda, ki ločijo otok (Mackinac) od krajev, kjer so bivali nekdanji dobri jezuiti, dobrotniki Otavcev. Trden čudovit most je bil na ta način postavljen čez vodo in je pripravil suho gladko pot našemu misijonarju, ki je potoval v spremstvu nekaj Indijancev k svojemu bratu v svetem poklicu. Utrujenega po celodnevem potovanju po ledu je poživilo zmerno kosilce, Indijanci so zapeli nekaj svetih pesmi v svojem jeziku, potem pa jih je sprejelo do jutro trdo ležišče na lubju. V Arbrecroche je došel naslednjega dne po hudem potovanju deloma peš, deloma na konju. Še ne ukročeno živinčega je hotelo, predno se je napravila noč, odvreči, da dokaže svoj neodvisni čut.

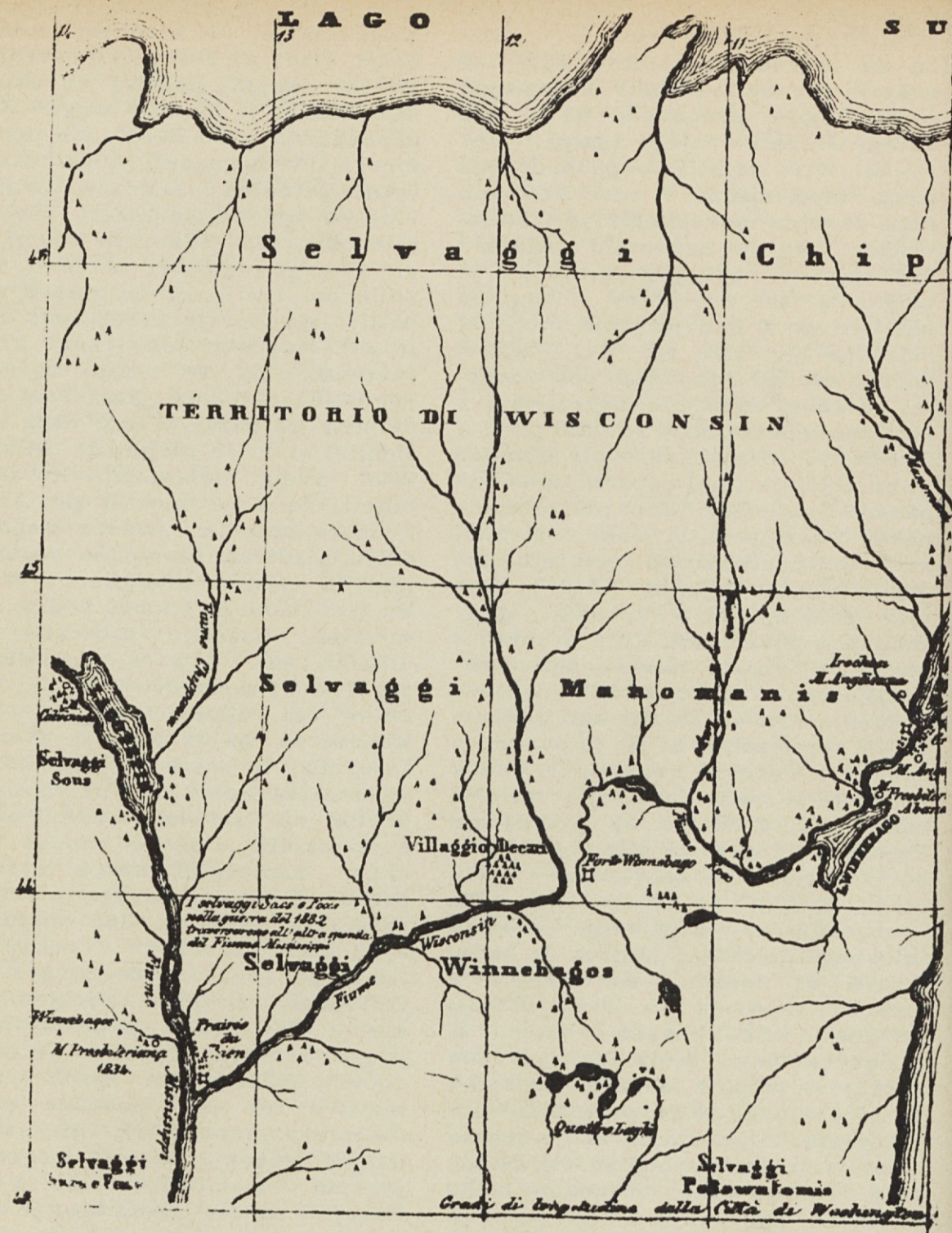
Malo je ljudi, ki bi si mogli prav predstaviti občutke dveh duhovnikov, ki imata tolažbo priti skupaj po mesecih osamljenosti. Zakrament sv. pokore je prvi namen njunega snidenja in napredka njunih duš in je seveda njuna prva skrb. O kako vzvišena, kako krasna je Kristusova vera! Svojega otroka ponižuje k nogam človeku, ki je njemu podoben in ki pride doli iz visokega sedeža, kjer je sedel kot najvišji sodnik na prestolu božjega usmiljenja ter odstopi sedež njemu, ki ga je ravnokar prosil za odpuščanje. Pozabljajoč tako, kar se je dogajalo pred trenutkom, se začne obnašati z izrazi skrušenja kot hudodelec in se spovedovati svojih napak pred

predstavnikom Kristusovim. Kdo bi si mogel misliti bolj primerno dejanje zadostiti božji pravičnosti? Kje bi mogli najti v letopisih zgodovine bolj učinkovito sredstvo ponižati človeka v svojih napakah in ga napraviti deležnega dobrote samega božjega Srca, ki mu ukazuje soditi človeka, ki ga mora sam soditi. Glej kako se učimo milobe, potrpežljivosti, sočutja, prave ljubezni do bližnjega in pravilnega znanja svojih in svojega sosedu slabosti v šoli tega zakramenta, ki bi dal, če bi se sveto vršil, popolno veselje družbi, družini, posamezniku in vsem ljudem.

Misijon Arbrecroche ima več podružnic z par majhnimi cerkvicami. Največja od teh je v vasi, kjer je bival preč. g. Baraga. Treba je vedeti, da v teh krajih ni bilo ne volov, ne vprežnih konjev, niti ne kake poti, po kateri bi človek mogel dovažati stavbni material. Indijanci so morali, če so začeli graditi cerkev, ko so pripravili v gozdu tramove dolge po 50 čevljev, prenositi te na svojih ramah, združeni v ta namen po 30 do 40 skupaj. Kanadskitesar je spretno polagal tramove enega na drugega do potrebne višine zidu, kjer so vstavili nekaj oken. Način kako so gradili pod in lesen strop je bil najbolj naporen, kajti podnice je bilo treba stesati in zgladiti samo s sekiro. Eno veliko drevo, po 2 ali 3 čevlje v premeru, je dalo mnogokrat eno samo podnico. Toda to ogromno delo je bilo razdeljeno po posameznih družinah in končano v nekaj dneh. Predno je bila cerkev postavljena, se ni brigal niti eden krščanskih Indijancev, da bi si zgradil hišico iz tramov za svojo družino. Nato pa so postavili čedno vas v tem oddaljenem samotnem zalivu michiganskega jezera. Imenovali so jo po starem imenu kraja, kjer so širili jezuiti luč sv. vere. Otavci niso dovoljevali trgovcem, da

bi živeli med njimi trgovci, v strahu da bi morali gledati, kako se uvajajo navade teh ljudi. Poleg tega je obstojala prepoved, da tu ne smejo uvažati svojega žganja, ker je bil vir najbolj pogubonosnega gorja med njimi. V tem srečnem kotu prvotne gorečnosti je vstajal vsakdo, ko je zazvonilo angelovo češčenje. V nekaj minutah se je pripravil za v cerkev. Tam so zmolili vsak dan jutranje molitve, nato pa so bili pri sv. daritvi novega zakona z največjo pobožnostjo. Službo božjo so spremljali s pobožnimi pesmimi v svojem jeziku. Predno so odhajali na svoje domove in na delo, je imel pobožni duhovnik navado povedati jim po tolmaču nekaj besed poduka, dokler ni znal sam z neutrudljivo vstrajnostjo govoriti njihovi jezik. Ko je zazvonilo poldne, niso opustili ubogi Indijanci povzdigniti srca in misli k veliki skrivnosti človekovega odrešenja s tem, da so molili angelovo češčenje. Isto so storili tudi zvečer, ko je zapel zvon, ki jih je pozival v cerkev k večerni molitvi. ... Vera poseduje v zakladu svojih milosti učinkovita sredstva za prerojenje človeštva, čeprav bi bilo pogreznjeno v najbolj obžalovanja vreden stan. Divjak se mora zahvaliti evangeliju za izboljšanje svojega telesnega položaja, kajti ta ga bodri tvoriti si družbo, kjer najde z lahkoto sredstva za svoj obstoj. Predno je slišal besedo resnice, si je preskrboval življenske potrebe skoraj izključno z lovom in redkoma se je previdel poleti proti strašnim potrebam dolge zime, ko je moral iskati sem in tja po gozdovih divjačino, da se je z njenim mesom lahko preživel. Trgovanje z Evropejci je to gorje še povečalo. Naučilo je divjaka pregreho pijančevanja z vsemi drugimi sledečimi pregrehami. Otavci so postavili, razsvetljeni po sveti veri, svoje revne hiše

okoli oltarja, na katerem se daruje božja žrtev za človekovo odrešenje. Zvesti skupni molitvi so okusili, kako sladko je bivati v slogi. Ko so napredovali tako daleč, so opustili mnogi lov in začeli gojiti žito in vrtno pridelke. Domače živali in ribe so jim dajale meso. Tako je bila obiskana cerkev in veselili so se svojega ognjišča v času dolge zime oni ljudje, ki so morali samo nekaj let popreje preživljati dneve in noči izpostavljeni vsem ujmam vremena, da se rešijo in da ne poginejo od lakote. Potrebna rokodelstva so našla v tem rodu svoje ljubitelje, ki so jih gojili. Mizar je imel svojo delavnico. Kovač je storil, da so odmevali po Arbrecrocheu umerjeni udarci njegovega težka kladiva. Slabo uto so zamenjali s trdnim bivališčem iz tramovja, suhi in udobni pod s stoli, mizami, posteljo namesto golih vlažnih tal. Ta sprememba je potrdila Kristusovo obljubo dano onim, ki iščejo najprej božje kraljestvo in njegovo pravico in katerem je nato vse navrženo. Apostolska gorečnost ni zadovoljna s tem, da dela dobro samo onim v svoji okolici temveč ponese svojo skrb, kamorkoli more hiteti na pomoč. Preč. g. Baraga je prehodil velikokrat severni del Michigana, kjer žive Otavci, in v nekaj letih truda je zbral tu čredo čez tisoč kristjanov, ki jih je skoraj vse sam krstil. V 4 krajih je postavil preprosto cerkvico, kjer so se zbirali dobri Indijanci in molili dnevne molitve ter peli pobožne pesmi. Goreči duhovnik se ni ustrašil dolgih voženj po teh ogromnih jezerih v slabotnem čolnu iz lubja. Navajen na življenje, kjer je manjkalo vsake slasti in navadnega udobja, je našel povsod, kar je potreboval, da si ravno ohrani svoje življenje. Ljubljien in spoštovan od svojih duhovnih otrok, si je pridobil

Zemljevid v knjigi "Memorie storiche ed edificanti", ki kaže del Wisconsin in Michigana tako, kakor sta bila znana pred l. 1835. "Villagio S. Maria" je Sault Ste. Marie, "Antica Arbre Croche" je stari Arbre-croche, "Nuova

Arbre Croche" pa novi. "Missijone del Rev. F. Baraga" pomeni misijon g. Baraga. "A" so indijanska bivališča. "M. Battista" je baptistični misijon. "Fiume" je reka, "selvaggi" so divjaki.

dei luoghi della matrone, nei territori di Mosca e di Novgorod. Sta di fronte
ma, ad altro, essere il primo libro delle "Mistake" e, ad altro, questa in conoscenza
conosci di quei paesi prima dell'anno 1885.

v njih svojo slavo ter nebeško bogastvo. Krivični so oni, ki ne vidijo bruna v svojem očesu in bi se radi pohujševali nad iverjem v očesu svojega brata, kadar vidijo ali nerazsodno mislijo, da vidijo nepopolnosti na nekaterih katoliških duhovnikih in obsojajo vse osebe v svetišču. Toda po pravici bi moralo sveto življenje mnogih duhovnikov, ki so zapustili domovino, starše, vse prijatelje na zemlji in ki so darovali svoje življenje za rešitev neomikanih in divjih narodov, naginiti tehtnico na stran svetišča. Toda hudobni vidijo samo hudobijo, ki jo ljubijo, in kot tujci dobrega, tega ne marajo videti ter slepo sodijo."

SPOMINI NA ŠKOFA FENWICKA

Velik prijatelj indijanskih misijonov in redovni sobrat patra Mazzuchellija prevzv. Edvard Dominik Fenwick, prvi škof Cincinnatija, imenovan apostelj Ohia, je umrl na koleri 26. sept. 1832 v hotelu Coulter v Wooster blizu Cantona v Ohio, ko je bil na poti v Pittsburgh, da uredi najbrž glede naselitve sester koletink v Arbrecrocheu (Gl. O'Daniel str. 423). 22. sept. je prinesel cincinnatski list *The Catholic Telegraph* še njegovo poročilo o njegovi škofijski vizitaciji katoličanov ob Velikih jezerih, češ da je užil 'bogato duhovno okrepčilo' posebno med Indijanci. 18. julija 1832 piše škof sam iz Mackinaca: "Čez dva dni, če bom dovolj zdrav, gremo v Arbrecroche, in od tam v Green Bay. --- V Arbrecrocheu sta dve šoli, ena v starem misijonu --- G. Baraga je postavil tri nove kapele na različnih krajih za Indijance, od katerih je podučil in krstil veliko število. Zaboje reči za gospoda Mazzuchellija in Barago še ni prišel; niti ni prišlo o tem nobeno poročilo. Prosim govorite o tej

Ave Maria
stvari z Mr. Mason-om, ki ga je odposlal iz Cincinnatija." 12. avg. je pisal nato spet iz Mackinaca: "Moje zdravje je mnogo slabše in moje moči vidno popuščajo. Bil sem pravkar pri dobrih Indijancih v Arbrecrocheu, kjer sem namestil izvrstnega misijonarja g. Baraga, duhovnika iz Dalmacije. Nastavil sem tudi svetniško starejšo ženo, ki zna tri jezike: angleškega, francoskega in indijanskega. Ona vodi šolo za indijansko mladino. Goreči misijonar izvršuje čudeže. Svoje misijone je raztegnil do Bobrovih otokov (Castor Islands) in celo preko Michiganskega jezera. Krstil je 266 Indijancev, odkar je začel tukaj delovati maja 1831. Birmal sem 137 iz tega rodu in njihova gorečnost in pobožnost mi je bila v veliko tolažbo. V župniji sv. Petra v Arbrecrocheu je sedaj 700 krščanskih Indijancev, katerih večina je bila birmana, in dve šoli za odrasle Indijance, ki ju vodijo dobre ženice mešanke pod nadzorstvom modrega, gorečega in pobožnega župnika." 22. avg. pa piše iz Detroita: "Do sem sem se vrnil od daljnih in težkih misijonov Saut Ste Marie, Mackinac, Arbrecroche in Green Bay, kjer je bilo storjeno povsod mnogo dobrega, mnogo pa bo treba še storiti. Vsi ti so indijanski misijoni, ki segajo do začetka jezera (Fond du Lac t.j. Duluth), kamor pa nisem mogel priti, ker mi je zabranila bolezen nadaljevati pot. Bil sem bolan v Saut Ste. Marie in v Mackinacu. Sem še vedno slaboten in utrujen. Moje moči in zdravje so precej slabše. Očividno se polagoma pogrezam v grob star sedaj 64 let. Potolažil me je napredek vere ter uspevanje mojih indijanskih šol v Mackinacu, Arbrecrocheu, Green Bay, in v St. Joseph's River (blizu Niles) v Michiganu. Število mojih dobrih Indijancev, ki so krščeni in omikani (večina od teh je birmana), znaša v

vseh teh misijonih skupaj vzeto okoli 1400 ali 1500. V Green Bayu ima šola med 80 do 90 učencev; v Arbrecrocheu čez 100, v St. Joseph's River okoli 60. To je zanimiv del naše črede in škofije. V resnici mislim, da je najbolj zanimiv ter važen, razen dela ob Lake Superior in Saut Ste Marie. --- Preč. Frederika Rese, mojega generalnega vikarja, bi predlagal za škofijski sedež v Detroitu v Michiganu, za katerega je bolj sposoben kakor za Cincinnati, ker je zelo navezan na indijanske misijone in ga vsi duhovniki in lajiki zelo cenijo. ---" Misijoni so izgubili torej v škofu Fenwicku odkritega prijatelja. Ni torej nič čudnega, če se je pater Mazzuchelli z žalostjo spominjal njegovega zadnjega bivanja v Mackinacu l. 1832.

"Ko se je vrnil duhovnik", piše Mazzuchelli o sebi, "začetka julija (iz Green Bay-a) v Mackinac, je imel silno veliko tolažbo, ko je našel tam svojega ljubljenega ponižnega škofa Fenwicka, ki je prišel tja, da obišče uboge prebivalce v tej pokrajini, posebno pa Indijance. Toda njegovo zdravje je bilo tako slabotno, da je po obisku Arbrecroche-a tako zbolel na otoku, da ni mogel nadaljevati svoje poti v Green Bay v Wisconsinu, kakor je želel. Ko se je malo opomogel od popolne izčrpanosti, so se začele konca julija duhovne vaje za ljudstvo otoka in pa za številne kanadske trgovce, ki so prišli v tem času prineset kože, katere so dobili od divjakov, da preskrbe živež za naslednjo zimo. Ti trgovci so prispeli od severa in od vzhoda, nekateri po 6 do 8 sto milj daleč, tako po suhem kakor po vodi. Skoraj vsi so izpovedovali katoliško vero, toda ker so bili zaposleni mnogo let med poganskimi rodovi, ne da bi kdaj videli duhovnika ali cerkve, je bila vera v njih skoraj mrtva. Duhovne vaje, ki so

se vršile v mackinaški cerkvi, so bile predvsem za spreobrnjenje teh. Bog je blagoslovil svoje ljudstvo in dobri škof in njegov duhovnik sta bila zaposlena skoraj dva tedna s spovedovanjem stoterih, med katerimi se jih nekaj ni približalo temu zakramentu po 20, po 40 in več let. Odkrito kesanje pri sveti spovedi je dalo najboljše upanje, da bodo odnesli na svoje daljne domove neprecenljivo milost vztrajnosti.

Prevzv. škof Fenwick je bil tako prepričan, da se bliža njegova ločitev, da je mnogokrat hodil v sobi za duhovnika v Mackinacu sem in tja, ves zamišljen, brez besede in ne da bi povedal, zakaj da je žalosten. Nekega dne ga najde duhovnik, ko vstopi v svojo malo hišico, sedečega in tako je bilo žalostno njegovo srce, da so bila njegova lica vsa mokra od solz. Bralec si lahko misli, kakšna čustva je povzročilo to v srcu njega, ki je škofa tako nežno ljubil. Nekaj časa ni mu bilo mogoče izvedeti za vzrok, toda premagan od zaskrbljenih ponižnih prošenj svojega duhovnega sina, je začel na glas praviti o strahu, ki preveva njegovo dušo, da se bo moral prikazati pred strašnim božjim sodnim stolom. Obtoževal je sam sebe, da je sprejel škofovstvo, katerega je bil nevreden ter nesposoben nositi breme. Izjavil je, da je slabo vladal svojo škofijo in ne ve, kako bi se zagovarjal pred najvišjim Sodnikom."

DRUGIČ PRI BARAGI

Sredi avgusta je odšel škof Fenwick proti Detroitu, pater Mazzuchelli pa na misijonsko potovanje med Indijance. 22. sept. je prišel v Prairie du Chien ob Mississippiju. Za zimo je bil spet doma in njegova prva skrb je bila spet sv. spoved pri Baragi, kakor poroča o sebi:

"Če je prvi korak človeka, ki bi

rad učil druge nauk Kristusov, da živi po njem, ne bo presenetilo bralca izvedeti, da se je odločil misijonar (Mazzuchelli) obiskati svojega dušnega voditelja, čeprav se je komaj vrnil na svoj otok (Mackinac) in je bil utrujen od zadnjih potovanj po suhem in po vodi. Ko je odhajalo deset katoliških Indijancev v Arbres-croche, je izbral priliko in se prepeljal z njimi vladji iz ljubja čez makinaško ožino. Prvo noč je prebil v temnem gozdu pod malim šotorom. V bližini je prasketal blagodejno ogenj, ki ga je zalagala družba z gorivom. Kdo naj bi pozabil sladkih pesmi, ki so jih prepevali pobožni veslači v svojem jeziku, ko smo se peljali čez jezero? Zvezdnato nebo nad nami, okoli nas pa mirne čiste neizmerne vode, ki so se izgubljale v zapadnem obzorju, ter zasanjani tihi daljni breg, ki si ga komaj še razložil, vse je izgledalo, da odmeva sladke častitljive glasove preprostih dobrih Otavcev, ki se nikoli niso naveličali slaviti čast Boga Vsemogočnega, ki jih je prav sedaj poklical k rešilni luči evangelija. Vzvišeno sliko, je zrl ta, ki se je vozil v njihovi družbi! V temni noči tega umrljivega življenja se vozi pravični po kratki poti, ki se drži večnosti, vožnjo prebije v krhki posodi mesa, preko ožine gleda v večnost, kateri se boji približati; potem mu pa razodene vera na drugi strani deželo odrešenja, ki je blizu pa popolnoma neznana; nato povzdigne pravični svoj glas k nebu in srečno plove, ko je pridružil vztrajnost v dobrih delih svojemu boječemu ter omahujočemu, toda veselemu veslanju, do žazeljenega brega. Take misli so mu prihajale v oni tesni ladjici.

Sledili smo vijugam Gornjega (t. j. Michiganskega) jezera in pristali drugega dne zvečer v varni luki novega Arbres-crochea. Postali smo takoj pozorni na Indijance, ki

so se ravno pripravljali, da vržejo sod v jezero - medtem ko je razbijala druga skupina drugi sod sredi ceste na vasi. Na naše vprašanje po vzroku tega ravnanja, so nam odgovorili, da je prinesel eden izmed trgovcev dva sodčka žganja, kar je pa proti zakonom vaščanov. Otavski poglavar je ukazal vreči en sodček v jezero, drugega pa v znak zaničevanja razbiti in razliti po cesti. Samo vera more učiti te priproste otroke narave trdi nauk bega pred grešno priložnostjo. Njihovo ravnanje bi bilo lahko zgled, kateremu bi morali slediti mnogi izobraženi kristjani.

Glavni namen potovanja, pobožnost in sveto učenost g. Barage ter tihota in svetost kraja, to duhovno maziljenje je občutil do živega pri njem on, ki je imel tako redko priložnost zreti v obraz duhovniku. Med raznimi misijonarjevimi nevšečnostmi v oddaljenih pokrajinah je pomanjkanje zakramenta sv. pokore najhujše. Dal Bog da bi izpopolnilo to stanje osamljenosti v njem sveti strah božji, da bi nadomestila resna želja se spovedati sveti zakrament.

G. Baraga, pobožni duhovnik Otavcev, je nameraval tedaj prepustiti svoj cvetoči misijon gorečnosti koga drugega, da bi lahko ponesel luč evangelija mnogoštevilnemu rodu Čipevcev, ki so bili naseljeni po gornjih delih Wisconsin Territory-a blizu Gornjega jezera. Svet in zveličaven je bil ta klic prepustiti Gospodov dobri vinograd skrbi drugega delavca, zato da bi lahko začel s trdim delom zasajati drugega. Pri načrtu je bilo g. Baragi naklonjeno mnenje njegove družbe. Mnoga leta se je trudil sveti gospod na najbolj skrajnem koncu Gornjega jezera, ki se imenuje La Pointe. Tukaj živi srečno daleč proč od sveta med svojimi sprebrnjenini Čipevci govoreč njihov je-

zik. Med tem dobrim ljudstvom biva v evangeljskem uboštvo in ima s svetimi apostoli poroštvo prihodnje slave.

Med tem obiskom Arbre-croche-a začetka decembra 1832 je zapadlo dva čevlja visoko snega. Ko je bil naš misijonar pripravljen, da se vrne v Mackinac, mu je bilo treba naučiti se potovati s še enim parom čevljev, ki jih imenujejo "snow shoes (krplje)". Čez podolgovati leseni obod, ki se končava za peto v konici, je trdno napeto pletenje, široko približno poldrugi čevlji in 2 čevlja dolgo. --- S tem novim načinom premikanja je potoval misijonar približno 30 milj v enem dnevu ob bregu Michiganskega jezera. Ko je dospel ves utrujen v stari Arbre-croche, ki so ga pokristjanili nekdanji jezuiti, je ostal tam 3 dni.

Nekega večera se je sprehajal ob jezeru in prebiral svoj brevir, medtemko so hodili Indijanci gor k mali cerkvi k večerni molitvi. Zelo stara slepa ženica, stara okoli 90 ali 100 let, je bila med njimi. Na njeno vprašanje, kje je duhovnik, so ji povedali, da se sprehaja ob jezeru in da moli svoje molitve. "Oh, je odgovorila, spominjam se v svoji mladosti, da je imel duhovnik, ki nas je učil sv. vero, navado delati prav isto na istem kraju." Te priproste besede potrjujejo splošno mnenje, da so usadili jezuiti sv. vero v tej pokrajini. Ob vnožju višine, na kateri stoji sedaj cerkev, so vidni vrhovi več stebrov iz cedrovine v ravni vrsti, ki so jih pokopali valovi michiganskega jezera skoraj popolnoma pod peskom. Izročilo pravi da je bilo to staro

Med romarsko mašo pri lurški votlini 2. julija 1961

pokopališče kristjanov v času patrov, katerih so se dolgo spominjali.

Ne bilo bi lepo zamolčati dva spodbudna slučaja, ki so se dogodila v treh dneh ki jih je prebil služabnik oltarja pri dobrih Indijancih starega Arbrecrochea. Mnogi Otavci te vasi in njene okolice še niso bili kristjani. Bila je torej lepa prilika spreobračati ljudi h Kristusu. Med drugimi je prišla v duhovnikovo kočo stara ženica z grobo izdelano skrinjo široko poldrugi čevelj, kjer je bilo nekaj rdečega perja in orlov kljun. Duhovnik je vrgel te stvari v ogenj skupaj z mnogimi drugimi predmeti praznoverja, ki so jih imeli pogani, ki so prosili za sv. krst. Stara ženica je pretakala grenke solze, ko je gledala uničujoče plamene. Tolmač jo vpraša, ali ji je žal, da je dala v ogenj te čare, ki so ji bili nekdanj tako dragi. "Oh, ne" je odgovorila, "jokam se ob spoznanju svoje bivše nevede. Glej no, kako povživa ogenj stvari, v katere sem imela navado verovati, da imajo božjo moč."

Ko je obiskal duhovnik indijanski šotor, je zapazil mladega žalostnega Indijanca, ki se vidno ni udeleževal srčne sreče in veselja svoje okolice. V strahu, da se mu je pripetila kaka nesreča ga vpraša tolmač po vzroku njegovega zadržanja. Odkriti odgovor se je glasil, da je izhajala globoka in stalna pobitost mladega kristjana iz tega, ker so se trdovratno branili vsi njegovi bližnji sorodniki spreobrniti se k sveti veri, ki jo je sam izpovedoval. Gospod pa je uslišal pobožno žalovanje mehkočutečega srca in je kmalu poklical njegove ljubljene starše k luči sv. vere. ---

Misijonar je krstil nekaj Indijancev, prvo adventno nedeljo zjutraj pa je odšel iz starega Arbrecrochea. Vodili so ga štirje mladi Otavci. Sneg je bil tako globok, da

Ave Maria

je bilo treba še rabiti krplje. Po nekaj milj hoje ob bregu jezera, je prisilila duhovnika slabost v kolenih, ki so jo povzročili krplje, da se je moral dati nesti na ramenih svojih potnih tovarišev. Bilo je najbrž že poldne, ko so prišli do zapuščene kočice. Tek na posten dan, ki so ga strogo držali kljub utrudljivemu potovanju, je utešilo nekaj koruznih storžev, ki so si jih spekli pri ognju in močnik iz moke in vode, začinjen s sladkorjem. --- Znova smo nadaljevali pot ter prenočili v hiši ubogega Kanadčana nasproti maki-naškega otoka. Pristali smo tam drugo jutro predno se je zdanilo. Jezero je bilo gladko, čeprav je plavalo po njem precej ledenih plošč. Prav tisti dan pa se je vreme spremenilo in štirje Indijanci so ostali štiri tedne v duhovnikovi hišici, dokler ni strdil mraz površino ožin v varni ter veličastni most."

Baraga omenja svojega dušnega vodnika glede gornje opazke 7. marca 1833 v pismu do škofa Rese v Detroitu. Pismo pa je mogel odposlati šele 20. aprila v Mackinac. Prosil je tedaj škofa za dovoljenje, da bi smel iti v La Pointe: "Prosim Vas, Prezvzišeni, zelo zares, da bi se me usmilili ter mi pomagali izvršiti načrt, ki ni od včeraj, ampak sem ga dobro in dolgo premišljeval. Posvetoval sem se o tem tudi z mnogimi drugimi, posebno pa z F. Mazzuchellijem, ki je moj duhovni vodnik. Vsi menijo, da imam prav in z menoj soglašajo."

PREVOD IZ BARAGOVEGA OTAVSKEGA MOLITVENIKA

"Prezvzišeni Frederik Rese, tedaj upravitelj (cincinnatske) škofije, je pisal našemu misijonarju, piše Mazzuchelli o sebi, dne 25. julija 1833, da ker je izročil misijon pri Winnebago Indijancih pred kratkim umrli cincinnatski škof njemu

in ker je misijon rodil že nekaj sadov, da to ponavlja in da pa prosi, da se z vso resnobo potruži nadaljevati do srečnega izida, kar je začela božja Previdnost. Sredi avgusta, ko je zapustila množica trgovcev Mackinac in odšla na razne svoje postojanke, je šel duhovnik na potovanje 200 milj daleč z ladjo ter več kot 100 milj daleč na konju, da pride vdrugič na zapadni breg reke Wisconsin. Prva stvar po njegovem mnenju je bila, da se mora naučiti nekaj besed težkega narečja Winnebago Indijancev. Toda ker je napredoval prepočasi, si je preskrbel pomoč katoliškega Indijanca, po imenu Mihaela, in drugih, ki so se naučili molitev, ki jih je natisnil preč. g. Baraga v otavskem jeziku. Nato je šel in prestavljal te molitve v narečje Winnebago. Jezik Otavcev in Čipevčev je posebno bogat na sestavljenih besedah, ki so pravne izražati verske predstave ter prav posebno skrivnosti sv. vere. To koristno delo so začeli prvi kanadski misijonarji in svetniški čipevski duhovnik, g. Baraga je delo nadaljeval. Več Vinebagovcev je govorilo čipevsko narečje. Tako je predstavil misijonar z njihovo pomočjo, ne brez velike težave in z raznimi napakami dejanje vere, upanja, ljubezni ter kesanja, Oče naš, Zdravo Marijo in razne svete pesmi. Prevajati iz enega indijanskega narečja v drugega je mnogo manj težavno. --- Oni, ki so poznali napeve svetih pesmi, ki so bile prevedene iz otavščine v vinebagovščino, so jih peli v tem jeziku. Pomagali so jim mladi moški, ki so bili vsi veseli, ko so videli, da so povzdignjeni naenkrat v javne cerkvene pevce. --- Število novih kristjanov je naraslo že na 200, ko je odhajal misijonar po reki Wisconsin v Detroit, okoli 600 milj daleč. Potoval je tja zato, da bi natisnil malenkosti, ki jih je pre-

vedel v vinebagovščino. Te tvorijo majhno delce, 18 strani v mali osminki in vsebujejo dejanje adoracije in posvetitve Bogu, dejanje vere, upanja, ljubezni in kesanja, Oče naš, Zdravo Marijo, Vero, Spovem se, Dejanje trdnega sklepa se poboljšati, 10 božjih zapovedi, cerkvene zapovedi, pesem ki vabi grešnika k pokori, prošnjo pesem k svetemu Duhu, pesem v čast Rešnjemu Telesu, prošnjo pesem k Jezusu in Marijino pesem. K tem je dodano nekaj besed, glavne resnice sv. vere v obliki razgovora, nazadnje abeceda in način računanja. Mala knjižica je imela naslov "Ocangra Aramee Wawakakara", t.j. Vinebagovski molitvenik".

ZAKLJUČEK

V Galeni v Illinois-u je kupil Mazzuchelli od kolonela George W. Jones obširno posestvo v Sinsinawi. Ustanovil je nato tu samostan dominikancev, ki so vodili kolegij za fante. L. 1848 je dobil kolegij pravice univerze in sam je postal vodja kolegija. Tu pa je obiskal l. 1855 ali 56 profesor J. G. Kohl iz Nemčije, kar je popisal v svoji knjigi: *Reisen Im Nordwesten der Vereinigten Staaten*, kjer piše: "Čast sem imel spoznati sam izvrstnega očeta Mazzuchellija, ki je videl vse te sedaj z mesti napolnjene pokrajine še v rokah Indijancev, ki še živi, ki je še v polni moči let. Napisal je v italijanščini zelo zanimivo delo o razmerah severozapada (Northwest), kakor ga je sam opazoval. Bil je tako dober, da mi ga je dal in jaz sem ga seveda od kraja do konca preštudiral. Imenuje se: "Memorie storiche e religiose d'un Missionario Apostolico". Obravnava večinoma Wisconsin. Čeprav je bilo tiskano šele 1844 v Milanu, ne moreš dela kupiti niti za tisoč dolarjev v Ameriki. Pisatelj mi je

sam povedal, da obstoja samo en izvod tega dela v Združenih državah."

Ker je pater Mazzuchelli videl, da ga ovirajo dolžnosti v kolegiju pri misijonskem delu, zato je vse oddal dominikancem samostane sv. Rose v Kentucky, sam pa se je umaknil na župnijo Benton blizu Dubuquea. Ker tu ni bilo župnišča, je bival kar v zakristiji, na hrano

Ave Maria

pa je hodil k župljanom. Umrli je nepričakovano 23. februarja 1864 in počiva na pokopališču v Bentonu. Sestre dominikanke se trudijo in molijo, da bi bil prištet med blažene sv. Cerkve. Častita prednica dominikank tu v Lemontu je posodila angleški prevod "Memoirs of Father Mazzuchelli (Chicago 1915) in sestra M. Amata v Sisinawi je dala na razpolago priloženo fotografijo zemljevida.

Notranjščina cerkve sv. Jožefa na Suhorju v Beli krajini med misijonom od 11. do 12. marca 1961

Župnik na Suhorju č. g. Vinko Šega je poslopje, v katerem je nekdanja preša, spremenil v skromno, a lično župnišče.

Janez Kopač, C.M.

Nova Marijina cerkev

Ker ima Koledar Ave Marija namen, da poroča o vseh važnejših dogodkih med Slovenci v Severni Ameriki, je prav, da prinese nekaj besed o novi Marijini cerkvi, ki so jo Slovenci zgradili v zapadnem predmestju velikega Toronta. Cerkev je posvečena Brezmadežni s čudodelno svetinjo. Prva slovenska cerkev v Kanadi je posvečena brezjanski Mariji Pomagaj, kraljici Slovencev in stoji sredi mesta Toronto. Zato bo ohranila svojo privlačnost in bo Slovence iz vseh delov Kanade in Združenih držav vabila k sebi. Brezmadežna s čudodelno svetinjo je pa postala last vseh narodov. Katoličani, pa naj bodo katerekoli narodnosti, Čudodelno svetinjo dobro poznajo in se k Brezmadežni, ki je upodobljena na tej svetinji, zaupno zatekajo. Zato bo tudi ta nova cerkev Brezmadežne s čudodelno svetinjo privlačila ne le Slovence, ampak tudi katoličane drugih narodnosti.

Pomen nove cerkve

Cerkve Brezmadežne s čudodelno svetinjo pa ne bo privlačila katoličanov samo zato, ker je posvečena Marijini čudodelni svetinji, ampak tudi zaradi svoje lepote. Že Brezmadežna na pročelju cerkve zbujajo veliko pozornost in občudovanje. Večkrat opazujem, kako se mimohodeči ljudje ustavljajo na cesti in se zazro v Brezmadežno, ki visoko na pročelju stoji na zemeljski obli in iz rok siplje zlate žarke na zemljo. Okrog glave ima pa krono z dvanajsterimi

zvezdami. Akademskemu kiparju F. Goršetu se je ta mojstrovina res posrečila. Zadovolji preproste in umetniško šolane. Brezmadežna izraža dostojanstvo in milino, materinsko dobroto in kraljevsko veličastnost.

Še bolj kot zunanost cerkve je lepa notranjost cerkve. Ko stopiš v cerkev, te prevzame čudovita skladnost med arhitektoniko in kipi. Vse je osredotočeno na glavni oltar, nad katerim visi velik lesen križ brez Jezusa na križu. Malo nad tabernakljem na steni je pa manjši križ z Jezusom na križu. Na vratih tabernaklja je tudi križ, iz katerega teko studenci milosti; en jelen hrepeneče steguje glavo k vrhu križa, od koder milosti izvirajo; drugi jelen pa pije iz potoka milosti pod križem. Ob oltarju na tleh stoji 6 velikih, veličastnih svečnikov, ki so bili narejeni po načrtu arhitekta A. Fisherja, ki je naredil načrte tudi za cerkev. Nič posebnega in vendar naredi glavni oltar na človeka mogočen vtis. Glavni poudarek je na daritvi in na milostih, ki izvirajo iz Kristusove daritve na križu.

Šele, ko se začneš ozirati okrog sebe, zapaziš, da sta v desno steno cerkve vzdana dva stranska oltarja v lepem gotskem slogu. V prvem je Brezmadežna s čudodelno svetinjo, v drugem pa sv. Vincencij Pavelski. Oba sta kot kapelica zase. Kipa, ki kraljujeta nad oltarjema, sta delo akademskega kiparja F. Goršeta. Pod kipom Brezmadežne je lep tabernakelj. V vratih tabernaklja je vdolbena zadnja stran Čudodelne sveti-

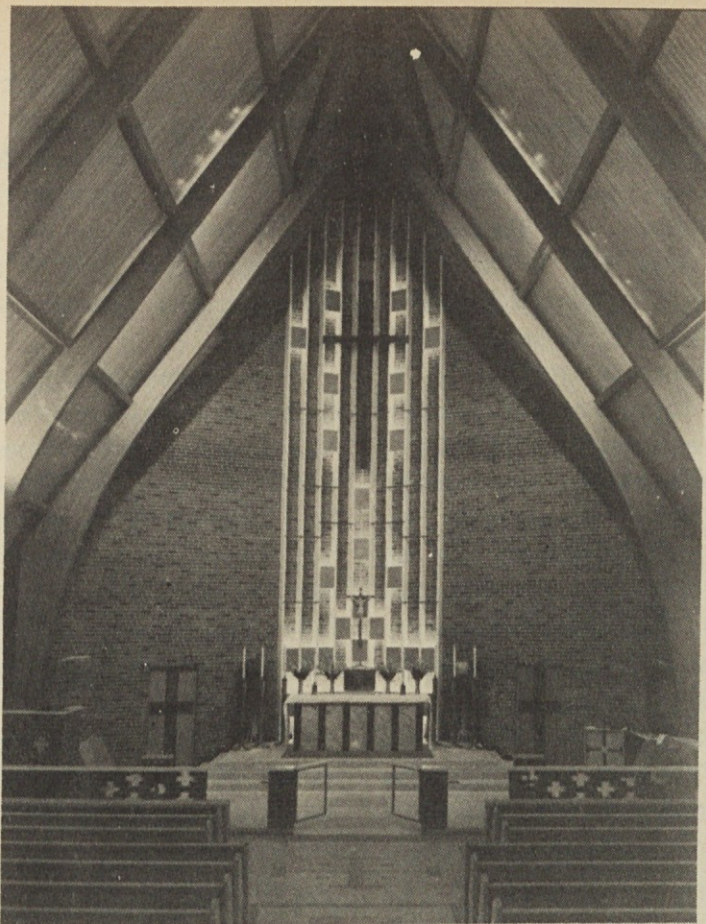

HERB NOTT and CO LTD

CERKEV BREZMADEŽNE S ČUDODELNO SVETINJO

nje: križ in začetna črka Marijinega imena ter Jezusovo in Marijino srce. V zadnji kapeli desne stene je pa krstilnik. Je iz dragocenega marmorja, pokrov pa iz kovine in pozlačen. Tako že lepa in bogata zunanost krstilnika priča o velikih milostih, ki se ob krstilniku dele, ko se človek resnično prerodi v božjega otroka. Ob blagoslovitvi cerkve tega krstilnika še ni bilo. V duhu liturgije je, da poleg glavnega oltarja zavzema krstilnik najvažnejše mesto v cerkvi. Prav gotovo ni primerno, če so krstilniki tako skromni, da po svoji zunanosti ne zbujajo nobene pozornosti. Ljudje

smo pač navezani na čute, zato je važno, da nas že zunanost opozarja na notranje bogastvo in lepoto, ki je prikrita našim očem. Križev pot, mojstersko delo akademskega kiparja g. Franceta Goršeta iz žgane gline, se zelo lepo prilega stenam iz opeka. Zdaj je soba za jokajoče otroke, dve spovednici in velik kor za pevce. Prižnica in obhajilna miza sta tudi iz opeke. To je vse, kar zapaziš v cerkvi. Električne luči so **skrite** za lesenimi deskami, tako da se žarnice ne vidijo, ampak le njih svetloba, kar pride posebno lepo do izraza ponoči. Torej res nič posebnega, a vendar naredi cerkev v

Notranjščina nove cerkve: "Vse je osredotočeno na glavni oltar..."

celoti zelo lep vtis. Sicer je pa lepota vedno preprosta. Pri arhitektonski zgradbi prevladuje sodobni gotski slog. Vsa dela pri cerkvi so v glavnem naredili Slovenci. Arhitekt je priznal, da so pokazali veliko spretnost in da so tako zidarska kakor mizarska dela izdelana lepo in skrbno, kar je gotovo važen doprinos k lepoti cerkve.

Zakaj?

Ker hočemo vsaki stvari priti do dna, je razumljivo, da je marsikak rojak že vprašal: "Zakaj kar druga slovenska cerkev v Torontu? Ali ne bi bila dovolj

cerkev Marije Pomagaj? In ali ne bi bila prej potrebna cerkev v Hamiltonu ali v Montrealu? Prav gotovo bi Slovenci v Montrealu in v Hamiltonu prej potrebovali cerkev, kakor Slovenci v New Torontu. A če še svoje cerkve nimajo, še ni noben dokaz, da je tudi Slovenci v New Torontu ne bi potrebovali. V Hamiltonu smo slovenski misijonarji šele zadnja leta dobili več svobode glede dušnopastirskega dela. Cerkvene oblasti so se vedno sklicevale, da je v Hamiltonu preč. g. Šprajc, ki tudi govori slovensko. Ko smo končno od škofije dobili dovoljenje, da bi začeli z ustanovitvijo slovenske župnije, smo pa v New Toron-

tu novô župnijo že imeli in so predstojniki odločili, naj z zidanjem cerkve v New Torontu nadaljujemo, delo v Hamiltonu pa prepustimo drugim. V Montrealu smo sicer zastavili delo že prej kot v New Torontu, a da do cerkve še ni prišlo, ni prav nič kriva nova župnija v New Torontu. Priznati je treba Slovencem v New Torontu, da so pokazali veliko požrtvovalnosti in volje, da bi dobili samostojno župnijo s samostojno cerkvijo. In prav zato so jo tudi dobili. Kajti na škofiji vedno pri ustanavljanju nove župnije gledajo predvsem na finančno zmogljivost župljanov. Če ni upanja, da bodo župljani mogli finančno vzdrževati župnijo, škof redno ustanovitve nove župnije ne dovoli, pa čeprav je že precejšnje število družin.

Da je bila ustanovitev nove župnije za Slovence v New Torontu potrebna, bo pokazala zlasti bodočnost. Več Slovencev je bilo vpisanih že v angleške župnije in če bi s slovensko župnijo ne bi bili začeli, bi bila skoraj vsa slovenska mladina na tem koncu mesta za slovensko stvar izgubljena. In koliko se jih bo prav preko te nove župnije tudi v verskem pogledu rešilo! Sem se ne bodo naseljevale le slovenske družine iz mesta Toronto, ampak tudi od zunaj. Privlačila jih bo lepa lega cerkve. Tu je lahko kupiti ali sezidati hišo z velikim vrtom. Okrog cerkve je veliko prostora za parkiranje in za razne igre, kar je velike vrednosti, zlasti za mladino. Cerkev Marije Pomagaj je že sedaj veliko premajhna in če ne bi bili zidali nove cerkve v New Torontu, bi bili

morali začeti resno misliti na skrajšnje povečanje cerkve Marije Pomagaj, a to povečanje cerkve bi bilo združeno z velikimi težavami in stroški: kajti cerkev Marije Pomagaj ima to veliko težavo, da se more večati le v eno smer; a še tam so stanovanjske hiše in ogromno stane, ako župnija kaj dokupi.

Z dušnopastirskega vidika je pa centralizacija dušnopastirskega dela slaba. Vsi sodobni veščaki za uspešno dušnopastirsko delo odločno odsvetujejo velike župnije z več kaplani. Dognano dejstvo je, da more en duhovnik obvladati komaj 500 ljudi. V Torontu je pa že 5000 Slovencev, zato že njihovo veliko število narekuje dve župniji.

In končno še odgovor, zakaj smo cerkev posvetili Brezmadežni s čudodelno svetinjo. Glavni nagib je bil pač ta, ker smo kot misijonarji sv. Vincencija Pavleskega dobili od Marije same naročilo, naj širimo Njeno čudodelno svetinjo. To je bila namreč Njena izrečna želja, ko se je pred dobrimi 130 leti prikazala usmiljenki Katarini Labure. Upali smo namreč, da bo cerkev last naše Misijonske družbe. Pa tudi sicer je pomen Čudodelne svetinje v katoliškem svetu tako velik, da je prav, da smo Slovenci kot Marijin narod drugo slovensko cerkev v Kanadi posvetili Brezmadežni s čudodelno svetinjo.

Naj bi bila ta nova Marijina cerkev res vsem Slovencem kraj posebnih milosti; pribežališče v vseh življenskih neprilikah in kakor topel dom, kjer nas pričakuje naša nebeška mati - Marija.

V KRALJESTVU ZELENEGA MALIKA

Pravljična spevoigra v treh slikah.

Milena Šoukal

Osebe:

Mama
Marko
Marjetka
Anka

otroci

Dolar
Gospa Dolar
Polovnjak
Kvoder
Dajm
Nikel
Peni

Gospe: Rubin
Akvamarin
Safir
Ametist
Turkiz
Agat
Demant

Lutke (poljubno število)

Pravljično spevoigro V KRALJESTVU ZELENEGA MALIKA je spisala ga. Milena Šoukal, uglasbil pa p. Vendelin Špendov, O.F.M. Prvikrat je bila uprizorjena v nedeljo 21. maja 1961 v farni dvorani Sv. Štefana v Chicagi. Uprizorili so jo otroci slovenske sobotne šole s sodelovanjem odraslih. Na spodnji sliki vidimo nekatere igralce: Gospod Dolar je Marjan Erman ml., Ga Dolar je Anna Marija Gonja, Polovnjak je Rado Stražišar, Kvoder je Peter Gaber, Dajm je Franki Petrič, Nikel je Marjan Mavec, Cent je Lojzek Gregorič.

"MATI IN

UČITELJICA"

Z OKROŽNICO "MATI IN UČITELJICA" JE SVETI OČE JANEZ XXIII. JASNO IN PREPRIČEVALNO POVEDAL, DA IMA CERKEV SKRIB TUDI ZA ZEMELJSKE POTREBE VSEH LJUDI.

Ta okrožnica je vzbudila po vsem svetu splošno pozornost. Objavljena je bila 14. julija 1961, nosi pa uradni datum izida 15. maja 1961, ko je bila 70letnica okrožnice Leona XIII. "Rerum novarum" in 30letnica okrožnice Pija XI. "Quadragesimo anno". Katoličani smo jo sprejeli z velikim veseljem, kar je sveti oče že vnaprej napovedal. Istočasno je bila objavljena v vseh svetovnih jezikih.

Cerkev je božja ustanova, ki ima za seboj dvatisočletno zgodovino. S svojim delovanjem je močno vplivala na civilizacijo in na kulturo v vseh časih svojega obstoja. Ta njen vpliv ni le slučajan, zakaj zgodovina nam pove, da je Cerkev vedno upoštevala človeka kot celoto, to je, človeka v vsem njegovem udejstvovanju in delovanju. Njena naloga je v prvi vrsti, da prinaša

I. SLIKA

1. Prizor.

(Mama, Anka. Mama šiva, Anka se igra s punčko)

Anka:	Aja - aj,	Aja - aj,	Aja - aj,
	spančkaj zdaj	spančkaj zdaj	spančkaj zdaj
	s ptičkami	z angelci	prav lepo,
	drobnimi.	zlatimi.	prav sladko.

(odloži punčko in prisede k mami. Mama se ji nasmehne.)

Anka: Pst - - punčka spi.

Mama: Pa je res zaspala. Ko si ji tako lepo pela.

Anka: Mama, ali si ti meni tudi pela, ko sem bila majhna?

Mama: Seveda. V naročje sem te vzela in zibala, pa zraven pesmico pela.

Anka: Mama, zapoj mi tisto pesmico!

Mama: Ne zdaj. Morda zvečer, ko boš šla spat.

Anka: Ampak zvečer bom preveč zaspala, da bi mogla poslušati.

Mama: No, naj ti bo. - Ko sem te vzela v naročje, takrat prav potihoma privrela iz srca je pesmica:

1. Aja, tut - aja
tema prihaja,
očke zapri.

2. Tamkaj na nebu
zvezdic nešteto
se ti smeji.

3. Zvezdica prva
z angelci plava
sredi neba.

4. Nosi ti sanje
v dneve vsakdanje,
ko je tema.

5. S tabo igra se
vpleta ti v lase
nitke srebra.

6. Aja, tut - aja,
tema prihaja,
očke zapri.

Anka: In jaz sem zaprla oči. Takole, kajne?

Mama: Da, takole. Potem sem te položila v posteljico in te pokrižala na čelo.

Anka: (obotavlja oče): - - Mama...

Mama: Kaj bi rada?

Anka: Ah nič - mislila sem...

Mama: Tako? Mislila si? Kaj pa?

Anka: Da je lepo biti tako majhen... tako majhen, da...

Mama: Da te mama drži v naročju in ti poje pesmico?

Anka: (prikima)

Mama: Glej jo, glej! Ej, ljubica, to je samo za majhne

otroke. Ti si že velika. Vsaka stvar mora biti ob svojem času.

Anka: Vem, vem.

Mama: Lepo, da razumeš. Pa še nekaj ti bom povedala. Mama te ima sedaj prav tako rada, kot takrat, ko si bila majhna.

Anka: Zakaj me pa nič več ne vzameš v naročje?

Mama: Ker si zrastle. Ko si bila majhna, nisi prav nič znala narediti sama. Potem si vsak dan več vedela in bila bolj samostojna. Vidiš, sedaj znaš že obleči svojo punčko in ji peti pesmico, kot prava mama. --- Hm, le kje hodita Marko in Marjetka? Nekam dolgo ju ni domov.

2. Prizor

(Mama, Anka, Marko in Marjetka.)

(Marko, Marjetka vstopita. Vsak ima zavitek v roki.)

Mama: Kje sta hodila toliko časa? (Zagleda zavitek.) Kaj pa imata to?

Oba: Igrače.

Mama: Igrače? Kakšne igrače?

Marko: Saj vidiš - igrače.

Mama: Seveda vidim. Kje sta jih dobila, hočem vedeti.

Marjetka: Kupila sva jih.

Mama: Kako kupila? Kje sta dobila denar?

Marko: Našla sva ga na cesti.

Marjetka: Pomisli - en dolar! Poglej mama, kako lepa punčka -- in samo petdeset centov stane!

Marko: In moj avto, kaj ni lep? Za Anko sva pa liziko kupila. (Ji da.)

Mama: Čakajta. Nismo še opravili. Postavita vse skupaj na mizo! Tudi liziko daj gori, Anka! Pa tamle k punčki sedi in jo zibaj!

Anka: Oh!

Mama: Da začnemo od začetka: kje sta dobila denar?

Oba: Našla sva ga.

Mama: Kje?

Marko: Saj sem ti že povedal - na cesti.

Marjetka: Na robu pločnika - skoraj pod avtomobilom.

Mama: In kaj sta potem naredila?

Marko: Saj vidiš - kupila sva igrače.

Mama: Tako? Kupila sta igrače? Za čigav denar?

Marko: Za najin - - - da, za najin.

Mama: Čakaj, čakaj. Vsa stvar mi nič kaj ne ugaja, kajne, Marko?

Marko: Meni pa. Še nikoli nisem našel toliko denarja.

Mama: Našel si ga ze res. Toda, ali je to tvoj denar? Ali si pomislil, da ga je nekdo moral izgubiti in ga morda sedaj išče po cesti?

ljudem vseh časov sadove odrešenje. Odrešilne milosti ne dajejo človeku nadnaravnega življenja zato, da bi bilo skrito v njegovi notranjosti in prišlo do veljave samo v njegovem verskem udejstvovanju. Milosti imajo namen oblikovati vsakega posameznika v "novega človeka", ki ga oznanja apostol Pavel. Ta "novi človek" je ustvarjen po božji podobi, ki mora biti vidna v vsem njegovem delovanju, ne le zasebnem, ampak tudi v javnem, gospodarskem, političnem in družabnem. In prav na teh področjih so bili mnogi katoličani negotovi, boječi, nekateri celo mnenja, da Cerkev danes več ni sposobna dati pobude za sistematično krščansko pojmovanje javnega življenja, posebno pa delovanja v gospodarskem, političnem in socialnem področju. Imeli smo sicer dve znani socialni okrožnici, ki sta obrodili veliko sadov, kar sveti oče povdarja v novi okrožnici, in sta močno vplivali na socialno udejstvovanje vplivnih ljudi in skupin, vendar je večji del katoličanov tako malo poznal nauke teh dveh socialnih okrožnic, da je prevladalo mnenje, da krščanstvo več ni sposobno učinkovito oznanjevati

svojih socialnih nauk. Posamezni katoliški sociologi in manjše skupine so študirale socialne nauke Cerkve, ki so jih oznanjali papeži zadnjih sto let. Tem daje papež v novi okrožnici priznanje, obenem pa opominja, da so socialni nauki Cerkve bistveni del krščanskega pojmovanja življenja. Zato morajo verniki te nauke poznati in se po njih ravnati. Papeži so v zadnjih sto letih večkrat povzdignili svoj glas in branili načela in ustanove socialne pravičnosti in politične svobode. Papeške socialne in politične okrožnice so igrale odlično vlogo in imele močan vpliv na mišljenje in delovanje posebno onih ljudi, ki so jih tlačili totalitarni politični sistemi in jih moril privatni ali državni kapitalizem, ki se je razvil do skrajnosti v komunističnem državnem sistemu. Čim bolj so ljudje čutili težo diktatur in njihove posledice, tem bolj je rasel vpliv Cerkve prav zaradi njenih nauk o socialni pravičnosti in svobodi. Zadnji papeži so prav zaradi tega postali splošno priznani varuhi neuničljivih pravic vsakega posameznega človeka. Torej ne le varuhi verske svobode, ampak tudi varuhi socialne pravičnosti,

Marjetka: Zakaj pa ni pazil?
Mama: Le pomisli, kako bi bilo, če bi vidva izgubila denar.
Marjetka: To je nekaj drugega.
Marko: Eh, kaj bi! Denar je moral izgubiti kakšen bogat človek, ki ga ne rabi.
Mama: In ti rabiš avto in Marjetka rabi punčko - ali nisi hotel reči nekaj takega? Koliko avtov imaš?
Marko: Ne vem. Jih še nisem štel.
Mama: Potem jih enkrat preštej, da boš videl, kako ti je potreben še en avto. In ti, Marjetka, koliko punčk imaš?
Marjetka: Čakaj - ena, dve, tri štiri...
Mama: Štiri punčke in rabiš še eno?
Marjetka: Ne vem, Mislim, da ne.
Mama: Da se razumemo - igrač ne rabita tako nujno, ali ne?
Oba: N-n-e.
Mama: Torej bosta nesla igrače nazaj v trgovino in prinesla denar.
Oba: O--mama--
Marko: Jaz ne grem.
Marjetka: Jaz tudi ne.
Mama: Rekla sem, da bosta nesla igrače nazaj.
Marjetka: Kaj pa naj rečem?
Mama: Reci, da nisi smela kupiti igrač in prosi, da jih trgovec vzame nazaj in ti da denar.
Marjetka: Ne morem. Sram me je.
Mama: In tuj denar zapraviti te ni bilo sram?
Marko: Saj ne vemo, kdo ga je izgubil.
Mama: Zato pa poskušajta izvedeti in tačas bom denar hranila jaz.
Marjetka: Ne morem in ne morem. Le kaj si bo trgovec mislil o meni?
Marko: Mislil bo, da sva denar ukradla.
Mama: Aha, zdaj pa smo tam.
Marjetka: Ampak midva sva ga našla in ne ukradla.
Mama: Našla sta ga res, toda ali je bil denar vajin?
Oba: Ne.
Mama: Torej sta zapravila denar, ki ni bil vajin, ali ne? Sicer ga nista ukradla nekemu iz žepa, toda zapravila sta ga, ne da bi prej poskušala ugotoviti, kdo ga je izgubil. Ali sedaj razumeta, zakaj hočem, da igrače neseta nazaj?
Marko: Razumem že.. Igrače niso najine, zato, ker denar ni bil najin.
Mama: Torej napravita, kar sem vama rekla.
Oba: Ne, mama, ne, prosim, prosim lepo!
Marko: Rajši ne grem nič ven dva tedna.
Marjetka: Kaj ne vidiš, kako težko je nesti nazaj?
Mama: Še težje bo, če bosta izvedela, da je denar

izgubil nekdo, ki ga potrebuje za kruh in ne za igrače.

Marko: Oh, zakaj nismo bogati!

Mama: In kaj bi bilo, če bi bil bogat?

Marko: Teh skrbi bi zdaj ne imel. Kaj misliš, da bi pobral dolar na cesti, če bi imel dovolj denarja? Brenil bi ga, da bi ga veter odnesel.

Marjetka: In jaz bi imela igrač kolikor bi hotela.

Mama: Tako? Poglej no, poglej! Kakšne velike želje imata! Samo ne vem, če so pametne.

Marko: Kdo rabi pamet, če je enkrat bogat! Saj si lahko neumen kot noč, pa te bodo vseeno vsi častili.

Mama: Marko!

Marko: Kaj ni res?

Mama: Ne veš, kaj govoriš.

Marko: Če imaš denar, imaš vse.

Mama: Ni tako kot si misliš.

Marko: Zakaj pa potem imamo denar? Samo zato, da ga gledamo?

Mama: Seveda ima denar tudi dobre strani. Z njim si kupimo, kar si potrebujemo za življenje. Toda ni prav, če vidimo v denarju edini smisel. Ni prav, če mislimo samo na to, kaj si bomo lahko kupili, da nam bo življenje ugodnejše. Neki modrec je dejal: Če imas dva dolarja, imej enega za kruh, z drugim pa si kupi hijacinto za dušo.

Marko: Kaj je to - hi - jacinta?

Mama: Hijacinta je cvetlica.

Marko: Rože da bi kupoval? Jaz že ne!

Marjetka: Jaz jih imam pa rada.

Mama: Tudi jaz, posebno, če so dar ljubečega srca. Nič ne maraj, Marko, če nimaš veliko denarja - saj si tudi ti bogat. Mi vsi smo bogati.

Marjetka: Tega pa že ne verjamem.

Marko: Bogati brez denarja? Ne rečem, da ga nimamo nič, ampak, kje je še to od milijona!

Mama: Denar ni edino bogastvo.

Marko: Kaj pa je? Zlato?

Marjetka: Dragi kameni, demanti?

Mama: Zlato in dragi kameni? Motita se. Vse to je samo kamenje, čeprav dragoceno.

Marjetka: Kako naj te razumem? Ti praviš, da sem bogata?

Mama: Seveda. Kaj nimaš očka in mame, ki z ljubeznijo skrbita zate?

Marko: Že. . .toda, ali je to bogastvo?

Mama: Pa še kakšno! In jaz sem tudi bogata . . . imam vas, otroke. Vi ste moje bogastvo --- vi ste mi vse. In zato hvalim Boga in ga prosim, da bi vas nikdar ne izgubila.

Marjetka: O, jaz vedno pazim, kadar grem iz šole domov.

politične svobode, svobode vesti posameznikov in vseh svoboščin, ki pripadajo človeku kot osebi in družabnemu bitju. V tej svoji vlogi papeži niso govorili in oznanjali samo kot vrhovni poglavarji Cerkve, niso branili samo verskih resnic ali vere kot take, ki blagodejno vpliva na družabno življenje; NASTOPALI SO KOT BRANILCI BOŽJEGA IN NARAVNEGA PRAVA, ki je enako za vse ljudi. Ti papeži so nastopali in govorili v vseh primerih - naj bo to proti totalitarnim sistemom italijanskega fašizma, nemškega nacizma ali mednarodnega brezbožnega komunizma - kot branilci svobode in pravičnosti za ves človeški rod. To so smatrali za svojo dolžnost, zakaj nespremenljivi zakoni božjega in naravnega prava, ki je enako za vse človeštvo, morajo priti v veljavo ne le teoretično, v učenju, ampak morajo biti uresničeni v času in v vsaki družbi, tudi politični.

Te misli nam dajo razumeti važnost začetnih besed okrožnice: "MATI IN UČITELJICA VSEH NARODOV". Te začetne besede dajejo okrožnici vsesvetovni značaj in povedo, da so v njej

nauki, ki jih lahko sprejmejo vsi ljudje.

“Čeprav ima Cerkev posebno nalogo, da posvečuje duše in jih vodi do udeleževanja dobrin nadnaravnega reda, je vendar tudi skrbna za potrebe dnevnega življenja človeka; in sicer ne le za potrebe, ki se tičejo telesne hrane in materialnih pogojev življenja, ampak tudi onih, ki se tičejo blaginje in kulture v vseh vidikih in stopnjah.” Te besede dajo trden socialni okvir okrožnici. Obenem pa tudi pokažejo, da sveti oče pogumno in odločno pove, da lahko damo vse moralne in socialne nauke krščanske tradicije v službo in napredek socialne pravičnosti po izboljšanju gospodarskih in kulturnih pogojev med posameznimi narodi. Časne blagoslove, ki jih prinaša krščanstvo, nudi sveti oče vsemu človeštvu. S tem odločnim nastopom in jasnim izražanjem daje papež krščanstvu sodoben in moderen značaj. Obenem pa pokaže, da ima ne samo on, ampak Cerkev kot celota resnično Kristusovo ljubezen do vseh ljudi in skrb za vse. Posebna značilnost te okrožnice je, da ni le znanstvena teoretična razprava kot sta bili “Rerum novarum”

Ave Maria

Prav za prav je pot tako enostavna, da se na njej ni mogoče izgubiti.

Mama: Vse je mogoče na tem svetu. Toda, dokler boš iskala pot domov, bo še vedno dobro, kajti vedela bom, da me še nisi pozabila.

Marjetka: Kaj pa vendar misliš! Kako naj bi te pozabila, saj si vendar moja mama!

Mama: O, da bi bilo tako... Rastete. In nekega dne vam bo namah hiša premajhna, kajti želje vas bodo nosile drugam - - in morda boste čisto pozabili, kje ste doma.

Oba: Nikoli, nikoli!

Mama: O, da bi bilo res tako!

1. Cvetje nežno naj ne sahne,
dokler vrt še moj je raj,
veter mrzli vanj ne dahne,
slana ne mori ga zdaj.

2. Trepetajo roke moje
ko divja okrog vihar,
za otroke prosim svoje,
za vse drugo ni mi mar.

3. O, ohrani cvetje nežno,
ki skrbiš za vse stvari,
vsak dan vsako uro bežno,
da ga mraz ne zamori.

Marjetka: Mama. . .

Mama: Kaj?

Marjetka: Saj bom nesla igrače nazaj, če hočeš tako.

Mama: Lepo je, da si razumela, kaj sem ti hotela povedati. Vsaka šola nekaj stane. Tako drugič ne boš napravila iste napake.

Marko: No, pa pojdiva, če že ne kaže drugače. Ampak, jaz vseeno mislim, da ni ravno tako slabo, če je človek bogat.

Mama: (zmaje z glavo, Marko in Marjetka pograbit igrače in odideta.)

ZASTOR

II. SLIKA

1. Prizor

(Marjetka in Marko zagledata dolar in ga istočasno hočeta pobrati s tal.)

Oba: Dolar!

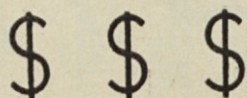
Marjetka: Moj je!

Marko: Ne boš! Moj je! Jaz sem ga prvi zagledal!

Marjetka: Saj ni res - Jaz sem ga videla prej kot ti!

- Marko:** Glej jo - zdaj še laže!
- Marjetka:** Jaz da lažem!
Čakaj, ti že pokažem!
- Marko:** Nehaj, sicer ga boš raztrgala!
Ti koza jeznorita -
potem boš pa sita!
Meni ga daj, da si bom kupil kaj!
- Marjetka:** Samo nase misliš, sebičnež! No pa mi vsaj
povej, kaj bi napravil z dolarjem.
- Marko:** O, če bi dolar imel,
bi najprvo ga preštel.
- Marjetka:** To je lahka stvar.
En dolar je - en dolar.
- Marko:** Ali si neumna - kakor noč!
Večja je dolarja moč!
No, pa štejmo:
Eden dolar je: eden dolar,
dva polovnjaka,
kvodri so štirje,
dajmov deset,
dvajset je niklov,
centa pa dolgo
treba je štet!
- Marjetka:** Prav za prav je zelo neumno o tem govoriti.
Denar ni najin.
- Marko:** Kako ni najin - saj sva ga vendar našla!
- Marjetka:** Kaj ne veš, da je treba najden denar vrniti.
- Marko:** Ti si neumna! Komu naj ga vrneva? Jaz ne vidim
nikogar!
- Marjetka:** Morda kdo pride.
- Marko:** Beži, beži! Reveži ne izgubljajo dolarjev. In
navsezadnje - je samo EN dolar.
- Marjetka:** Mogoče imaš prav. V trgovini sem zadnjič videla
tako lepo punčko. Majhna je, gotovo ni draga.
- Marko:** O, ne boš! Jaz bi rad imel avto.
- Marjetka:** Saj je za oba dovolj denarja. Kaj nisi dejal,
da eden dolar
je dva polovnjaka,
kvodri so štirje,
dajmov deset,
dvajset je niklov,
centa pa dolgo
treba je štet'.
- Oba:** Cin, cin, cin, cin,
v žepu cekin,
cin, cin, cin, cin.

in "Quadragesimo anno", ampak je to okrožnica, ki daje praktična navodila za socialno akcijo. Seveda Janez XXIII. upošteva, da je potrebna znanstvena podlaga tudi pri oznanjevanju krščanskih socialnih nauk, zato tudi navaja v svoji okrožnici nauke obeh okrožnic. In za pravilno razumevanje te okrožnice je potrebno, da poznamo "Rerum novarum" in "Quadragesimo anno". "Mati in učiteljica" bo zato tudi vzbudila novo zanimanje za prejšnje socialne okrožnice. Prejšnji dve okrožnici ("Rerum novarum" in "Quadragesimo anno") sta povzročili precej razpravljanja med katoličani, ki je bilo včasih precej ostro. V novi okrožnici pa se papež izogne vsemu, kar bi vodilo do sporov, zato pa je v njej svarilo, ki je namenjeno katoličanom: "V praktični uporabi nauka lahko nastanejo tudi med odkritimi in iskrenimi katoličani razlike v mnenju. Kadar se to zgodi, morajo skrbno ohranjati medsebojno cenjenje in spoštovanje ter morajo stremeti, da bodo našli točke soglasnosti za učinkovito in primerno akcijo. Ne smejo se izčrpavati v nenehnih razpravljanjih pod pretvezo boljšega in najboljšega,

pri tem pa opustiti dobro, ki je možno in zato obvezno." To načelo je važno! Potrebno je delo za socialno pravičnost. Razni ideološki programi so povzročili toliko škodljivega razpravljanja, da ni prišlo do akcije. Namesto tega naj pride do dela - tako komentira okrožnico priznani socialni zgodovinar dr. Edgar Aleksander - za politično svobodo in za produktivno gospodarsko življenje z uporabo konkretnih sredstev in za uspešno reformo moderne družbe in industrije. Papež poziva k praktični akciji kot sodobni dolžnosti; porabiti je treba vsako priliko, da se zagotovi socialna reforma in politična svoboda posameznikom in občestvom. Zato je moralna zahteva: "Vršiti dobro, ki je možno in zato obvezno!" Prav ta zahteva okrožnice je že naletela na neprijazne opombe. Nekateri Angleži, ki so popustljivi do kapitalizma, so mnenja, da je šel "Vatikan predalet v modro izbranem navodilu". Na katoliški strani v Ameriki pa je padla opomba, da je z ozirom na "naš standard v Združenih državah ton tega dokumenta skrajno liberalen". Po drugi strani pa bodo levičarji očitali, da je okrožnica

2. Prizor

(*Marjetka, Marko in Dolar s spremstvom.*)

Dolar in spremstvo: Cin, cin, cin, cin,
v žepu cekin,
cin, cin, cin, cin.

Marjetka: Poglej, Marko, poglej! Kdo pa je to?
...Mene je strah...

Marko: Eh, kaj nama morejo, če sva prijazna.
Kdo ste gospodje, če vprašati smem?

Dolar: Drago nam je, prav rad ti povem:
Jaz sem Dolar, mogočen vladar.

Marjetka: To je nezaslišano. Še nikoli nisem slišala o dolarju - vladarju. O dolarju že - saj sem ga pravkar še imela v roki. Čudno, kam je izginil?

Dolar: Ha - ha - ha - ha
listek zeleni
je veter odpihnil,
kaj ni tako?
Morda pa vetrič
obraz mi je vdihnil,
roke, glavo?
Ho, ho, ho, ho,
saj bo tako.

Marko: Čudno...čudno...gotovo sanjam.

Dolar: Ho, ho, ho, ho,
saj bo tako.
Morda so sanje,
ki niso vsakdanje?
V njih je mogoče,
da drobna podoba,
ki se skriva v megli,
namah se prikaže
in govori.

Morda se zlaže,
kadar naslika
cvetje na tlaku,
pesem v koraku,
v sencah postave,
ki nimajo glave,
ali zvenkljanje
novcev srebrnih,
srečo dehtečo,
ki z roko brodi
v zlati posodi.

Ho, ho, ho, ho,
saj bo tako.

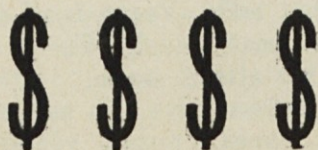
Marko: Hm, gospod, vi ste pesnik!
Dolar: Samo včasih, samo včasih....
Marko: Prav za prav, da smo na jasnem -
 pravljič praviti nikar!
 Vse preveč so dolgočasne.
Dolar: Glej ga spaka!
 Saj še nima dvajset let,
 pa se že širokousti,
 ko da je njegov ves svet!
Marjetka: (kaže na spremstvo) Kdo pa tile so gospodje?
Dolar: Hm, to je drobiž.
 Ves tak, kot ga v dolarju dobiš!
 Prvi v vrsti je polovnjak,
 kvoder lep je korenjak,
 Dajm je ozek in srebrn,
 nikel včasih je ves črn.
 A najmanjši tu ob meni
 se pa imenuje peni.
Marko: Lepo družčino imate.
 Ni čudno, če tako cingljate!
Ga. Dolar: (poje za odrom)
Marjetka: Kdo tako lepo prepeva?
Dolar: O, to je gospa Dolar.
Spremstvo: Je že vstala. Tako zgodaj. Gospa je dobre
 volje.
Dolar: Le pazite,
 da ji dneva ne pokazite!
Spremstvo: Saj bo res tako najbolje!
Marko: Zakaj se je tako bojite?
 Kaj je sitna in čemerna?
Dolar: Ne bi rekel. Razigrana in prešerna
 pes-mi poje, pa namah
 se spomni in utihne. - Bah!
 In potem ves dan je tiho.
Spremstvo: Je že tu.
Dolar: Hitro, skrijta se, da ne bo prepozno!
Oba: Zakaj?
Dolar: Nimam časa, da bi vama razlagal. Sem za
 prestol stopita. Hitro, hitro! (Spremstvu) Vi
 pa ne stojte kakor kipi! Lepo se namestite
 ob prestolu in ju zakrijte! Tako! (Sede na
 prestol)

dokument reakcije in
 namerno oviranje po-
 polnega socialnega na-
 predka.

Navajeni smo bili za-
 govarjati privatno lastnino
 nasproti socializaciji.
 Cerkev trdno stoji na
 svojih načelih. Gotovo je,
 da bo vedno branila
 privatno lastnino. Toda
 naraščajoča moč industri-
 je in nagel tehnični napre-
 dek ter naraščajoča soci-
 alizacija javnega in
 osebnega življenja prina-
 šajo nove vidike, mimo
 katerih ne moremo. Papež
 prizna, da je posledica
 teh pojavov "socializacija"
 modernega življenja. Ko
 je okrožnica izšla, so prvi
 komentarji najbolj povdar-
 jali ta del okrožnice.

"Eden od značilnih
 vidikov, ki karakterizirajo
 našo dobo socializacije,
 pojmovano kot napredujo-
 če množenje odnosov v
 družbi, z različnimi
 oblikami življenja in
 dejavnosti in juridičnim
 tvorjenjem ustanov. To pa
 zaradi mnogih zgodovin-
 skih činiteljev, med
 katere moramo šteti
 tehnični in znanstveni
 napredek, večjo pro-
 izvajalno zmogljivost in
 večji življenjski standard
 med državljani.

Socializacija je isto-
 časno učinek in vzrok
 naraščajočega posredova-
 nja javnih oblasti tudi v

najbolj kritičnih zadevah, kot n.pr. skrb za zdravje, poučevanje in vzgoja mlade generacije, nadzorovanje poklicnih služb in načini skrbstva in okrevanja poškodovanih. Je pa tudi sad in izraz naravnega teženja, ki je skoro nezadržano v človeških bitjih, teženja po združevanju za dosego ciljev, ki so nad možnostjo in sredstvi, ki so na razpolago poedincem.

Ta vrsta težnje je dala življenje, posebno v zadnjih desetletjih, široki vrsti skupin, gibanj, združenj in ustanov z gospodarskimi, kulturnimi, socialnimi, športnimi, zabavnimi in političnimi cilji, bodisi v okviru narodnih bodisi mednarodnih področij."

Okrožnica nadaljuje z besedami, ki povedo, da papež to sprejme:

"Jasno je, da socializacija, tako pojmovana, prinaša mnogo prednosti. Dejansko naredi možno, da je zadoščeno mnogim osebnim pravicam, posebno onim, ki se imenujejo socialno ekonomske, kot n.pr. pravica do nujno potrebnih sredstev vzdrževanja človeka, do skrbi za zdravje, do poučevanja na višji višini, do bolj popolnega poklicnega oblikovanja, do stanovanja, do

(Gospa Dolar, Dolar, plesoče lutke, gospe Rubin, Akvamarin, Safir, Ametist, Turkiz, Agat, Demant.)

Ga. Dolar: Dobro jutro, dobro jutro, kaj ste vsi zbrani, zvesti mi, vdani.

Vsi: Dobro jutro, gospa! Kaj si že vstala?

Ga. Dolar: Čudovite sanje sem sanjala. Pomislite - dva živa otroka v njih sem pestovala!

Dolar: Kaj bi z otroci! Sama sitnost je z njimi. Saj imaš dovolj denarja, da si lahko kupiš, kar ti srce poželi!

Ga. Dolar: Vedno ista pesem - in meni je tako dolg čas. Igrače mi nosiš. Vsak dan. Lutke, ki se mi priklanjajo. Da, lutke! Brez življenja, kot sem sama. Vsako jutro neugnana, a v večeru miseljenja se igrati in takrat utihne pesem, ki v začetku je tako lepo zvenela.

Da, takrat vsa bedna sanj pričakam, da v njih vso bol izplakam.

Sanje, žive, valovite, s pesmijo, ki vpleta v kite cvetje, zvezde, strah, bojazen, da ves up zaman je, prazen. Sanje...sanje...sanje...sanje...

O, odprite se s cvetovi nočnimi v podobe čakajoče, sence bežne, o, stopite mednje v beli halji, o, narišite, kako v dalji nočnih senc razpoloženje se lovi v pisano povest, naj z besedo se razveže, dokler se v njih še skriva vrisk veselih cest.

Dolar: Že spet tožis. Vsega imaš dovolj.

Ga. Dolar: Vsega imaš dovolj! To je vse, kar slišim, vse, kar slišati smem.

Dolar: Saj si sama kriva. Ko pa se tako hitro naveličaš vsega. Komaj včeraj sem ti podaril lutke, ki plešejo, pa ti že ni več zanje.

Ga. Dolar: Pa si jih vzemi nazaj. Ne maram jih več.
Dolar: Ne bodi taka. Saj veš, kako me srce boli, ko te vidim nesrečno. Ves dan si se včeraj mudila, da bi nam napravila predstavo. Kaj bi nas ne hotela z njo razveseliti?

Ga. Dolar: Vedno moram jaz popustiti.

No, naj ti bo,
 ker me že prosiš lepo.
 Začnimo torej s predstavo!

Vsi: Bravo, gospa, bravo!

Ga. Dolar: Odpri se biserna zavesa!
 Za njo se skrivajo čudesi,
 ki so zato, da nam odpro
 prelest podob veselih,
 ki vrte se neprestano,
 dokler in kolikor je dano!

(Plesna študija, z obroči, iz njih izstopajo gospe kot iz okvirjev, po redu, kot jih kliče na oder, dokler ne stoje v polkrogu okrog gospe Dolar.)

Ga. Dolar: Podoba prva, gospa Rubin,
 sestra zarje je večerne.
 Gospa Akvamarin
 si modrino je morja nadela.
 Gospa Safir ujela
 je poljub večernega neba.
 In z nočjo vijolic trosi
 gospa Ametist,
 a v jutru se spreha v rosi
 gospa Turkiz.
 Mavrico iz neba je snela
 gospa Agat,
 da po pisani preprogi bo hitela
 gospa Demant
 in na nji ves dan blestela.

Vse: Prvo blestenje
 jutranje zore
 nas je zbudilo,
 da privabilo
 na ustne bi tvoje
 jasen nasmeh,
 naša gospa.

Ga. Dolar: In zdaj naj prava
 se prične predstava!
(Lutke priplešejo, njihovi gibi so okorni kot "Walking dolls".)

Lutke: Za gospo
 in le njej
 plešemo
 kar naprej.

dela, do primerneega prostega časa, do razvedrila.

Dalje, po vedno bolj popolni organizaciji modernih sredstev za razširjanje misli - tisk, kino, radio, televizija - je omogočeno posameznikom, da se udeležujejo človeških dogajanj na svetovni širini.

Istočasno pa seveda socializacija pomnoži oblike organizacije in ustvarja vedno bolj podrobno pravno nadzorovanje odnosov med ljudmi vseh življenjskih poklicev. Posledica je, da omeji območje posameznika z ozirom na njegovo svobodo udejstvovanja. Uporablja sredstva, sledi metodam in ustvarja ozračje, ki dela težko za vsakega, da bi mislil neodvisno od zunanjih vplivov, da bi delal na svojo pobudo, da bi uveljavljal svojo odgovornost in da bi zadovoljil in obogatil svojo osebnost."

Da bi sveti oče preprečil vsako nerazumevanje, naredi to opombo:

"Ali naj torej zaradi tega sklepamo, da socializacija, rastoča na širino in v globino, nujno poniža ljudi do avtomatov? To je vprašanje, na katerega moramo dogovoriti negativno."

"Socializacije namreč

ne smemo pojmovati kot proizvod naravnih sil, ki delujejo na deterministični način. Je ravno nasprotno, kot smo videli, stvaritev ljudi, zavestnih in svobodnih bitij, ki po naravi nameravajo delati z odgovornostjo, čeprav morajo v svojem delovanju priznati in spoštovati zakone ekonomskega razvoja in socialnega napredka in se ne morejo izogniti pritiskom svoje okolice."

Socializacija nam lahko prinese prednosti brez negativnih vidikov:

"Zato menimo, da more in mora biti socializacija uresničena na tak način, da dobimo od nje prednosti, ki jih nudi, in odstraniti ali zdržati negativne vidike.

V ta namen pa se zahteva, da imajo ljudje, ki imajo javno oblast, učinkovit zdrav vidik skupnega dobrega, vidik, ki ga oblikujejo vsi ti socialni pogoji, ki dovolijo in pospešujejo za človeško družbo celoten razvoj osebnosti ljudi.

Poleg tega smatramo za potrebno, da posredovalne korporacije in številna socialna podjetja, v katerih predvsem socializacija teži za odkritjem svojega izraza in svoje dejavnosti, uživajo učinkovito avtonomijo

Ga. Dolar: Glej, na stezo noč natresla pes-em je v razbiti čas;
Naj glasi se, na ves glas,
naj razvije brza vesla,
z njimi po gladini
se svetlika v mesečini
moj obraz.

Lutke: A gospa
na sredini
lepa vsa
v mesečini.

Ga. Dolar: Kres prižgani zaplamtel je,
z njim v višino poletel je
črn golob - nemirna želja
in beseda je utihnila
sredi veselja.

Lutke: A gospa
žalostna,
a gospa
žalostna.

Ga. Dolar: Ne tako! Gospod ne ljubi žalostnih povesti!
Zaplešite in ga razveselite!

Lutke: Plešemo, plešemo,
ker gospa je hotela tako.
Kolikor nam dado
noge naše in telo.
In naprej in nazaj
naš je ples naš je raj.

4. Prizor

(Prejšni, Marko in Marjetka.)

(Marjetka in Marko planeta iz skrivališča.)

Marjetka: Joj, kako lepo!

Ga. Dolar: Kdo pa je to?

Dolar: Kaj vama nisem dejal, da se skrijta? Zda pa imata!

Ga. Dolar: Kaj vse to pomeni? O, že vem -- Kakšno presenečenje, dragi mož! Saj sem vedela, da boš ustregel moji želji in mi pripeljal živih otrok!

Dolar: To še ni gotova stvar,
draga gospa Dolar.
Otroka našel sem na cesti,
domov bi moral ju odvesti.

Ga. Dolar: Nikamor ju ne boš peljal! Moja sta!
Pridita bližje k meni, pridita!
Vsega, kar si poželi srce
vama bom dala: denarja, igrač, zlata,

da le pri meni ostaneta.

Dolar: Kaj nisem dejal - zdaj pa imata!

Ga. Dolar: Kako vama je ime?

Marko: Marko.

Marjetka: In jaz sem Marjetka.

Ga. Dolar: Kako nepoetična imena. Drugače vaju bom imenovala. Marko - Marko - Marty! Da, Marty naj ti bo odslej ime. A ti si - Margareth - vse bolj kraljevsko je!

Marjetka: Toda mama me kliče Marjetka. In meni se zdi prijetnejše.

Marko: Primoda! Vseeno mi je, kako me kličejo, samo, da sem bogat!

Ga. Dolar: Bravo Marty! To je beseda! (*Marjetki*) Nič se ne boj, tudi ti se boš privadila - in potem ne boš več hotela nazaj.

Dolar: Da, da. Vselej je tako.
Kogar enkrat omami zlato,
gluh in slep za vse drugo postane.

Vsi: Kaj nam vse drugo je mar,
da le imamo denar!

Pozdravljen Dolar,
mogočen vladar!

Cin, cin, cin, cin,
v žepu cekin.

ZASTOR

III. SLIKA

1. Prizor

(*Dolar na prestolu, spremstvo, vse gospe razen ga. Dolar, mama.*)

Dolar: Tako. Tako. Tako.
Sem vas je poslala?

Gospe: Kaj pa je dejala?
Da nas ne mara več.

Z otroci
ima posla preveč.

Dolar: Sijajna stvar!
Zdaj vendar enkrat spet
jaz sem gospodar!

Vsi: Sijajna stvar!
Zdaj vendar enkrat spet
on je gospodar!

Dolar: Dostojanstveno, dostojanstveno,
kot vladar, ki ga vse časti

Vsi: dostojanstveno gospod na prestolu sedi.

Dolar: Sijajna stvar!
Zdaj vendar enkrat spet
jaz sem gospodar!

v razmerju do javnih oblasti in zasledujejo svoje lastne posebne koristi v medsebojnem zvestem sodelovanju, pordrejene seveda zahtevam skupnega dobrega. Zakaj pravnič ni manj potrebno, da zgoraj omenjene skupine predstavljajo obliko in bistvo prave skupnosti, to je, da so posamezni člani smatrani in obravnavani kot osebe in da se jim daje pogum, da zavzamejo aktiven del v njihovem življenju.

V razvoju organizacij moderne družbe je red uresničen vedno bolj z obnovljenim ravnotežjem med potrebo neodvisnega in aktivnega sodelovanja vseh, posameznikov in skupin, in pravočasna vzporeditev vodstva javne oblasti.

Dokler socializacija omejuje svojo dejavnost v mejah moralnega reda, ob začrtanih mejah, po svoji naravi ne prinaša resne nevarnosti omejevanja v škodo posameznega človeškega bitja. Nasprotno, pomaga pospeševati v njem izražanje in razvoj resnično osebnih značilnosti. Proizvaja tudi organsko obnovitveno graditev družbe, ki jo naš prednik Pij XI. v okrožnici "Quadragesimo anno" predstavlja in brani kot nujno potreben prvi pred-

pogoj za zadoščenje zahtev socialne pravičnosti.”

To so nauki okrožnice o potrebah in koristih pravilno pojmovane socializacije, ki jo mora moderna družba izvajati v splošni blagor in v korist posameznika. Ta del okrožnice se nanaša s papeževimi navodili in opredelitvami na najbolj važne socialne probleme sedanjega časa. Zato upravičeno nekateri imenujejo “Mater in učiteljico” moderno “magno carto” socialne pravičnosti.

Najvažnejših od teh problemov so: zasebna lastnina in meje, ki jih ji nalaga odgovornost do skupnosti; delo in pravične plače, primerne za vzdrževanje družin; delavčeve pravice do sodelovanja v vodstvu podjetij; delavska združenja ali zveze in poklicne organizacije; načelo pomoči in mej vladne in politične oblasti; pravice kmetovalcev v modernem poljedelstvu; družba in moralni red; narastek prebivalstva na svetu in gospodarski razvoj.

Posebna značilnost te okrožnice je, da papež jasno pove že v začetku, da okrožnice ne smemo smatrati in razlagati za del splošnega verskega

(ob vходу)
Mama: Glejte, glejte, kdo pa je to?
Dolar: Kaj išče tu, vprašajte jo!
Ga. Demant: Če iščeš si zlata,
ostani,
če iščeš si blaga,
ostani -
vesel je danes naš vladar!
Vsi: Vesel je danes naš vladar!
Mama: Najlepša hvala vam, gospod.
Zato me semkaj ni privedla pot.
Vsi: Čujte, čujte, ali je mogoče?
Dragih kamenov, bogastva noče?
Mama: Res dolga pot je in težavna
in če bi misel me ne gnala,
nekje na sredi bi obstala.
Vsi: Kaj pri nas si izgubila?
Mama: Nekaj, kar sem vroče ljubila.
Vsi: Potem si se zmotila.
Mama: Poslušala sem glas srca
in šla za njim.
Dolar: Tako, tako, tako?
In si prepričana,
da te srce ni varalo?
Mama: O, ali naj vse izgubim?
Ne more varati srce...
O, če je kdo,
potem je srce,
ki oživiti more
cvet na poti.
O, če je kdo,
potem je srce,
ki me tolaži,
ker se ne moti.
O, če je kdo,
potem je srce,
ki mi velewa,
naj ne obstanem.
O, če ve kdo,
potem ve srce,
da še danes
otroke objamem.
Dolar: Čudna stvar, to srce.
Vse razume in vse ve.
Mama: Motite se. Srce
marsičesa ne razume,
toda ljubezen prestavlja gore.
Vsi: Čudna stvar, to srce.
Ne razume in vendar ve,

in je močno tako,
da prestavlja gore.
O, ali naj vse izgubim?
Ne more varati srce.
Srce mi pravi, naj hitim,
da najdem svoje ljubljence.
Iščem in kličem vse dni in noči,
toda Marka in Marjetke ni.
Ali res sta name pozabila?
Saj sta sveto obljubila,
da preko cest, mostov,
bosta vedno našla pot domov.

Vsi: Ni mogoče. Ni mogoče.

Dolar: Marka in Marjetko hoče.
Zakaj te k nam je pripeljalo srce?
Zakaj nam pesem o njem si pela?
Ko bi kaj drugega hotela....

Mama: Če so pri vas otroci moji,
o, prosim, dajte jih nazaj!

Dolar: Varajo, žena, te upi tvoji -
otrok ne morem dati nazaj!

Mama: Kako je tiho vse in prazno,
odkar sta domek zapustila.
Nič več veselja, sama žalost
se k nam je v hiso naselila.
O, prosim, prosim prav lepo
vrnite Marka in Marjetico!

Dolar: Izključeno.

Mama: O, kaj naj storim...

Dolar: Domov se vrni. Dal ti bom zlata.
Da ne porečeš, da sem čisto brez srca.

Mama: Ne maram vasega zlata! Otroka mi vrnite --
Marka in Marjetko -- kaj nimate nič srca? --
Otroka moja, majhna in nedolžna..zakaj ste
jima omamili oči, da so pozabile, kje sonce
vstaja? Zdaj slepe so za vzvišene stvari!
Grešite! Grešite nad otroci!

Dolar: Nehaj, nehaj!

Mama: Drago kamenje - zlato - denar! Mrtve stvari!
Ljubezen je živa in ona terja, kar je njeno.
Otroka sta moja! Dajte ju nazaj!

Dolar: Dajte ju nazaj - pravi.
Ko da je vse res tako enostavno -
ko da bi otroci rastle po travi!

Mama: Prav imate: otroci ne rasto po travi. Rože
rastejo. In še one rabijo dež in sonce, veter
in žuželke, da morejo rasti. Toda kaj so rože,
kaj je vse cvetje na svetu, če mi zvenejo
najlepše cvetlice, ki sem jih čuvala in nego-
vala v svojem naročju?

Cvetje nežno naj ne sahne...(Pesem iz 1. slike)

poslanstva Cerkve
posvečenje duš. Jasno je,
da je to glavna naloga
Cerkve, kateri je podre-
jena tudi njena učiteljska
služba, a ta okrožnica
ima namen, dati splošna
in uspešna navodila za
ozdravljenje socialnih ran
vseh narodov in vseh
ljudstev. Zato je tudi
zadnji del okrožnice po-
svečen problemu politične
neodvisnosti ter gospo-
darske in socialne obnove
bivših kolonijalnih ljud-
stev v Aziji in Afriki.
Svetemu očetu gre tu za
politično in kulturno,
predvsem pa za gospo-
darsko in socialno pomoč
nerazvitim in ubožnim
deželam.

Njegove besede so bile
potrebne tudi katoličanom
zaradi današnje zmešnja-
ve in nekrščanskega pre-
sojanja teh vprašanj. To
zmešnjava je v veliki
meri pozvročila politična
borba za nadvlado nad
svetom, predvsem pa
komunizem, ki skuša
dobiti v očeh vsega sveta
"odrešilno" vlogo zaosta-
lih, izkoriščenih, zane-
marjenih in pozabljenih.
Mnogi so bili po tej
propagandi zbegani. Bili
so pod vtisom, da Cerkev
ni toliko močna, da bi si
upala stopiti v ospredje in
pokazati jasno pot iz
današnje zmede. Sedaj je
to naredil sveti oče z

okrožnico "Mati in učiteljica", v kateri ne brani pravic Cerkve, ki danes v mnogih deželah veliko trpi, ampak se zavzema za svobodo vseh ljudi in za dostojanstvo in osnovne pravice posameznega človeka. In to na praktičen način. Onim, ki potrebujejo pomoči, je treba pomagati. Papež da posebno priznanje vzorni podpori, ki jo daje FAO (Food and Agricultural Organization Združenih narodov), in uspešni gospodarski in tehnični pomoči, ki jo nudi svobodni svet pod vodstvom Amerike nerazvitim in zaostalim deželam.

Z vso jasnostjo svari papež pred nevarnostjo novega imperializma in kolonializma. Gospodarsko močne države, ki podpirajo zaostale dežele, morajo to vršiti nesebično in se morajo izogibati skušnjav, da bi s svojo pomočjo hotele vplivati na razvoj političnih dogodkov. Z drugo besedo, papež uči, da siromaštva in zaostalosti dežel bogate države ne smejo izkoriščati, da bi si zagotovile nadvlado nad njimi. To bi bil nov kolonializem, ki ni nič manj obsodbe vreden kot je bil stari.

S to okrožnico je papež pokazal, da ima Cerkev, ki je "mati in učiteljica

Dolar:

Nehaj, nehaj! Saj nisem brez srca, prav zares ne. Da ti dokažem, da je res tako, bom govoril s svojo gospo. Ona ima tvoje otroke.

Mama:

O, kje je, da jo sama poprosim...

Dolar:

Nikar. Jaz ji porečem - obljubim ti, da bom storil vse, kar je mogoče.

Mama:

Potem me srce ni varalo.

Dolar:

Upajmo, upajmo. (*Odide*)

Mama:

O, če ve kdo,
potem ve srce,
da še danes
otroke objamem.

Vsi:

O, če ve kdo,
potem ve srce,
da še danes
otroke objame.

2. Prizor

(*Prejšni, gospa Dolar*)

Ga. Dolar:

Poslušaj, dragi mož, sijajno idejo imam!

Dolar:

Tako, tako?

Ga. Dolar:

Ne norčuj se!

Dolar:

Kaj pa sem rekel?

Ga. Dolar:

Rekel si: "Tako, tako."

Dolar:

Kaj pa naj rečem?

Ga. Dolar:

Kar hočeš. In ne glej me tako neumno, kadar imam nove ideje!

Dolar:

Na dan z njimi! Že poslušam.

Ga. Dolar:

Ti zadnji dnevi so me zelo utrudili.

Dolar:

O?

Ga. Dolar:

Ne vzdržim več. Počitnic potrebujem.

Dolar:

In kaj te je tako utrudilo, če smem vprašati? Menda ne otroka?

Ga. Dolar:

Kdo pa, če ne otroka!

Dolar:

Vidim, vidim.

Ga. Dolar:

Nič ne vidiš! Kje si bil, ko sem se ubijala z njima! Zabaval si se, ko da ti vse nič ni mar.

Dolar:

Da sem se zabaval? Kaj pa si ti delala? Saj si menda hotela imeti otroke za zabavo, ali ne?

Ga. Dolar:

Ne govori, ko ničesar ne razumeš! Kaj je tebi, če je Marty uporen in vedno govori o svoji mami! In Margareth! Kar v kotu sedi in joka!

Mama:

Marko! Marjetka! Moja uboga otroka!

Ga. Dolar:

Kdo je to? In kaj hoče tu?

Mama:

Prišla sem po otroka. Marka in Marjetko - o, prosim, dajte ju nazaj!

Ga. Dolar:

In če ju ne dam?

Mama:

Kaj boste z njima - vrnite ju! Saj sta vam samo v napoto.

Dolar: Ali nisi pravkar tožila, da imaš preveč dela z njima?

Ga. Dolar: Ne vmešavaj se - to je moja stvar! Tako - tako. To je torej tista zlata mama, ki zna vse boljše kot jaz. Naj si jo ogledam. Hm - mlada ni tako kot jaz in lepa tudi ne. Kaj ima ona, česar jaz nimam?

Dolar: Ljubezen, draga moja, ljubezen.

Ga. Dolar: Ljubezen! Kdo govori o ljubezni! Moj bogati, leni mož, ki v svojem dolgočasju ne more najti toliko časa, da bi poslušal svojo ženo, kadar hoče iti na počitnice!

Dolar: Toda, draga!

Ga. Dolar: Pusti me! Vsi me pustite! Odselim se, da veš!

Dolar: Nikar tako ne vihraj! Pojdi na počitnice, če si tako utrujena!

Ga. Dolar: Iznebil bi se me rad! Toda, povem ti, da iz te moke ne bo kruha - tu ostanem!

Dolar: Pa ostani.

Ga. Dolar: Pa ostani! Kaj res ne znaš drugega, kot ponavljati besede za menoj? O, le kako naj vzdržim ob tebi -- ti -- dolgočasni zeleni malik! Grem, grem, še to minuto!

Mama: In otroka? Kaj bo z njima?

Ga. Dolar: Kaj bo z njima? Kaj mi mar! Naj gresta, kamor hočeta! Sita sem -- vseh sem sita! (*lzhod.*)

3. Prizor

(Prejšnji, Marko, Marjetka.)

Dolar: Odšla je. Zahvali Boga, da se je tako izteklo. Prav lahko bi v svojih muhah ukrenila kaj drugega.

(Marko in Marjetka vstopita.)

Mama: Marko . . . Marjetka!

Oba: Mama, mama!

Marko: Pa si le prišla.

Marjetka: Čeprav je rekla gospa Dolar, da te ne bo.

Mama: Seveda sem prišla. Domov pojdeti.

Oba: Juhuhu! Domov!

Mama: Če vama ne bo dolgčas po bogastvu.

Marko: Meni že ne. Dovolj ga imam.

Marjetka: Kdo bi si mislil, da se bogastva tako hitro naveliča.

Dolar: Saj sem vama dejal, pa mi nista hotela verjeti. Zdaj sta sama spoznala.

Mama: Kako bo lahka pot nazaj.

Marko: Nekaj sem se naučil te dni. Lepše kot denar so rože, tiste rože, ki so za dušo. In če bi jih zdaj imel, potem bi jih dal tebi, da bi bila vesela.

vseh narodov", skrb za vse potrebe ljudi. Človek ima neumrjočo dušo, a duša je v zemeljskem življenju združena s telesom, ki ima tudi svoje potrebe. Zato Cerkvi ni vseeno, v kakih življenjskih pogojih živijo ljudje. S to okrožnico je sveti oče stopil z odločnim korakom na področje, ki ga skušajo totalitarni družabni sistemi, danes predvsem komunizem, za vsako ceno iztrgati izpod vpliva Cerkve. Na tem področju Cerkev varuje in brani svobodo in dostojanstvo človeka in njegovo pravico do vseh duhovnih in materialnih dobrin.

Odličen laik je bil v avdienci pri papežu sv. Piju X. V razgovoru s sv. očetom je spregovoril nekaj ostrih besed zoper sovražnike Cerkve.

"Sin moj," mu je dejal sv. Pij X, "ne dam prav tvojemu načinu govorjenja. Za pokoro poslušaj to zgodbo:

"Duhovnik, ki sem ga zelo dobro poznal, je prišel v svojo prvo župnijo. Menil je, da je njegova dolžnost, da obišče vsako družino v fari, tudi Jude, protestante in prostozidarje. Potem je oznanil s prižnice, da bo te obiske ponovil vsako leto. Njegove sobrati so

bili nevoljni zaradi tega in so ga tožili škofu. Skof ga je poklical k sebi in ga ostro posvaril. "Moj gospod," je odgovoril zatoženi duhovnik ponižno, "Jezus naročuje svojim pastirjem v evangeliju, naj privedejo vse ovce k čredi. Kako naj po to izvršimo, aka ne gremo za njimi? Poleg tega, jaz nikoli ne delam kompromisov, kjer gre za načelo, in jaz se omejim samo na to, da pokažem svoje zanimanje in svojo ljubezen do duš, ki mi jih je zaupal Bog, tudi do onih, ki so zašli najbolj daleč proč. Označil sem s prižnice, da bom delal te obiske. Ako vi izrecno želite, da jih opustim, prosim, bodite tako dobri in mi dajte to prepoved pismeno, da bo vsakdo vedel, da samo ubogam vaše ukaze."

Škofa je to ganila in je odstopil od svoje zahteve. In bodočnost je pokazala, da je imel duhovnik prav, zakaj bil je tako srečen, da je spreobrnil nekaj teh odtujenih ovčic, v drugih pa je vzbudil veliko spoštovanje do naše svete vere. Ta ponižni duhovnik je po božji volji slučajno postal papež, ki ti sedaj daje ta nauk."

F.

Sklepni prizor spevoigre "V kraljestvu zelenega malika" pri Sv. Štefanu v Chicagi, Ill.

Marjetka: Marko, glej! (*Dolar in gospe imajo rože v rokah.*)

Marko: Mama, mama, rože! Rože zate!

Dolar: Sem stopi, Marko!
Svoj cvet ti podarim,
ti pa kar hočeš
napravi z njim.

Marko: Nič ne bom premišljeval -
svoji mami ga bom dal.

Ga. Demant: Tu, Marjetka, cvet je zate,
cvet ljubezni je bogate.

Marjetka: Hvala, hvala, srčna hvala,
svoji mami ga bom dala.

(*Podarita cvetove mami, mama ju objame.*)

Dolar: A zdaj treba bo hiteti,
noč odhaja in z njo sanjam
duri treba bo zapreti.
Naj ne bo spominov grenkih,
naj žive v vseh odtenkih
barv ognjenih sredi dneva,
da kdaj z njimi poigra se,
dokler spet jih noč
ne sprejme vase.

Mama: A dokler je še temno,
zapijem naj uspavanko;
naj rože znova zadehtijo,
naj rože znova zacvetijo,
naj bo nocoj že spet tako,
kot v tistih časih je bilo,
ko sem v naročju vas držala
in lahno, lahno v sen zibala.

Mama

in zbor: Aja, tut - aja... (*Uspavanka iz prve slike.*)

ZASTOR

Karel Mauser:

Sedem let star spomin

Dan je dnevu enak. Ko grem zjutraj v fabriko in se zvečer vrnem, se mi zdi, da tistih osem ur ni veliko. In vendar je osem ur. Trikrat osem ur je dan. Mine eden, mine drugi. Mine teden, sedem dni, mine štirinajst dni in zamenjam šiht. Mimogrede je mesec okoli in dvanajst mesecev je leto.

Tako se vrste leta, roženkranc dnevov. Komaj si mislim, da je bil nekoč čas, ko sem na fižolovi preklji predirjal vse podbreške klance. Vse je za menojo. Skuštran in smrkav sem bil tedaj in fižolova preklja mi je bila tedaj avto, svet se je zame nehal tam nekje pri Tržicu in pri Kranju. Dlje tudi nisem gledal za njim.

Otroci rasto. Nekoč so štiri drobna življenja napolnjevali moje življenje in še vedno se mučim, da bi jih gledal kakšna so bila, ko so mi bila komaj do pasu. Brusim tiste svedre in se mi zdi, da vidim Klemena, da stoji poleg vozička s katerega jemljem okroglo jeklo. Pridiguje mi o kobilici, ki jo je videl na travniku, o policaju in o dohtarju, ki je prišel oni dan in ni znal po slovensko. (Sploh ni bil dohtar temveč neki agent, ki bi me rad obral še za zadnje ficke.)

In se mi zdi, da Marjetka čeblja med tisto grmado svedrov in s svojimi ročicami stika vse naokrog.

- Okika, piko. -

To je poseben jezik, indijanskemu podoben. Pomeni pa;

- Očka, piso. - Pisa je otroški izraz za svinčnik.

Tako se skušam v fabriki pogovarjati z otroci kakor da so še prav

tako majhni kakor pred sedmimi leti. Klemen pravi, da je marinar, toda samo po obleki, drugače je Klemen. Marjetka se me je doma vedno držala za hlače in mi vselej poiskala copate in časopis.

- Okika, pate in bera bera. -

Da odkrito povem: sit sem odraslih ljudi, sit tistih večnih pogovorov, zakaj je na svetu tako in ne tako. Zakaj ljudje po Aziji stradajo kruha, zakaj so ubili Lumumbo in ne koga drugega, kdo je kriv, da so tako trapasto ogradili Berlin, da še ceste nima za ven, zakaj veliki male prodajajo domala že kar na ribjem trgu.

Tisti, ki so svet zahakljali naj ga še odhakljajo.

Jaz sam se vračam k otrokom. Za sedem let nazaj. Odrasli, da po pravici povem, imajo po dvoje obrazov. Menjajo jih kot maske: po okolici, po družbi, po tem in onem. To in ono sem doživel, vrata zaprl in zaklenil in ob drobnih otrocih mi je vselej dobro.

Sedem let nazaj!

Helenca in Rotija študirata, kako je Bog svet ustvaril. Prva je bila luč.

Luč!

Meni se zdi, da bi jo Bog moral v tem času spet prižgati. Tako v temi že dolgo nismo bili.

Klemen je radoveden kako je tisto bilo. Kje je Bog prižgal?

- Na šoltar? -

Helenca s prstom trka ob čelo in Klemen, čeprav ni velik, dobro ve, kaj to pomeni. Potlej se potrka na čelce še Marjetka.

- Trapa - reče Klemen.

- Šoltar sploh ni po slovensko - reče Rotija. Toda sama ne ve kako bi se drugače reklo. Smeje se. En zob ji manjka in skoz tisto režo ji sili jezik. Majal se ji je zobek cel mesec, nazadnje se je sam odluščil kakor riževo zrnce.

Potlej se Marjetka nenadoma domisli reklame za cherios. Postave se sredi kuhinje in maha z rokarni: - Čerios, čerios---be strong. -

Klemen dostavi še tisto o Wonderbreadu, ki naredi človeka močnega na "ejt vejs."

To je propaganda, ki strašno vpliva na mladino. Marjetka zaključí s propagando za pivo:

- Golali, golali, golali lajt. -

Saj poznate tisto staro pesem o Leisy pivu. Radio je velesila in iz te škatlje otroci veliko pobero.

Ko se stemni, se otroci spravljajo spat. Marjetka žlobudra v svoji postelji do devete.

Zgodilo se je, da sem moral k frizerju. Saj ne grem rad: frizerje in fotografе nimam posebno rad. Toda lasje so mi rasli v hrbet. celo

streho sem že imel. Po opravljenem striženju sem še malo kolovratil okoli in precej pozno prišel domov. Ko sem v temi prišel v sobo, je Klemen še sedel v postelji. Prav tiho me pokliče:

- Očka. -

Stopim k njegovi postelji.

- Tako te imam rad, da sem te prav do zdaj čakal. Pomisli. -

In se vleže.

Tudi jaz ležem in sam ne vem kako - prav počasi se mi rose oči.

Vse to je bilo pred sedmimi leti, ko so mi bili otroci do pasu. Zdaj rasto, toda z iskreno muko jih ob strojih in ob svedrih zmanjšujem, jim kodram lase kakor so jih imeli nekoč, jih pokladam v tiste majhne postelje z lojtricami.

Moj Bog, saj se ne bojim starosti, veliko srebrnih niti imam že med lasmi, toda le nekaj lepega bi rad še ohranil, nekaj - saj me razumete - kar ni mogoče ohraniti. Saj se vi mučite prav tako, kajne, vsi se mučimo - za otroško preprostost, ki je ni več.

Obnovljena cerkev
sv. Roka v
v Žužemberku
ob Krki, nekdanja
podružnica,
sedaj pa služi
za farno cerkev.
Farna cerkev
je bila med vojno
uničena.

Ivan Cankar

Kralj Matjaž

V "Kralju Matjažu", ki je iz zbirke "Podobe iz sanj" (napisane v letih od 1914 - 1918) opisuje Cankar svoje videnje, ki je "bilo razločno, kakor zdajle tebe vidim". "Kdaj in kje je bilo vse to? Kdaj bo in kje?", se vprašuje ob sklepu opisa videnja. Ko beremo to njegovo videnje, nam nehote uhajajo misli k tragediji Kočevskega Roga leta 1945. Tudi nam je v srcu spomin "na boleost, do zadnje pekoče kaplje izpito, na nezasluženo, nezaslišano gorje, na **BREZBOŽNE KRIVICE, NA KAZEN BREZ GREHA IN SODBE**, na sramoto in ponižanje, na ošabno poteptano ljubezen, za izdano zvestobo in ogoljufano zaupanje".

Videl sem tako razločno, kakor zdajle tebe vidim, tovariš----

Videl sem kralja Matjaža, ko je sedel na svojem visokem prestolu od jekla. Dvorana je bila prav tista, ki jo poznamo: nizka, mračna in sila prostrana, tako da nikjer ni bilo ne zidov, ne kotov; za vsako vrsto sivih stebrov se je v noč in hlad razprostrla druga dvorana, še večja od prejšnje. Nikjer ni bilo ne baklje, ne sveče, pa vendar so tihe luči prepletale mrak, kakor da bi poletavale bele vešče tik pod stropom.

Bil sem med njimi in nisem bil; njih težko sapo sem dihal, njih bela lica sem videl in njih rdečo kri; pa vendar je bilo tam, zdi se mi, le moje breztelesno srce.

Na tem svojem jeklenem prestolu je sedel kralj Matjaž, visok in silen. V obraz je bil hudo bled, pod širokimi čeljustmi so se bočili valovi mogočne črne brade; oči so ležale v globokih jamah in so gorele z motnim plamenom; orjaške pesti, nagosto

porastle, so počivale na hrastovi mizi, pripravljene, da se vzdignejo. Tako je sedel kralj Matjaž in tako so sedeli, slo-neli in ležali tudi vojščaki njegovi; nobeden se ni ganil, ali nobeden ni spal, kajti vsaka ura bi lahko bila tista, ki je bila oznanjena pred tisoč leti.

V motnem plamenu oči Matijaževih in njegovih vojščakov je bilo napeto pričakovanje. Kakor da se je bil kazalec na uri pomaknil tik do dvanajste in da vsak hip udari kladivo na zvon. Vse pesti, mogočne, so čakale trdo stisnjene, da se razklenejo ter zgrabijo za meč.

Zapihal je hladen nočni veter, kakor da so se bila nekje v daljnem mraku odprla nevidna vrata; črni valovi Matjaževe brade so se vzdramali in so zašumeli; plamen v njegovih očeh je zaplapolal in je bil svetlejši.

Vdvorani se je prikazal čuden človek, kdo ve kako in odkod; stal je nenadoma pred hrastovo mizo kralja Matjaža. Obraz mu je bil ves polit s krvjo, da ga je bilo komaj razločiti; s krvjo in blatom je bila pokrita obleka, raztrgana v cunje; levi rokav mu je visel ohlapno nizdol in je bil prazen. Tak je stopil med vojščake Matjaževe in ni rekel besede; koj jim je bil enak, stal je med njimi tiho in nepremično, desnico sključeno v pest; in v temnih očeh se mu je užgal plamen velikega pričakovanja.

Prišel je drugi; ta je prišepal ob berglji, ker je imel eno samo nogo; storil je takisto, kakor prejšnji. Za njim se je takoj prikazal tretji; in ta je, čudo prečudno, nesel lastno glavo v naročju; glava je bila okrvavljena od strnjenih las do čeljusti, toda živela je, oči so gledale nezastrite; in komaj je stopil med tovariše, je vzdignil glavo ter jo postavil med ramena.

Ta čuda sem gledal in se nisem čudil; zdelo se mi je, da se vse vrši po pravici, kakor se drugače ne more vršiti.

Tudi se nisem čudil, ko so prihajale dolge procesije od vseh strani; procesije, kakor jih človeško oko še ni videlo. Ni še videlo toliko krvi, bolečine in trpljenja. Tiho so prihajale procesije, iz ust ni bilo

glasu, tudi koraka ni bilo čuti – tisoč za tisočjo molčečih senc, ki so vse imele živa telesa, imele oči, ki so gledale, srca, ki so utripala. Procesijam ni bilo konca; noč jih je brez nehanja valila iz mračnega svojega naročja; in ta noč, mislim, da je bila daljša od leta. Dvorana se je širila in razmikala v neskončnost, da je bilo za vse prostora.

Kralj Matjaž se ni ganil, tudi ni trenil s plamenečim očesom, ko je gledal, kako je bil njegov tabor že prostran, kakor ob sodnjem dnevu dolina Jozafat. Tej strašni noči, v njeni tišini še strašnejši, ni bilo kraja; polno leto je bila dolga in že se je prelila v drugo, prelila v tretje.

Brezštevilne legije obrazov sem videl, toda razložil in spoznal sem jih vse do zadnjega, v bližini in v temni daljavi; kajti kakor so bila lica okrvavljena, so se blede svetila iz mraka, velikim belim veščam podobna. Ni ga človeškega obraza, da bi ga ne bilo med njimi, vojščaki Matjaževimi. Mladenci nežni, golobradi, komaj lesenemu konjiču odrasli; moški zagorelih lic, močnih čeljusti in resnobnih oči; sključeni starci s povešenimi sivimi brki in košatimi obrvmi. Bilo pa je vmes tudi veliko število žensk, mladih in lepih, starih in zgrbljenih; in bili so vmes otroci, ki so pravkar shodili, celo dojenčke sem videl v naročju mater.

Zbrali so se bili od vseh strani in krajev tega sveta; kolikor je narodov

zemlja rodila, vsi so bili tam, so čakali v taboru kralja Matjaža ure oznanjenja. Nisem videl samo belih obrazov, temveč tudi rumene, bronastorjave in čisto črne. Kakor pa so si bili obrazi različni po rodu in plemenu, po letih in oblikah, nekaj jih je družilo, kar sem občutil v srcu, ko sem jih gledal, ali kar se nikakor ne da razložiti z besedo. Ni bila samo strjena, črna kri, ki je bila njih vseh, vojščakov Matjaževih, očitno znamenje. Bilo je vse kaj drugega in vse kaj več – kakor da je vsaki med njimi nosil na dlani svoje živo, trepetajoče srce. V tem srcu je bil spomin na boleost, do zadnje pekoče kaplje izpito, na nezaslužno, nezaslišano gorje, na brezbožne krivice, na kazni brez greha in sodbe, na sramoto in ponižanje, na ošabno poteptano ljubezen, za izdano zvestobo in ogoljufano zaupanje. Ali nad vsem tem črnim jezerom grenkobe – in iz jezera grenkobe se je bila rodila – je neugasljivo sijala mirna luč pričakovanja, močne, čiste vere v tisto veliko uro, ki je bila oznanjena.

To je bil človek, bičan in oropan, ponižan in osramočen od krivice. To je bil vojščak kralja Matjaža.

Črni strop se je razmaknil, zasvetila so se nebesa, vzdignil se je silni kralj Matjaž in --

Ničesar nisem videl več.

Kdaj in kje je bilo vse to? Kdaj bo in kje?---

France Gorše:

Druga postaja križevega
pota v cerkvi Brezmadežne

s čudodelno svetinjo v
Toronto, Ontario, Canada

Sv. Gregorij Barbarigo

17. junij

Sv. Gregorij Barbarigo je bil rojen 16. septembra 1625 v Benetkah. Umrli je 18. junija 1697. Za blaženega ga je proglasil papež Klemen XIII. 20. septembra 1761. Na praznik Vnebohoda, 26. maja 1960 ga je sveti oče Janez XXIII. proglasil za svetnika.

Sedanji papež ima mnogo načrtov in njegova želja, ki jo razberemo iz njegovih številnih govorov in okrožnic, je, da bi okrepil in poživil duševne in duhovne vire Cerkve. Pogostokrat omenja zgled sv. Gregorija Barbarigo, v katerem vidi prepričujoč zgled velikega cerkvenega voditelja in dušnega pastirja. Sveti Gregorij Barbarigo je v resnici vzor za naše čase. V mladosti je veliko potoval. Potovanja so razširila njegovo duševno obzorje, obenem pa tudi utrdila in okrepila vero v skrivnostno telo Kristusovo - Cerkev. Spoznal je dobro, kar se mi šele učimo, da "človek ni otok", kar pomeni, da ne more živeti zaprt sam zase in vase, ampak lahko samo v družbi dosega svoje zemeljske in večne cilje. Ko je nad Rim prišla leta 1656 kuga, je mladi prelat utrdil svoj pogum; s pomočjo milosti božje in s svojim osebnim

pogumom je združeval modrost. Ko je bil posvečen v škofa, je takoj pokazal, da ima resnično apostolskega duha. V kratkih štirih letih je preoblikoval Bergamsko škofijo (to je rodna škofija sedanjega papeža). Dobro, a vendar zaspano provincijo je spremenil v središče gorečnosti za duhovno življenje.

Imenovan je bil za kardinala, nato pa za škofa v Padovi. "Ljubezen je bistvo svetosti", je učil.

Kmalu po svoji premestitvi v Padovo je sv. Gregorij Barbarigo, ki je bil po rodu Benečan, obrnil svojo pozornost proti vzhodnim obalam Sredozemskega morja. V svojem bogoslovju je ustanovil tiskarno; imel je profesorje, ki so obvladali orientalske jezike. Takoj je lahko začel pošiljati knjige kristjanom na Vzhod, ki so živeli pod muslimanskimi vladarji izven katoliške črede. O njem lahko rečemo kot o sedanjem svetem očetu, da ga je misel na ločene kristjane zelo bolela. On ni bil samo v stikih z voditelji pravoslavja, temveč je tudi vršil osebno dobrotelost med narodi na vzhodu v taki meri, da je umrl obubožan. Ako pomislimo, kako je sedanji papež v svojih diplomatskih cerkvenih službah posvečal svoje sile zboljšanju odnošajev med katoliško Cerkvijo in med voditelji pravoslavnih Cerkva lahko rečemo, da ima dovolj razlogov, da pravi, da je sv. Gregorij Barbarigo vzor za naše čase.

"Vrnil se bom"

Življenjska pot ameriškega umetnika slikarja Williama Congdon-a je zelo pestra: Iz udobnega življenja gre prostovoljno v sredo vojnih grozot; po vojni živi v zloglasni četrti Bowery v New Yorku; nato se poda v sončno Umbrijo v Frančiškovo mesto Asizi. Na tej poti srečuje grozoto razdejanja, človeško bedo pa tudi veliko ljubezen, ki prevzame njegovo umetniško dušo s tako silo, da čuti v sebi božji klic. Ne sledi mu takoj, a končno zmaga božja milost tudi v njem.

Rojen je bil leta 1912 v Providence, Rhode Island. Njegovi starši so bili bogati, zato je bila njegova mladost udobna. Leta 1934 je graduiral na Yale univerzi, nato pa se je posvetil študiju slikarstva. V drugi svetovni vojni je bil kot prostovoljec vozač vojaške ambulan-te. V tej službi je vozil po Italiji, Nemčiji in Afriki. V vsem tem času je upodabljal grozoto vojnega uničenja. Po vojni se je vrnil domov v udobne razmere, a se je od tu preselil v njujorško četrt Bowery. Z barvami je upodabljal človeško bedo, ki jo je tam opazoval. Potoval je po Indiji, Meksiki, Sahari, Grčiji, Angliji, Franciji in Kambodiji. Leta 1952 je prišel v Asizi. Tam se je v restavrantu srečal s človekom, ki ga je peljal k Fr. G. Rossi-ju, ki je začetnik in predsednik gibanja "Pro Civitate Christiana". "Videl sem, da je Amerikanec, da je protestant in da je nemiren. Peljal ga bom k Fr. Rossi-ju." Fr. Giovanni Rossi mu je kar naravnost dejal, naj misli, kako bo postal katoličan. W. Congdon je odgovoril: "Vrnil se bom." Srečanje s Fr. Rossijem in njegovimi sodelavci je naredilo nanj zelo

močan vtis: "Nisem si predstavljal, da je na svetu toliko ljubezni."

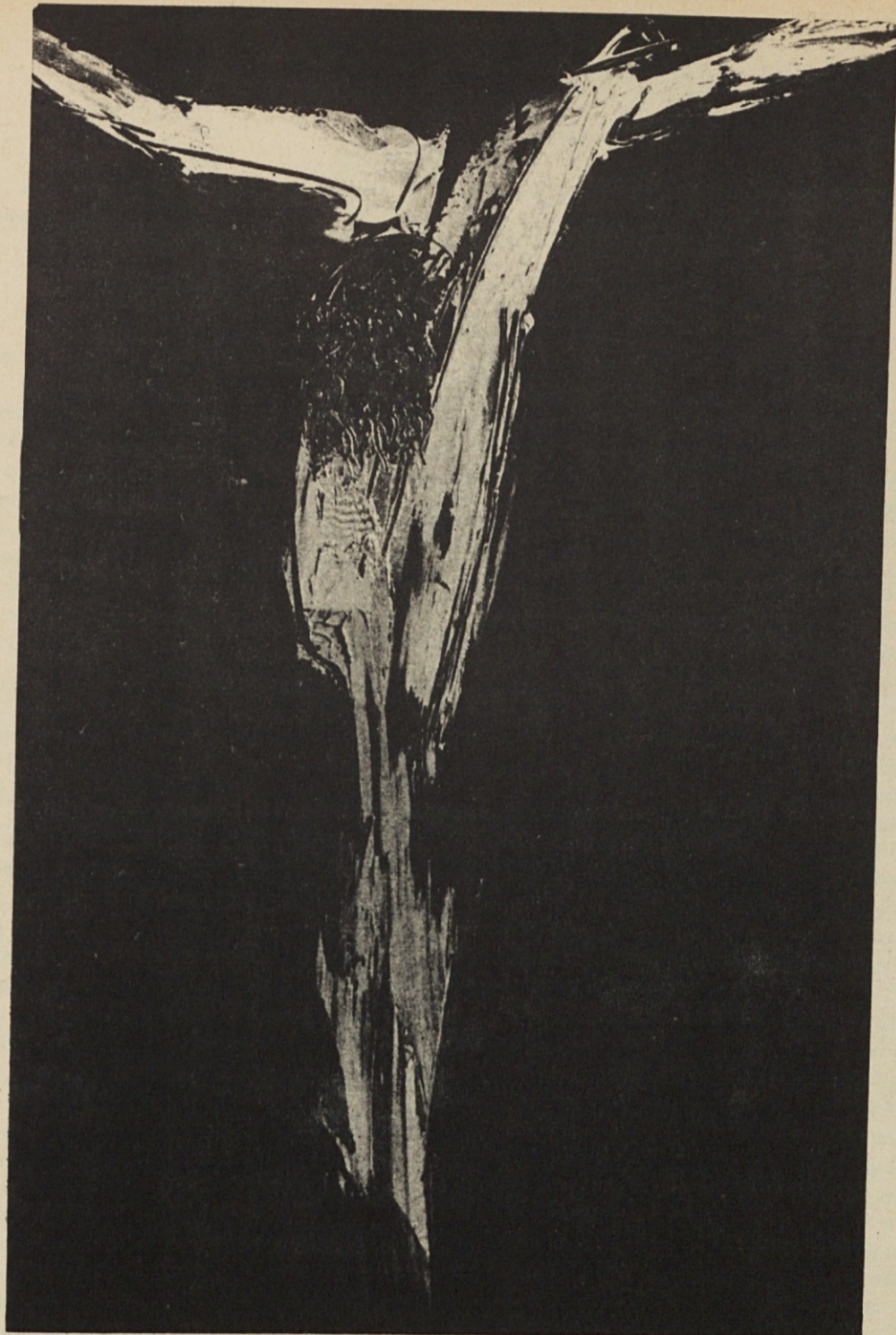
K Fr. Rossiju se je vrnil šele leta 1959: "Pripravljen sem!" Dne 29. avgusta 1959 ga je krstil Monsgr. G. Placid Nicolini, O.S.B., asiški škof, v svoji privatni kapeli. Še isto noč je prejel sv. obhajilo v baziliki sv. Frančiška iz rok kardinala A. Cicognani-ja.

Kot umetnik spada med moderniste. Več njegovih slik visi v New York's Metropolitan Museum of Modern Art. Sedaj živi v Asiziju. Njegov studij v bližini središča "Pro Civitate Christiana" je brez električne luči. Dnevno se udeležuje pobožnosti s sodelavci Fr. Rossi-ja.

"Umetnost je najčistejšo sredstvo za odkritje Boga v nas samih." Po svojem spreobrnjenju je začel na svojski način upodabljati v svojih slikah doživeto vero. Ustvarja novo in resnično sveto umetnost. Njegov osebni simbol je zlat disk (krožec). Pred spreobrnjenjem je našel ta simbol v soncu, po spreobrnjenju pa mu je simbol Sveta Hostija. "Ne da bi vedel je vstal (ta simbol) iz globine mojih duhovnih potreb in je postal v raznih oblikah simbol mojega odrešenja. Bil je moja betlehemska zvezda."

"Pro Civitate Christiana" je pobožna zveza laikov, ki je bila kanonično ustanovljen 24. decembra 1939. Njen ustanovitelj in sedanji predsednik je duhovnik Giovanni Rossi. Središče zveze se imenuje "Cittadella di Assissi" (Asiška trdnjava). Njene namen je vzgajati ljudi, ki bodo prežeti s Kristusovim duhom tako, da bodo tudi v vsem javnem življenju uveljavljali evangeljske nauke. To je prav isto, h čemer sveti oče poziva katoličane v okrožnici "Mati in učiteljica". -k

KRIŽANJE - Prvo delo William-a Congodon-a po njegovem spreobrnjenju v katoliško Cerkev. Slika visi v "Galleria della Cittadella" v Asiziju. "Križanje je polno duhovne moči, zgoščeno po vsebini, tragično v izrazu, polno globine in čustvenosti", pravi o tem delu komentator v letni publikaciji 'Cristo nel mondo', 1960, ki jo izdaja "Pro Civitate Christiana".

Kanadski Slovenci

Spored in poročilo sestavil:

P. Odilo Hajnšek, O.F.M.

na grobu škofa Rožmana

V soboto 1. jul. in v nedeljo 2. jul. 1961 smo obhajali na Ameriških Brezjah 35 letnico uradnega kronanja Lemontske Marije Pomagaj. Slika je veren posnetek Brezijanske Marije na Gorenjskem. Sliko je takrat kronal od sv. STOLICE pooblaščen ljubljanski škof, poznejši nadškof dr. Anton Bonaventura Jeglič. S tem jubilejem je bila letos združena uradna poklonitev kanadskih Slovencev spominu velikega našega trpina, mučenca škofa dr. Gregorija Rožmana, katerega grob se nahaja pod plaščem Marije Pomagaj v Lemontu.

Že v soboto popoldne ob 5:15 se je zbrala množica kakih 200 najbolj zvestih src ob Velikem križu v Baragovem parku, kjer smo pričeli pobožnost sv. križevega pota, katerega postaje so postavljene na romarskih prostorih ravno nad pokopališčem. Križev pot smo peli in molili za dušo pokojnega škofa in za padle domobrance, za Rožmanove fante. Po končanem križevem potu smo med molitvijo žalostnega rožnega venca stopili na pokopališče. Romarji so napravili dolg in širok živi venec okrog groba. Voditelj romanj je spregovoril kratke besede o najbolj zvestem in resnem lemontskem romarju, katerega trudno truplo zdaj počiva tukaj pri Mariji Pomagaj: o škofu Rozmanu. Kratki pristanek na pokopališču ob ljubljene grobu je naredil globok vtis.

Prava poklonitev pa se je vršila naslednji dan: v nedeljo ob 10:30 dopoldne. Točno ob določeni uri je začel voditelj lemontskih romanj p. Odilo:

"V imenu Očeta in Sina in Svetega Duha. AMEN. Začenjamo spominsko slovesnost poklonitve velikemu našemu voditelju: ljubljanskemu škofu dr. GREGORIJU ROŽMANU. Tukaj v senci križa pričenjamo, kjer se je vršilo toliko prisrčnih pozdravov in dobrodošlic škofu Rožma-

nu, ko je še živel med nami: Ko je prišel prvič kot izgnanec na Ameriške Brezje, potem ob 70 letnici njegovega rojstva, ob srebrnem jubileju njegove škofovske časti in službe ter ob njegovem zlatem mašniškem jubileju. Tukaj le je stal med svojimi zvestimi slovenskimi verniki, ko so ga množice pozdravljale in mu klicale: Hozana! med tem ko je nesrečna domovina kričala: Križaj ga! Pričenjamo v senci križa, ki je bil vse življenje Rožmanova teža in je zdaj njegovo bogato plačilo; ob križu, ki je bil pokojnemu škofu v življenju luč, ob blaženi smrti pa nebeški ključ. Zapijmo vsi prvo kitico pesmi: Kraljevo znamenje Križ stoji... (Vsa množica je občuteno zapela.)

V sprevodu do dragocenega groba se uvrstimo po sledečem redu:

1. Na čelu spreveda gre križ, ki nam kaže pot v življenju in nam bo enkrat na grobu kazal pot k nebeški domovini. Križ naj se pomakne do tretje postaje: Jezus pade prvič pod križem.

2. Takoj za križem naj se uvrste dekleta Marijine družbe od fare Marije Pomagaj iz Toronto s svojim praporom. Zastopnice: Marija Krnc, Ivica Suhadolc, Marjetka Suligoj, Marija Kenik, Kristina Gorjup.

3. Zastopniki Društva Imena Jezusovega župnije Marije Pomagaj v Toronto z zastavo Marije Pomagaj, ki so jo nosili fante v narodnih nošah: Ciril Sošek, France Gorše in Vinko Jankovič. Ostali zastopniki: Marko Smrdelj, Polde Špringer, Ivan Mravlja in Ludvik Sluga.

4. Katoliška Ženska Liga od fare Marije Pomagaj: Milena Čekuta, Malvina Znidaršič, Ivanka Levstik, ki je obenem zastopnica slovenske šole v Toronto.

5. Mladinski klub od Marije Pomagaj iz Toronto: bratje Ambrožič: Matija, Janez in Jernej.

6. Katoliška Ženska Liga od nove fare Čudor

Č. g. Anton Zrnec C. M., polaga na škofov grob spominski venec belih slovenskih nageljnov

delne svetinje Brezmadežne v New Toronto:
Dve Justini Petrič - mati in hčerka, Antonija
Kern, Kristine Vičič, Mimi Seničar, Anica Vidic
in Anica Dolenc, ki zastopa tudi slovensko šolo
fare Čudodelne svetinje.

7. Pevci in pevke, ki bodo na grobu zapeli
žalostinko.

8. Zastava Marije Pomagaj iz Lemonta, ki je
zastopala Ameriške Slovence v Marijinem letu
v Rimu. Zastava je blagoslovljena od pokojnega
papeža Pija XII. in je dobila tudi narodno od-
likovanje: svetinjo, ki je pripeta na zastavi. -
Zastavo nosijo ministranti: Stane in Blaže
Markun ter Tomaž Fišinger. - Kriz na čelu

sprevoda nosijo: Janko Arko, Marjan Mavec in Richard Kaiser.

9. Mr. Jakob Resnik in Tone Jeglič iz Clevelanda, ki sta organizatorja posebnega avtobusa. Nato organizatorici avtobusa iz Sheboygan, Wis., Anica Modic in Jožefa Dragan. Potem obe organizatorici avtobusa iz Waukegan, Ill.

10. Narodne noše iz Clevelanda: Darinka Derling in brata Lah; ti trije so člani Mladinskega pevskega zbora Slavček in so nosili v sprevedu sliko pokojnega škofa Rožmana na mrtvaškem odru.

11. Tonček Ferkulj iz Toronta je nosil cvetje z Jegličevega groba iz Ljubljane, Marjetka Levstik, ravno tako iz Toronta je nosila cvetje z groba škofovih staršev iz Šmihela pri Pliberku.

12. Spominski venec - naročen od torontskih Romarjev - so nosili: Marija Čekuta, Magdalenca Ferkulj in Doroteja Ferkulj. Okrogel venec je bil z belih nageljnov in je imel slovenski ter ameriški trak.

13. Za vencem so častljivo stopale tri usmiljene sestre sv. Vincencija od Fare Marije Pomagaj v Torontu; sestra prednica Lidija Krek, na čelu. Sestre vodijo v Torontu otroško zavetišče in poučujejo slovensko šolo.

14. Slovenske svetne duhovnike iz Kanade zastopa bogoslovni profesor iz semenišča sv. Avgušтина v Torontu Rev. Alojzij Ambrožič, ki mu je bil pokojni škof novomašni pridigar. - Pismeno so se oglasili z željo, da bi bili pri tej poklonitvi navzoči: Rev. Anton Vukšinič iz Colborne, Ont., potem Rev. Franc Skumavec iz Oshawa, Ont., ki posebno poudarja, kak velik dolжник je dobremu pokojnemu škofu Rožmanu; in oglašil se je tudi pismeno 2000 milj od Lemonta: Rev. Pavel Golia iz Vancouver, B. C. Gospod še ni kanadski državljani pa bo uporabil prvo priliko, da poklekne pred lemontsko Marijo Pomagaj in da pomoli na grobu škofa Rožmana, ki ga je še v Ljubljani posvetil v duhovnika.

15. Slovenske misijonarje sv. Vincencija zastopa uradno Rev. Anton Zernec C.M., ki mu je dal pooblaščenje g. superior slovenskih lazaristov v Kanadi Rev. Janez Kopač C.M. Z g. Zernecom je prišel tudi samostanski brat Ciril. Misijonarji sv. Vincencija opravljajo glavno dušno-pastirsko delo med kanadskimi Slovenci. Imajo dve župniji v Torontu: Marije Pomagaj in najnovejšo Cudodelne Svetinje Brezmadežne v New Torontu. Dušno-pastirsko

postojanko imajo tudi v Montreal, Que. Serafinski Francisek in apostolski Vincencij si danes ob grobu škofa Rožmana podajata roki."

Vsi imenovani gredo v sprevedu v ospredju. Za duhovniki se razvrsti ostala množica romarjev. G. profesor Alojzij Ambrožič začne po zvočniku moliti žalostni rožni venec. Kot vihar gre molitev med vejevje starodavnih hrastov. Prvi del sprevedu gre na pokopališče. Za škofov spomenik se postavi strežnik s križem. Na vsako stran križa dve zastavi Marije Pomagaj: Lemontska in torontska. Ljudstvo stoji v polkrogu malo nižje od groba; pevske zbor se vstopi pod mogočno vrbo žalujko. Izzvene le so besede molitve: O Jezus, odpusti nam naše grehe... K zvočniku stopi zopet p. Odilo in govori:

"Sledi dejanje ožje poklonitve spominu velikega našega pokojnika, škofa Rožmana: Tu spodaj v senci križa počiva truplo najbolj zvestega in najbolj resnega lemontskega romarja - ljubljanskega škofa Gregorija. Vsako leto je bil med nami, vseh pobožnosti se je točno udeleževal: Že v soboto dopoldne je ob romanju poiskal v samostanu duhovnika, da je opravil romarsko spoved. Ko so popoldne romarji opravljali spoved, je on na koru ves čas molil ali brevir ali sv. rožni venec in vmes vpletal: O Jezus, odpusti nam naše grehe... Vedno se je udeležil večerne pobožnosti v cerkvi in z romarji je nosil svečo pri nočni procesiji. Kako je to dvigalo našo pobožnost in naše navdušenje! Med jutranjo mašo v nedeljo je bil navadno na koru ter je opazoval, kako so romarji prejeli sv. obhajilo; nato je on opravil romarsko mašo - vedno za ljubljansko škofijo in za svoje razkropljene vernike. Ob 11. uri med mašo je imel vedno glavno pridigo pri votlini in kar težko je zdaj nam stopati na prižnico v Lemontu, od koder je tolikokrat donela očetovska beseda dobrega pastirja Gregorija. Tukaj počiva zdaj po vseh trudih, po vseh viharjih, po vseh priganjanjih. Ne počiva! Tukaj čaka vstajenja! Vrbe žalujke na lemontskem pokopališču, je rekel pokojni, kažejo v grob, toda ciprese ob robu božje njive pa kažejo proti nebu. Zato je zdaj najbolj tolažilna in bodrilna in polna upanja pesem, ki jo bodo zapeli pevci in pevke lemontskih romarjev:

"Jaz sem vstajenje in življenje! Kdor v Me veruje, bo živel na vekomaj. Četudi bo mrtev, bo živel! Kdor v tem življenju v Me veruje, ne

Banderi lemontske Marije Pomagaj in torontske Marije Pomagaj sklonjeni nad škofov grob

umrje na vekomaj!

To so danes prišli povedat in izjavljat na grob škofa Rožmana predvsem kanadski Slovenci. Vsi drugi se jim v tej izjavi in v tej veri pridružujemo. Škof Rožman veliki naš voditelj ni imel na zemlji toliko svojega, kamor bi bil položil svojo glavo - ravno te dni so prodali na dražbi tudi njegovo rojstno domačijo. Zdaj bi lahko rekel: Oče in mati sta me zapustila, Bog pa me je sprejel! Na zemlji ni našel lastnega groba, v tuj grob smo ga položili, ker mu je Ljubljana grob odrekla, odklonila. Ker je branil resnico, ljubil pravico, je moral umreti v izgnanstvu. Zato nam je ta grob še bolj ljub, še bolj dragocen, še bolj privlačen vsakemu vernemu slovenskemu srcu.

V Clevelandu je bil škof Rožman, kqt bi bil obešen na kompas - nihal je med dvema poloma: Med Lemontom in Torontom! Težko je

reči, kam je velikega viteza bolj vleklo. Dva enako močna magneta: Marija Pomagaj v Lemontu in Marija Pomagaj v Torontu. Če sta dva enako močna magneta, privleče tisti, ki je bližje. In tako je naravno, da je igla na kompasu škofa Rožmana silila le proti Torontu. K nam v Lemont je prihajal le kot romar, seveda kot škof; v Toronto pa je prihajal v prvi vrsti kot škof, še le potem kot romar. Tam je mlada fara samih mladih, zdravih vernih Slovencev, tam je izvrševal svojo vzvišeno škofovsko službo, za katero je bil kot ustvarjen, tam je rabil škofovsko kapo, mitro in svojo pastirsko -škofovsko palico, kar ga je delalo tako majestetičnega in impozantnega. Skoraj vse mlajše torontske Slovence je birmal. Tam je gledal rast, življenje svojega ljudstva, pri nas v Lemontu je gledal pojevanje in umiranje. Pravo bujno versko življenje in resnično rast gleda

Usmiljene sestre sv. Vincencija iz fare Marije Pomagaj v Torontu so se tudi udeležile poklonitve spominu škofa Rožmana na njegovem grobu. *Od leve proti desni:* S. Lidija Krek, S. Palmira Dvoršak, S. Cecilija Prebil.

Škof le v dobro organizirani župniji. K nam je hodil romat in pokopavat, zato je tukaj končal svoje zemeljsko romanje in je tukaj pokopan.

Prav tukaj na teh romarskih prostorih sva se večkrat sprehajala in pogovarjala. Govorila sva nekoč tudi o zvezi med Lemontom in Torontom. Bila sva enakih misli. "Prevzvišeni!" sem mu rekel: "Nastalo je vprašanje med našimi ljudmi, ki mi celo pišejo: Kaj zdaj? Lemont ALI Toronto?!" Škof se je nasmehnil in je rekel: "Vem". Pa je nadaljeval: "Povejte, kakšnih misli ste vi, p. Odilo?" "Jaz mislim: ona kratka beseda med Lemontom in Torontom je predolga. Ima komaj tri črke, pa bi morala imeti samo dve. Ne "ali", temveč "IN". Lemont IN Toronto! Ne smemo biti ozki, ne sebični. Naj gredo ljudje, kamor hočejo, samo, da gredo k Mariji in po Mariji k Jezusu!" Kako se je škofu razjasnil obraz! Potrpljal me je po rami in je rekel: "Vesel sem, da ste takih misli. Pravilne so!"

Sinoči je bilo pri nas 200 do 300 ljudi; danes jih je 700 do 800. To je med sto tisoč Slovenci! Tukaj pri nas bi lahko bilo danes 6000 do 7000 romarjev, v Toronto pa istočasno ravno toliko. Se lepo bi bilo, ko bi se razdelili. Že vidimo,

C. S. Lidija Krek polaga na škofov grob cvetje, ki je vzklilo na grobu Rožmanovih staršev v Šmihelu pri Pliberku na Koroškem

da oni, ki organizirajo romanje iz Clevelanda v Toronto, organizirajo romanje tudi v Lemont. Tako je pravilno. Za nas Slovence bi bilo velikega pomena, če bi imeli veliko božjo pot tudi v Clevelandu, pa morda ego nekje v Minnesoti, kje na zapadu še eno. Če bi jih bilo več, bi bila tudi Lemont in Toronto boljše obiskana.

Kdo bo rekel tam v domovini, da tisti romarji, ki gredo na Gorenjsko Brezje, ne smejo iti tudi na Ptujsko goro, ali k Novi Štiti, na Dobrovo pri Ljubljani in na Šmarno goro, pa ne na Zaplaz in Trško goro, pa ne na Sveto goro in Žeželj? Na Koroškem v rojstni domovini pokojnega škofa Rožmana ima vsaka druga fara božjo pot: Gospa Sveta, Doberla vas, Sveto mesto, Trnje, Tinje, Dolina pri Pokrčah, Podgorje v Rožu, Humec ob Dravi in Žihpolje, Marija ob Vrbskem jezeru in Marija pri Sedmih Studencih. In vse te cerkve so skoraj ob istem času nabito polne vernih slovenskih romarjev.

Naš narod je romarski narod in kdor bi mu hotel to romanje ovirati, bi delal isto, kot če bi ptici prepovedal peti in letati. Tukaj v novi domovini naš narod zalibog izgublja naslov "romarski narod". Naj se to ne zgodi, da bi ta priimek izgubil! Vsi, ki ste danes tukaj, jasno vidite, kakšna velika verska obnova je takole romanje!

Narodne noše iz Toronta

Grob škofa Rozmana ima seveda samo Lemontska romarska božja pot. Sam pokojni je tako želel. Tukaj je tron slovenske Kraljice Marije Pomagaj, njen grob je seveda prazen, ker je šla v nebesa, tukaj pa je grob slovenskega kneza, ki hrani dragocene ostanke velikega trpina in mučenika.

Na grob tega pokojnega našega kneza bomo zdaj položili spominski venec: G. misijonar Anton Zernec, postavite venec belih slovenskih nageljnov na prostor h glavi, kjer spijo ljube oči očetove in kjer molče njegova usta! Obe Marijini zastavi: Lemontska Marija Pomagaj in Torontska Marija Pomagaj naj se med tem objameta in sklonite nad dragoceni grob!

Prezvišeni! Tukaj imate naše slovensko cvetje! S cvetjem vam dajemo svoja srca, svoje spoštovanje, svojo zahvalo in svojo zvestobo.

G. profesor Alojzij Ambrožič, položite cvetje,

ki je zrastle in se razcvetlo na grobu pokojnega nadškofa ljubljanskega Bonaventure Jegliča v Ljubljani, postavite to cvetje tja na sredo groba, kjer spodaj trohni zlato srce predobrega očeta našega Gregorija.

Častita sestra prednica Lidija Krek: položite cvetje, ki je vzkliko na grobu Rožmanovih staršev v Šmihelu pri Pliberku na Koroškem. Postavite to cvetje na mesto, kjer počivajo trudne noge zvestega pastirja.

Rožmanova mladina zasaja lilijo: Zdaj sledi globoko pomenljiv prizor: V navzočnosti vseh zvestih src so kanadska slovenska dekleta Marijine družbe naredila na sredi škofovega groba jamico in tam so vsadili lilijo z napisom, ki se blesti na grobu: Lilijo poklanja svojemu škofu slovenska mladina.

Za mladino je naš pokojni škof največ delal, za njo je največ molil in žrtvoval, za njo je

Romarice in romarji iz Toronta - voditelj romanja č. g. Anton Zrnec, C.M. (x)
Poleg njega č. g. prof. Alojzij Ambrožič

trepetal, ko je skočil volk čez ograjo v mladi vrt. Marija Pomagaj naj zmaguje nad našo mladino, naj ostane borcev kraljevih Gospa! Tu ob grobu slovenska mladina prisega: Povsod Boga, naši mladini! Mi hočemo Boga povsod. Šli bomo srčno v nove boje in v bojih nam bo ščit Marijina roka!

Na grobu škofa Rožmana se je ravno razcvetela clevelandska vrtnica, ki jo je lani zasadil pisatelj Karel Mauser; ves grob je zasajen z lepimi cveticami: dar Joliet in Chicage. Zdaj bo postavljena krona na vse: razcvetela se bo lilija. Vrtnico je zasadila moška roka, grob je uredila ženska skrbljivost. Iz sredine groba, iz škofovega srca pa poganja bela lilija, ki jo je zasadila dekliška roka. Vse pa je prišlo nič pripravljeno, nič naročeno, temveč kar samo od sebe: od srca.

Tako dobri verni Slovenci spoštujemo spomin

na velikega škofa!

Molimo! Usliši nas, Gospod in podeli, naj se duša Tvojega služabnika škofa Gregorija, ki si jo pozval iz težavnega boja na tem svetu, pridruži tvojim svetnikom. Po Kristusu, Gospodu našem. AMEN. Oče naš...

G. misijonar Zrnec je nato škofov grob poskropil z blagoslovljeno vodo z besedami: "Z nebeško roso naj orosi tvojo dušo Bog Oče, Sin in Sveti Duh."

V sprevedu do Lurške votline smo potem nadaljevali molitev rožnega venca. Pri votlini je g. misijonar opravil sv. mašo za dušo velikega pokojnika. Med mašo je tudi on pridigal.

Pod taktirko Mr. Ernesta Majheniča je med mašo prekrasno prepevalo kakih 70 pevcev in pevk. Za novimi električnimi orglami je sedel g. A. Fišinger.

19. in 20. avgusta 1961 so se vršile pri Mariji Pomagaj v Lemontu lepe romarske slovesnosti. Najmogočnejša pobožnost na prvi dan romanja je bila večerna procesija s prižganimi svečkami iz samostanske cerkve k lurški votlini. Glavna slovesnost v nedeljo zjutraj se je začela ob 10:30 s procesijo od prekmurskega križa na pokopališče, kjer je predsednica Mrs. Katarina Roberts v imenu vseh clanič vsadila na škofov grob križ iz rdečih nageljnov. Sledila je romarska maša pri lurški votlini. Višek vseh pobožnosti je bilo kronanje kipa Fatimske Gospe v rožnovenski dolini. Ob štirih popoldne je bila pobožnost "živega" rožnega venca Marijinih sedmerih veselj. Ob zadnji skrivnosti je č. g. Edward Roberts, lanski novomašnik, kronal kip Fatimske Gospe.

Članice SŽZ so romale k Mariji Pomagaj v Lemont v nedeljo 15. julija 1961. Pred romarsko mašo pri lurški votlini (ob 11:00 a. m.) so šle v procesiji na pokopališče, kjer je Mrs. A. Novak v imenu vseh položila na grob pok. duh. svetovalca p. Aleksandra Urankarja šopek cvetlic v znak hvaležnosti

Društvo Sv. Ane, K.S.K.J., iz Chicage in Prekmurci so imeli romanje 30. julija 1961. Pred romarsko mašo so opravili pobožnost križevega pota v Baragovem parku. Na sliki vidimo romarice in romarje ob začetku te pobožnosti.

Dne 27. avgusta 1961 se je zbrala v Lemontu fara sv. Jurija iz So. Chicage. Ob 11:00 zjutraj so imeli mašo pri lurški votlini, ob 1:30 popoldne pobožnost križevega pota na prostem, ob 3:00 pa pete litanije in blagoslov z Najsvetejšim pri lurški votlini. Slika je bila posneta ob začetku maše.

Maks Simončič

Po petnajstih letih

Kazalci ure se nikakor niso hoteli premakniti; prepočasno se je zdelo vse to Mihi; tako počasi, kot da bi se ura bala nocojšnjega konca.

Skozi napol priprto okno železniškega kupeja, kjer je sedel on, je udarjal smrad dima lokomotive. Snežinke so izza gosto sivečega in oblačnega neba rajale in skakljale mimo brzečega vlaka. Marsikatera je po pomoti zašla, da bi prisedlak Mihi, pa kraj ni bil določen njej in se je ob toplem izžarevanju razblinila v nič. Vse prepočasno, vse prepočasno je butalo v Mihovo glavo, kot da v resnici sploh tega sveta in njegovega življenja ne bi bilo.

Podgorica, Podgorica...

Razločno odsekan glas sprevodnika je odletel v noč, med snežinke, da se z njimi poigra, da jim pove kraj, kje so. Podgorica - je prišel odmev nazaj...

Pognal se je kot brez uma, napol nor, kot človek, ki se nečesa boji, pred nečem beži, kot bi moral dospeti pravočasno na kraj nesreče.

Skočil je in obstal. Noge so se pogreznile v zapadli sneg, stal je sam, gledal za odhajajočim vlakom. Sam - prost, svoboden, poln želja, domišljanj, doživetij. Potisnil je kučmo in se zavil v kožuh.

Kri mu je butala v glavo enako mirno kot sekunde na kazalcu ure, oči so se meglile, postal je slaboten. Preveč sreče v tej zimski moči.

Samo nekaj korakov od njega preko ceste je krčma. Sliši zariple glasove pijancev kot nekaj nadomestek za petje, sliši pa tudi vreščajoči ženski glas, ki umira med hihtanjem in cvilenjem.

Zastrta okna, le tu in tam se skrivnostno krade odlesk svetloru-

mene luči preko špranj in sili na sveži zrak.

Težko mu je, kraj mu je odvraten, predstavljal si je pač drugače. Ostudna hiša, prokletstvo naj bo nad tem krajem, tako je zagrozil in žugal s pestjo, ta prokleta pijanska sodrga.

Na dušo mu je legla mora. Groza ga je nad tem vpitjem, obup nad ženskim glasom. Ta trenutek bi rad umrl, pa sam ni vedel zakaj. Boril se je med trenutki, med domišljijo in resnico, med ljubeznijo in sovražtvom, pa vendar ni imel povoda zato. Nikdar ni mislil tako globoko in brezvestno, tako ostudno.

Ženski glas iz brtije mu je mešal glavo, sodil je brez greha, sodil brez preudarnosti, brez povoda in dokazov, brez sodnika...

Danes je mejnik njegovega življenja. Danes je sodnik samemu sebi. Petnajst dolgih let muke in trpljenja, žalosti in notranje borbe, za obstoj življenja in pravico, svobodo in dom, za družino in vero. Pred njim stoji slika, grda in izpačena, potvorjena in lažnjiva. Sliši krik, glas ga spominja na njo - ženo. Po bradi se je pocedila kri. Izgrizel je globoko v mladost, v rdeče ustnice. Kapljica za kapljico je rdečila snežno odejo, bila lepa in čista, neomadeževana, svetlorudeča kot lica mladega dekleta, kot nagelj, ki je včasih krasil okna njegove bajte. Ni bilo solza, oči so bile suhe.

Mlad je bil, pred petnajstimi leti še zelo mlad, a še mlajša mu je bila žena. Pričakovala sta otroka. Ni imel življenjskih izkušenj, ni bil bogat, bil pa je veren, zaupal je božji previdnosti.

Prišla je vojna. Prva svetovna vojna so dejali. Avstrija je napovedala proti Rusiji. Odšel je Miha, ni bilo pomoči, ne prošenj, ne molitve, ki bi ga odvezala tej dolžnosti. Bil je fant slovenske krvi - vojak v avstrijski armadi.

Batalijon, kateremu je služil on se je pomikal sem in tja. V tolažbo mu je bilo samo to, da ni bil edini, po katerem se je pretakala slovenska kri.

Toda vojna se je vlekla. Zgubljal je nado, upanje. Bil je nestrpen, čakal je in čakal kot vsi drugi, čakal je na konec vojne, pa naj bi bil tak ali drugačen. Pa sam ni vedel kakšen, mislil je pač samo na povratek, pa zopet zgubil upanje in nado.

Spomnil se je noči, ko so ga zajeli. Slična govorica-ruščina. Kar jih je še ostalo so zajeli, ves batalijon, za njih je bil konec, - vsaj trenuten... Miha si ni želel takega, mislil je drugačnega, lepšega, tako kot pač bi on rad...

Postal je vojni ujetnik, pa ko bo vsega konec se prav gotovo vrne. Morda že drugi mesec, prav gotovo pa čez leto dni.

Pa leto je bilo dolgo, petnajstkrat so se spremenile številke na koledarju. In vendar je prišlo, čeravno počasi. Pozabil bo, pa škoda za neizrabljen čas. Zbogom, križ čez preteklost, spomin pa bo ostal, nepozaben in grenak... Petnajst let je za njim, dolgih in trpečih, grenkih in obupajočih, pa vendar se Mihi ne pozna preveč.

Pisma sta si izmenjavala, iz njih je gorela ljubezen otročnost in poštenost. Iz njih je kipela pomlad, same cvetke brez trnja, rožnato življenje in njega bodočnost.

Neko mokro od megla zakajeno jutro, so jih naložili kot živino in odšla je nada. V drugo taborišče, brezpravna raja. Ujetniki, sovražniki. Kraj pust, neobdelan, mrtev, brez naselja. Kdo ve, kje sem? Čakal je in obupaval, umiral, a pisma od doma ni sprejel več. Zamanj se je trudil in mučil, zamanj žalostil in plakal, vse je pokopano, globoko v zemljo, ničesar več ne najde in ne ve: Vse je vrženo v

pozabo. Proč sreča, ljubezen, otrok, žena...

Vse te misli roje po Mihovi glavi. Oči so mu izbuljene, pogled mu je srep in brez cilja, podoben norcu. Misli so tope, čudne, mračne, varljive, lažnjive. Še vedno strmi v hišo, krčmo... Umazana brtija, prostor prokletih in ničvrednežev, vse bi razbil in uničil, vse bi razmetal. Telo drhti od notranjih bolečin, roke se zvijajo kot kača, on pa stoji ukopan v sneg, ne čuti lahnega vetriča, ne mraza. Ne vidi kristalno čistih snežink, ki se brezskrbno pode kot otročad.

Strel...

Za njim, drugi in tretji...

Predramil se je iz blodnega spanja. Sklonil se je, kot bi se bal, da ga ne podre. O Bog, mu je prikipel vzdih iz srca. Zakaj? Kaj ni še vsega konec, kaj nisem dovolj trpel?

Zaslišal je vriske, kmalu ubrano fantovsko petje. "Pastirčki vi, kaj' se vam zdi al' ste kaj slišali"... Petnajst dolgih let je čakal, solze sreče polnijo oči in drse v sneg, da se skrijejo.

Sedaj mu je vse jasno, pozabil je v teh par trenutkih. Teden pred božičem. Vzravnal se je, ne čuti mraza, kri plapola močnejše, nova moč iz sreča, nada.

Korak mu je lažji, pa vseeno težko hodi. Živčna utrujenost ga je oslabila. Vsak korak mu krajša pot do doma. Še par kilometrov - in potem? Ne zna odgovora na to vprašanje.

Ledenomrzla sapa riše globoke zareze v njegov obraz, pa mu je prijetna, navajen je na to, že iz Sibirje. Sneg naleteva v največji tihoti, da ne bi motil svečanosti nočnejšega večera, da ne bi žalil Mihe.

Stopa počasi. Petnajst let ga teži. Teži ga misel na otroka, na ženo? Ali ga prepoznata? Kako naj

zastavi besedo? Pa se mu vrne misel na brtijo in hihitajoči ženski glas. Ponovno obupava. Korak mu je težji.

Kri se zaganja, veter in burja jo hladita. Vsako drevo objame s pogledom, vsa narava je njegova... Težke od snega obložene veje se pripogibajo in klanjajo. Žele mu srečo, voščijo dobrodošlico. "Pozdravljen Miha, pozdravljen na domačih tleh, pozdravljen v svobodi, po kateri si toliko časa hrepenel. Barve se ob luninem svitu prelivajo, dozdeva se mu vse kot praznična dvorana, sliši melodijo ljubezni in hrepenenja. Vidi modrikasti prt, modrosinje oči svoje žene.

Prispel je do razpotja. Pred njim stoji znamenje Križanega. Preko pota pa stoji tablica z napisom 1 km - vas Smrečica. Težko zajame sapo. Tu je vrniteve kraj. Njegov rodni kraj, domačija in družina. Podrhteva, srce mu koprne.

Obrne se do razpela, nerodno vzame raz glave kučmo, da so mu lasje v večerni burji zaplapolali, kot bi hoteli raz glave in čimpreje domov. Odgrinja se zastor noči.

S vso težo svojega telesa se je vrgel na zasneženi klečalnik. Razpelo je okrašeno, kot se spodobi katoličanom.

Bolj je vokal kot govoril.

"Gospod", je dejal; "Ti ki vodiš naša pota, naše življenje in srečo, usmili se me."

"Tvoj nevredni služabnik se je vrnil. Glej pravtakšen, veren in pošten, trden in zaupljiv. Usmili se me Gospod, vrni mi mir, daj mi družino po kateri sem toliko časa hrepenel."

"Odpusti Gospod, če sem preveč zahteval, zgodi naj se Tvoja volja..."

Umiril se je.

Spustil je zlatnik, da je zacvenketalo, za Tebe Gospod, za Tvoje trpljenje...

Odtrgal je smrekovo vejo, od-

tresel jo snega in pokrtil Križanega.

Da mu sneg ne bo močil glave, da bo topleje Njemu...

Miha je gledal Njega, On Miho...

Potožil je sin gorje Očetu vseh... Potolažen je vzdihnil, se pokrtil in vrnil pogled.

Korak mu je postal prožnejši. Krčevito je stiskal roke. Vrhugrička je zagledal prve luči. Vas... Svetlorumena svetloba je metala blesk po snegu, kot zlato, kot pomladansko sonce. Iz farnega zvonika, pa je ubrano pritrkavalo. Od velikega pa do klekavčka. Še vseh se spomni, še vsi so na starem kraju, kamor pripadajo, ni jih vzela vojska...

Iz spoštovanje se je odkril. Bil je vesel, saj ga spremlja Gospod iz križpotja. Poleg njega stoji in mu kaže in vrača, zakar ga je prosil. Mihovo telo podrhteva, joka. Kaj, Miha joka, on ko je bil vendar vojak? To je jok sreče, jok zadovoljstva.

Petnajst let že ni videl in slišal. Stopal je in se ni zavedel, da stoji pred hišo. Njegov dom. Pravtakšen kot je bil. Belo barvana okna se smejo, vabijo. Vrata se sama odpirajo...

Krčevito se oprijemlje telovnika. Zagrnila ga je megla... Večna tema, nekje globoko je, pada, pada...

Ni vzdržal. Sreča je premagala odpor.

Sin Miha, nosil je ime svojega nepoznanega očeta, je poskočil izza klečalnika, kjer je molil. Ropot ga je predramil.

Pred uhodnim vrati je ležal tujec...

Nikdar še ni videl tega obraza, zaraščenega, bledega z globoko zarisanimi potezami.

Vzdignil ga je z nadčloveško močjo in ga odnesel na posteljo.

Miha je bil še mlad, nikdar ni doživel kaj takega, zato se je zmedel.

Zimski motiv v Julijskih Alpah

Skočil je k sosedom po pomoč. Hiša se je polnila, novica o nezvestnem tujcu se je bliskovita raznesla po vasi. Srca so se omehčala in sprostila, tujec, bolan in na sveti večer.

Vlili so mu žganja. Več in več. Pomagalo je. Trpeči trenutki, predolgi za čakanje. In vendar kaj je to proti petnajstim letom?

Leščerba je medlajoče osvetljevala obraz. Na prsih tujca pa je ležal zlati križček - znamenje vere.

Vstopila je Mihova mati, vstopila je žena tujca... Prestrašila se je. V kratkih besedah je potolažil mater.

Solze sreče in objemanje je povedalo vse. Združeni, samo božja roka jih lahko še loči. Poleg srečne družine je stal GOSPOD smehljajočega se obraza, GOSPOD iz Križpotja. Blagoslavljal je združitev, objemal je NJEGOV pogled družino in srečo. Vse to je videl Miha, oče, gospodar.

Minevali so dnevi, pred prazniki, zanimivi, kratki, srečni. Vse jim je povedal, da so v soslednjih

bajtah gorele luči pozno v noč. Kaj takega se res ne pripeti vsako leto, vsaki dan...

Gospod župnik se ni mogel nagledati Mihe. Poštenega, zvestnega, vernega moža in gospodarja. S prsti je bobnal po trebuhu in v veliko zadovoljstvo pihal oblake dima iz smrdeče pipe. Tako mlad je bil Miha, ko je odhajal, pa tudi sam se je spomnil farovski gospod, da se je ob njegovem odhodu počutil drugače. Oba sta bila mlada, no ja, vsaj revma ga ni mučila. Miha je res dedec da mu ga ni para, duhovnemu gospodu pa se pozna. Veliko je prestal, veliko ves ta čas. Tudi njega vojna ni pomladila.

Danes pa je srečen, vrnila se je še ena ovca iz njegove črede. Ne more skriti veselja, blagoslavlja ga v mislih in njegovo družino.

Hitro so minevali dnevi, bežali so. Miha pa je postajal mlajši iz dneva v dan. Ni se mogel nagledati sina, njegove nade in sreče.

Prišel je sveti večer. Stopala sta v globoki sneg oče in sin. Baklja je bila priča sreči. Za njima je šla

mati, ob njej pa mlada nevesta sinova. Anica je bilo lepo dekle, pošteno in verno. Stopali so molče, korak za korakom je krajsal pot do cerkve. V prvo klop so se vsedli. Prav pred oltar, na plačano pravico, na mesto kjer so sedeli celo pradedi.

Večkrat se je zateknilo duhovnemu očetu, glas mu je bil cmerikav. Celo preko oči je potegnil z roko. Solze sreče so se lesketale, luč izza blestečega lestenca pa je božala po župnikovi sivi glavi. Težko je rekel "Amen". Bilo je grca, govoril je z gromkim glasom, da so celo cerkvena okna potresavala.

Zmagalo je občutje, človeška naravnost.

Onoč božična srečna noč... tako globoke in pomembne besede. Grmelo je iz orgel, bučalo iz pevskih grl. Oba sta pela, dva Miha sta pela in se je tudi poznalo. Gospod je stal

sredi cerkve in se smehljaj. Blagoslavljal je, pa ni imel trnjeve krone. Majčken je bil, videl ga je Miha in nihče drugi. Stopical je z drobceni mi nogami, počasi in se smehljaj. Visoke so bile jasli, on pa tako majčken. Kobaca se. Miha gleda, vstaja. Gospod župnik pa blagoslavlja; "Ite missa est."

Na sam Božič pa je blagoslavljal oče sina in nevesto, želeč jima to, kar je sam želel petnajst let. Gospod župnik se je obrnil, da je prikril solze sreče, na vasi pa je vladala glorijska in slava ter mir.

Miha je molčal, misli so se vračale na oni večer. Umazane in krivične, sram ga je bilo. Nihče ne ve zato kot le on in njegov GOSPOD.

Mlad sem bil ko sem slišal to povest, ki je tudi resnična, vsaj delno, zato sem jo napisal, saj Bog ve, koliko je bilo takih...

Škocjan pri Novem mestu

Dramatski odsek podružnice Lige K. S. A. v Chicagi, Ill., je dne 15. aprila 1961 uprizoril ljudsko igro v štirih dejanjih STARI IN MLADI (spisal Anton Medved).

Slika na levi: Mija Gaber, sedaj por. Rode, v vlogi hčere Metke, in Janko Tajčman v vlogi kmeta Jerneja Jamnika

Slika na desni: Prizor iz igre "Mladi in stari": Meta - Pepca Mokorel - pripravlja kosilo, možu Francetu Šeparju, ki ga je igral Anton Guštin.

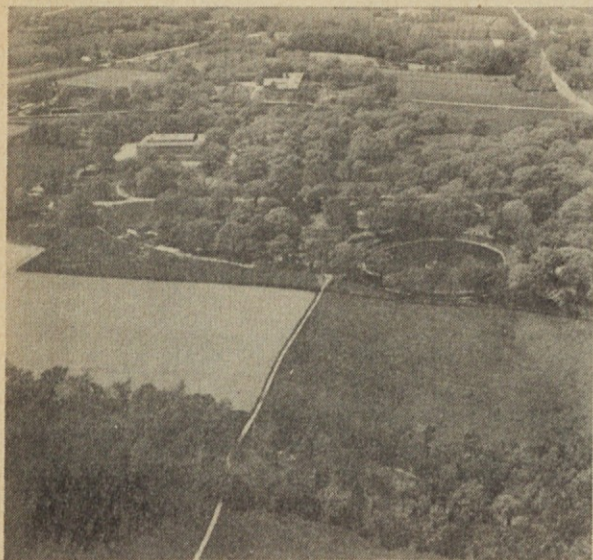
MLADINSKI ZBOR, odsek Lige S.K.A. v Chicagi je priredil dne 29. aprila 1961 koncert *Slika na levi:* Lojze Arko igra klarinet solo: Jesu joy of man's desiring - J. S. Bach

Koncert MLADINSKEGA ZBORA
v Chicagi, dne 29. aprila 1961

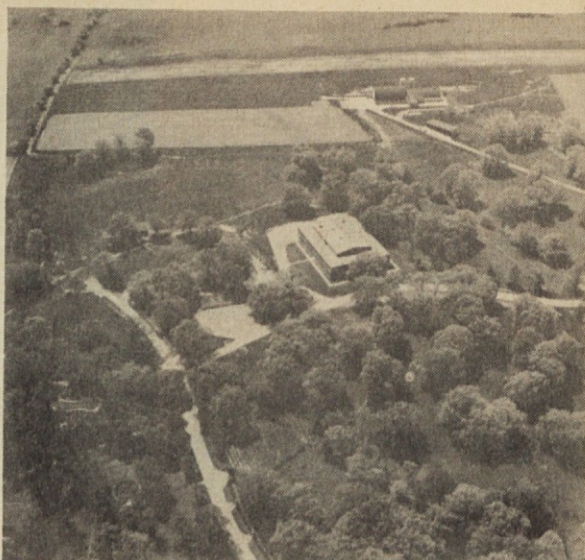

Starejša skupina sobotne šole
pri Sv. Štefanu v Chicagi na
MATERINSKI PROSLAVI v
nedeljo 21. maja 1961

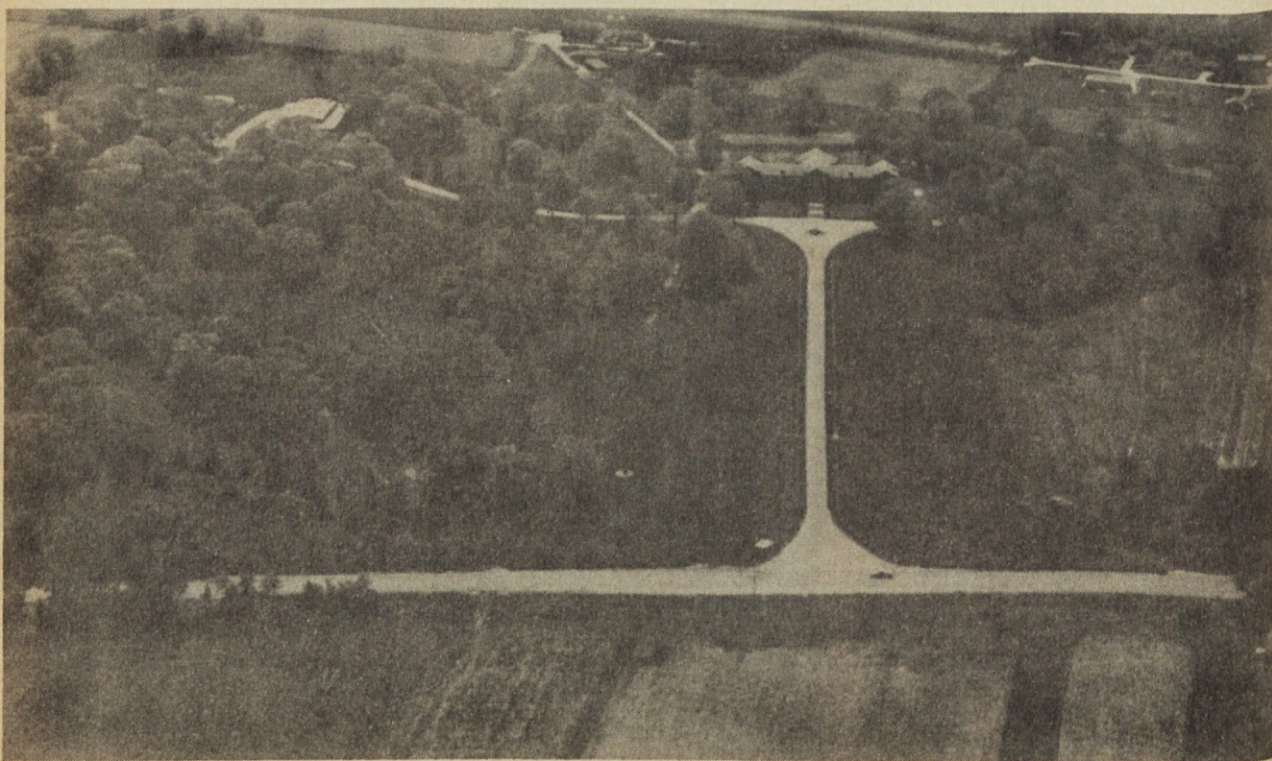
Od vzhodne strani - Slika je bila posneta, ko je bilo letalo nad samostanom Šolskih sester

Romarski dom in pot proti Baragovem parku do prvih postaj križevega pota

POGLED NA NAŠ SAMOSTAN IN NA ROMARSKE PROSTORE IZ LETALA

➡ Pogled od severne strani proti samostanu - Na levi Romarski dom

Kip potujoče Fatimske Gospe, ki ga tudi verne slovenske družine sprejemajo pod streho. Fatimsko Gospo sprejmejo v soboto zvečer za ves teden do naslednje sobote zvečer. Vsak dan, posebno ob večernih urah, se zbirajo okoli kipa prijatelji, znanci in sosedi družine k skupni molitvi rožnega venca in drugih molitev ter petju Marijinih pesmi. Ves teden vlada v družini sveto ozračje. V letu 1961 je bila Fatimska Gospa sprejeta pri naslednjih v Chicagi: Kazimir Zerdin, 2043 W. 22nd Pl., od 20. do 27. maja; Mr. in Mrs. Frank Horvath, 5601 S. Neenah Ave., od 6. do 13. maja (gornja slika je bila posneta pri njih); V. Kustec, 5604 N. Ashland Ave., od 2. do 9. septembra.

M. Elizabeta OŠU

Kako si lepa...

Kako si lepa, moja mati,
mrjo pred tabo žarki zlati,
Marija!

Pred tabo sonca luč ugaša,
lepota tvoja jo prekaša,
Marija!

Ni limbarjev še plan rodila
čistejših, kot si ti, Premila,
Marija!

Ko tiha noč na zemljo leže,
vseh zvezdic žar te ne doseže,
Marija!

Kar lepih slik je v duši moji,
le senca vse so proti tvoji,
Marija!

Papeževa sveča v Stični

Na belo nedeljo 9. apr. 1961 je bila v samostanski baziliki v Stični izredno lepa in pomembna slovesnost, kakršne ta starodavna cerkev v svoji zgodovini še ni doživela. Ljubljanski škof prevzv. g. dr. A. Vovk je pripeljal v Stično svečo, ki jo je poklonil sv. oče Janez XXIII., in jo v prisrčni slovesnosti prižgal.

Slovesnost se je začela ob 4 popoldne. Ob petju papeževe himne so veliko in lepo okrašeno svečo v procesiji prinesli k oltarju in jo postavili na stojalo na ambonu listne strani; ozadje je bilo lepo okrašeno s papežovo zastavo in grbom. Prevzv. g. škof je papežovo svečo prižgal z ognjem večne luči in jo trikrat pokadil ter z vedno višjim glasom kakor pri velikonočni vigiliji zapel: "Luč Kristusova!" Vsa cerkev mu je trikrat odgovorila: "Bogu hvala!"

Nato je prevzv. škof stopil na prižnico in v daljšem govoru lepo razložil pomen sveče in luči v bogoslužju, zlasti na svečnico in na velikonočno vigilijo. Velikonočna sveča pomeni Kristusa, ki je luč sveta. Kdor gre za njim in njegovim naukom, ne bo hodil v temi, marveč bo imel luč življenja. In to božjo luč smo mi vsi prejeli pri sv. krstu: "Sprejmi gorečo luč in neomadeževan varuj svoj krst!" govori duhovnik krščencu. Nato je prevzv. škof povedal, kako je papeževa sveča prišla v Stično in kaj pomeni: vsako leto na svečnico prejme sv. oče v dar mnogo sveč, ki jih potem razpošlje po vsem svetu s posebnim namenom. Lani so bile sveče poslane najbolj znanim božjepotnim cerkvam na svetu z željo, da bi romarji tam molili po

papeževem namenu. Letos pa je sv. oče Janez XXIII. poslal škofom prestolnih mest po tri sveče: z eno naj razpolaga škof prestolnega mesta, drugo naj dobi najstarejši kontemplativni moški samostan, tretjo pa najstarejši kontemplativni ženski samostan v državi. Tako so prišle letos tudi v Beograd tri sveče: eno so dobile karmeličanke v Brezovici pri Zagrebu, drugo pa je beograjski nadškof dr. Josip Ujčić namenil cistercijanskemu samostanu v Stični. Sveti oče želi, da bi ob teh svečah redovne družine in verniki molili zlasti v trojni namen. Prvič za duhovniške in redovniške poklice, ki jih danes že močno primanjkuje: tudi letošnje šmarnice so govorile o tem. Drugi papežev namen je molitev za mir, za mir v dušah, v družinah in med narodi. Tretjič želi sv. oče, naj bi molili za uspeh vesoljnega cerkvenega zbora, ki se pripravlja in ki bo velikanškega pomena za bodočnost krščanstva. Na koncu svojega govora je prevzv. škof čestital stiški samostanski družini, baziliki in župniji, da je bila odlikovana s papežovo svečo. Sveča, ki bo pred njimi gorela, pa naj jih vedno opominja in bodri k molitvi in žrtvovanju za velike namene sv. očeta.

Po govoru je bila večerna sv. maša ob mogočnem ljudskem petju velikonočnih pesmi, saj se je slovesnosti udeležilo tudi mnogo vernikov iz šentviške, višenjske in krške župnije. Po maši je izpred oltarja nagovoril množico križevački g. škof prevzv. dr. G. Bukatko, ki je pripeljal sveči iz Beograda v Zagreb in se udeležil slovesnosti v

Stični. V ognjevitih besedah je razvijal resnico, da je Kristus luč sveta s svojim naukom, zgledom in milostjo. Pa tudi kristjani moramo biti luč, ki naj sveti pred ljudmi, da bodo videli naša dobra dela in slavili nebeškega Očeta. Blagoslov z Najsvetejšim, zahvalno pesmijo in molitvijo za papeža je opravil ljubljanski g. škof. Posebno prijetno prese- nečenje za vso cerkev je bilo, ko je na povabilo ljubljanskega g. škofa križe- vački g. škof s svojim lepim in močnim

glasom v staroslovenščini zapel molitev za sv. očeta Janeza XXIII., za ljubljanskega škofa Antona, štiškega opata o. Avgušтина in za bogoljubno slovensko ljudstvo... Ti trenutki in vsa slovesnost bodo vsem, ki so se je udeležili, ostali v nepozabnem spominu. Navzočih je bilo tudi več zastopnikov drugih redov in okoliški duhovniki. - Kdor le more, naj obišče stiško baziliko in si ogleda papeževo svečo, vsi pa mnogo molimo po namenu svetega očeta!

Iz DRUŽINE

Dvorišče
cistercijanskega
samostana
v Stični

Stična - pročelje

Posvečenje nove cerkve

pri Sv. Lenartu nad Škofjo Loko

Sredi med hribi na hribu stoji. Levo od Selc nad tihimi gozdovi kraljuje v bližini očaka Blegoša. Kakih sedem kilometrov od Škofje Loke zaviješ po dolini Luše in kmalu zgledaš na vrhu hriba belo cerkvico - Sv. Lenart.

Že stoletja je stala tam, podobna drugim, kot so po naših hribih skoraj vse med seboj podobne, pa vendar se vsaka loči od druge. Pred več stoletji je bila na njenem mestu le kapela, njeni zidovi še stoje. Potem so jo povečali v cerkev, bila je podružnica selške župnije. Pred več kot 150 leti so jo nazadnje prenovili. Od takrat je služila kot župnijska cerkev. V zadnji vojski je pa doslužila. Mina ji je pretresla vse zidove, stolp se je nagnil, padel ni. V zaprtem tabernaklju so domačini sami odnesli Boga v župnišče. Potem so mu zgradili skromno leseno barako, ubogo kot bethlehemske jasli.

Po končani vojski so se obnavljali domovi, med njimi je zraslo novo župnišče. Bog pa je po več kot desetih letih še vedno prebival za lesenim opažem.

Prišel je težko pričakovani in zaželeni dan. Pri Sv. Lenartu se ga dobro spominjajo: 24. april, god sv. Jurija. Mnogo oči je bilo obrnjenih na grič. Iz doline so gledali, s sosednih hribov so opazovali in čakali. Na hribu so se napenjale jeklene vrvi in ena drugi pomagale vleči 200 ton težak stolp. Kar je še stalo, je bilo namreč treba poru-

šiti. Poldne je bila ura. Roke so se sklenile k molitvi, potem pa so poprijele. Stolp se je premaknil za centimeter. Milimeter za milimetrom je lezel na nasprotno stran, da ne bi padel na cerkev. Po eni uri so se vrvi zrahljale, še en poteg in stolp, 5 metrov širok in 20 metrov visok, je zgrmel na tla. Potem so zahreščale lopate, zacvilile samokolnice, krampi so se zajedli med ruševine. Vsak dan je bila druga vas na delu. Skoraj vsi so hodili, večinoma vse sami naredili. Vedeli so: če hočemo, da bo župnija ostala, da bo tabernakelj sredi med nami, moramo postaviti dostojno streho. Če hočemo cerkev

imeti, jo moramo narediti. Počasi so rasli zidovi. Koliko je med tem bilo treba dobre volje, kolikokrat se odtrgati sredi dela in iti več kot uro daleč z lopato na rami in kolika je bila ljubezen do hiše božje, ve le sv. Lenart v nebesih.

Prišel je božič 1959, tista sveta noč, ki je Svetlenarčani ne bodo pozabili. Moče je bilo po poti, da je šlo do vrha v čevlje, pa zato sveta noč ni bila nič manj lepa. Zadnjikrat so se zbrali v leseni baraki. V rokah so gorele sveče. Baraka je bila še bolj pusta kot druge krati. Ni bilo več klopi, električna luč ni gorela. Kar se je dalo odtrgati, je bilo že v novi cerkvi. Le tabernakelj z Najsvetejšim je še ostal. Poslednjikrat se je odprl. Tako tiho je postalo, pripognila so se kolena, pri srcu pa je postalo toplo. Petnajst let dolgi advent čakanja in hrepenenja je minil. Dopolnili so se dnevi, da spremijo Gospoda v novi tempelj. Tam so mu spet prižgali večno

luč. Daj Bog, da bi dolgo gorela.

Trud je mimo in kmalu bodo vse žrtve pozabljene. Cerkev pa bo stala. Ko pride tujec iz doline, občuduje: "Kakšno oko so imeli stari. Najlepši kraj, na njem pa cerkvena." Ni katedrala. Majhna je pa skromna, vendar pa se sme pridružiti sto in sto biserom, ki kronajo hribe naše domovine. Ko zvečer prihajaš k Sv. Lenartu, že od daleč zagledaš kakor med zvezdami ogenj, ki kipi proti nebu. Luč na gori je to. Do najvišje konice je ves stolp v ognju. Skozi vse odprtine se kradejo žarki v noč. Okna gorijo. Kakor da je na vrhu hriba skrivnostni grad. Ne, ni grad, prebivališče Njega je, ki prebiva v nedostopni svetlobi. Od tu bo blagoslavljal tiste, ki so mu na zemlji gradili hišo, in jim bo v nebesih zgradil še lepši dom, neporušljiv in večni.

V nedeljo 14. maja 1961 je bila nova cerkev Sv. Lenarta slovesno posvečena.

Iz DRUŽINE

Večer pod Šmarno goro

Sonce zahaja, le cerkev se v zarji smeji.
Večer dneva težo kot krotko živinče izprega.
Nad Šmarno goro si mesec išče poti,
in Sava nosi pozdrave od brega do brega.

Obmolknil je mlin; vrata so težka zaprli.
Le voda kloka čez stari leseni jez,
v strugi dotika skrbno se velikih koles,
kot bi se bala, da bi jih njeni poljubi ne strli.

Prinesla je mati na mizo dehteče jedi.
Družina poseda in oče sklepa roke,
moli svečano, še kruh vsem odreže stoje.
A nad vasjo večerni že Ave zvoní . . .

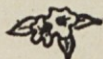
Marjan Jakopič

**100-letnica župnijske cerkve
na Selih pri Kamniku**

Župnijska cerkev sv. Neže praznuje 100-letnico obstoja: l. 1860 je bila sezidana in leta 1861 posvečena. Župnija je bila ustanovljena 1793; duš šteje okrog 700.

L. 1859 po tihi nedelji so podrli staro premajhno cerkev ter grič znižali za 4 m. Dne 8. maja je bil posvečen vogelni kamen in takoj nato so pričeli z zidanjem. Zidarski mojster je bil Tomaž Snoj iz Kamnika. Za župnika je bil takrat Blaž Artel, doma iz župnije Breznica, ki je dala že toliko slavnih mož.

"Povej mi, kaj bereš, in ti bom povedal, kaj si", je dejal nekdo znancu.

"Beren Shakespeara, Cicerona, Aristotela, Danteja in sv. Tomaža Akvinskega. Sedaj mi pa povej, kaj sem."

"Lažnjivec."

Dečki so pretepali svojega sošolca. Nekdo je ubogemu fantu priskočil na pomoč:

"Zakaj ga pa vendar preteplate?"

"Ker je naredil preveč napak v aritmetiki."

"Zato ga ni treba pretepati."

"Gospod, mi smo prepisali od njega nalogo."

Na zahvalno nedeljo l. 1860 je dekan Fink iz Kamnika blagoslovil cerkev, da se je v njej znanprej vršila služba božja. Cerkev je dolga 24 m, širina pa sega do 15 m.

Veliki oltar je izdelal Jurij Tavčar iz Idrije. Izdelal je tudi kipe ter jih lepo pozlatil ter naslikal podobo sv. Neže.

Na prvo nedeljo v avgustu l. 1861 je posvetil cerkev ljubljanski škof dr. Jernej Vidmar ob številni asistenci duhovnikov.

Nad cerkvenim portalom je napis v latinščini: "Moj sin, tu je hiša božja in vrata nebeška".

Leta 1922 je lepo poslikal prezbiterij slikar Anton Jebačin iz Ljubljane. Na oboku je naslikal poslednjo sodbo, na straneh pa sv. Nežo pri sodbi in sv. Nežo na morišču. Napravil je še več drugih slik.

L. 1958 je bila cerkev lepo prebeljena zunaj in l. 1959 prebeljena in deloma preslikana znotraj. L. 1960 je prenovil in deloma pozlatil oba stranska oltarja kipar Hinko Podkrižnik iz Šentjurja pri Celju. Tako je bila cerkev pripravljena za 100-letnico.

Iz DRUŽINE

"Zdravnik mi je ukazal, da moram nehati piti pivo."

Prijatelj ga tolaži: "Ne ženi si tega preveč k srcu, saj mogoče več ne boš živel dolgo."

Duhovnik gre v nedeljo zjutraj po cesti. Iz neke hiše prihaja vpitje zabeljeno s precej trdimi izrazi in kletvami. Naenkrat se pojavi pred hišo deček, precej slabo razporežen. Duhovnik ga vpraša:

"Kdo pa tako vpije pri vas?"

"Moj oče."

"Kaj pa se je zgodilo?"

"Gre k deveti maši, pa ne more najti molitvenika."

Spevi najlepši

M. Elizabeta, O.S.U.

P. Vendelin Špendov OFM

Počasi (Adagio)

p

Basi:

1. Spe - vi naj - lep - ši do - - ne po do - bra - - vi,
2. Vsa - ka cve - tli - ca, ka - - dil - - ni - ca zla - - ta,

Orgle

nekoliko hitreje

A tempo

p *f* *mf*

A.

svi - ra jih ju - - tro, po - - - je jih dan; v ti - -
či - sti De - vi - - ci vrnj pp - de - li; bi - -

T. B.

f *mf*

soč in ti - - soč gla - so - - vih po - - zva - - mja
ser - na ka - plja na bil - - ki ze - - le - - - nj,

rit. Mogočno (maestoso)

f

v sla-vo Ma - ri - ji v do - li no češ plan.
raj - sko Kra - lji - co z le - po - to ča - sti.

Po - je - jo sla - vo ji
Po - je - ja himne ji

rit. *f*

nekoliko hitreje

p

gor - ski gre - be - ni, tra - te cve - to - če in vi - ri stu - de - ni,
pev - ci kri - la - ti, sr - ca člo - ve - ška jo kli - če - jo: "Ma - ti";

Široko (Largo)

p *mf* allarg. *f*

1, 2: Vse jo pro - sla - vlja, vse jo ča - sti, ča - - sti; Le - pa, naj - lep -

p *mf* allarg. *f*

mf rit. *p*

ša Ma - ri - ja si ti! Le - pa, naj - lep - ša Ma - ri - - ja si ti!

mf rit. *p*

Nekaj zgledov

"NISEM PRIČAKOVAL"

Naj govori sam:

"Rojen sem bil pred tridesetimi leti v deželi Galles (Anglija). Starši so me skrbno vzgajali v anglikanski veri in mi vcepili spoštovanje do sv. pisma ter globoko pobožnost do Jezusa Kristusa.

Ko sem doraščal, sem kot dijak začutil željo postati anglikanski duhovnik. To sem povedal kaplanu (katehetu na šoli). Ta mi je dajal poguma. Tudi me je postavil za tajnika "Krščanske zveze", ki jo je bil ustanovil.

O katoliški veri nisem vedel ničesar, namreč, nisem imel prilike, spoznati jo od blizu. Edini stik je bila žena mojega strica, ki je bila katoličanka, a je stanovala daleč, na Irskem.

Dobil sem pa knjigo "Katoliški nauk". Že ko sem jo samo prelistal, sem spoznal, kako logično so povezane katoliške resnice: Cerkev je enotna (edina), vesoljna, stoji na prvenstvu sv. Petra, njegovi nasledniki so v nepretrgani vrsti. - Potem daritev sv. maše, resnična pričujočnost Kristusova v sv. Rešnjem Telesu, in šest drugih zakramentov. Te in druge resnice temeljijo na sv. pismu. - Spoznal sem tudi, da je bila ta vera nekdanja vera mojih prednikov.

Nekega dne sem šel s svojim prijateljem v katoliško cerkev. Cerkev je bila polna pobožne množice, ki je tiho sledila sv. daritvi. To je name naredilo globok vtis. Posebno še ker sem nato stopil v protestantsko cerkev, ki je bila pa pičlo obiskana.

Starši so zaslutili, da se v moji duši pripravlja preokret. Mama je

odločno nastopala, ko je zapazila pri meni katoliške knjige. Vendar sta mi oba, oče in mati, svetovala, naj se ne prenamagam, oba sta pa vedno nasprotovala kakemu mojemu tozadnemu koraku.

Šel sem tudi v Pariz na univerzo, Sorbono, učiti se francoščine. Tam sem neovirano obiskoval sveto mašo. Silno so mi dopadle lepi obredi, občudoval sem krasna cerkvena oblačila.

V katoliškem nauku sem se bil bolj in bolj utrjeval. Samo težavno mi je bilo, ko so starši nasprotovali. Pa glejte, nepričakovano je prišlo pismo od njih. Dovoljujejo mi, da, če hočem, sprejemem katoliško vero.

9. junija sem skupno z bratrancem z velikim veseljem izpovedal katoliško vero. Nato sva bila pogojno krščena in sva prejela zakrament sv. pokore in sv. obhajila. Sedaj se pripravljam v katoliškem semenišču, da prejmem zakrament posvečenja, - še pred letošnjo veliko nočjo."

Mihael Ress

(To je pisal v začetku leta 1961)

Iz "Katoliškega glasa"

"SREČNA ZMOTA"

Chloe Gibson je pisateljica dram za "British Broadcasting Corporation". V jeseni leta 1959 je stopila v katoliško Cerkev. Začetek njenega spreobrnjenja je zelo čuden. Napisala je dramo za radio, v kateri nastopajo Jezusovi bratje in sestre. Radijski poslušalci so z ogorčenjem protestirali proti potvarjanju evangeljskih poročil. Ostre kritike so jo nagnile, da je začela študirati Kristusovo življenje. Tako je spoznala resnico o odrešenju in milost božja jo je privedla v naročje katoliške Cerkve. Kot katoličanka je napisala

dramo "Bernardka Soubirous" in "Človek na sodbi", v kateri je po-pravila, kar je zagrešila v drami o Sveti Družini.

O tej drami je dejala: "O srečna zmota". Bila je "srečna zmota", ker so poslušalci izvršili svojo dolžnost. Kolikokrat slišimo zmote o verskih stvareh, pa morda kar molčimo. Morda celo plačuješ list, ki ti namenoma od številke do številke pri-naša načrtne napade na vero in Cerkev. Praviš, da ti to nič ne škoduje. Ne verjamem! Eno pa ti povem, kar lahko tudi ti verjameš: slab časopis plačuješ ali pa ga vsaj moralno pod-piraš, ko ga bereš. Veš, da je popolnoma gotovo, da za to ravnanje nimaš nobenega zasluženja pred Bogom, zadolžiš se pa lahko zelo.

Iz "Cristo nel mondo", 1960

ČUDNA VRVICA

Jožefa Kock iz Nizozemske piše:

Pripravljala sem se na lekcijo krščanskega nauka, ki sem jo morala imeti za odrasle katoličane.

Potrka in vstopi neka bogata gospa. Bila je napovedana. Žalost je gubančila njen obraz. Začela mi je pripovedovati:

Ko so Nemci zasedli Nizozemsko, so Angleži metali iz zrakoplovov našim ljudem orožje. Nekega dne reče moj sin Jan: "Tudi jaz grem po orožje." Ena izmed sester mu je ogovarjala, da ni varno itd. Odšel je. Ni se več vrnil. Nemci so že isti večer obkolili hišo, kjer so bili zbrani z orožjem mladi fantje, med njimi tudi Jan. Odpeljali so jih v taborišče leta 1944.

V taborišču je Jan bil skupno z nekim katoliškim duhovnikom.

Večina odpeljanih v taborišče je pomrlo. Neki prijatelj mojega sina se je pa rešil. Prinesel mi je tole vrvico s toliko vozli, - na vsakih

deset malih je en velik. To mi je izročil sin za spomin in uporabo. Kaj je ta stvar, ne vem. Zakaj jaz sem brez vere. Tudi sin ni bil krščen.

Prijatelj je pristavil, da se Jan ni nič bal. Rekel je: "Saj je On z menoj."

Spoznala sem, dostavlja Jožefa Kock, da je vrvica z vozli bil pre-prost rožni venec. Križ je bil nare-jen iz dveh vžigalic.

"Gospa, vaš sin je gotovo v ta-borišču postal katoličan."

Seveda. Ko sem zdaj pregledo-vala doma njegove knjige, sem med njimi dobila katoliški katekizem. Že predujteništvom se je zanimal za to vero. V celici ga je katoliški duhov-nik krstil.

"Gospa, vaš sin je v ječi molil. Tale vrvica s tolikimi vozli je pre-prost rožni venec. Sin si ga je na-pravil sam. V rožnem vencu je pre-mišljeval verske resnice, Jezu-sovo življenje, trpljenje in povel-ičanje. Pričakuje, da mu sledite."

K Jožefi je prihajala dvakrat na teden k nauku. Postala je katoličan-ka. Sv. krst je prejela na binkošti, po končani vojni, in pristopila k sv. obhajilu: "Nisem več sama, saj sem z Njim, z Jezusom, ki živi, in z mojim Janom."

Kdor resnico ljubi in išče, se mu razodene. Kdor meni, da so verske resnice bajke, je neveden in površen. Lahko pa ga spametuje - trpljenje. Blagor mu, kdor ne opusti molitve.

Iz "Katoliškega glasa"

Petleten Janezek ima malo sestro Pavlino, ki je zbolela. Nekaj večerov je mama dodal pri večerni molitvi: "Še za našo malo Pavlino." Čez nekaj dni je opustila ta dostavek. Janezek je vprašal:

"Zakaj pa več ne molimo za Pavlino?"

"Ker je ozdravela."

"Mama, kadar jaz kaj prosim in mi daš, moram vedno reči: hvala lepa. Zakaj pa še Bogu ne rečemo hvala lepa, kadar nas usliši?"

SKRITE MOČI

Že v zgodnji mladosti je bila o-ropana družinskega življenja. Ko se je poročila, ji je mož kmalu umrl.

Imela je močno voljo, a je bila hkrati uporna in tesnovestna ter za-nešenska. Zelo pa je želela, da bi se posvetila. Zato je po moževi smrti hotela stopiti v strog samo- stan (to je s klavzuro). Taka je bila Alojzija Marillac, ko je našla veščega duhovnega vodnika, sv. Vincen- cija Pavelskega. Vodil jo je 39 let! Brez tega odličnega vodstva bi bila najbrže zapadla mrkemu janzeniz- mu, ki je tedaj imel precej vpliva.

Sv. Vincencij je predvsem skr- bel, da se ji umiri njena duša. Na- vajal jo je k zaupanju v božjo pre- vidnost. Namesto da bi stopila v sa- mostan, ji je svetoval, naj živi med svetom, goji duhovno življenje in naj se posveti karitativnemu življenju. Uvidel je, da se bo prav na ta način uravnovesilo njeno tesnobno dušno stanje in da se bodo obrusile napake njenega značaja. Ni se motil.

Z vso odločnostjo se je predala skrbi za zapuščene - vsake vrste: za zavržene, za novorojenčke, za bolnike, za uboge, za kaznjence, za duševno bolne itd. Kjer so se po- ka- zale kake nove potrebe, povsod je hitro organizirala pomoč. Bila je izredno modra v tem delovanju. Sa- ma je izdala skrivnost te modrosti, namreč zaupanje v božjo previdnost.

Da bi njeno delo ne preminilo z njeno smrtjo, je ustanovila družbo usmiljenk.

Sv. Alojzija Marillac je umrla pred 300 leti, 15. 3. 1660, njena ustanova pa še vedno daje dobre sa- dove.

Ali ni tudi v tebi dosti zdravih skritih moči! Prosi Boga, da jih spoznaš, da se udeještvuješ, oz., da ti pošlje veščo roko, ki ti jih izkop- lje, odkrije.

Iz "Katoliškega glasa"

Sv. Alojzija Marillac

"ZAČARANI KROG"

Eamon Quinn, ki je bil zelo za- grižen komunist, ni postal samo ka- toličan, ampak je tudi vstopil k trapistom. Ta vest je vzbudila ve- liko pozornost v angleškem svetu. Komunistična stranka ga je poslala v Anglijo, da bi tam deloval med de- lavci za komunistično stvar. Slučaj- no se je srečal z neko članico Mari- jine legije, ki mu je stavila vpraša- nje: "Zakaj vse to, Eamon? Veruješ, da boš mogel strgati s tega sveta ta oklep krivice, zla in brezobzir- nosti? Veruješ, da boš mogel u- stvariti nov svet? Ne veš, da je božji Sin pokazal novo kraljestvo, o katerem je dejal, da ni od tega sve- ta?" Sprva se ni dosti zmenil za te besede, a polagoma je začel o tem razmišljati. Nekega dne je vprašal svojo znanko, ki mu je stavila one besede:

"Kaj je potrebno, da človek veruje?"

"Upanje."

"Toda, kako naj upa, kdor ne veruje?"

"Verujemo v upanju in upamo, ker ljubimo."

"Toda to je začarani krog!"

"Da", je odgovorila, "a sredi tega kroga je Bog, ki proži svojo roko v pomoč."

Eamon Quinn se je oprijel te roke in sovraštvo, ki je prej napolnjevalo njegovo srce, se je spremenilo v ljubezen.

Koliko dobrega naredi prava beseda, ki je izgovorjena z dobrim namenom. Ali nismo preveč brezbržni do ljudi, ki jih srečujemo. Ali jim znamo včasih povedati besedo, ki jih bo spomnila na Boga, dušo ali večnost?

Iz "Cristo nel mondo" 1960

MOJ NAJVEČJI ZAKLAD

Japonec Sekyia Tatsuni je bil rojen kot budist, nato je postal protestant, iz protestantizma pa se je spreobrnil v katoliško Cerkev. Boj proti sovražtvu in trdota življenja sta ga nagnili k razmišljanju, ki ga je približalo krščanstvu. Dobil je delo v neki protestantovski ženski šoli. V tej šoli je ostal petnajst let. Prejel je krst, a kmalu je začutil nezadostnost protestantizma. Kar je en pastor učil, je drugi pobijal. Tudi družinsko življenje protestantovskih misijonarjev mu je kazalo na nezadostnost moralnih načel. Zaradi tega je veliko trpel. Nekoč je bil na pogrebu v anglikanski cerkvi. Obredi so ga pretresli. Anglikanska Cerkev, ki je od vseh protestantovskih najbližje katoliški, mu je nudila prvi pozitiven pogled na katoliško Cerkev. Obiskal je "cerkev miru" v Hirošimi. Ta obisk mu je ostal živo v spominu. Spoznal se je z direktorjem katoliške šole, ki se piše Tanaka Tadao; tudi on je spreobrnjenec

Ave Maria

iz protestantizma. Ta ga je napotil, da je začel študirati katoliški nauk. Ni bilo malo ovir, a končno je zmaga milost. 11. februarja 1960, na praznik Lurške Gospe, je bil sprejet v katoliško Cerkev. Sedaj je srečen. "Od vseh jasnosti, ki sem jih dobil v trdni osnovi resnice, je moja največja radost prejem sv. obhajila na nedeljo. V njem najdem največji zaklad katoliške Cerkve."

Kaj je naš največji zaklad v katoliški Cerkvi?

Iz "Cristo nel mondo" 1960

Od leve proti desni: Vinko Munda, župnik na Kamnici pri Mariboru; Matija Zadravec, župnik v starem trgu, Ksaver Meško, bisernomašnik (fotografija je bila posneta ob biserni maši); njegov nečak dr. Jožef Meško.

BOG KLIČE NA RAZLIČNE NAČINE

Raisa je bila Rusinja, a Judinja. S starši se je preselila v Pariz. Šestnajstletna je že bila vpisana na Sorboni (vseučilišče). Medtem ko so se domači odtujili veri očetov, je ona ohranila vero v Boga. Navdajalo jo je pa neko tesnobno iskanje resnice.

Seznanila se je z nekim visokošolcem Jakobom. Bil je aristokrat, izobražen, olikan, republikanec in socialist, po veri protestant. Menil je, da je katoliška Cerkev največja nasprotnica izobrazbe. V duhovnem življenju je bil prav podoben Raisi. Tesnobno je iskal resnico.

Poročila sta se. Božja pota, pota milosti so čudovita. Oba zakonca sta po daljšem iskanju resnice vstopila v katoliško Cerkev. Trije odlični možje so na to vplivali:

Pegny, Bergson in Leon Bloy.

Pegnyjeva zasluga je, da ju je seznanil s filozofom Bergsonom. Ta ju je rešil prevelikega oboževanja in poveličevanja znanosti. Leon Bloy ju ni osrečeval s filozofijo, napačna filozofija je namreč tolikokrat kriva nevere. V njuno duhovno življenje je posegel praktično; zavedajoč se, kako važna je milost, ju je seznanil z velikimi zastopniki svetosti, kot so sv. Angela Folinjska, bl. Katarina Emmerich, potem Jurij Sorel, Surin, vsi odlične priče Jezusa Kristusa, kot ga rišejo evangelisti.

V katoliški veri sta občudovala njeno moč, ki vdano trpečim vliva drugim neznano radost. To je pač božja moč. Nadalje, da katoliška vera tako odlično ustreza potrebam posameznika, če se je le res oklepa.

Odločila sta se za sveti krst. Prejela sta ga v Parizu v cerkvi sv. Petra.

Kdo je ta Jakob? Je Jacques

Maritain, največji sedaj živeči katoliški filozof. Umrta pa mu je pred časom Raisa. Sedaj se je odločil, da bo zapustil svet ter stopil med Malebrate, ki jih je ustanovil znani Karel Foucauld (Fukol). Njih namen je med muslimani z zgledom, žrtvami in molitvijo delati za njihovo spreobrnjenje.

Iz "Katoliškega glasa"

"MOJA KRŠČANSKA BODOČNOST"

Japonski slikar Tsuguharu Fujita je bil v starosti 73 let sprejet v katoliško Cerkev dne 14. oktobra 1959 v katedrali v Reims-u v Franciji. Z njim je bila krščena tudi njegova žena. Njegov krstni patron je Leonard, žena pa je dobila ime Marija Angela Klara.

Fujita živi v Franciji že od leta 1913. Slovijo svojih umetniških slikah, ki harmonično izražajo nasprotje med orijentom in zapadom. Leta 1923 je bil v Rimu sprejet v avdienco pri papežu, ki ga je prosil, da bi naslikal sv. Frančiška Ksaverija. Začel je s tem delom in se tako približal v slikanju krščanskemu mišljenju, ki ga je upodobil z angelsko čistostjo. Želel je postati katoličan, a ga je ovirala nejasnost glede veljavnosti njegovega zakona. Ko je bil ta dvom razjasnen, je zaprosil za krst.

"Moje življenje se začena danes. Preteklo mi več nič ne pomeni. Mojih 73 dovršenih let sedaj nima vrednosti. Zame je važna samo moja krščanska bodočnost", je dejal na dan svojega krsta.

Iz "Cristo nel mondo" 1960

Samo ena sila je sposobna premagati zlo. Ta sila se imenuje ljubezen.

Borec, ki dalje lahko prenaša krute udarce nasprotnika, je zmagovalec.

Giovanni Rossi

MODERNI CIRENEJEC

Iz neke francoske vasice so verniki skupno romali v Lurd. Med njimi je bil tudi močan delavec, ki je bil brez vere. Njegovo ime je bilo Etienne. Romarjem se je pridružil samo iz radovednosti. V Lurdu se je na zunaj udeleževal vseh pobožnosti, molil pa ni.

Na večer, ko so se romarji iz te vasice pridružili evharistični procesiji, je domači župnik z očmi iskal človeka, ki bi nosil farno bandero. Na banderu je bilo na eni strani napisano ime župnije, na drugi strani pa je bila podoba Križanega.

V zmešnjavi je župnik zgrabil roko tega delavca:

“Ti si mož za to, močan si dovolj, tu imaš, nosi bandero!”

Preden je mogel mož kaj odgovoriti, je župnik odšel na svoje mesto. Kaj je hotel! Odkril se je, poprijel bandero in se uvrstil v procesijo. Mislil si je: prišel sem za šalo v Lurd, pa naj bo tudi to za šalo.

Kmalu pa je župnik opazil, da nosilec bandera postaja rdeč in da se poti. Pristopil je k njemu, da bi mu pomagal nositi bandero. Mož je odklonil pomoč. Župnik se je vrnil na svoje mesto in se začel čuditi, kdo bi bil ta človek. Kmalu so začeli romarji šepetati, da je nosilec bandera bolan. Župnik je znova stopil k njemu. Mož je bil blede in solze so mu tekale po licih. Župnik je pomignil možem v znamenje, naj pride kdo pomagat.

“Bo kdo drugi nosil bandero”, je dejal možu.

“Banderol!” je vzdihnil Etienne. “Vi imenujte to bandero! To je Bog na križu in njegovo trpljenje je odtajalo moje srce. Ne, ne, končal bom svoj križev pot, potem bom pa poiskal vas, gospod župnik. Opravi bom spoved.”

ZOPER ZGODOVINO SE JE PREGREŠIL

Izvirno poročilo iz Slovenije, objavljeno v MISLIH

V mirenski župniji na Dolenjskem je vas Selo. V tej vasi se je odigral v septembru 1960 omembe vreden in za današnje čase značilen dogodek.

Vaščan J. G. (op.: poročilo ima natisnjeno celo ime), ki živi v zelo skromnih razmerah, se je nekega dne od vsega hudega močno upijanil. Ko je prišel vinen domov, se je najprej lotil svoje žene in jo v svoji togoti močno pretepel. Nato se je znesel tudi nad hčerjo, vendar se še ni ukrotil. Zbežal je iz hiše in se zagnal proti koncu vasi, kjer je stalo staro znamenje v obliki velikega križa. Ljudje trdijo, da je bilo znamenje staro že okoli sto let in ga je vsa vas imela v časteh. Pijanec se je v divjem sovraštvu lotil križa in ga podrl na tla. Kristusovo podobo je razbil na več kosov in jo skušal še bolj razdrobiti.

Godilo se je to že v poznih večernih urah, pa je prav takrat prišel mimo G.-ov sin, ki se je vračal domov od avtobusne postaje. Že od daleč je slišal neko razbijanje, ko je prišel bliže, je obstal v začudenju. Nekdo je podrl križ in še bije po njem. Stopi bliže in z grozo odkrije, da je ta zločinec njegov lastni oče. Tako ga je pretreslo, da je v strahu in trepetu zbežal domov. O dogodku je molčal.

Drugo jutro so vaščani že na vse zgodaj opazili, kaj jim je naredila neznan zlobna roka. Zgrozili so se. Podrto je stoletno znamenje in razbit je Križani, ki so se verni tolikokrat k njemu zatekali in pred njim molili! Takoj se je začel lov za zločincem, toda kje bi utegnil biti? Vendar ni bilo treba dolgo iskati, zakaj prišel je G.-ov lastni sin in povedal, kaj je videl prejšnji večer. Po vsej vasi se je vnelo silno ogorčenje.

Vsa vas se je zbrala - bilo je na nedeljo okoli 8. ure - in se trumoma podala pred G. -ovo hišo. V hišo so poslali tri može, ki so zahtevali, da G. takoj stopi ven pred zbrano ljudstvo, ki bo z njim obračunalo. Možakar se je na vso moč upiral in izjavljal, da tega ne bo storil. Toda može so ga zgrabili in privlekli ven, kjer je bila zbrana vsa vas. Začela se je sodba.

Po mnogem vpitji in prerekanju so se zedinili, da mora G. v spremstvu vseh takoj h križu in pod njihovim nadzorstvom lastnoročno postaviti križ nazaj, v kolikor se bo pač dalo po tem razdejanju. G. se je spet upiral in se vrgel na tla, češ da ne bo ubogal. Toda vaščani se niso dali ugnati. Neki 28-letni fant je stopil iz gruče, pograbil palico in G. -u primazal nekaj prav gorkih. Ko je ta videl, kako je ljudstvo razjarjeno, se je končno le vdal in šel z njimi do kraja, kjer je stalo razpelo. Tam je moral najprej znesti skupaj vse kose razbitega znamenja in vsak kos sproti poljubiti. Ko je bilo to končano, so mu ukazali, da mora vse spet nazaj postaviti.

Bilo je težko delo in ubogi G. ga ni zmogel sam. Pristopil pa je njegov sin, ki je tisti večer videl očeta, kako je križ razbijal, in mu je pridno pomagal. Posrečilo se jima je, da sta za silo postavila križ nazaj, in vaščani so bili zadovoljni. G. se je ves skrušen odpravil domov s stisnjenimi ustnicami in pestmi

z žepu. Za njim se je razšla tudi truma vaščanov.

Toda zadeva s tem še ni bila končana. G. je bil skrušen samo na videz, na tihem je snoval maščevanje. Drugo jutro je šel k zdravniku in mu kazal sledove, ki mu jih je pustila palica onega 28letnega fanta. Zdravnik mu je naredil potrdilo in z njim je odšel na M. L., kjer je naredil prijavo. Vaščanom je zagrozil, da bodo že videli... In res je legla na vso vas skrb, kaj bodo na vse to rekli miličniki.

Ni bilo treba dolgo čakati, kmalu se je pojavil v vasi miličnik Rado. Iskal je G. -a, ki ga pa ni našel doma. Od drugih je zvedel vse, kaj in kako se je zgodilo. Poslušal je in končno povedal vaščanom, da bo G. kaznovan, ker je poškodoval nekaj zgodovinskega, kar je prepovedano uničevati... Vas Selo se je oddahnila, kako se bo stvar zaključila, pa ob tem pisanju še nihče ne ve. Ljudje za sedaj dostavljajo samo to: Če bi to načelo, da se ne smejo uničevati zgodovinske reči veljalo in zlasti med vojno, ko so toliko takega podirali in zažigali brez kazni in verjetno celo s pohvalo od svojih višjih. Sicer pa tudi dandanes to še ne drži vedno in povsod. Vendar danes že precej bolj spoštujejo zahteve vernega ljudstva in obsojajo bogoskrustva, čeprav le kot pregreške "zoper zgodovinske znamenitosti".

MISLI, December 1960

NI BILA RESNICA

Herbert Prauss je 15 let deloval kot komunistični aktivist v vzhodnem Berlinu. Čeprav je bil navdušen za komunistično stvar, je vendar začel počasi vstajati v njem dvom o pravilnosti komunističnih načel. Morala, po kateri je vse dobro, kar komunizmu koristi, se mu je vedno bolj prikazovala kot nemoralna. Zoprno mu je bilo gledati, kako so tovariši pri samokritiki padali v hinavščino, si pomagali z lažjo ter si tako v sebi ubijali vest. Posebno ga je usupnilo vedno novo iskanje in umetno ustvarjanje sovražnikov in s tem v zvezi ščuvanje množic k razrednemu sovraštvu.

Tako je bila proglašena Cerkev za sovražnika delovnega ljudstva in Praussu je bila poverjena naloga, naj to "znanstveno" dokaže. Marljivo se je lotil dela in v ta namen podrobno študiral papeške okrožnice: kaj Cerkev uči o pravicah in zaščititi delavcev pred izkoriščanjem; kako pravi, naj delavec dobiva družinsko plačo in podobno. Pri tem študiju pa je prišel ravno do nasprotnega zaključka. Spoznal je, da je Cerkev dobrotnica človeštva, predvsem delavca, ki si v potu svojega obraza služi vsakdanji kruh. Komunistična država pa da je pravzaprav tisti mogočni kapitalist, ki delavca do skrajnosti izkorišča in proti kateremu ni mogoča nobena protestna stavka.

Zapustil je komunizem in se vrnil v katoliško Cerkev in popisal svoje zgrešeno življenje v knjigi "Toda to ni bila resnica".

Iz "Misli"

*

**KRISTUS NE LE PRINASA LUČ, AMPAK JE
TUDI PRAVA LUČ BOGA, LUČ ZGODOVINE,
LUČ VSAKE DUŠE.**

Giovanni Rossi

Za dobro voljo

Možu, ki je zbiral darove za zunanje misijone, je nekdo odgovoril:

"Ne zanimam se za misijone. Raje darujem za podporo svojih bližnjih."

"Katere pa smatraš za svoje bližnje?"

"One, ki so okoli mene."

"Misliš svoje sosede?"

"Da."

"Kako veliko pa je tvoje posestvo?"

"Približno 500 akrov."

"In kako globoko v zemljo sega?"

"Na to pa nisem nikoli mislil. Menim pa, da je moje vse, kar je pod mojim zemljiščem."

"Točno! Zato sem pa prepričan, da boš nekaj dal za svoje poganske sosede na spodnjem koncu zemlje."

V mali irski vasici je župnik obiskal neko ubogo ženico. Vprašal jo je:

"Mama, ste že zvedeli žalostno novico?"

"Da. Moj sin Peter je bil ubit."

"O, zelo mi je hudo... Sožalje. Ali vam je to sporočila vojaška komanda?"

"Ne, sin sam mi je sporočil."

Župnik je bil presenečen:

"Kako?"

Ženica mu je pokazala pismo, ki se je začelo:

"Draga mama! Sedaj sem v Sveti Deželi..."

Amerikanka je potovala po Sveti Deželi. Uradnica informacijskega urada ji je rekla:

"Od Bersabe do Dana se lahko peljete z avtomobilom."

Turistinja je odgovorila:

"Nisem vedela, da sta Bersaba in Dan kraja. Vedno sem bila prepričana, da sta bila mož in žena kot Sodoma in Gomora."

Župnik je srečal farana, ki že dolgo časa ni bil v cerkvi, prejšnji večer pa ga je zapazil med pobožnostjo pod korom. Ustavil ga je in mu veselo dejal:

"Janez, vedel sem, da boš prišel nazaj."

"Nazaj? Ne vem, kaj mislite s tem reči."

"Da si spet začel hoditi v cerkev. Videl sem te pri včerajšnji večerni pobožnosti."

Janez se je zasmel:

"O, v cerkvi sem bil. Jaz sem pa tako premišljeval, kje vse sem kolovratil. Imel sem ga malo pod kapo."

Sestra učiteljica je razlagala otrokom sveto pismo. Hotela je preiskusiti, koliko so si zapomnili od svetopisemskih zgodb, ki so jih brali v šoli. Vprašala je:

"Mihec, povej kak stavek iz sv. pisma!"

"In vzel je vrv in se obesil."

Sestra z odgovorom ni bila zadovoljna. Zato reče:

"Morda veš še kak drug stavek."

"Pojdi in stori tudi ti tako."

Župnik je hotel potolažiti vdovo:

"Vem, da je hudo za vas, a bodite prepričani, da je tudi za vas pripravljena tolažba."

"Dajte mi njegov naslov."

"Koliko ste stari?", vpraša sodnik obtoženko. "Opominjam vas, da ste pod prisego."

"Enainvajset let in nekaj mesecev."

"Koliko mesecev?"

"Stoosemnajst."

Leta 1944 je ameriška 69. divizija zasedala Nemčijo. Nekaj vojaških oddelkov je vkorakalo v vašico ob Renu. Duhovnik je prišel iz cerkve in se spustil z vojaki v pogovor. Pokazal je proti cerkvi na dva zvonika. Eden je bil precej poškodovan.

"Kako je bil zvonik poškodovan? Od letalskega napada?" je vprašal vojak.

"Ne, od artilerije."

Vojaki so bili začudeni, ker ameriške artilerije ni bilo v bližini. Zato je eden izmed njih vprašal:

"Od čigave?"

"Napoleonove."

Mož, ki je raje pil kot delal, je prišel v župnišče. Prosil je za "dajm", da bi si lahko kupil kavo.

Župnik je vedel, zakaj mož rabi denar, zato mu je dejal:

"Ali ne veste, da je alkohol vaš največji sovražnik?"

"Seveda vem. A vi nas učite, da moramo ljubiti tudi sovražnike."

Katoličani verujemo, da je papež nezmotljiv v verskih in moralnih naukih, kadar govori kot namestnik Kristusov in naslednik sv. Petra. Protestanti radi očitajo katoličanom, da je vera v papeževo nezmotljivost poniževalna za človeka v sedanjem času napredka.

Neka nekatoličanka se je nekoč razgovarjala s slavnim kardinalom Gibbonsom. Med drugim mu je dejala:

"Prav gotovo vi s svojo visoko izobrazbo ne morete verovati v papeževo nezmotljivost."

Kardinal je odgovoril:

"Ko sem bil zadnjikrat v Rimu me je imenoval Žibons."

Katehet vpraša otroka: "Kaj sta naredila Marija in Jožef, ko sta izgubila dvainajstletnega Jezusa?"

Otrok odgovori: "Pokleknila sta in molila k sv. Antonu."

"Prosim, da bi zamenjali olje?", pravi šofer mehaniku v garaži.

Mehanik preiskusi olje, gleda nekaj časa motor, nato pa reče:

"Svetujem vam, da obdržite olje in zamenjate avtomobil."

Peter Crebassa

V "Ave Maria 1960" je bil v opisu Baragove cerkvice v L'Anse-u omenjen tudi Peter Crebassa. On je pomagal Baragi, da je lahko v tem kraju zacel z misijonom. Tu prinasamo nekaj podatkov o njem.

Po prijaznem posredovanju Mr. Gregoricha mi je posodila Baragova zveza zgodovino michiganskega Gornjega polotoka "History of the Upper Peninsula of Michigan" (Chicago 1883), kjer so kratki življenjski podatki njenih prebivalcev. Crebassova sta bila tedaj še oba živa. Tako-le se glasi Crebassova biografška črtica: "Peter Crebassa, 30 let poštar v L'Ansu, se je rodil 5. avg. 1807 ob Red River-u v Kanadi. Star 5 let je prišel s svojimi starši v Montreal. V tem mestu je zrasel ter prejel dobro vzgojo. Leta 1829 je odšel v Mackinac, Mich., kot zastopnik družbe American Fur Company. V tej službi je prišel v vse obrežne kraje Gornjega jezera od Saulta do Fond du Lac-a (Dulutha). V onih prvih letih je bila kaka trgovska postojanka tu pa tam vse, kar je naznanjalo, da se bliža civilizacija. Divji prizori, ki jih je moral gledati, nevarne vožnje na šibkih ladjah one dobe, so bila polna nevarnosti in doživetij. Podrobnosti takega življenja bi nudile dovolj snovi za zanimivo povest. Žal pa nam prostor ne dopušča več kakor podati obrise njegove zgodovine. 25 let je bil zastopnik družbe American Fur Co. Bil je nastavljen na raznih postojankah: L'Anse, La Pointe, Fond du Lac ter Rainy Lake na meji angleških posestev (to je na kanadski meji). Leta 1838 je bil nastavljen v L'Anse. Tja je prestavil trgovsko postojanko iz Baraga, na sever od L'Ansa. Končno je pretrgal zveze z Fur Company, kupil si zalogo blaga ter napravil svojo trgovino v L'An-

Peter Crebassa in njegova žena Nancy

su. L. 1852 je bil nastavljen za poštarja in je imel službo do sedaj. Svojo trgovino je vodil 15. let. L. 1837 se je poročil v La Pointu z Nancy Roussin, hčerko Avgusta Roussin. Mrs. Crebassa je bila rojena ob Leach Laku. Imata pa 11 živečih otrok... Najstarejša hči Mary je žena Earla (torej ne Karla, kakor ima pomotoma Verwyst) Edgertona v L'Ansu. Poleg poštnega urada je imel Mr. Crebassa še razne tržne službe."

P. Bertrand, Kotnik, O.F.M.

Apostol, ki največ časa porabi za češčenje presv. Evharistije, bo imel največ uspehov. Le apostolat onega, ki veliko moli in je v duhu blizu Kristusu v Najsvetejšem Zakramentu, bo uspešen in trajen.

Giovanni Rossi

Iz pisma Fr. A. Skopca

Nekaj vrst iz pisma Rev. Andreja Skopca, ki se nahaja sedaj med zapuščino Matije Pogorelca. Začel ga je pisati 1. junija 1881. Skopčeva gospodinja je pripisala na zadnjo stran: "Kakor vidite na tem pismu, ga je pisal Father Skopce 4 tedne. Ko ste (Father Buh) poslali podobe, je bil Father Skopce zelo bolan, od tedaj ni dober in tudi ne bo več po izjavi zdravnikov. Tako je slab, da ga morata dva spremljati k oltarju ter rabi eno celo uro. Sicer pa večinoma leži na postelji." Pismo je zato prava podoba obnemoglega misijonarja. Fathru Buhu naroča, da je \$1 ali več za indijanske misijone. Nato pripoveduje o svoji zlati maši v Fryburgu, Pa. in dostavlja: "Sedaj nekaj iz Kranjske. V spomin mi prihaja Ljubljana, potem Polhov gradec, Praprače, Butajnova, Planina, Suhi dol, Lučne, Št. Jošt, Trata, Lačna vas. Spominjam se tudi Sv. Treh Kraljev, Idrije in v Lučah sem trikrat ali štirikrat pri gospodu S. Thomažu Lončarju (?) na vakancah (bil). Poprej je bil v Gracu kaplan Tomaž Kos. Sem šel v Idrijo in nazaj k Sv. Trem Kraljem. Kaplan v Črnomlju 1 leto, na Krki pol leta, v Dobu eno leto in pol, v Lomu kurat čez 12 let, v Philadelphia 10 mesecev, v Fryburgu, Clarion Co., 24 let misijonar.

Sem imel okoli 30 štacijonov. Tukaj sem od septembra 1870. Sem imel po 3 štacijone. Sedaj imam le S. Rosa. Sem zelo bolan, ne grem sam k oltarju, včasih ne morem sv. maše imeti, noge so slabe, fantje me morajo včasih k oltarju sprejemati, pridigujem slabo, od doma nisem bil dolgo časa (nato nadaljuje po nemško) za streljaj daleč. 24 let sem bil skoraj dan in noč na konju, dnevno 6 do 10, do 12 ur. Sedaj ne morem več jezdit. Vem veliko povedati o tukajšnjem dušnem pastirstvu. L. 1846 sem padel na ledu. Od tedaj rabim vedno palco... Pri zlati maši sem dobil čez 100 (\$) v dar od duhovnikov in ljudi. To sem porabil za zdravnike in drugače. Srenja je majhna in daje malo. Obiščite me za nekaj dni ali tednov. Preskrbljeni smo že tukaj. Jaz Vas ne morem obiskati. Ali se bodo moje noge še pozdravile, pa ve samo Bog. Nekaj časa sem ne morem več dobro pisati... K meni se pride z železnico po najbližji poti skozi Cleveland, Ohio, od tam v Youngstown, od tam v Sharon v Pennsylvaniji, 4 milje od mene, St. Rosa, P. O. Hermitage. Na vsak način pričakujem pismo z novicami. Molite zame, starega bolnika. Hvaljen Jezus in Marija od mene in od Vas -- Andreas Skopce."

(Daljši življenjepis o njem je napisal Msgr. Zaplotnik v našem koledarju l. 1919.)

P. Bertrand Kotnik, O.F.M.

*S. Thomas in Louisa
poprva je bil v Gracu kaplan Thomas Kos
šel v Idrijo in nazaj k Sv. Trem Kraljem
v 3 letih, nato v Lučah 1 leto, nato v Dobu 1 leto
in pol, v Lomu kurat čez 12 let, v Philadelphia 10 mesecev
in imel 30 štacijonov, Tukaj sem*

✠ Jože Urankar

V mesecu sv. rožnega venca in sicer 16. oktobra 1960 je umrl v Laškem pri Celju veliki apostol sv. rožnega venca: kadar sem ga videl v njegovi železničarski uniformi, vedno je imel v roki rožni venec: bil je to železniški revizor Jože Urankar. Dočakal je visoko starost 84 let.

Pokojni Jože je bil rojen 4. februarja 1877 v Laškem, kamor se je tudi preselil, ko je dosegel zaslužen pokoj. Bil je v službi železnice od leta 1893. Kot sin progovnega čuvaja je služil do leta 1899 pri progovnem oddelku Celje in nato do svoje upokojitve leta 1938 nepretrgoma pri prometu na glavnem kolodvoru v Mariboru. Zadnjih 12 let svoje službe je bil revizor vlakov. V Mariboru je stanoval na Melju. Bil je markantna osebnost med slovenskimi železničarji. Vsakemu je imponiral njegov možati, energični in pošteni nastop. Njegov značaj je spoštoval prijatelj in protivnik. Mož izklesan v svojem prepričanju, ki od njega ni popustil niti za piko. Poštenjak skozi in skozi, Slovenec z dušo in telesom, mož strogo krščanskega prepričanja in življenja, katerega lahko v tem oziru stavimo za vzgled kot vzor-moža vsem drugim. Če je le mogel, je šel k sv. maši in k sv. obhajilu vsak dan: Živel je res iz sv. obhajila in iz vere. Naročal in bral je samo katoliško berilo, bil od mladosti član tretjega reda sv. Frančiška in vseh katoliških in verskih organizacij.

Predvsem pa je bil družinski oče, kakoršnih bi težko našli veliko po mestih. Za družico svojega življenja si je zbral Katarino, ki je z njo živel v vzglednem zakonskem življenju nad 60 let. V zakonu se jima je rodila 11 otrok, ki jih je dal vse tudi izobraziti. Dva sinova sta bila duhovnika-frančiškana. Njegov sin p. Aleksander Urankar je zaoral globoke brazde na ledino ameriške Slovenije: takoj po svoji novi maši je prišel med svoje rojake v to deželo in je našel tudi grob med njimi na Ameriških Brezjah. Drugi sin

Jože Urankar in njegova žena Katarina

p. Konstantin je točasno rektor svetišča na Sveti Gori pri Gorici in samostanski predstojnik. Od 11 otrok sta umrla dva, devet jih pa še živi, dva od teh sta v Ameriki in sicer sin Frank v Clevelandu in hčerka Menica v bližini Chicage; sedem jih živi še doma, ena hčerka živi z mamo v Laškem pri Celju. Tudi žena Katarina se je v mlajših letih pridno udeleževala v katoliških organizacijah zlasti pri tretjem redu sv. Frančiška in pri krščanski Ženski Zvezi. Oba zakonska sta bila za zlato poroko odlikovana od sv. očeta Papeža Pija XII. z blagoslovom za zadnjo uro. Pokojni oče Jože Urankar je imel tudi uradno posinovljenje frančiškanskega reda. Od jugoslovanske države pa je bil pokojni radi svoje vestnosti in poštenosti odlikovan z zlato kolajno. V svoji službi pokojni ni poznal niti korupcije niti pretirane strogosti: vse službene težave je reševal z veliko in odkrito ljubeznijo.

Malo "korupcije" je poznal samo pri duhovnikih, ki jih je globoko spoštoval. Poznali so ga skoraj vsi slovenski duhovniki, ko so ga srečevali na vlakih. Večkrat je našel duhovnika na vlaku v tretjem razredu med kakšnimi glasnimi potniki, ki

navadno niso preveč dostojno govorili. Včasih smo morali duhovniki na vlaku kar ušesa mašiti. Ko se je prikazal sprevodnik, pozneje revizor Urankar, so kmalu vsi zabavljači utihnili. Ne bilo bi se jim dobro godilo, če bi kakšnega zasačil, da zmerja duhovnika. Največkrat pa je duhovnika prejel za roko in mu velel: "Pojdite z menoj, gospod!" In peljal ga je v drugi razred. "Tukaj le se vsedite, pa boste lahko mirno molili svoj brevir!" Navadno je duhovnika v posebni kupe ali sobico kar zaklenil. Ko je končal svojo revizijo, je prišel nazaj in se je z duhovnikom spoštljivo pogovarjal. Pokojni g. Urankar je bil najbolj vesel, če je dobil na vlaku frančiškana in če mu je mogel izkazati kakšno uslugo. Jaz sem se kar veselil, kadar koli sem zagledal revizorja Jožeta. Kako sva potem prijetno

kramljala v vlaku sede od Maribora do Ljubljane ali pa v nasprotno smer. Pravil mi je o svojih otrokih, ki jih je tako ljubil in je bil na nje tako zelo ponosen. Duhovniki so se mu skazali hvaležne za njegovo ljubeznivost, saj se jih je kar deset udeležilo njegovega pogreba. Pogreb je vodil frančiškanski župnik od Matere milosti v Mariboru p. Gabriel Planinšek, ki je imel tudi pretresljivi govor od poštenega in zvestega moža ter od vzornega očeta. Govoril mu je tudi domači župnik z Laškega g. Korban. Pri pogrebu je zapel žalostinko domači pevski zbor, železničarska godba iz Zidanega mosta pa mu je zaigrala v slovo. Njegovo verno srce počiva na farnem pokopališču v Laškem pri Celju in tam čaka vstajenja vzorni Urankarjev ata. Na svidenje nad zvezdami!

P. Odilo Hajnšek, O.F.M.

✦ Marko Bajuk

20. junija 1961 je umrl v Mendози (Argentina) Marko Bajuk, profesor, glasbenik in pisec učnih knjig za srednje šole. Mlajši naročniki "Ave Maria" ga dobro poznajo kot vzornega vzgojitelja in očetovsko skrbnega profesorja ter gimnazijskega ravnatelja. Tu prinašamo opis njegove življenjske poti po *Svobodni Sloveniji* z dne 29. junija 1961.

NJEGOVA ŽIVLJENJSKA POT

Ravn. Marko Bajuk je belokranjski rojak. Rodil se je 29. 3. 1882 v Drašičih pri Metliki kmetu Janezu Bajuku in njegovi ženi Ani, roj. Guštin. Ljudsko šolo je obiskoval v Drašičih, eno leto pa v Metliki. V prvi in drugi razred gimnazije je je hodil v Novo mesto, od 3. do osmega razreda je pa bil na klasični gimnaziji v Ljubljani. Univerzo je študiral na Dunaju in sicer klasično skupino na tam. filozofski

fakulteti. Po končanih študijah je bil eno leto profesor na gimnaziji v Kranju, nato pa v Ljubljani na 1., 2. in 3. drž. realni gimnaziji (do leta 1937). Poleg klasičnih jezikov, slovenščine in nemščine je poučeval do leta 1925 tudi petje. Zatem je bil 4 leta prosvetni inšpektor na kr. banski upravi, nazadnje pa 4 leta ravnatelj klasične gimnazije v Ljubljani. Maja meseca 1945 se je pred komunisti umaknil na Koroško. V begunstvu v Avstriji je organiziral slovensko srednješolstvo in vodil begunsko gimnazijo kot njen ravnatelj v Peggezu pri Lienzu na Tirolskem, nato pa v Spittalu na Koroškem. Na zahtevo titovcev je moral zapustiti begunsko taborišče in vodstvo gimnazije ter se iz angleške okupacijske zone umakniti **sredi** najhujše zime v ameriško zono v Asten pri Lincu v Gornjo Avstrijo. Leta 1948 je s svojo družino prišel v Argentino. Pol leta je bil zaposlen pri raznih stavbnih delih v Bs. Airesu, nato pa je odšel za sinovoma prof. Božidarjem in ing. Markom v

Mendozo, kjer je eno leto opravljal težakša dela v lesni industriji, dve leti je bil v službi pri zidarskih delih pri Provincijskem ravnateljstvu parkov in nasadov, nato 3 leta pri istem ravnateljstvu v živalskem vrtu, od 1. 1955 dalje je pa bil zaposlen v botaničnem laboratoriju istega ravnateljstva v Mendozi.

Marko Bajuk je bil tudi v obeh vojnah. V prvi svetovni vojni je bil od leta 1914 do 1918 na bojišču ter je v avstrijski vojski bil nazadnje nadporočnik, v drugi svetovni vojni je pa bil prav tako mobiliziran ter je bil v njej vse do razsula v činu stotnika.

NJEGOVO ORGANIZACIJSKO DELO

Ravn. Marko Bajuk je bil človek reda. Tak je bil že od dijaških let naprej. Vse je moralo biti v njem dobro pripravljeno, vse je moralo iti po načrtih. Kot visokošolec je bil na Dunaju član Danice. V društvu je bil tajnik, v "Dunajski Straži" pa tajnik in knjižničar. Bil je tudi ustanovitelj Slovenske dijaške zveze. Kot profesor je bil delaven član Proforskega društva in je bil v strokovni organizaciji 17 let odbor-nik. Več let je deloval tudi v nad-zornem odboru Vzajemne posojilnice.

V Mendozi v Argentini je sodeloval pri ustanovitvi tamošnjega Društva Slovencev in mu bil prvi predsednik. Dokler je pa bil v Bs. Airesu, je bil član odbora Društva Slovencev v Bs. Airesu.

PISEC UČNIH KNJIG

Omenili smo, da je bil Marko Bajuk klasik in da je poučeval grščino in latinščino, poleg teh dveh jezikov pa še slovenščino in nem-ščino. Ker je bilo pomankanje učnih

knjig iz klasičnih predmetov med Slovenci občutno, je napisal Latin-sko čitanko za 4. razred klasičnih in 7. razred realnih gimnazij v slovenskem in hrvatskem jeziku, Latinsko čitanko za 7. razred kla-sičnih in 8. razred realnih gimnazij tudi v slovenskem in hrvatskem jeziku, pripravil Izbor Ovidovih pesmi ter izdal Salustov Bellum Jugurthinum.

SLOVENSKI GLASBENIK

Marko Bajuk je bil od Boga na-darjen glasbenik. V svojih pesmih bo živel dokler bo živel slovenski narod. Že kot dijak se je začel glasbeno udeleževati. Tako je bil že na Dunaju 4 leta pevovodja v "Dunajski Straži". V profesorskih letih je leta 1919 organiziral v Ljubljani pevsko društvo Ljubljana in bil pevovodja v njem 5 let. Orga-niziral je dalje "Društvo učiteljev glasbe" (1922) in mu bil predsednik do leta 1938, ustanovil znani "Uči-teljski pevski zbor" (1923) in ga kot predsednik vodil 4 leta. Že leta 1920 je ustanovil tudi "Pevsko zvezo" in bil njen pevovodja do leta 1941 ter vodil tudi vse njeno notra-je delo. Ustanovil je glasilo Pevske zveze "Pevec" ter je bil njegov sotrudnik polnih 15 let.

Že v dunajskih vseučiliških letih je organiziral močan tamburaški zbor 32 članov. Pri pevskem dru-štvu Ljubljana je naštudiral in vodil 23 javnih koncertov. Med drugim je izvajal Sattnerjev oratorij "Vne-bovzetje".

V Pevski zvezi je organiziral več večjih pevskih nastopov v Ljubljani in po deželi, pri katerih je bilo 400 do 500 pevcev. Omenjamo samo Foersterjev koncert ob stoletnici njegove smrti, ko je bilo 80 pevo-vodij iz vse Slovenije in množični koncert ob Evharističnem kongresu

v Ljubljani, ko je pod Bajukovo taktirko izvajalo koncertni spored 2400 pevcev iz vse Slovenije. To je bil najmogočnejši slovenski pevski zbor, ki je sploh kdaj nastopil v zgodovini Slovencev. Na prostem je izvajal Tomčev oratorij "Sedem besed Kristusovih".

Kot glasbenik in skladatelj je pa napisal in izdal naslednja dela: Slovensko pevsko šolo. Prvo slovensko tamburaško šolo, v založbi Pevske zveze je izšla Bajukova knjiga "Mera v slovenski narodni pesmi". Kot neumoren zbiratelj in zapisovatelj slovenskih narodnih pesmi je ravn. Bajuk opravil izredno delo, kajti na stotine in stotine slovenskih narodnih pesmi je

rešil pozabe in jih ohranil poznejšim slovenskim rodovom. Tako je izdal 5 zvezkov Slovenskih narodnih pesmi. Prvi in drugi zvezek pri Glasbeni Matici, tretjega pri založniku Schwentnerju, 4. in 5. pa pri Jugoslovanski knjigarni. Knjiga "Odmevi naših gajev" (2 zvezka) je izšla pri Jugoslovanski knjigarni. Število pesmi, ki jih je uglasbil, gre v stotine in stotine ter skoro ni koncerta slovenskih pesmi, na katerem ne bi bila kaka Bajukova pesem.

Slovenski pesmi je ostal zvest tudi v izseljenstvu ter je njeno lepoto s svojim zborom širil po vsej prostrani mendoški provinci ter z njo seznanjal domačine.

Pokojni ANTON BAZNIK iz La Salle-a, ki je umrl 27. junija 1960 v starosti 88 let. Rojen je bil 5. maja 1872 v Župeči vasi, fara Cerklje ob Krki na Dolenjskem. V Združene države je prišel leta 1897. Poročil se je v La Salle-u 22. aprila 1901 z Mary Terselic. Pokojni je bil eden od ustanoviteljev fare sv. Roka; pri tej cerkvi je bil tudi janitor. Bil je član naslednjih društev: Svete Družine, št. 5, K.S.K.J., Holy Family Society, D.S.D., in Svetega imena pri Sv. Roku. Zapušča vdovo, 3 hčere in 2 sinova. Dolgo let je bil tudi naročnik "Ave Maria". Naj v miru počiva!

Kristjan, ki zaupa v Previdnost, se nikoli ne plaši, ne vznemirja, ne skrbi in ne vdaja strahu. Je optimist, ker je popolnoma predan v božjo voljo, ki jo spozna v rednih in izrednih dogodkih javnega in privatnega življenja. Sebe ima za kamen v zgradbi svetišča, zato pusti Gospodu, da ga položi, kamor On boče, na vrh ali v temelj. Ve, da je v telesu Cerkve ud Kristusov in njegova slava je v resnici, da ga Gospod da, kamor boče. Srečen je, da je struna v glasbilo vesoljstva in se raduje, ko se je Bog dotakne, da izvabi iz nje veselo ali žalostno noto.

Giovanni Rossi

“Rusko središče”

Rusija je zaradi svojih komunističnih nauk postala preteča svetovna sila. Na splošno gledamo na ta narod z mešanimi občutki strahu, nezaupljivosti, odpora in – na žalost – včasih tudi sovraštva.

Le preradi pozabljamo, da je v Rusiji milijone dobrih ljudi. Res, da je vodstvo brezbožno, toda s tem še ni rečeno, da je cela Rusija brezbožna. Tudi ti milijoni imajo neumrjoče duše. Tem je komunizem še veliko bolj odvraten kot nam samim, ki le od daleč sledimo dogodkom v Rusiji. Ti pa so ga bridko občutili na svoji koži in ga še občutijo. --- Tudi ti milijoni duš so dragoceni Srcu Jezusovemu in Brezmadežnemu Srcu Marijinemu. Saj je Odršenik tudi zanje prelil svojo kri.

Pred komunistično revolucijo je bil ruski narod globokoveren in je z otroško vdanostjo častil Mater božjo. Težko je bilo najti v Rusiji hišo, ki bi ne imela pod svojo streho Marijine ikone, pred katero je družina opravljala svoje molitve. Marija je bila v resnici ljubljena Mati vsakega Rusa. Tudi še dolga leta po zavladanju komunizma je ta vera v Boga in ljubezen do Marije živela v srcih Rusov in še danes živi, čeprav skrito. Le najmlajša generacija na žalost vedno bolj podlega neprestanemu brezbožnemu indoktriniranju.

In vsi dobro vemo, da Marija hvaležno vrača pobožnost svojih vernih. Tudi Rusije ne bo pozabila. Saj je v Fatimi obljubila spreobrnitev Rusije in končno zmago njenega Brezmadežnega Srca. Toda to si moramo izprositi od Marije z molitvijo in žrtvami. Ali ni to sveta in važna naloga?! Vsak mora doprinesiti svoj del k uresničitvi te Marijine obljube! Ali se zavedamo, kako težke posledice utegne imeti naša brezbržnost do te Marijine obljube?! Kako vzvišeno poslanstvo nam je zaupala Marija: sodelovati z našimi molitvami in pokoro pri rešitvi ruskega naroda! – Razveseljivo je dejstvo, da so se milijoni katoličanov odzvali temu Marijinemu vabilu in zvesto in vstrajno molijo in

doprinašajo žrtve za spreobrnjenje Rusije. Torej ne stojmo ob strani, ampak se takoj pridružimo tem Marijinim pomočnikom in storimo vse, kar je v naši moči, da bo mera, ki je v ta namen od Boga določena, čimpreje napolnjena.

Poleg tega pa se dela za spreobrnjenje Rusije tudi na druge načine. Med temi načini je najvažnejši apostolat za vrnitev Kristusa v Rusijo in za vrnitev Rusije Kristusu. Postojanke tega apostolata so v mnogih deželah. Tudi lepo število slovenskih duhovnikov in jezuitov vzhodnega obreda se posveča temu delu s tem, da širijo poznanje vzhodnega vprašanja z razpravami, članki in knjigami. Isti so tudi pripravljeni oditi v ruske misijone, kakor hitro bi bila dana možnost.

Ta članek ima namen opisati delovanje "Ruskega središča" na Fordham univerzi v New Yorku. – Da nam bo lažje razumeti namen in začetek tega instituta, moramo poseči v zgodovino vsaj za nekaj desetletij.

Leta 1938. so redovni predstojniki poslali jezuita Fr. Feodorja Wilcock-a v Shanghai na Kitajsko. Tam se je namreč nahajala močna skupina ruskih beguncev, kateri so zapustili Rusijo med boljševiško revolucijo ali pa po revoluciji. Kmalu po svojem prihodu mednje, jim je Fr. Wilcock organiziral župnijo in šolo za dečke. Prijazni jezuitski pater si je s svojim nesebičnim delom kmalu pridobil njihova srca. V njem so spoznali katoliško Cerkev v pravi luči. Fr. Wilcock je opravljal liturgijo v njihovem obredu in jeziku. (Naj bo na tem mestu poudarjeno, da ima ruska pravoslavna cerkev veljavno posvečene duhovnike in deli tudi vse zakramente veljavno; če kateri prestopi v katoliško Cerkev, lahko obdrži vse svoje obrede; sveta stolica celo želi, da v slučaju združenja Rusi v celoti obdrže svoj obred.)

Toda kmalu je prišel žalostni konec za zgoraj omenjeno rusko kolonijo. Leta 1949. so komunisti prišli do Shanghai-a. Ruski begunci so morali zopet bežati. Nekaterim se je posrečilo priti v Združe-

ne države, v Argentino, v Avstralijo ali na Filipine. Drugi pa so se vrnili v Rusijo.

Od prvotne skupine ruskih beguncev v Shanghai-u, katera je štela 30.000 oseb, se jih je 6.500 korporativno naselilo na majhnem otoku Tubaboa na Filipinih. Z njimi se je naselil tukaj tudi Fr. Wilcock in še drugi jezuit Fr. Urusov. Bivanje na tem otoku je bilo zelo neugodno. Saj niso našli na njem drugega kot tropsko džunglo in zelo neprijetno podnebje. Pogosto so imeli hude nalive in nevihte s tajfuni. Njihova bivališča, ki so obstojala iz vojaških šotorov, so bila večkrat razdejana. Toda njihov pogum ni omagal. Z velikimi naporji teh beguncev je iz prvotnega taborišča kmalu nastalo malo rusko mesto. Čeprav jim je manjkalo vsega potrebnega in nujnega, so vendar odprli zasilno šolo in otroški vrtec za 700 otrok.

V teku let se je posrečilo večini teh ljudi dobiti vize, da so se naselili v raznih deželah in zopet začeli živeti redno življenje. Pri tem imajo veliko zaslug jezuitski patri, njihovi dušni pastirji in pa mednarodna begunska organizacija. Naselili so se v Združenih državah, v Avstraliji, v Južni Ameriki, v Franciji in drugod.

Leta 1950. je bil Fr. Wilcock poklican v Rim, da bi tam proučeval načrt "Ruskega središča" v Združenih državah. Že naslednje leto pa se je vrnil v Združene države in začel s pripravami za uresničitev teh načrtov. Z dovoljenjem newyorškega kardinala Spelmana in jezuitskih redovnih predstojnikov je bilo kmalu nato ustanovljeno tako središče v prostorih newyorške Fordham univerze. Naj tukaj omenimo, da je bil na imenovani univerzi že preje institut za sodobne ruske študije. S pomočjo razumevajočih prijateljev širom Združenih držav, je "Rusko središče" kmalu dobilo svojo hišo, kapelo v ruskem slogu, knjižnico in lepo zbirko ruskih ikon. Prvi duhovniki pri tem delu so bili: Fr. Wilcock, predstojnik, Fr. Andrew Urusov, Fr. Nicholas Bock in Fr. Maurice Meyers. Ti požrtvovalni jezuiti so posvetili vse svoje zmožnosti temu lepemu

apostolatu. Začeli so poučevati ruščino, rusko literaturo, zgodovino, filozofijo. Vzgajali in pripravljali so ameriške in druge duhovnike za apostolat med Rusi. Pisali so razne tozadevne članke in knjige, tako v angleščini, kot v ruščini. Prirejali so tudi radijske in televizijske predstave. --- Vse to je v veliki meri pripomoglo, da se je med Amerikanci začelo širiti poznanje Rusije in vzhodnih kristjanov. S tem se je pa tudi že vzbudila želja, da bi se vse pravoslavne cerkve kmalu združile z rimsko cerkvijo pod istim vidnim poglavarjem.

Bog je blagoslovil prizadevanje in delo teh jezuitov z lepimi uspehi. Čeprav je veliko uspehov nevidnih in jih zato ne moremo meriti s človeškimi merami, sta vendar delo in molitev prinesla tudi obilo vidnih sadov. Tako so bili trije mladi jezuiti posvečeni v duhovnike v ruskem obredu. V San Franciscu so odprli novo rusko kapelo in kulturno središče. V San Paulo v Braziliji pa so tudi odprli tako središče.

V San Paulo v Braziliji živi okrog 40.000 ruskih beguncev. Ti ljudje so bežali pred komunizmom. Izgubili so vse svoje imetje. Mnogi od njih še danes s težavo vračajo denar, ki so si ga izposodili, da so si pomagali do svobode in do človekavrednega življenja. Zaslužek v Braziliji je majhen v primeri visokimi cenami življenjskih potrebščin.

Še pred prihodom Fr. Wilcock-a v Brazilijo (imenovani jezuit je bil poslan v Brazilijo leta 1956.) sta dva jezuitska patra skrbela po svojih močeh za te ruske begunce. Odprla sta šolo za ruske dečke v mestu Itu (ta kraj je približno 75 milj oddaljen od San Paulo). Fr. Wilcock je s pomočjo darov iz Amerike prenovil in razširil rusko-bizantinsko kapelo. Zgoraj imenovano šolo za dečke pa je prestavil v veliko boljše prostore nekdanjega benediktinskega samostana v Santos. S pomočjo uršulinskih sester je odprl tudi šolo za begunske deklice v mestu Rezende. Fr. Wilcock je organiziral tudi dve počitniški koloniji ob morski obali. - Vse to delo za ruske begunce je bilo usmerjeno v to, da

se odpravi predsodke in pokaže Rusom, da je katoliška Cerkev dobra mati vsem ljudem, brez razlike na narodnost in raso. In to je najvažnejše za premostitev prepada med vzhodno in zahodno cerkvijo in za vrnitev vzhodnih kristjanov v Kristusov hlev.

V New Yorku pa se "Rusko središče", ki ga sedaj vodi Fr. Mailleux, še vedno širi in lepo napreduje. Čeprav je apostolat žel lepe uspehe, je vendar še pred velikimi nalogami. Potrebne so številne molitve, razumevanje in sodelovanje ameriških duhovnikov in laikov. - Poleg drugih nalog, imajo jezuiti tega instituta nalogo vzbujati zanimanje in razumevanje vzhodne liturgije. V ta namen poskrbe, da se

ta liturgija večkrat opravlja tudi za katoličane rimskega obreda.

Ena izmed najvažnejših nalog tega instituta pa je izdajanje katoliških knjig v ruskem jeziku. Trenutno sicer ni mogoče teh knjig pošiljati v Rusijo. Toda treba je imeti pripravljene za takrat, ko bo dana možnost. Dosedaj je izšlo že šestnajst takih del. "Ruski center" izdaja tudi knjige v angleškem jeziku. V zalogi ima tudi ikone in skioptične slike od ikon. Kdor bi rad imel cenik omenjenih predmetov in publikacij, ali pa material za predavanje za šolo ali za društvo, naj piše na naslov: Russian Center, Fordham University, New York 58, N.Y.

P. Valerian Jenko, O.F.M.

Utrínki

Brez Marije se nihče ne posveti.

Ljubezen do Marije je znamenje izvoljenih.

Mati božja se rada prikazuje pastirčkom. Nanje jo veže spomin na čudežno lepo, prvo božično noč.

Kako strašen mora biti Bog v svoji jezi, ker je tako neskončen v svoji ljubezni!

Bog hoče, da sodelujemo z njim pri delu odrešenja. Nekoč bo terjal od nas duše naših bratov.

Kraljestvo božje je kraljestvo ljubezni in skrb zanj pomeni skrb za resnično duhovno in telesno dobrobit in rast vseh ljudi.

SLOVENSKI DUHOVNIKI

BAZNIK, Rt. Rev. Louis, 6019 Glass Ave., Cleveland 3, Ohio
BLAZIC, Rt. Rev. John, 61 No. Mt. Vernon Ave., Uniontown, Pa.
BUTALA, Rt. Rev. Mathias, 416 No. Chicago St., Joliet, Ill.
KRALJIC, Rt. Rev. John, 3835 Balboa St., San Francisco 21, Calif.
OMAN, Rt. Rev. John, 3547 E. 80 St., Cleveland 5, Ohio
SCHERINGER, Rt. Rev. Frank, 330 Oak St., Manistique, Mich.
SCHIFFRER, Rt. Rev. John, St. Joseph Church, Chisholm, Minn.
SKERBEC, V. Rev. Matt., 6019 Glass Ave., Cleveland 3, Ohio
TROBEC, Rt. Rev. Joseph, St. Stephen Rectory, St. Joseph, Minn.
ZAPLOTNIK, Rt. Rev. John, D.C.L., St. Patrick Church, Gretna, Nebr.

ADAMICH, Rev. Albert, 520 W. 10th St., Waukegan, Ill.
AMBROZIC, Rev. Aloysius, Kingston Rd., Stop 15, Scarborough, Ont., Canada
AMBROZIC, Rev. Bernard, ofm, 66 Paddington, Sydney, Australia
ANZIC, Rev. Anton, Carmelite of Mary, Wahpeton, No. Dakota
ARCH, Rev. Joseph, 444 St. John St., Pittsburgh 35, Pa.
BANDI, Rev. Bona., osb, Holy Cross Abbey, Canon City, Colo.
BARAGA, Rev. Francis, 881 E. 222nd St., Euclid 23, Ohio
BARBIS, Rev. Rudolph, 2920 Azle Ave., Fort Worth, Texas
BERGLES, Rev. Ignatius, 2020 So. Muskego, Milwaukee 4, Wis.
BLATNIK, Rev. Francis, sdb, 148 Main St., New Rochelle, N.Y.
BLENKUSH, Rev. Mathias, 632 Julian St., Denver 8, Colo.

BOGOLIN, Rev. Leonard, ofm, 386 Geneva Ave., Detroit 3, Mich.
 BOLJKA Rev. Stanko, cm, 611 Manning Ave., Toronto 4, Ont., Canada
 BOMBACH, Rev. Anthony, 881 E. 222nd St., Euclid 23, Ohio
 BORGOLA, Rev. Bona., ofm, 536 Decker Ave., Johnstown, Pa.
 BREZNIK, Rev. Aloysius, Box 97, Uniontown, Wash.
 BREZNIKAR, Rev. Victor, 722 W. Alder St., Walla Walla, Wash.
 BROOKER, Rev. Richard, mm, Maryknoll Seminary, Glen Ellyn, Ill.
 CADONIC, Rev. William, St. Mary's Church, Winterhaven, Calif.
 CAGRAN, Rev. Joseph, ofm, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 CANJAR, Rev. John, 4659 Pearl St., Denver 16, Colo.
 CASL, Rev. Joseph, cm, 750 Roy St. E., Montreal, Que., Canada
 CEGLAR, Rev. Charles, sdb, Don Bosco College, Jacquet River, N.B., Canada
 CEGLAR, Rev. Stanley, sdb, Sacred Heart Juniorate, Ipswich, Mass.
 CELESNIK, Rev. Joseph, 264 15th St. N. W., Barberton, Ohio
 CEPON, Rev. Dr. Ludwig, St. Vincent's College, Latrobe, Pa.
 CEPON, Rev. Michael, 6005 So. Marshfield Ave., Chicago 36, Ill.
 CERPICH, Rev. Richard, Milwaukee Archdiocese
 CHEMAZAR, Rev. Blase, ofm, 536 Decker Ave., Johnstown, Pa.
 CIMPERMAN, Rev. Victor, 3547 E. 80th St., Cleveland 5, Ohio
 CUK, Rev. Dr. Alphonse, St. Vincent's College, Latrobe, Pa.
 CUKJATI, Rev. Rudolph, 116 E. 12th Ave., Vancouver 10, B.C., Canada
 CVELBAR, Rev. Joseph, 120 7th Ave., McKeesport, Pa.
 DALEY, Rev. Neil, ofm, 1615 Vine St., Cincinnati, Ohio
 DEMSHER, Rev. Ferd., Brooke Army Medical Center, Ft. Sam Houston, Texas
 DOBNIKAR, Rev. Ivan, osb, St. Procopius College, Lisle, Ill.
 DOLSINA, Rev. John, 326 2nd St., Nashwauk, Minn.
 DOLSINA, Rev. Stanko, St. Joseph's Church, Deerwood, Minn.
 ERZEN, Rev. Edward, odm, P.O. Box 327, Las Cruces, New Mexico
 ESTOK, Rev. Gabriel, ofm, 386 Geneva Ave., Detroit 3, Mich.
 FALE, Rev. Richard, P.O. Box 33, Monroe, Louisiana
 FARKAS, Rev. Dr. Andrej, 450 Pine St., Bridgeport, Conn.
 FERKULJ, Rev. Joseph, 1340 No. 10th St., Quincy, Ill.
 FERLIC, Rev. Ciril, sdb, St. Benedict's Church, Brooklyn, N.Y.
 FERYAN, Rev. Philip (Innocent) ofm, chaplain U.S. Army
 FLAC, Rev. Mirko, sdb, 960 So. Soto St., Los Angeles, Calif.
 FLAJNIK, Rev. Rudolph, o.carm., Kenwood Dr. & Laughlin Ave., Louisville, Ky.
 FURLAN, Rev. William, St. Charles Church, Herman, Minn.
 GABER, Rev. Franc St. Joseph's Church, Beroun, Minn.
 GABRENJA, Rev. Edward, ofm, 536 Decker Ave., Johnstown, Pa.
 GERMOVNIK, Rev. Francis, cm, St. Mary's Seminary, Perryville, Mo.
 GNIDICA, Rev. Daniel, osb, 217 E. Mesa Ave., Pueblo, Colo.
 GNIDOVEC, Rev. Albin, 633 Bridger Ave., Rock Springs, Wyo.
 GODINA, Rev. Joseph, 15519 Holmes Ave., Cleveland 10, Ohio
 GODINA, Rev. Mirko, ofm conv., 330 E. 45th Ave., Gary, Ind.
 GOLE, Rev. Joze, Sacred Heart Seminary, Hales Corners, Wis.
 GOLIA, Rev. P., 236 Campbell Ave., Vancouver 4, B.C., Canada

Skrb za širjenje kraljestva
 božjega, to je apostolska
 gorečnost, je bila v vseh
 časih znamenje božjih ljudi,
 to je vseh zares pobožnih
 ljudi.

Kdor Marijo časti, se ne
 pogubi.

Kristusov nauk je živ stu-
 denec. Poleg njega je vse
 drugo kalna voda.

Trpljenje je poezija kr-
 šćanstva.

Če nočemo s Kristusom v
 trpljenje, ne moremo z njim
 v povelžanje.

Vsak greh zoper ljubezen
 do bližnjega nas oddalji tudi
 od ljubezni božje.

Malo človeško srce more
 zadovoljiti le veliki Bog.

Človek ima na druge v
 dobrem toliko vpliva, kolikor
 zna sam sebe premagati.

Največji smo, ko smo veliki
 v ponižnosti. R. Tagore

Kristusov nauk je vir živ-
 ljenja. V njem se Cerkev
 božja vedno znova preraja.

Pot duše k Bogu se v nje-
 nem najbolj strnem delu
 imenuje samota. P. Lippert

Kdor je res svet, ne more
 mimo ljubezni do bližnjega.
 In obratno: kdor res ljubi
 bližnjega, ne more mimo
 lastnega posvečenja.

Za resnično in vztrajno
 ljubezen med ljudmi je po-

trebna vera v človekovo dušo.

Vir vsega resnično dobrega je Bog.

Iz zla se ne poraja dobro. Zlo nosi v sebi kal smrti in dobro zmaguje nad zlim.

Vse res plemenito se na svojih potih srečuje s Kristusom, čeprav mnogokrat nehoti in nevede.

Kristjani pa nikar ničesar ne sovražimo razen greha. Vsako drugo sovraštvo je namreč mrzlo in brezplodno. Samo ljubezen rodi obilen sad.

Res je zemlja kraj našega pregnanstva. Toda o sladko pregnanstvo, o nebesa na zemlji, v katera nam svetijo tihe lučke izpred naših oltarjev!

Nikoli ne smemo pozabiti, da je vera tudi milost, ko jo Bog v obilni meri deli ponižnim. Prevzetnim se Bog ustavlja, ponižnim pa daje globoko spoznanje božjega bistva.

Kadar človek ni pripravljen, uskladiti svoje volje z božjo voljo in po veri živeti, tedaj mu tudi za molitev ni več.

Današnja nervozna naglica, hlastanje pri delu in pri užitku, ne pospešuje molitvenega duha. Pa tudi človeškega napredka ne pospešuje.

Škoda, ker ponavadi tako pozno spoznamo, da nista hitra užaljenost in prevelika občutljivost pravzaprav nič drugega kakor le napuh.

GOLOB, Rev. Joseph, osb, St. Martin's Abbey, Lacey, Wash.

GOLOBIC, Rev. John, Box 625, Tower, Minn.

GRABRIAN, Rev. Joseph, osm, 350 So. Main St., Ironton, Mo.

GRABRIAN, Rev. Victor, osm, 7 Locust St., Carteret, N.J.

GREGOR, Rev. Joseph, cm, 1509 Tulane Ave., New Orleans 13, La.

GREGORY, Rev. Edmund, St. Mary's Church, Reddick, Ill.

GROM, Rev. Lawrence, ofm, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.

GRUDEN, Rev. John, 192 Southwood Dr., Fremont, Calif.

GYORKOS, Rev. Stefan, Calgary, Alberta, Canada Diocese

HAJNSEK, Rev. Odilo, ofm, 66 Gordon, Paddington, Sydney, Australia

HITI, Rev. Mathias, 520 W. 10th St., Waukegan, Ill.

HLEBS, Rev. Milan, 11 First St., Gilroy, Calif.

HOBART, Rev. Raymond, 6019 Glass Ave., Cleveland 3, Ohio

HOCHEVAR, Rev. Mark, ofm, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.

HODNIK, Rev. Emile, Immaculate Conception Church, Custer, Wis.

HOGGE, Rev. Benedict, ofm, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.

HOGGE, Rev. Thomas, ofm, 1852 W. 22nd Pl., Chicago 8, Ill.

HORVAT, Rev. Stefan, 124 Maple St., Rossford, Ohio

HORVATH, Rev. Francis, 12704 Foothill Blvd., Etiwanda, Calif.

HORZEN, Rev. Bernard, osb, St. Bede's College, Peru, Ill.

HREN, Rev. Innocent, op, 505 Washington, Oak Park, Ill.

HRIBSEK, Rev. Aloysius, sdb, 178 Greenwich Ave., Greenwich, Conn.

IVANDIC, Rev. Louis, ofm, 1479 Albert Rd., Windsor, Ont., Canada

JAGER, Rev. Mathias, 15519 Holmes Ave., Cleveland 10, Ohio

JAKLICH, Rev. Dr. Francis, 5900 So. Lake Dr., Cudahy, Wis.

JAZBEC, Rev. Stanley, Box 1283, Brawley, Calif.

JENKO, Rev. Aloysius, 595 Minneford Ave., New York 64, N.Y.

JENKO, Rev. Valerian, ofm, 536 Decker Ave., Johnstown, Pa.

JERASA, Rev. Francis, P.O. Box 6, Olmitz, Kansas

JERSHE, Rev. John, 307 Adams Ave., Eveleth, Minn.

KALCIC, Rev. Dismas, osb, St. Procopius Academy, Lisle, Ill.

KANOTI, Rev. George, cr., St. Louis, Mo.

KAPUS, Rev. Joseph, 107 E. Belt St., Yates Center, Kansas

KAPUSHION, Rev. Marvin, 320 E. 5th St., Salida, Colo.

KAUSEK, Rev. John, St. Joseph's Church, Gilbert, Minn.

KEBE, Rev. Matthew, 223 57th St., Pittsburgh 1, Pa.

KNIFIC, Rev. Francis, sdb, 148 Main St., New Rochelle, N.Y.

KOLARIC, Rev. Dr. Jakob, cm, St. Jakob im Rosental, Karnten, Austria

KONCNIK, Rev. Innocent, ofm conv, P.O. Box 501, New Cumberland, W. Va.

KOPAC, Rev. John, cm, 229 Brown's Line, Toronto 14, Ont., Canada

KOPUSAR, Rev. Dr. Milan, R.F.D. 1, Ashton, Nebraska

KORBIC, Rev. Benno, ofm, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.

KOREN, Rev. Louis, 5960 W. Loomis Rd., Greendale, Wis.

KORETIC, Rev. Franc, St. Patrick Church, Collis, Dumont, Minn.

KOSTELZ, Rev. Richard, St. Peter's Church, Piper City, Ill.

KOTNIK, Rev. Bertrand, ofm, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.

KOVACIC, Rev. Dr. Anthony, 1004 St. David St., Tarboro, N.C.
 KOVACIC, Rev. Francis, Box 2325, Fort Benning, Ga.
 KOZINA, Rev. Vladimir, 738 Calhoun St., Hayward, Calif.
 KRALJIC, Rev. Stephan, St. Agnes Church, Kenmare, No. Dakota
 KRISTANC, Rev. Leo, 37891 Second St., Niles, Calif.
 KRIZEK, Rev. John, sj, 1220 No. 11th St., St. Louis 6, Mo.
 KUZMA, Rev. George, St. Rose Church, Wilmington, Ill.

LANGERHOLZ, Rev. Kalist, ofm, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 LATTYAK, Rev. Clement, ofm, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 LAVRIH, Rev. John, 419 W. First St., Liberal, Kansas
 LEKAN, Rev. Joseph, sm, 4100 Patterson Rd., Dayton, Ohio
 LOCNIKAR, Rev. Julius, osb, Assumption Abbey, Richardton, No. Dakota
 LOVRENCIC, Rev. Athanasius, ofm, 386 Geneva Ave., Detroit 3, Mich.

MACEK, Rev. Rudolph, 1281 Troy Ave., Brooklyn 13, N.Y.
 MADIC, Rev. Aloysius, ofm, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 MAIERLE, Rev. John, 11031 Mack Ave., Detroit 14, Mich.
 MAJHENIC, Rev. Pelagij, ofm, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 MALAVASIC, Rev. Roman, 416 No. Chicago St., Joliet, Ill.
 MARTELANC, Rev. Jost, 6019 Glass Ave., Cleveland 3, Ohio
 MAVSAR, Rev. Joseph, P.O. Box 367, Townsend, Montana
 MAZOVEC, Rev. Robert, ofm, 536 Decker Ave., Johnstown, Pa.
 MEJAK, Rev. Heliodore, 274 Orchard Ave., Kansas City, Kansas
 MELOVASICH, Rev. Frank, Box 745, Biwabik, Minn.
 MERKUN, Rev. Anton, 15519 Holmes Ave., Cleveland 10, Ohio
 MERVAR, Rev. John, 634 21st St., Oakland 12, Calif.
 MIHELIC, Rev. Francis, St. Anthony's Church, Ely, Minn.
 MIHELICH, Rev. Francis, R.R. 5, Lindsay, Ont., Canada
 MIHELICH, Rev. Leopold, 4695 Pearl St., Denver 16, Colo.

NACHTIGAL, Rev. Frederick, P.O. Box 459, Brenham, Texas
 NADRACH, Rev. Adolph, 534 W. Kilgore, Kalamazoo, Mich.

OHMANN, Rev. Daniel, mm, 1920 Gerard Ave. So., Minneapolis, Minn.
 OKORN, Rev. Claude, ofm, 823 W. Mineral St., Milwaukee 4, Wis.
 OKORN, Rev. Dusan, St. Richard Church, Columbia Falls, Mont.
 OMAN, Rev. Edwin, RFD. 1, St. Stephen, St. Joseph, Minn.
 ORENDAC, Rev. Ciril, ofm conv., 405 Marie-Anne St. E., Montreal, Que., Canada
 OZIMEK, Rev. Joseph, 881 E. 222nd St., Euclid 23, Ohio

PAIK, Rev. Francis, 300 Union St., Bedford, Ohio
 PAKIZ, Rev. Rudolf, St. Francis Church, Carlton, Minn.
 PAPESH, Rev. Francis, P.O. Box 206, Avondale, Colo.
 PECOVNIK, Rev. Karel, St. Peter's Church, Dumont, Minn.
 PERCIC, Rev. Joseph, St. Hubert Church, Sebeka, R. 1, Bluegrass, Minn.
 PERKOVICH, Rev. Francis, St. Louis Church, Floodwood, Minn.
 PETERNEL, Rev. Warren, ofm, 701 E. Pyron Rd., San Antonio, Texas
 PETRASIC, Rev. Martin, St. Patrick Church, Elkhorn, Nebraska
 PETRIC, Rev. Pius, ofm, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 PEVEC, Rev. Edward, St. Charles Borromeo Seminary, Wickliffe, Ohio
 PIERCE, Rev. Justin, sds, Divine Savior Seminary, Lanham, Maryland

Ko Bogu vse darujemo, nam
 je vse vrnjeno v Gospodu
 našem Jezusu Kristusu.

Le tisti resnično ljubi
 Kristusa, kdor ljubi tudi
 njegovo Cerkev.

Kdor ljubi Boga, ni osamljen
 v samoti in ni brez sreče v
 nesreči.

Materializem je liki varljiva
 fata morgana, ki izčrpanega
 potnika vabi k počitku v
 prijazno oazo, v resnici pa
 ga spelje v smrtonosno puščavo.

Mala Terezika je za zidovi
 karmeličanskega samostana po-
 stala zavetnica misijonov.

Vera je milost. Molimo
 zanj!

Našo zvestobo v veri nam
 Bog poplača s še bolj živo
 vero in z novimi spoznanji.

Samo tvorni svet človeka
 nikoli ne bo osrečil. Osrečiti
 ga more le Kristus, ki je
 utešil tudi človekove najvišje
 misli in najčistejša čustva.

Edino krščanstvo more tudi
 troljenje izpremeniti v veselje.

Prava, resnično krščanska
 vzgoja je tudi temelj prave
 omike in olike in pogoji za
 kar najznošnejše sožitje med
 ljudmi. Saj more odnose med
 ljudmi urediti in vsa nasprotja
 uglasiti Kristusov nauk: "Lju-
 bi svojega bližnjega kakor
 samega sebe!" - Kako malo
 se mnogi zavedamo življenjske
 modrosti in čudovite nežnosti
 tega nauka, ki nam ni vodnik

le v velikih stvareh, temveč posega celo v naše najneznatnejše in najbolj vsakdanje odnose do sočloveka.

Kako šibko vero ima, kdor se boji znanosti!

V krščanskem pojmovanju sveta "nadčlovek" nima mesta. Človekova odlika je njegova duša, po njej smo vsi otroci božji in dediči nebes. To pa ni ovira za človekov napredek. Vendar je dolžnost napredujočega, da pomaga svojemu manjšemu bratu.

Kdor je zvest Bogu, je zvest tudi ljudem.

Kakršen je naš odnos do Boga, tak je tudi nas odnos do molitve.

Med brezbožniki niso ravno najneumnejši oni, ki enostavno taje, da je Kristus sploh kdaj živel. Ravno oni so morda najgloblje spoznali, kako čudno je, da je med milijoni in milijoni vstal le eden, ki bi človeškemu rodu resnično mogel biti Pot, Resnica in Življenje. In da bi ta Eden res mogel biti Človek-Bog.

Ker so zaslutili v Kristusu vso polnost božanstva, zato je zanje in za njihovo nevero možen le en izhod: da Kristus sploh ni živel. - Kako ubog, pomilovanja vreden izhod!

Vsak pristen in dosleden katoličan je vedno tudi optimist.

Krščanstvo izven katoliške Cerkve je jalov cvet.

Večja ali manjša slabost

PIRC, Rev. Joseph, 430 4th Ave., Redwood City, Calif.

PLANINSEK, Rev. Henry, cssp, 3610 Mary St., Riverside, Calif.

PLAZNIK, Rev. John, St. Joseph Home, Lemont, Ill.

PLEVNIK, Rev. Joseph, sj, Loyola College, Montreal, Que., Canada

POPESH, Rev. Bernard, College St. & Kenwood Ave., Duluth, Minn.

POTOCHNIK, Rev. Aloysius, osb, P.O. Box 351, Canon City, Colo.

PRAH, Rev. John, ocd, Box 276, Holy Hill (Hubertus POR. 1), Wis.

PRAZNIK, Rev. Rudolph, 26200 Lake Shore Blvd., Cleveland 32, Ohio

PREBIL, Rev. Andrej, cm, 611 Manning Ave., Toronto 4, Ont., Canada

REBOL, Rev. Anthony, 15519 Holmes Ave., Cleveland 10, Ohio

REBOL, Rev. Francis, mm, Catholic Mission, Yuanli Miaoli Taiwan, Formosa

REPENSHEK, Rev. Wayne, Milwaukee Archdiocese

RINK, Rev. Louis, csc, Virika Cath. Mis., B.E.A.P.O. 76, Fort Portal Uganda

ROBERTS, Rev. Edward, sss, 17608 Euclid Ave., Cleveland, Ohio

ROGAN, Rev. Richard, ofm, 62 St. Mark's Place, New York 3, N.Y.

ROGEL, Rev. Michael, Box 375, Philipsburg, Montana

RUPAR, Rev. Aloysius, 6019 Glass Ave., Cleveland 3, Ohio

RUS, Rev. Gabriel, sm, 22 Via Latina, Rome, Italy

SAVINSHEK, Rev. Stephen, ofm conv., Holy Rosary Church, Aurora, Minn.

SCHWAB, Rev. Alan, osb, Box 351, Canon City, Colo.

SCHWEIGER, Rev. Francis, 1501 Kenwood Ave., Duluth, Minn.

SEDEJ, Rev. Francis, 2015 4th Ave. E., Hibbing, Minn.

SEDLAK, Rev. Christopher, ofm, 1852 W. 22nd Pl., Chicago 8, Ill.

SEDLAR, Rev. Daniel, ofm, 9546 Ewing Ave., Chicago 17, Ill.

SELSKAR, Rev. Donald, sj, West Baden, Indiana Springs, Indiana

SELLAK, Rev. Jerome, ofm, 9546 Ewing Ave., Chicago 17, Ill.

SENTA, Rev. Robert, St. Joseph's Church, Chisholm, Minn.

SESEK, Rev. Raphael, ofm, 536 Decker Ave., Johnstown, Pa.

SETNICAR, Rev. Dr. Math., 1210 So. 61 St., Milwaukee 14, Wis.

SEVER, Rev. Edgar, ofm, St. Francis Mission, San Antonio, Calif.

SHUBITZ, Rev. Thomas, St. Anne's Church, Kelly Lake, Minn.

SILVESTER, Rev. Mirko, Holy Family Rectory, Willard, Wis.

SIMCIC, Rev. Joseph, sdb, 2851 North Ave., Richmond, Calif.

SKUMAVC, Rev. Franc, 194 Simcoe St. No., Oshawa, Ont., Canada

SKUMAVC, Rev. Michael, 393 Pike Lake, Duluth, Minn.

SLAJE, Rev. Milan, 1709 E. 31 St., Lorain, Ohio

SLAPSAK, Rev. Julij, 3547 E. 80 St., Cleveland 5, Ohio

SMERKE, Rev. Frank, osc, Hostyn Rt. 3, La Grange, Texas

SMERKE, Rev. John, osc, Our Lady of the Lake Seminary, Syracuse, Ind.

SMERKE, Rev. Joseph, osc, 31 Gedney Park Dr., White Plains, N.Y.

SNOJ, Rev. Joseph, P.O. Box 21, Bryn Mawr, Calif.

SODJA, Rev. Franc, cm, 229 Brown's Line, Toronto 4, Ont., Canada

SODJA, Rev. Max, on sick leave

SOKLIC, Rev. Sebastian, tor, chaplain U.S.A.F.

SOKLICH, Rev. Dr. Anton, cm, 9745 Memorial Dr. Houston 24, Texas

SPEHAR, Rev. George, 424 W. 2nd St., Leadville, Colo.

SPENDOV, Rev. Wendelin, ofm, 1852 W. 22 Pl., Chicago 8, Ill.

SREBERNAK, Rev. Frank, 2221 Winchell Dr., Ann Arbor, Mich.

STARC, Rev. Martin, P.O. Box 899, Stockton, Calif.

STARESINIC, Rev. Edbert, oc, 6428 Dante Ave., Chicago 37, Ill.

STARESINIC, Rev. Nicholas, oc, 6428 Dante Ave., Chicago 37, Ill.
 STEPANICH, Rev. Dr. Martin, ofm, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 STERBENTZ, Rev. Ralph, St. Ann's Church, Baraga, Mich.
 STERLE, Rev. Aloysius, 404 E. 87 St., New York 28, N. Y.
 STOPAR, Rev. Anton, 101 Boynton Lane, Reno, Nevada
 STRAGISHER, Rev. Henry, 407 So. Loudoun St., Winchester, Va.
 STRAGISHER, Rev. Raphael, ofm, Holy Family Church, Willard, Wis.
 STRANCAR, Rev. Ignatius, Box 743, Park City, Utah
 SURTZ, Rev. Edward, sj, 6525 Sheridan Rd., Chicago 26, Ill.
 SUSTERSIC, Rev. John, 322 Second St., Nashwauk, Minn.
 SUTRICK, Rev. Stephen, osb, Box 351, Canon City, Colo.
 SVETE, Rev. Andrew, ofm, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 SVETE, Rev. Augustine, ofm, Holy Family Church, Willard, Wis.
 SVETE, Rev. Jernej, P.O. Box 6, Hartville, Wyo.

TARMAN, Rev. William, Church of St. John the Baptist, Bluffton, Minn.
 TKALEC, Rev. John, sdb, 960 So. Soto St., Los Angeles 23, Calif.
 TOMC, Rev. Victor, 7367 York Rd., Cleveland 30, Ohio
 TOMTZ, Rev. Louis, 120 Sherman Ave. No., Hamilton, Ont., Canada
 TRINKO, Rev. John, ofm, 62 St. Mark's Pl., New York 3, N. Y.
 TRPIN, Rev. Thaddeus, ofm, 823 W. Mineral St., Milwaukee 4, Wis.
 TRUNK, Rev. George, 245 Linden St., San Francisco 2, Calif.
 TURK, Rev. Martin, 545 Mahon Ave., No. Vancouver, B. C., Canada

URBIC, Rev. Rudolph, R. 2, Bloomer, Wis.

VALENTIN, Rev. Basil, ofm, 19 A' Beckett St., Melbourne, Vic., Australia
 VARGA, Rev. Joseph, 9016 Buckeye Rd., Cleveland 4, Ohio
 VIRANT, Rev. Ludwig, Box 235, Peninsula, Ohio
 VODUSEK, Rev. Vital, 245 Linden St., San Francisco 2, Calif.
 VOGRIN, Rev. Joseph, St. William Church, Parkers Prairie, Minn.
 VOLK, Rev. Robert, osm, R. 2 Box 630, St. Charles, Ill.
 VOVK, Rev. Joseph, St. Mary's Church, Cook, Minn.
 VUKSINIC, Rev. Anton, 146 Bell St., Port Colborne, Ont., Canada

WEBER, Rev. Albin, St. Aloysius Church, Rochdale, Mass.
 WILIMEK, Rev. B. J., 822 New Jersey St., Sheboygan, Wis.
 WOLBANG, Rev. Charles, cm, P.O. Box 351, Princeton, N. J.

YAKES, Rev. William, 520 Elizabeth St., Ann Arbor, Mich

ZAGAR, Rev. Albert, tor, 24 Maryland Ave., Pittsburgh 9, Pa.
 ZAGORC, Rev. Francis, csc, Box 76, Vircka C.M., Fort Portal, Uganda, BEA
 ZAVBI, Rev. August, 310 W. 2nd St., Reno, Nevada
 ZDOLSEK, Rev. Aloysius, St. Gerard Hospital, Hankinson, No. Dakota
 ZELEZNIKAR, Rev. Michael, 542 Crosat St., La Salle, Ill.
 ZITKO, Rev. Aloysius, 2620 Pleasant St., Oakland 2, Calif.
 ZORE, Rev. Richard, 950 Prospect St., Indianapolis, Ind.
 ZORMAN, Rev. Fortunat, ofm, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 ZRNEC, Rev. Anton, cm, 611 Manning Ave., Toronto 4, Ont., Canada
 ZUPAN, Rev. Peter, osb, St. Vincent's Archabbey, Latrobe, Pa.

naše narave nam ne služi
 pred Bogom v nikako opravi-
 čilo, da bi smeli delati greh.

Ponižnemu že padec služi
 v dobro.

Starši, ki teptajo svetost
 zakona, ne bodo v moralnem
 pogledu imeli dovolj vpliva
 na svoje otroke.

V luči krščanstva zadobi
 tudi najhujše trpljenje svoj
 smisel.

Ali ni čudno, da se človek
 boji umrljivega človeka, ki
 bo morda že jutri trohnel v
 grobu, Boga pa se ne boji?

Krščanstvo tudi danes še
 odpira perspektive, ki bi
 mogle biti za svet pravo
 razodetje, ako bi le hoteli
 prisluhniti Kristusovim bese-
 dam.

Kristusov nauk velja za
 vse čase in vsakršne razmere.

Človekova svoboda je v
 vezeh Kristusovih.

Skozi temo in zmede čutimo,
 kako neprestano zmaguje Kri-
 stus.

Služimo drug drugemu v
 ljubezni!

Bog je ljubezen. Človeka
 je ustvaril po svoji podobi.
 Ustvarjeni smo torej, da
 ljubimo.

Ne more s pridom vzgajati
 drugih, kdor ne zna vzgajati
 samega sebe.

Zbrala M. P.

